

**Міністерство освіти і науки України  
Регіональний навчальний центр  
Всесвітньої митної організації  
Національний університет цивільного захисту України  
Рада молодих учених Університету митної справи та фінансів**

**Університет митної справи та фінансів**

**“СВІТОВА ТОРГІВЛЯ І ЗАХИСТ  
НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ  
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ:  
ПРАВОВЕ, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ  
ТА ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ”**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ  
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ  
МОЛОДИХ УЧЕНИХ**

**Том 2**

**22 квітня 2016 р.**

**Дніпропетровськ**

Світова торгівля і захист національних інтересів в умовах глобалізації: правове, соціально-економічне та інформаційно-технічне забезпечення : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції : у 2-х т. – Т. 2. – Дніпропетровськ : Університет митної справи та фінансів, 2016. – 300 с.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, які включено до збірника, присвячено актуальним проблемам світової торгівлі та захисту національних інтересів в умовах глобалізації, визначенню актуальних проблем її правового регулювання, дослідженню її соціально-економічних аспектів, аналізу інформаційно-технічного забезпечення.

Збірник матеріалів може зацікавити науковців, викладачів, студентів, аспірантів, а також фахівців у галузі зовнішньоекономічної діяльності.

#### **Організатори конференції:**

Міністерство освіти і науки України;  
Регіональний навчальний центр  
Всесвітньої митної організації;  
Національний університет цивільного  
захисту України;  
Рада молодих учених Університету митної  
справи та фінансів;  
Університет митної справи та фінансів

#### **Склад редакційної групи:**

Куземко В. А., Ченцов В. В., Садовий В. П.,  
Приймаченко Д. В., Гармаш Є. В.,  
Домбровська С. М., Андронов В. А.,  
Івашина О. Ф., Ліпинський В. В.,  
Бочаров Д. О., Губа О. І., Даценко В. В.,  
Мороз Б. І., Шевченко Н. І., Марценюк О. О.,  
Барабаш Ю. В., Дерев'янка Т. П.

ISBN 978-966-328-112-4

© Колектив авторів, 2016

© Університет митної справи та фінансів, 2016

## ЗМІСТ

### *Секція 4. Міжнародне та національне право як інструмент забезпечення інтересів України в умовах вільної торгівлі, партнерства і торговельних війн*

<b>Бабенко А. О.</b> Загальна характеристика жіночої злочинності в Україні та шляхи її попередження .....	11
<b>Дон О. Я.</b> Щодо питання протидії професійній злочинності .....	13
<b>Рошко О. М.</b> Загальнокримінальна корислива злочинність: проблемні питання .....	15
<b>Собакарь А. О.</b> Значення первинного фінансового моніторингу в протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом .....	17
<b>Піц А. М.</b> Значення фінансової безпеки у захисті національних інтересів України .....	20
<b>Паламарчук І. В.</b> Класифікація публічного майна залежно від способу його утворення .....	23
<b>Мельникович А. І.</b> Злочинність неповнолітніх: причини та тенденції ..	25
<b>Завгородня К. Д.</b> Поліцейське піклування як превентивний адміністративний захід (нормативно-правовий аналіз) .....	27
<b>Макарець В. С.</b> Принцип “єдиного вікна” під час переміщення через митний кордон України .....	29
<b>Дрозд Я. Ю.</b> Становлення інституту адміністративної процедури в Україні .....	31
<b>Антонова Т. О.</b> Кримінально-правова оцінка злочину доведення до банкрутства .....	33
<b>Кустова Т. С.</b> Виникнення корупції як суспільного явища в системі державної служби .....	35
<b>Прокопенко Р. А.</b> Відмінність між близькими особами та членами сім’ї відповідно до Закону “Про запобігання корупції” .....	37
<b>Харапудько С. В.</b> Правові та організаційні засади функціонування Національного антикорупційного бюро України .....	39
<b>Закаблук А. В.</b> Порівняльний аналіз термінів корупція, корупційне правопорушення та близькі особи чинного Закону України “Про запобігання корупції” з його попередником – Законом України “Про засади запобігання і протидії корупції” .....	41
<b>Кузіч А. В.</b> Міжнародне співробітництво у сфері протидії корупції ...	43

<b>Квітовська В. О.</b> Деякі питання кваліфікації порушення митних правил .....	45
<b>Смельянова Н. С.</b> Роль громадськості у сфері запобігання та протидії корупції .....	48
<b>Копотієнко І. М.</b> Проблеми відповідальності за вчинення злочину, передбаченого ст. 205 ККУ “Фіктивне підприємництво” .....	50
<b>Андрєєва К. В.</b> Принципи і методи регулювання українського законодавства запобігання забрудненню довкілля медичними відходами .....	52
<b>Герєга К. М.</b> Предмет злочину незаконного виготовлення, зберігання, збуту або транспортування з метою збуту підакцизних товарів .....	55
<b>Латенко М. О.</b> Заходи, спрямовані на протидію корупції в митних органах .....	57
<b>Синюк А. О.</b> Проблема забезпечення територіальної цілісності держави .....	59
<b>Коваль К. Л., Хащівський І. М.</b> Поняття і механізми протидії корупційній злочинності в Україні в умовах глобалізації .....	61
<b>Хащівський І. М.</b> Застосування мораторію на задоволення вимог кредиторів у справах про банкрутство .....	63
<b>Штельманчук К. В., Киричук В. Г.</b> Проблеми адміністративної відповідальності за переміщення недеklarованої валюти фізичними особами через митний кордон України .....	65
<b>Луцик О. В.</b> Економічна злочинність: кримінологічна характеристика та проблеми профілактики .....	67
<b>Луцик О. В.</b> Незаконне виготовлення та збут підроблених грошових знаків: особливості методики досудового розслідування .....	69
<b>Ващенко К. І.</b> Світовий досвід запобігання та протидії корупції: до питання про інтеграцію законодавства України до права Європейського Союзу .....	71
<b>Шевченко А. С.</b> Участь громадських організацій у протидії корупції ...	73
<b>Чуміна К. Г.</b> Законодавче регулювання компромісу в провадженнях про порушення митних правил .....	75
<b>Карасьова Т. І.</b> Проблемні питання визначення суб’єкта порушення митних правил, за які передбачена санкція у вигляді конфіскації .....	77
<b>Васюк І. О.</b> Особливості здійснення контролю за провадженнями у справах про порушення митних правил .....	79

<b>Макарець В. С., Васюк І. О.</b> Запровадження інституту визнання рішення нечинним у господарське процесуальне законодавство .....	81
<b>Гладуш О. О.</b> Особливості протидії незаконному переміщенню тютюнових виробів через митний кордон України .....	83
<b>Москаленко І. І.</b> Недоліки законодавчого регулювання правового статусу суб'єктів провадження у справах про порушення митних правил .....	86
<b>Гладуш О. О.</b> Перспективи введення інституту залишення заяви без руху в господарський процес .....	87
<b>Борисевич М. О.</b> Деякі проблемні аспекти застосування конфіскації як санкції за порушення митних правил .....	90
<b>Кузнецова К. В.</b> Пред'явлення для впізнання: проблемні питання юридичної визначеності за чинним КПК України .....	92
<b>Шадир З. Д.</b> Принципи провадження щодо виконання постанов про накладення адміністративних стягнень .....	94
<b>Корецький К. М.</b> Поняття та ознаки недобросовісної конкуренції ....	96
<b>Гавронська І. В.</b> Міжнародна правосуб'єктність індивіда як фактор захисту екології .....	98
<b>Дроздова Ю. В.</b> Нова концепція права міжнародної безпеки .....	100
<b>Рожко В. С.</b> Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності: ризики для українського фармацевтичного ринку .....	102
<b>Кревсун Б. В.</b> Насильницька злочинність, її особливості та види .....	105
<b>Кревсун Б. В.</b> Питання узгодження термінології щодо недійсності договорів за цивільним і господарським законодавством .....	107
<b>Воротниченко Н. Ф.</b> Визначення інформації як об'єкта цивільних прав .....	109
<b>Гнідаш І. О.</b> Проблемні питання правової природи поняття спільної власності та її юридичні характеристики .....	111
<b>Мельник В. Ю.</b> Проблеми застосування конфіскації як виду стягнення за порушення митних правил .....	114
<b>Варакута К. В.</b> Судовий контроль за законністю застосування заходів адміністративного попередження і припинення .....	116
<b>Варакута К. В.</b> Звернення до суду як спосіб захисту прав споживачів ..	118
<b>Гаюн О. С.</b> Правові гарантії забезпечення належної якості товарів ....	119
<b>Горбань Р. С.</b> Громадський контроль діяльності національної поліції (нормативно-правовий аналіз) .....	121

<b>Михальчук Т. В.</b> Проблемні аспекти регулювання правового статусу окремих учасників провадження у справах про порушення митних правил .....	124
<b>Джихур А. Р.</b> Організація діяльності щодо представництва інтересів громадянина або держави у виконанні судових рішень .....	126
<b>Береснева Є. О.</b> До питання призначення на посаду Голови Служби безпеки України .....	128
<b>Козел Д. В.</b> Адміністративна відповідальність за порушення митних правил, предметом яких є культурні та історичні цінності .....	130
<b>Коваленко Б. С.</b> Корупція як загроза правовій державі .....	132
<b>Хайло Ю. С., Штельманчук К. В.</b> Кримінально-правова протидія злочинності неповнолітніх .....	134
<b>Дробко О. А.</b> Звичай ділового обороту і його застосування в законодавстві України .....	137
<b>Король В. В.</b> Правові проблеми забезпечення збирання використаної ПЕТ-тари в Україні .....	139
<b>Бондарєв І. В.</b> Протокол про порушення митних правил як основне джерело доказів: проблемні питання складання та шляхи їх вирішення ...	141
<b>Жолудь А. Ю.</b> Проблемні питання підвідомчості господарських справ третейськими судами в Україні .....	143
<b>Жолудь А. Ю.</b> Проблемні питання правового регулювання митного контролю та митного оформлення зовнішньоекономічних операцій ...	145
<b>Коваль К. Л.</b> Аналіз вітчизняних і зарубіжних підходів до визначення поняття “електронна комерція” .....	147
<b>Васюта Т. О.</b> Особливості проведення слідчого експерименту .....	149
<b>Мироненко А. В.</b> Структурованість як ознака організованих злочинних угруповань .....	151

***Секція 5. Проблеми інформаційних, транспортних та енергетичних систем і технологій***

<b>Доровська Д. Д.</b> Шляхи досягнення інтермодального балансу в містах .....	154
<b>Пугач А. І.</b> Оптимізація структури автомобілепотоків для обслуговування заданого пункту відправлення вантажів .....	156
<b>Дунда Л. В.</b> Перспективи розбудови логістичної транспортно-митної інфраструктури у Дніпропетровському регіоні .....	158

<b>Сотник Д. В.</b> Використання математичного моделювання на основі гідродинамічної аналогії для розрахунку показників транспортного потоку .....	160
<b>Мірошниченко С. В.</b> Розробка методики розбудови енергоефективної регіональної транспортно-митної інфраструктури .....	162
<b>Горб Т. І., Литвинов О. І.</b> Застосування Oracle Grid у спеціалізованих інформаційних системах .....	164
<b>Романенко Є. М.</b> Проблеми та перспективи розвитку транспортно-логістичної системи України .....	166
<b>Іванисенко І. С.</b> Перспективи використання магнітолевітаційних систем у транспортних вузлах .....	168
<b>Кім А. В.</b> Проблеми та перспективи розвитку газотранспортної системи України .....	170
<b>Горчакова К. Г.</b> Розробка програмного забезпечення для порівняння текстових файлів на основі даних семантичного аналізу .....	172
<b>Харапудько С. В.</b> Інформаційні технології: особливості застосування хмарних технологій у сучасному бізнесі .....	174
<b>Іманов Р. І., Іманов Р. І.</b> Використання багатокритеріальної оптимізації для підвищення ефективності ланцюгів постачань .....	176
<b>Ємельянова Н. С.</b> Хмарні технології в комп'ютерному моделюванні наукових та інженерних задач .....	178
<b>Стасик С. О., Білоброва Ю. О.</b> Апроксимація таблично заданої функції многочленом .....	181
<b>Батьковець Н. О., Батьковець Г. А.</b> Актуальні проблеми інформаційного забезпечення торговельних підприємств .....	183
<b>Баранов М. Ю.</b> Дослідження організації перевезень на підставі застосування твердого графіка руху поїздів .....	185
<b>Куліковська А. С.</b> Дослідження пропускнуої спроможності вулично-дорожньої мережі в особливих випадках .....	187
<b>Стащенко М. А., Широкая Ю. О.</b> Статистичне моделювання роботи транспортних систем .....	189
<b>Добролежа К. М., Іванченко М. О.</b> Електронне врядування в Україні як фактор позитивного соціально-економічного розвитку ...	191
<b>Шингур В. О.</b> Удосконалення систем менеджменту якості .....	193
<b>Бурдейна А. В.</b> Автоматизація процесів тестування програмного забезпечення .....	195

<b>Могильова О. Л.</b> Особливості слідової картини місця події дорожньо-транспортної пригоди .....	197
<b>Шевченко А. С.</b> Аналіз методів оцінки сталості лінійних динамічних систем високого порядку .....	199
<b>Коциловський М. П.</b> Аналіз функціонування транспортної системи на основі імітаційного моделювання .....	200
<b>Прокопенко Р. А.</b> Обґрунтування граничних величин показників готовності хмарних інфраструктур .....	202
<b>Петренко І. В.</b> Інформаційні технології у сфері управління в митній справі .....	204
<b>Суркова А. В.</b> Проблеми вдосконалення системи авіаційних перевезень .....	206
<b>Забощий О. О.</b> Моделювання пропускнуої спроможності автомобільного пункту пропуску як елемент логістичної системи .....	208
<b>Букша Д. С.</b> Моделі та алгоритми шифрування даних у системах інформаційної безпеки .....	210
<b>Кравець А. О.</b> Сучасні методи автоматизації управління в системі складських логістичних комплексів .....	212
<b>Логунова М. В.</b> Моделювання та управління розподілом інвестицій у розвиток виробництва легкових автомобілів .....	214
<b>Кущенко Є. С.</b> Інвестиційний проект розвитку контейнерного терміналу “ТІС” .....	217
<b>Закаблук А. В.</b> Огляд і аналіз методів верифікації програмного забезпечення .....	219
<b>Осипенко К. А.</b> Перспективи розвитку швидкісного залізничного транспорту .....	221
<b>Поліщак Н. О.</b> Перспективи розвитку магнітолевітуючого транспорту ..	223
<b>Маслій О. С., Пук Ю. Я.</b> Актуальність вивчення технологій веб-серверного програмування .....	225
<b>Рудий В. М.</b> Адаптація та повторне використання C/C++ коду в мобільних пристроях на операційній системі Android .....	227
<b>Кузіч А. В.</b> Методи та моделі підвищення знань за допомогою навчально-тестувальних систем із використанням алгоритмів адаптивного тестування .....	229
<b>Spiridonov V. N., Razgonov S. A.</b> Some accents during training of economic specialties students in the conditions of globalization of world economy and trade .....	231



<b>Кузьменко Ю. Є.</b> Моделювання процесу переробки транспортного потоку в атомобільному пункті пропуску .....	233
<b>Razgonov S. A., Spiridonov V. N.</b> About one aspect of the coming reform of higher education in Ukrainian's universities .....	235
<b>Романко І. С.</b> Модель визначення рейтингу кандидатів, які задовольняють вимоги роботодавця .....	237
<b>Клеймьонов М. Д.</b> Модель розрахунку рейтингу комп'ютерної техніки з урахуванням індивідуальних пріоритетів користувача .....	238
<b>Лозовський А. А.</b> Проект електромобільного транспортного засобу спеціального призначення .....	240
<b>Мороз Б. І., Костенко Д. Є.</b> Використання онтологічного підходу для побудови моделей і вимоги до специфікацій формулювання запитів .....	242
<b>Хороших М. П.</b> Організація системи інформаційної безпеки підприємства .....	244
<b>Кучер Ю. Ю.</b> Контроль за доставкою вантажів до митниці призначення .....	246
<b>Карабаза А. Ю.</b> Модель визначення рейтингу автомобілів, що були в експлуатації .....	248
<b>Ващенко К. І.</b> Дослідження методів обробки графічних зображень .....	249
<b>Лашков М. Ю.</b> Модель визначення рейтингу турів для клієнтів туристичної фірми .....	252
<b>Журавель А. И.</b> Автоматизация расчета суммы пени посредством Microsoft Office .....	253
<b>Редько Ю. М., Махниборода І. В.</b> Розробка автоматизованої системи побудови та аналізу економетричних моделей .....	255
<b>Кучинська О. Ю.</b> Аналіз математичних моделей, які можуть бути використані для дослідження транспортних систем .....	257
<b>Кропивна Ю. Е.</b> Марківська модель функціональної готовності комп'ютерної системи .....	259
<b>Білик В. Ю.</b> Дослідження засобів здійснення авторизації доступу до каналів комп'ютерних мереж .....	261
<b>Булгаков Д. С.</b> Методи формування вартості послуг з інформаційних технологій.....	263

<b>Гаркуша А. В.</b> Аналіз світового досвіду використання авторециклінгу .....	265
<b>Лило С. В.</b> Електроавтомобілі: стан і перспективи розвитку .....	267
<b>Ануфрієва А. Ю., Стороженко І. В.</b> Інформаційно-аналітичні системи державного управління. Проблеми та шляхи розвитку .....	269
<b>Жакун О. А.</b> Розширення системи SketchUp за рахунок моделювання динаміки твердих тіл у 3d-просторі в умовах реального часу .....	271
<b>Дудар А. А., Шелест О. Ю.</b> Особливості розрахунку страхових тарифів з медичного страхування .....	273
<b>Мірошников А. А., Савенко М. С.</b> Упровадження електронного уряду в Україні в контексті використання нових інформаційних технологій електронного діловодства .....	275
<b>Махітько В. С., Полійчук М. В.</b> Оптимізація портфеля інвестицій за обмеженого бюджету .....	277
<b>Давидько С. В., Баштаненко І. С.</b> Інтеграція України у світовий ринок e-commerce .....	280
<b>Вербицька К. С., Малоок І. А.</b> Інформаційні системи пошуку плагіату в студентських наукових працях .....	282
<b>Тіщенко В. Г., Різцова Г. О.</b> Оптимізація страхового портфеля .....	284
<b>Лужанська Н. О.</b> Напрями вдосконалення технології роботи вантажних митних комплексів .....	286
<b>Почтамцев О. М.</b> Математичне моделювання в зовнішньоекономічній діяльності .....	288
<b>Торованин О. І.</b> Автоматизація збору та аналізу даних у соціальних мережах .....	290
<b>Ткаченко С. П.</b> Підвищення ефективності роботи учасників транспортного процесу за рахунок розробки та взаємодії корпоративних інформаційних систем .....	292
<b>Редько О. В., Рибалка В. Ю.</b> Аналіз можливостей геоінформаційних технологій у сфері управління діяльністю транспортних систем .....	294

*Секція 4. Міжнародне та національне право як інструмент  
забезпечення інтересів України в умовах вільної торгівлі,  
партнерства і торговельних війн*

**ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЖІНОЧОЇ ЗЛОЧИННОСТІ  
В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОПЕРЕДЖЕННЯ**

*Бабенко А. О., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Коросташова І. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Наявність жіночої злочинності в Україні, а у певні періоди і її значне зростання, має вкрай негативні наслідки. Цей факт призводить до помітного погіршення якості виховання і появи бездоглядних дітей, розпаду сімей, поглиблює падіння моральності, негативно впливає на рівень духовності суспільства в цілому.

**Об'єктом дослідження** є жіноча злочинність як складова частина загальної злочинності, мотиви і мотивація поведінки жінок, втілені у вчинених злочинах.

Зазначимо, що проблему жіночої злочинності неодноразово у своїх наукових працях досліджували видатні як вітчизняні, так і зарубіжні науковці: Ю. М. Антонян, І. С. Басенко, А. Б. Блага, М. М. Гернет, М. М. Голлоднюк, Е. А. Заплатіна, А. Ф. Зелінський, І. В. Корзун, В. О. Серебрякова, О. А. Поллак, О. В. Серета, Т. М. Чавуновська та багато інших.

Жіноча злочинність це – сукупність злочинів, що вчиняються особами жіночої статі на певній території за певний проміжок часу. О. Поллак висуває і розвиває тезу про “замаскований характер” жіночих злочинів. Він зазначає, що жінка не є моральнішою за чоловіка, а навіть навпаки, і що за вчинення деяких видів злочинів, за які чоловіки зазвичай переслідуються судом, жінки майже не притягуються до відповідальності. До речі, суспільство не може похвалитися успіхом у знищенні найбільш поширених негативних явищ, що супроводжують людство. Це реальний факт і на нього необхідно зважати. Зниження криміногенного сімейного неблагополуччя, віктимності, обмеження впливу кримінальної субкультури, пияцтва, наркоманії, бездоглядності дітей, бродяжництва, жебрацтва – шлях до скорочення злочинності жінок.

Іншим типовим місцем прояву жіночої злочинності є сімейно-побутова сфера, яка є традиційно “жіночою”. У дослідженні Д. Шестакова, яке ґрунтувалося на вибірковому вивченні кримінальних справ і результатах опитування осіб, які відбували покарання за злочини, вчинені у сімейній сфері, докладно розглянуті соціальні та психологічні особливості осіб чоловічої та жіночої статі, котрі брали участь у сімейних конфліктах. Виявилось, що у підгрупі жінок-чоловіковбивць (8 %

злочинів від кількості вчинених вбивств у сім'ї) реаліями сімейного життя були: недостатня забезпеченість чоловіка грошима (75 %); пияцтво чоловіка (44 %); житлова невлаштованість (28 %); перевага зарплати дружини над зарплатою чоловіка (22 %); розходження у поглядах подружжя щодо розподілу домашніх обов'язків (19 %); недостатня авторитарність чоловіка (5–16 %). Отже, у жіночій насильницькій злочинності на побутовому ґрунті особливу роль відіграють соціально-економічні та психологічні чинники.

Серед мотивів вбивства жінками своїх чоловіків слід назвати самотвердження (33 % осіб), прагнення позбутися турбот (32 %), намагання перешкодити залишенню сім'ї (19 %), ревності (14 %), користь (2 % жінок, які вбили своїх чоловіків).

У руслі запобігання жіночій злочинності, як і будь-якому різновиду злочинності взагалі, неефективно лише забороняти вчинення злочину, необхідно протиставити, надати як приклад розвинуті соціально схвалені форми поведінки. Одним з головних шляхів удосконалення суспільних відносин у перелічених сферах є правове регулювання діяльності різноманітних державних та громадських інститутів, окремих громадян, що впливає на життя жінок і, як наслідок, змінює їх життєві цінності, переконання та звичний спосіб життя.

Зниженню рівня жіночої злочинності, зменшенню кількості рецидивних злочинів повинно сприяти індивідуальне попередження злочинів, яке розглядається як діяльність державних і недержавних органів, організацій, їх підрозділів, окремих громадян по недопущенню вчинення злочину з боку конкретної особи, від якої з великою імовірністю слід очікувати вчинення злочину. При проведенні індивідуальної профілактики злочинної поведінки жінок великого значення набувають заходи з перебудови (корекції) мотиваційної сфери, що спираються на рекомендації психологічної науки і її прикладних галузей.

Теза про те, що чоловіки часто своїми діями зумовлюють насильство проти себе постає в роботах Б. Головкина. У його дослідженні (проведено 500 кримінальних справ, проведено по 100 інтерв'ю з чоловіками та жінками, які вчинили злочин, та опитано 120 дільничних інспекторів) розглядається рішучо-розпачливий тип злочинця (питома вага становить 15 %; переважно жінки 14–29 років, у переважності випадків заміжні), які в силу певних психологічних особливостей у своїй поведінці керується почуттями, інтуїцією, нерідко амбіціями. Звідси впливає, що частина злочинів, які скоюють дружини проти своїх чоловіків, обумовлена реакцією на неправомірну поведінку останніх.

Отже, спираючись на вищевикладене, можна підвести підсумок, що жіноча злочинність відрізняється від чоловічої деякими якісними показниками. Можна назвати дві сфери суспільного життя, де жіноча кримі-

нальна активність проявляється найчіткіше. По-перше, це сфера побуту, де жінок штовхають до злочину негативні обставини сімейно-шлюбних, родинних і сусідських стосунків. У цій сфері жінки здебільшого вчиняють такі насильницькі злочини, як вбивство, у тому числі своєї новонародженої дитини, нанесення тілесних ушкоджень і хуліганство. По-друге, це сфера, де жінка виконує професійні функції, передусім пов'язані з можливістю вільного доступу до матеріальних цінностей. Це, насамперед, торгівля, громадське харчування, медицина, освіта, легка промисловість.

## **ЩОДО ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ ПРОФЕСІЙНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ**

*Дон О. Я., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Коросташова І. М.)  
(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Актуальність теми даного дослідження обумовлена тим, що професійна злочинність поряд з організованою злочинністю є однією з найбільш небезпечних її видів. Протидія та запобігання такому явищу повинна бути пріоритетним напрямом у діяльності правоохоронних органів, адже професійна злочинність не тільки заподіює істотну шкоду суспільству, але й сприяє відтворенню злочинного світу.

Поняття “професійний злочинець” кримінологи передусім пов'язували із такою ознакою як завзятість і небажання злочинця відмовитися від учинення злочинів. Наприкінці XVII ст. Ф. Е. Відок називав професійними злочинцями тих, хто систематично здійснював крадіжки, шахрайства та інші злочини проти власності, досягаючи при цьому відомої спритності і майстерності [1, 488].

На думку американського кримінолога Уолтера Реклесса, можна виділити три види злочинної кар'єри: звичайна, організована і професійна. До звичайних злочинців відносять осіб, які потрапляють у місця позбавлення волі за грабежі, розбої, викрадення майна, зґвалтування, вбивства та інші злочини (ці особи постійно порушують закон, але не є професіоналами). Організована злочинність – це злочинність мафії. Професійні злочинці – це ті, хто вчинюваними злочинами (крадіжки, шахрайства, вимагання, азартні ігри, хабарництво тощо) роблять їх джерелом свого існування [2].

Для професійних злочинців, скоєння злочинів – є промислом, що здійснюється з використанням певних знань, умінь та майстерності. Особливістю професійної злочинності також є те, що професійний злочинець має певну “класичну” спеціалізацію (наприклад, “карманник”, “домушник”, “щипач”, “ведмежатник”), а також новітні професійні злочинці, що з'явилися завдяки досягненням науково-технічного прогресу (наприклад, “кіберзлочинці” тощо), яку, як правило не змінює та високу кваліфікацію. Крім того, професійна злочинна діяльність відбувається на

постійній основі, а самі професійні злочинці завдяки своїй високій “майстерності” можуть жодного разу не потрапити в поле зору правоохоронних органів.

Серед причин та умов що детермінують професійну злочинність виділяють наступні: 1) наявність у структурі суспільної свідомості таких негативних проявів як користолюбство, егоїзм, паразитична психологія, прагнення обдурити іншого, поживитися за чужий рахунок. Це все лежить в основі майнових злочинів, які становлять ядро професійної злочинності; 2) “живучість” злочинних традицій і звичаїв, що виникли сотні років тому, передаються із покоління в покоління і в оновлених формах існують і сьогодні (злочинські закони, блатний жаргон); 3) перевантаження нашого суспільства великою кількістю неформальних соціальних груп, для яких характерні негативні норми поведінки і життєдіяльності. У такому середовищі культивуються “злочинна романтика” та настрій, що начебто можливо уникнути кримінальної відповідальності; 4) поява останнім часом великої кількості бездоглядних і безпритульних дітей; їх спосіб життя, який вони змушені вести, відкриває шлях до злочинного світу; 5) недоліки виховної роботи, покладеної на такі соціальні інститути як сім’я, школа, заклади культури, спортивні організації тощо. Майже не використовуються з метою виховання такі впливові фактори, як література, кіно, телебачення, засоби масової інформації; 6) криміналізація діяльності приватного бізнесу [3, 434].

Складність такого явища, як професійна злочинність обумовлює те, що протидія їй має носити комплексний характер та здійснюватися на трьох рівнях: загальносоціальному, спеціально-кримінологічному та індивідуальному. Так, на загальносоціальному рівні необхідно здійснити заходи, спрямовані на реальне підвищення стандартів життя населення, створення умов для законного отримання достатніх для життя людини та його родини доходів. На спеціально-кримінологічному рівні необхідно вжити заходів суспільно-морального, організаційно-управлінського, організаційно-тактичного характеру. Суспільно-моральні заходи профілактики повинні бути спрямовані на формування в свідомості людей відповідних моральних цінностей. Організаційно-управлінські мають бути орієнтовані на нейтралізацію протиправного збагачення професійних злочинців та вдосконалення діяльності служб та підрозділів правоохоронних органів. Заходи організаційно-тактичного характеру мають включати створення системи захисту осіб, їх житла та власності, запровадження відеоспостереження в місцях масового скупчення людей тощо.

Ефективним засобом індивідуальної профілактики має виступати адміністративний нагляд за професійними злочинцями, які звільнилися з місць позбавлення волі і на шлях виправлення не стали. Його слід здійснювати з урахуванням індивідуальних якостей особи. Потрібна розробка і впровадження узгодженої програми ресоціалізації осіб, які звільняють-

ся з місць позбавлення волі: надання їм допомоги при реєстрації та працевлаштуванні, встановлення та відновлення соціально корисних зв'язків, в тому числі й з членами родини, нейтралізація негативного впливу на них з боку професійних злочинців та рецидивістів [4].

Висновок. Професійна злочинність є складним негативним соціальним явищем. Ефективна протидія професійній злочинності можлива лише за умови наявності системних наукових досліджень та достовірної інформації щодо осіб професійних злочинців та їх діяльність, наприклад, сфери, форми, способи та методи злочинного промислу, причини та умови що детермінують професійну злочинність в сучасних умовах.

#### **Список використаних джерел:**

1. Кузнецова Н. Ф. Криминология : учебник / под ред. проф. Н. Ф. Кузнецовой, проф. В. В. Лунеева. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Волтерс Клувер, 2004. – 640 с.
2. Калганова О. Поняття професійної злочинності / О. Калганова // Юридичний вісник. – 2014/1. – С. 159–163.
3. Михайлов О. Є. Криминологія : навчальний посібник / О. Є. Михайлов. – К. : Знання, 2012. – 565 с.
4. Прутяний С. О. Професійна злочинність в Україні: історичний аспект / С. О. Прутяний // Юридичний вісник Причорномор'я. – 2011. – № 1 (1). – С. 289–296.

#### **ЗАГАЛЬНОКРИМІНАЛЬНА КОРИСЛИВА ЗЛОЧИННІСТЬ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ**

*Рошко О. М., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Коросташова І. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Політичні та соціально-економічні зміни в Україні стали передумовою зростання рівня злочинності та інших негативних явищ, пов'язаних з нею. Більшість злочинів вчиняються саме з корисливою метою для особистого збагачення. Причинами виступають: низький рівень соціального забезпечення, безробіття, низький рівень правової та соціальної культури певних верств населення, низький рівень профілактики, не достатньо ефективну боротьбу із корисливою злочинністю тощо.

Корислива злочинність досліджувалась у працях багатьох вчених, зокрема: Ю. В. Александрова, П. П. Андрушка, О. О. Дудорова В. П. Ємельянова, М. Й. Коржанського, П. С. Матишевського, В. О. Навроцького, В. В. Сташиса, Є. Л. Стрельцова, В. Я. Тація, М. І. Хавронюка, Ю. М. Кудрякова та ін. Однак, актуальність теми дослідження даного виду злочинності зумовлена постійним зростанням її рівня і динаміки, появі раніше

не відомих злочинів (таких як рекет, кіднепінг, “фінансова піраміда” тощо), відбувається “омолодження” корисливої злочинності (суб’єктами часто є неповнолітні або особи від 18 до 25 років).

Під загальнокримінальною корисливою злочинністю розуміють злочинність, що проявляється у порушенні майнових прав та інтересів осіб. Ці злочини зазначені у розділі VI КК України “Злочини проти власності” (крадіжка, грабіж, розбій, шахрайство та вимагання).

У ст. 2 Постанови Пленуму Верховного суду України “Про судову практику у справах про злочини проти приватної власності” від 06.11.2009 № 10 зазначено, що предметом злочинів проти власності є майно, яке має певну вартість і є чужим для винної особи: речі (рухомі й нерухомі), грошові кошти, цінні метали, цінні папери тощо, а також право на майно та дії майнового характеру, електрична та теплова енергія [1].

Мотивація злочинів формується за певних потреб і полягає: в отриманні задоволень шляхом розваг (азартно-ігрових, сексуальних тощо); емоційного насичення психофізіологічних залежностей і шкідливих звичок, пов’язаних із надмірним уживанням спиртних напоїв, наркотиків; забезпечення побутового матеріального комфорту і розширення спожи-вацьких можливостей; статусні потреби володіння престижним майном; бажання зайняти більш високе місце у суспільстві, домогтися визнання і авторитету.

Сьогодні гостро постає проблема латентності корисливої злочинності. Недостатньо розроблена система структуризації виявлення та реєстрації злочинів, а також опрацювання такої інформації.

Нині відкритою залишається проблема визначення кримінологічних показників, котрі дозволять уявити дійсні обсяги поширення корисливої насильницької злочинності. Нерідко так звані “вуличні” корисливі насильницькі злочини вчиняються за умов неочевидності, а також проти жертв напідпитку, психічний стан яких не дозволяє відтворити прикмети нападників і подробиці події злочину [2, 79]. Тому необхідно запроваджувати нові способи виявлення корисливих злочинів, їх ефективного розслідування.

Ще однією проблемою є зростання рівня корисливої злочинності серед неповнолітніх, спонукання вчинення їх викликано помстою, заздрістю, злістю, зокрема, через негативний приклад з боку батьків, вплив найближчого оточення, компанії, а також через телефільми, розважальні ігри. Для неповнолітніх притаманним є прагнення до самоствердження. Якщо це не вдається за допомогою позитивних дій, то вона знаходить те, до чого прагне в злочинній групі, яка надає їй багато способів «самореалізації»: крадіжки, грабежі, розбійні напади, вживання алкоголю, наркотичних, психотропних засобів [3, 266].



Отже, проблема боротьби з корисливою злочинністю нині є дуже актуальною. Перспективними заходами профілактики та боротьби з корисливою злочинністю представляються такі: 1) підвищення ефективності роботи правоохоронних органів, що полягає в: організації взаємодії правоохоронних служб; забезпеченні громадського порядку; своєчасному реагуванні на заяви та повідомлення громадян; удосконаленні роботи слідчих; 2) встановленні засобів безпеки будівель та споруд (охоронної сигналізації, протиугінних засобів, поліпшення якості замків); 3) підвищення рівня правової культури, освіти, морального виховання у сім'ї, найближчому оточенні та суспільстві, зокрема, завдяки засобам масової інформації (забезпечення морального виховання дітей з боку батьків, обмеження доступу на телебачення фільмів, де відбувається пропаганда вчинення злочинів, заборони доступу дітям до ігор, де є насильство, пропагування дотримання правових приписів тощо); 4) реалізація соціального захисту населення (забезпечення житловими, побутовими умовами багатодітним та малозабезпеченим сім'ям, створення спеціальних служб для захисту дітей, зниження рівня безробіття); 5) створення умов та гарантій для соціального становлення і розвитку молоді (наявність можливості здобути професію, працевлаштуватися, забезпечення достатнього рівня оплати праці) тощо.

#### **Список використаних джерел:**

1. Про судову практику у злочинах проти власності : Постанова Пленуму ВСУ від 06.11.2009 № 10.
2. Головкін Б. М. Корислива насильницька злочинність в Україні: феномен, детермінація, запобігання : монографія / Б. М. Головкін. – Х. : Право, 2011. – С. 440.
3. Сіренко О. В. Мотив злочину в криміналістичній характеристиці крадіжок, грабежів та розбійних нападів, вчинених неповнолітніми / О. В. Сіренко // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія “Право”. – 2014. – Вип. 26. – С. 264–267.

### **ЗНАЧЕННЯ ПЕРВИННОГО ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ**

*Собакарь А. О., д.ю.н., професор*

*(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,  
м. Дніпропетровськ)*

У світовій економічній системі триває подальший розвиток небезпечного явища – поширення тінізації економічної діяльності. Прискорене зростання тіньового сектора, порівняно з офіційною економікою, виявлено практично в усіх країнах світу, включаючи й розвинені.

Відмивання грошей і фінансування тероризму становлять реальну загрозу для міжнародної фінансової системи. Боротьба з відмиванням коштів, одержаних злочинним шляхом, стала наріжним каменем зусиль у боротьбі з тяжкими злочинами на світовому рівні, починаючи з кінця 1980-х років. Фундаментальна мета цієї боротьби полягає в тому, щоб припинити злочинне використання фінансової системи, в тому числі й для фінансування тероризму, який на початку ХХІ ст. набув загрозливих масштабів у всьому світі. Більш ніж імовірно, що всі терористичні акти були скоєні за підтримки інфраструктури, яка використовувала для цього певну частину міжнародної фінансової системи. У зв'язку з цим досить значущою є роль фінансового моніторингу у визначенні та блокуванні доходів осіб, які фінансують тероризм або публічно закликають до насильницької зміни чи повалення конституційного ладу, зміни меж території або державного кордону України (зокрема, у 2014 р. Державною службою фінансового моніторингу України виявлено та заблоковано кошти на загальну суму 2,05 млрд грн).

Відмивання грошей – це діяльність, яка постійно розвивається, і ми продовжуємо прикладати зусиль щоб довідатися більше про конкретні методи, які використовуються терористичними організаціями для одержання необхідних для них коштів. Отже, обидва ці явища повинні вивчатися на постійній основі для своєчасного вжиття ефективних контрзаходів.

Таке явище, як “відмивання”, вкрай негативно впливає на суспільство, оскільки порушує інтереси легального бізнесу та репутацію окремих його сегментів та учасників, підриває довіру суспільства до всієї фінансової системи, є загрозою нормальному функціонуванню кредитно-фінансових установ країн, знижує інвестиційну привабливість будь-якої з них. Більше того, воно створює загрозу економічній безпеці держави, оскільки має транскордонний характер.

Актуальність цієї проблеми зумовлюється й тим, що забезпечення ефективності антилегалізаційної системи вимагає від держави вжиття науково обґрунтованих заходів щодо запобігання та протидії фінансуванню тероризму. Від усіх без винятку контрольних і правоохоронних органів вимагається постійна злагоджена готовність до спільних дій у цій сфері, при цьому особливої значущості набувають заходи суб'єктів первинного фінансового моніторингу.

За даними Держфінмоніторингу, останніми роками основними об'єктами уваги з боку суб'єктів державного та первинного фінансового моніторингу є фінансові операції, пов'язані з: діяльністю конвертаційних центрів (зняттям готівкових коштів) через банківські установи України; розрахунками, проведеними за готівку фізичними особами-підприємцями; використанням фінансової допомоги/позики як фінансового інструменту при проведенні фінансових операцій; бюджетними коштами та іншими державними активами; викраденням коштів за допомогою електронного шахрайства; перерахуванням за кордон гро-

шових коштів, стосовно яких виявлено підозри щодо незаконного їх перерахування; інвестиційною та страховою діяльністю; використанням майнових і немайнових прав; залученням коштів громадян [1, 17].

На сьогодні здійснення заходів, передбачених законодавством з питань запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, забезпечується безпосередньо суб'єктом первинного фінансового моніторингу, його філіями, іншими відокремленими підрозділами та дочірніми підприємствами, у тому числі розташованими в державах, у яких рекомендації FATF не застосовуються або застосовуються недостатньою мірою, у межах, визначених законодавством такої держави. У разі якщо застосування зазначених заходів не дозволяється законодавством такої держави, суб'єкти первинного фінансового моніторингу зобов'язані повідомити Спеціально уповноважений орган та відповідного суб'єкта державного фінансового моніторингу про неможливість вжиття зазначених заходів.

Попри те, що у жовтні 2014 р. парламентом було прийнято новий Закон "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення" [2], яким запроваджено національну оцінку ризиків системи фінансового моніторингу та удосконалення ризик-орієнтовного підходу; виокремлено заходи щодо боротьби із фінансуванням розповсюдження зброї масового знищення; змінено підхід щодо визначення предикатних злочинів (включення податкових злочинів до предикатних); вдосконалено законодавчі аспекти, які впливають на якість розслідування злочинів з легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом; внесено зміни до Кримінального процесуального кодексу України (щодо підслідності злочинів з легалізації); встановлено поріг для міжнародних грошових переказів; знято порогові суми для здійснення фінансового моніторингу ріелторами та нотаріусами; виключено осіб, які здійснюють операції з готівковими коштами на суму понад 150 000 грн, з числа суб'єктів первинного фінансового моніторингу за рахунок введення обов'язкового моніторингу таких операцій банківськими установами; поліпшено процедури зупинення фінансових операцій, чинне антилегалізаційне законодавство ще потребує вдосконалення, насамперед в частині організації та здійснення первинного фінансового моніторингу його суб'єктами. Тому, на наше переконання, в ньому мають знайти місце норми, якими було б закріплено порядок:

- ідентифікації осіб, що здійснюють фінансові операції, установлення та ідентифікації вигодоодержувачів;
- відмови від проведення фінансової операції;
- виявлення операцій, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу, та повідомлення Держфінмоніторингу України;

- проведення оцінки ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансування тероризму;
- перевірки інформації про клієнта та його операції для підтвердження обґрунтованості чи спростування підозри здійснення клієнтом легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансування тероризму;
- документальної фіксації інформації про операції, що підлягають обов'язковому контролю;
- зберігання інформації і документів, отриманих у ході здійснення внутрішнього контролю з метою протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму;
- забезпечення конфіденційності заходів, що здійснюються суб'єктом первинного фінансового моніторингу з метою протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом;
- підготовки та навчання персоналу з питань протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, тощо.

Таким чином фінансовому моніторингу належить першорядне значення у визначенні та блокуванні доходів осіб, які фінансують тероризм, й насамперед, первинній його складовій як сукупності заходів, здійснюваних спеціально визначеними у законі суб'єктами, спрямованих на раннє виявлення інформації про підозрілих осіб, які можуть здійснювати операції з фінансування тероризму.

#### **Список використаних джерел:**

1. Звіт Державного комітету фінансового моніторингу України за 2009 р. – К. : Держфінмоніторинг України, 2010. – 50 с.
2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення : Закон України від 14 жовтня 2014 р. // Голос України. – 2014. – № 216.

### **ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ У ЗАХИСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УКРАЇНИ**

*Піц А. М., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Нестерцова-Собакарь О. В.)*

*(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,  
м. Дніпропетровськ)*

Важливість фінансової стабільності держави на сучасному етапі не викликає сумнівів. Світова фінансова криза 2008–2009 рр. є яскравим прикладом того, як крах фінансових ринків веде за собою неминучі кризові явища в реальному секторі економіки. Зважаючи на це, у контексті досліджень проблем економічної безпеки держави належне місце має бути відведене розгляду шляхів забезпечення фінансової безпеки України на належному рівні.

Саме забезпечення фінансової безпеки є гарантією незалежності та цілісності країни, стійкості соціально-економічної ситуації, умовою стабільності та ефективності життєдіяльності суспільства. Тому її забезпечення належить до найважливіших національних пріоритетів більшості країн світу. Узагальнення зарубіжного досвіду показує, що забезпечення фінансової безпеки у масштабах національної економіки істотно впливає на міжнародний авторитет країни. У зв'язку з цим застосування позитивного досвіду зарубіжних країн щодо забезпечення названої безпеки має стати одним з найважливіших напрямків у стратегії довгострокової перспективи розвитку національної економіки України [1].

Зарубіжні дослідники визначають фінансову безпеку як здатність країни управляти різними видами зовнішніх і внутрішніх ризиків у процесі фінансового розвитку з метою гарантування того, що її фінансовому суверенітету нічого не загрожує, фінансова система не порушена, фінансове багатство не втрачено і фінансова система функціонує нормально [2].

Зміст фінансової безпеки держави досить повно характеризує вітчизняний вчений М. М. Єрмошенко, який визначає її як стан фінансової сфери держави, що характеризується збалансованістю і якістю системної сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних чинників (загроз), здатністю цієї сфери забезпечувати захист національних фінансових інтересів, достатні обсяги фінансових ресурсів для всіх суб'єктів господарства та населення і в цілому – ефективне функціонування національної економічної системи і соціальний розвиток [3, 33].

На сьогодні серед загроз фінансовій безпеці України можна назвати такі: зростання зовнішнього боргу та небезпека загострення фінансової кризи; зростання дефіциту зведеного бюджету та неефективна бюджетна політика щодо формування доходів та витрат бюджету; зростання тіньового сектора економіки та корупції у державних структурах влади; нестабільність законодавства та військовий конфлікт на сході України; недостатня інвестиційна активність та нестабільність національної грошової одиниці; переважання сировинної та низько-технологічної складової у загальних обсягах експорту товарів; низький рівень соціальної орієнтованості економіки та падіння купівельної спроможності населення; зростання зовнішньої фінансової заборгованості України, посилення її залежності від іноземних кредитів; не чітко спрямована зовнішньоекономічна політика України; залежність України від монополістичної політики Російської Федерації щодо експорту газу; відсутність умов для забезпечення експортної активності та надмірна імпортозалежність економіки України тощо.

Світова практика основними заходами подолання “тіньових” схем у фінансовій сфері визначає: посилення державного контролю та податкової дисципліни; пошук нових підходів до оцінювання доказів невиконання обов’язків податкового агента; спрощення процедури притягування до податкової відповідальності податкових агентів (платників податків); відстеження на мікрорівні динаміки податкового коефіцієнта; пошук збільшення легальних доходів у державному секторі економіки; посилення агітаційно-роз’яснювальної роботи серед працездатного населення (через пресу, телебачення, профспілки) щодо негативних наслідків заробітної плати в “конвертах”; створення умов для розвитку чесної конкуренції, підтримки роботодавців [4].

Забезпечення фінансової безпеки України та подолання названим вище чинникам бачить за рахунок: посилення контролю за цільовим і ефективним використанням бюджетних коштів; забезпечити дотримання індикативних прогностичних показників державного бюджету на середньострокову перспективу; припинення надання державної підтримки державним монополіям; підвищення рівня фінансової грамотності та обізнаності населення, які забезпечуватимуть соціальну та фінансову стабільність у суспільстві, сприятимуть посиленню довіри населення до фінансової системи країни; проведення державної політики, спрямованої на зниження вразливості фінансової сфери від непрогнозованих змін на фінансових ринках; посилення прозорості та відкритості у діяльності фінансових установ та органу, який здійснює державне регулювання і нагляд за такими установами тощо.

Ураховуючи все вище викладене, можна зробити висновок, що реалізація визначених заходів власне потребує збалансування і комплексної взаємодії всіх гілок влади та суб’єктів господарювання. Як бачимо, позитивні результати здійснення даних заходів не лише дозволять підвищити рівень економічної безпеки, але й досягти економічного зростання країни.

#### **Список використаних джерел:**

1. Деренуца А. С. Анализ опыта стран Европейского союза в сфере обеспечения национальной экономической безопасности [Электронный ресурс] / Деренуца А. С. // Портал : Global international scientific analytical project. – Режим доступа : <http://www.gisap.eu/ru/node/172>. – Заголовок з екрану, доступ умовно вільний.

2. Yong Jiang. Financial Security Is at the Heart of National Economic Security [Електронний ресурс] / Yong Jiang // English Edition of Qiushi Journal. – Vol. 1. – № 1. – 2009. – Режим доступу : [http://www.english.qstheory.cn/international/201109/t20110924\\_112469.htm](http://www.english.qstheory.cn/international/201109/t20110924_112469.htm)

3. Єрмошенко М. М. Фінансова безпека держави / Єрмошенко М. М. – К., 2001. – 350 с.

4. Україне не грозит дефолт даже без кредита МВФ – АП [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://www.korrespondent.net/business/economics/1319223-ukraine-ne-grozit-defolt-dazhe-bez-kredita-mvf-ap>

## **КЛАСИФІКАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО МАЙНА ЗАЛЕЖНО ВІД СПОСОБУ ЙОГО УТВОРЕННЯ**

*Паламарчук І. В., здобувач*

*(Національна академія внутрішніх справ, м. Київ)*

*(Науковий керівник – д.ю.н., професор Бевзенко В. М.)*

*(Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ)*

На початку висвітлення теми доцільним було б зазначити, що у загальному розумінні публічне майно – це фізичні об’єкти, створені людиною або природою, які забезпечують або сприяють здійсненню суб’єктивно-публічних прав фізичних (юридичних) осіб, суб’єктів публічної адміністрації [1, 475].

З плином часу та розвитком суспільства відбувався і розвиток та розгалуження видів майна, тим паче, майна, що підлягає його публічному використанню. Тому як відомо чітка уява про види публічного майна гарантує розуміння сутності юридичного режиму і суб’єктів кожного такого виду [1, 484].

**Якщо класифікувати публічне майно залежно від способу його утворення, то можна назвати такі його види.**

1. Штучного походження: а) вогнепальна зброя та спеціальні засоби, які застосовуються Збройними Силами України, правоохоронними органами; б) об’єкти, території, споруди військово-промислового комплексу; в) будівлі, споруди, майдани, вулиці, проїзди, шляхи, набережні, пляжі, парки, сквери, бульвари, кладовища, місця знешкодження та утилізації відходів, ринки, ринкові комплекси; г) стаціонарні та пересувні технічні засоби і пристрої, заводи, фабрики; д) автомобільний транспорт, залізничний транспорт, морський та річковий транспорт, авіаційний транспорт, трубопровідний транспорт та відповідна інфраструктура, інший транспорт (їздові тварини, мототransпорт); ж) засоби та об’єкти зв’язку; з) електрична, ядерна енергія [1, 485–486].

2. Природного походження.

До речі деякі дослідники як обов’язкову ознаку публічного майна наводять як спосіб його утворення – це за рахунок націоналізації (одержавлення) і за рахунок бюджету [3, 110].

Таким чином керуючись наведеною класифікаційною категорією публічного майна, а саме залежно від способу його утворення ми цілком припустити можемо, що можна було б доповнити або виділити в окрему класифікацію видів публічного майна, однак в самій цій категорії “залежно від способу утворення”, як за режимом утворення:

– за рахунок націоналізації (одержавлення).

Цікавим історичним прикладом в даному випадку, залежно від способу утворення публічного майна, а саме за рахунок націоналізації (одержавлення) майнового комплексу державою та віднесення його до публічного виду можна було б навести приклад 1917 р.: коли в революційній Росії того часу перед Тимчасовим урядом постало питання, щодо власності членів імператорського роду, в результаті чого розпорядженням міністра юстиції від 5 березня 1917 р. “Зимний дворец” був оголошений як державною власністю, тобто публічною. В результаті чого пізніше було прийнято рішення тим же урядом облаштувати даний майновий комплекс для засідання Установчих зборів, тобто створював умови для повноцінного існування суб’єкта публічної адміністрації та здійснення ним свої повноважень [2, 97];

– за рахунок бюджету (державного, місцевого, обласного, Автономної Республіки Крим);

– за рахунок пожертвувань або благодійної допомоги фізичних осіб.

Доцільно навести приклад останнього способу – це благодійна допомога кожної небайдужої людини в Україні і за її межами, незалежно від статусу правоздатності особи та інших передумов, щодо надання коштів через офіційно зареєстровані волонтерські організації або безпосередньо військовослужбовцям, для придбання спеціального майна (бронежилетів, електрорадіаторів, засобів обігріву тощо), яке вкрай необхідне для виконання військовослужбовцями та іншими учасниками своїх завдань у зоні проведення антитерористичної операції, тобто виконання певного публічного інтересу.

Отже, підбиваючи підсумок висвітленого щодо питання дослідження публічного майна публічного майна залежно від способу його утворення, цілком логічно можна зазначити, що даний різновид майна набуває певних ознак, які прищеплюються до нього за результатами різних історичних процесів. У результаті чого критерії його класифікації перебувають у процесі постійного доповнення.

### **Список використаних джерел:**

1. Загальне адміністративне право : підручник / [Гриценко І. С., Мельник Р. С., Пухтецька А. А. та ін.] ; за заг. ред. І. С. Гриценко. – К. : Юрінком Інтер, 2015. – 568 с.

2. Скрипилев Е. А. Право собственности в России в период от февраля до октября 1917 г. / Е. А. Скрипилев // Собственность: право и свобода : сборник статей / Институт государства и права. Российская академия наук. – М., 1992. – 127 с.

3. Економіко-правові дослідження в ХХІ столітті: правові проблеми ефективного використання об’єктів публічної власності : матеріали Сьомої міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (г. Донецьк, 22–29 квітня 2011 г.) / науч. ред. В. К. Мамутов ; НАН України. Ін-т економіко-правових досліджень. – Донецьк : Ноулідж (донецкое отделение), 2011. – 158 с.



## **ЗЛОЧИННІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ: ПРИЧИНИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ**

*Мельникович А. І., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Коросташова І. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Найцінніше, що є у дорослих, у держави, у людства, – це діти. Нині питання вивчення злочинності неповнолітніх безумовно є однією з самих актуальних, оскільки неповнолітні – це специфічна категорія осіб, яка легко потрапляє під негативні впливи, а відтак становить головний резерв дорослої злочинності.

Проблему кримінологічної характеристики злочинів неповнолітніх вивчали такі вчені, як: Д. І. Амінов, В. І. Гладких, А. Ю. Голодняк, І. К. Андрійв, А. Ю. Дроздова, І. В. Коваленко, А. Ф. Зелінський, І. М. Даньшина, В. В. Василевич, О. М. Литвак, О. Г. Кальман, та інші науковці, якими проведено аналіз проблем злочинності неповнолітніх та визначено шляхи її попередження і подолання. Однак тенденції щодо зростання її рівня і динаміки, а також агресивності й організованості протягом останнього десятиліття свідчать не тільки про “омолодження” злочинності, а й про зростання рівня її небезпеки для суспільства. Зазначене обумовило вибір теми даного дослідження.

Злочинність неповнолітніх завжди була актуальною правовою та суспільною проблемою та є частиною всієї злочинності в країні. На сьогодні неповнолітні – одна з найбільш кримінально уражених верств населення. Багато галузей як українського, так і міжнародного права охороняють дітей від різноманітних неправомірних впливів. Відповідно до ст. 51 Конституції України “сім’я, дитинство, материнство і батьківство охороняється державою”. Згідно з принципом 2 Декларації прав дитини, неповнолітнім законом та іншими засобами повинен бути забезпечений захист і надані можливості та сприятливі умови, які дозволили б їй розвиватися фізично, розумово, морально, духовно і в соціальному відношенні здоровим і нормальним шляхом і в умовах свободи і гідності.

Серед причин підвищення рівня злочинності у молодіжному середовищі можна виокремити такі: недостатня робота батьків та вчителів щодо виховання дітей, зміцнення моральних засад суспільства та розвиток духовності і формування здорового способу життя; незайнятість дітей та підлітків корисними і змістовними видами дозвілля; негативний вплив членів сім’ї (у неблагополучних сім’ях) та ближчого оточення (родичів, сусідів, друзів тощо); недостатній контроль батьками своїх дітей; відсутність можливості у батьків у кризовій ситуації забезпечити мінімальні потреби дітей; недоліки шкільного виховання, незайнятість підлітків суспільною корисною працею; формальна робота з підлітками правоохоронних органів та служби у справах неповнолітніх; пропаганда в ЗМІ, кіно і телебаченні та літературі стандартів антигромадської по-

ведінки (насильства, жорстокості, вседозволеності, наркотиків, порнографії). Що тягне за собою порушення вимог чинного законодавства України, що виробляють жорстокість тощо.

Щодо особливостей сучасного стану злочинності неповнолітніх, то тут спостерігається така тенденція. За даними МВС, у 2014 р. кількість злочинів, учинених неповнолітніми, збільшилася на 22,3 % порівняно з 2013 р. Загальна кількість злочинів підвищилася переважним чином за рахунок збільшення кількості крадіжок із 3403 (2012 р.) до 7056 (2014 р.), 76 % із з яких вчинено в складі групи. Показники за 2010 р. загалом свідчать про зменшення кількості таких видів злочинів, учинених неповнолітніми, як умисне вбивство – на 3,8 %; зґвалтування – на 51,1; грабіж – на 40,8; розбій – на 34,1; вимагання – на 22,4; хуліганство – на 39,4 %; проте зростає питома вага організованої групової підліткової злочинності неповнолітніх в Україні.

Суттєвою ознакою злочинності неповнолітніх є те, що вона набуває в Україні все більш організованого, групового характеру. Змінилася кримінологічна характеристика і структура угруповань правопорушників. Груповий характер – це особливість сучасної злочинної поведінки молоді. Частка корисливих злочинів із застосуванням насильства, учинених у групі, становить від 50 до 80 %. Найпоширеніші злочини, які мають корисливо-насильницьку спрямованість: розбій, грабіж, шахрайство, вимагання, вбивство з корисливих мотивів. Кримінальні молодіжні угруповання з різним ступенем організованості виявлено у всіх великих обласних центрах країни. Вони створюються за місцем мешкання чи навчання молоді та здебільшого мають стійкий характер.

Підсумовуючи, можна зробити висновки, щодо необхідності: посилення контролю і відповідальності дорослих за поведінкою дітей; посилення контролю за неблагополучними сім'ями, особливо звернувши увагу на розвиток дітей, слідкувати за моральним станом неповнолітніх; збільшення кількості та якості профілактичних заходів з попередження злочинності неповнолітніх. Необхідно також виконувати профілактичну роботу з урахуванням типів злочинів, вже скоєних неповнолітніми, усуваючи причини й умови, що сприяли цьому. Особливу увагу також необхідно приділяти проблемі профілактики рецидивної злочинності неповнолітніх.

#### **Список використаних джерел:**

1. Александренко О. В. Кримінологічна характеристика злочинів неповнолітніх / О. В. Александренко, Н. О. Веселовська // Молодий вчений. – 2014. – № 4 (07). – С. 28.
2. Стан та структура злочинності в Україні. 2009–2014 рр. [Електронний ресурс] // Статистика МВС України. – Режим доступу: <http://www.mvs.gov.ua>

## ПОЛІЦЕЙСЬКЕ ПІКЛУВАННЯ ЯК ПРЕВЕНТИВНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ ЗАХІД (НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ)

*Завгородня К. Д., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Коросташова І. М.)  
(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Важливим кроком у реформуванні органів внутрішніх справ України є прийняття 02.07.2015 р. ЗУ “Про національну поліцію” № 580-VIII. Цим Законом у державному механізмі утворено новий орган – національну поліцію (замість міліції) та започатковано нову філософію діяльності поліцейських в Україні. Так, за ч. 1 ст. 1 Закону – національна поліція є органом, призначенням якого є служіння суспільству. Новелою є норма ст. 2, згідно з якою завданнями поліції є надання поліцейських послуг у ряді сфер: таких, що є “традиційними” для поліції (забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, протидії злочинності) та такі, що є абсолютно новими (надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги) [1, 61–64], до яких у тому числі належить один з превентивних заходів – поліцейське піклування (п. 11 ч. 1 ст. 31).

Для ефективної реалізації покладених на національну поліцію завдань у Законі закріплені перелік поліцейських заходів превентивного та примусового характеру, що певним чином обмежують права і свободи людини. Слід сказати, що цього часу у законодавстві України термін “превентивні заходи” не вживався, адже класичним для вітчизняних науковців був поділ на заходи переконання та заходи примусу. Слово “превентивний” тлумачиться, як такий, що запобігає чомусь; профілактичний, упереджувальний [2, 1104]. Виходячи із зазначеного, превентивні поліцейські заходи є заходами запобігання правопорушень. За своєю суттю вони мають публічний характер, відносяться до сфери державного управління та регулюються нормами адміністративного права.

Правова регламентація механізму поліцейського піклування передбачена ст. 41 ЗУ “Про національну поліцію”. Ця норма визначає: *суб’єктів, стосовно яких може бути здійснено поліцейське піклування, та підстави його здійснення* (пп. 1–4 п. 1 ч. 1 ст. 41); *наслідки його здійснення* (пп. 1–3 п. 2 ч. 1 ст. 41); *обов’язки* (ч. 2 ст. 41; ч. 4, 5, 6) та *повноваження поліцейського* (п. 1 ч. 3 ст. 41; п. 2 ч. 3 ст. 41), а також *порядок документування* даного поліцейського заходу (ч. 4 ст. 41).

Так, до суб’єктів, стосовно яких може застосовуватися поліцейське піклування, та підстав застосування заходу належать: неповнолітні осо-

би віком до 16 років, які залишилися без догляду; особи, які підозрюються у втечі з психіатричного чи спеціалізованого лікувального закладу; особи, які мають ознаки вираженого психічного розладу і створюють реальну небезпеку оточуючим або собі; особи, які перебувають у публічному місці і внаслідок сп'яніння втратили здатність самотійно пересуватися чи створюють реальну небезпеку оточуючим або собі (пп.1–4 п. 1 ч. 1 ст. 41). Наслідком поліцейського піклування є: своєчасне передання таких осіб батькам, опікунам, піклувальникам чи органам опіки і піклування; передання їх відповідним спеціалізованим закладам чи спеціалізованим лікувальним закладам або доправлення їх до місця проживання (пп. 1–3 п. 2 ч. 1 ст. 41).

Досліджувані норми Закону перекликаються з нормами Конституції України (ст. 57 КУ), де кожному гарантується право знати свої права, регламентується обов'язок поліцейського негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підставу застосування до неї поліцейського піклування, а також роз'яснити її права на отримання медичної допомоги та оскарження дій поліцейського (ч. 2 ст. 41 ЗУ “Про національну поліцію”). Також працівник поліції мусить негайно повідомити інших зацікавлених осіб про місце перебування особи або надати їй можливість зробити це самотійно. До обов'язків поліцейського також належить складання протоколу, в якому мають бути зазначені підстави застосування поліцейського заходу, заяви та скарги особи, опис вилучених предметів, наявність чи відсутність тілесних ушкоджень тощо (ч. 4 ст. 41).

До повноважень поліцейських віднесено вилучення у особи зброї чи інших предметів, якими особа може завдати шкоди оточуючим чи собі, незалежно від того, чи заборонені вони в обігу (п. 1 ч. 3 ст. 41). Водночас, поліцейському заборонено здійснювати обшук особи, щодо якої здійснюється поліцейське піклування (п. 2 ч. 3 ст. 41). Однак ці положення фактично є взаємовиключними і на практиці можуть значно ускладнювати виявлення можливої зброї чи інших потенційно шкідливих предметів. Також Закон містить чіткі вимоги до відповідальних поліцейських у підрозділі поліції, які уповноважені проводити перевірку доцільності та якості застосування заходу піклування, якщо є достатні підстави вважати, що передання особи тривало довше, ніж це необхідно (ч. 5 ст. 41).

Отже, поліцейське піклування як превентивний адміністративний захід спрямоване на недопущення вчинення адміністративних та кримінальних правопорушень й охорону прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, шляхом усунення загроз публічній безпеці, життю й здоров'ю фізичних осіб, які потребують поліцейського піклування. Крім того, запровадження цього заходу, має сприяти підвищенню довіри до поліцейських та наближенню її до населення, якому поліція має служити.

### **Список використаних джерел:**

1. Коросташова І. М. Поліцейські послуги в Україні: проблеми правового регулювання / І. М. Коросташова // Актуальні питання забезпечення громадської безпеки та правопорядку в сучасних умовах : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 20 лист. 2015. – Дніпропетровськ : ДДУВС, 2015. – 212 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2005. – 1728 с.

## **ПРИНЦИП “ЄДИНОГО ВІКНА” ПІД ЧАС ПЕРЕМІЩЕННЯ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ**

*Макарець В. С., студент*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпінський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

На сучасному етапі розвитку держави здійснюється проведення низки реформ для вдосконалення національного законодавства, запровадження міжнародного досвіду та світових стандартів у діяльність митних органів. Ефективна реалізація заданого курсу реформ потребує дійових заходів щодо сприяння зовнішньоекономічній діяльності, спрощення митних процедур, підвищення ефективності технологій митного контролю, використання інформаційних технологій та вдосконалення обміну інформацією. Виконання цих завдань можливе за умови простого та прозорого процесу проходження митних формальностей. Державна фіскальна служба має створити всі умови для безперешкодного проходження українських товарів до Європейського Союзу та європейських товарів на ринки України. Однак нині замість того, щоб стимулювати міжнародну торгівлю, часто створюються зайві перешкоди для її ведення.

Так, за даними Світового банку та Міжнародної фінансової корпорації, у 2014 р. український експортер на підготовку документів та митне оформлення витрачає в середньому 29 днів, платить 1930 доларів США та оформлює 6 документів. Для прикладу, в Данії відповідна процедура потребує 6 днів, 795 доларів США та 4 документів [1].

Одним з інструментів розв’язання проблем спрощення процедур торгівлі є створення механізму єдиного вікна завдяки якому інформацію або документи можна представляти тільки один раз з використанням єдиного пропускового каналу. “Єдине вікно” цьому контексті визначається як механізм, що дозволяє сторонам, які беруть участь у торговельних і транспортних операціях, представляти стандартизовану інформацію і документи з використанням єдиного пропускового каналу для виконання всіх регулівних вимог, які стосуються імпорту, експорту та транзиту [2].

В Україні механізм єдиного вікна в діяльність митних органів був впроваджений у 2005 р. Наказом Державної митної служби України від 20.04.2005 р. № 314 “Про затвердження Порядку здійснення митного контролю й митного оформлення товарів із застосуванням вантажної митної декларації”. В національному законодавстві відсутні визначення поняття “єдиного вікна”, шляхи та програма його запровадження тощо. У зв’язку з цим на практиці часто виникає суперечливе тлумачення цього терміна, крім того, існує певне розмежування термінів “єдине вікно” та “єдиний офіс”. “Єдиний офіс” розглядається як фізичне перебування представників контролюючих органів в одному приміщенні (офісі). “Єдине вікно” розглядають як єдиний пропускний канал у межах одного контрольного органу. Поєднання цих двох концепцій, максимально спрощений механізм взаємодії контрольних органів із застосуванням інформаційних технологій є передумовою створення “єдиного вікна” за міжнародними стандартами.

Слід наголосити й про недосконалість правового регулювання здійснення митних процедур за принципом єдиного вікна. Так, відповідно до ч. 3 ст. 319 Митного кодексу України в Україні контроль за переміщенням через митний кордон України окремих видів товарів що проводиться іншими державними органами здійснюється за принципом єдиного вікна відповідно до міжнародної практики та рекомендацій міжнародних організацій із застосуванням єдиної з митними органами інформаційно-телекомунікаційної системи. Однак на сьогодні така інформаційно-телекомунікаційна система працює недосконало і тому потребує відповідного доопрацювання. Крім того товари які переміщуються через митний кордон України окрім митного контролю можуть підлягати державному санітарно-епідеміологічному, ветеринарно-санітарному, фіто-санітарному, екологічному та радіологічному контролю. У пунктах пропуску через державний кордон України зазначені види державного контролю крім радіологічного здійснюються митними органами у формі попереднього документального контролю на підставі інформації отриманої від державних органів уповноважених на здійснення цих видів контролю з використанням засобів інформаційних технологій. З огляду на це процес реалізації принципу єдиного вікна під час здійснення контролю за переміщенням окремих видів товарів через митний кордон України значно ускладнюється оскільки виникає необхідність у проведенні додаткових митних процедур щодо проведення відповідних видів державного контролю [3].

Отже, на підставі викладеного матеріалу, можна зробити висновок, що досягнення цілей покращення діяльності митних органів, сприяння зовнішньоекономічній діяльності та збільшення товарообігу можливо досягти за умови вдосконалення процедури митного оформлення. Це

реалізується за рахунок усунення проблем під час реалізації принципу “єдиного вікна” та розробки концепції ефективного його використання. Також необхідним є матеріальне забезпечення, що дасть змогу проводити комплексний контроль в єдиному центрі.

#### **Список використаних джерел:**

1. Акуленко Л. Як виконати Угоду. EUR. 1: митниця за умов асоціації. Інфографіка [Електронний ресурс] / Л. Акуленко, Р. Зелді, Н. Кириченко // Європейська правда. – Режим доступу : <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2014/08/4/7024689>
2. Пілотний проект “Єдине вікно – локальне рішення”: перший крок // Транспорт. – 26.10.2011. – № 43 (679).
3. Василенко В. М. Реалізація принципу “єдиного вікна” у здійсненні контролю за переміщенням окремих видів товарів через митний кордон України [Електронний ресурс] / В. М. Василенко // Форум права. – 2015. – № 1. – С. 38–41. – Режим доступу: [http://www.nbu.gov.ua/j-pdf/FP\\_index.htm\\_2015\\_1\\_8.pdf](http://www.nbu.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2015_1_8.pdf)

### **СТАНОВЛЕННЯ ІНСТИТУТУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ПРОЦЕДУРИ В УКРАЇНІ**

*Дрозд Я. Ю., студентка*

*(Науковий керівник – д.ю.н., професор Кунєв Ю. Д.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Питання правового регулювання адміністративної процедури в Україні є досить актуальним. Кожен з нас рано чи пізно, незалежно від сфери діяльності стикається з правовими питаннями. Частіше за все таке спілкування з владою лише у поодиноких випадках буває приємним. Причина цього – відсутність належної правової бази та законодавчого регулювання порядку здійснення адміністративної процедури.

Причини такого стану розвитку правового регулювання адміністративної процедури є історично, та геополітично зумовлені. У радянській адміністративно-правовій доктрині, яка суттєво вплинула на становлення позицій сучасних українських науковців, головним поняттям був адміністративний процес, а не адміністративна процедура. У геополітичному контексті передумови формування вітчизняної правової доктрини про адміністративну процедуру також є досить складними. З огляду на закріпленій в національному законодавстві України напрям його адаптації до права Європейського Союзу, протягом останніх десятиріч суттєво зріс вплив правової доктрини держав, що належать до континентальної правової системи і, передусім, Федеративної Республіки Німеччини. Отже, з огляду як на історичні, так і геополітичні причини співвідношення понять адміністративний процес та адміністративна процедура, залишається предметом дискусії вітчизняних науковців [2, 185–186].

Порівняльно-правове дослідження є важливим для правильного розуміння терміна “адміністративна процедура”. Тому обов’язково слід звернути увагу на зарубіжний досвід використання у законодавчих актах і правозастосовній практиці терміна “адміністративна процедура”.

Розуміння адміністративної процедури зумовлено значним впливом німецької доктрини адміністративного права. А. М. Школик зазначає, що в різних державах з розвинутим адміністративним правом на позначення встановленого законом порядку функціонування публічної адміністрації та судів, які розглядають публічно-правові спори, використовують цілковито відмінні терміни. [2, 187].

Так, наприклад, Закон про адміністративну процедуру ФРН від 1 січня 1977 р. регулює адміністративну, тобто діяльність органів влади, спрямовану на перевірку передумов, підготовку і прийняття адміністративного акта або укладання публічно-правового договору, а також визначає особливі види процедур: формальна адміністративна процедура, процедура затвердження плану, дозвільна процедура [3, 178]. Закон про адміністративну процедуру США від 1946 р. передбачає “альтернативні засоби вирішення спорів”, що означає будь-яку процедуру, що використовується для вирішення спору [3, 190].

В Україні за роки незалежності розвиток адміністративно-процедурного законодавства відбувається досить хаотично. Адміністративне законодавство не приділяє особливої уваги питанням належної адміністративної процедури. Першим законодавчим актом загальнопроцедурного характеру став Закон України “Про звернення громадян” від 2 жовтня 1996 р. [3, 5]. Потреба в єдиному кодифікованому акті з адміністративної процедури в Україні було визначено ще у 1998 р. На сьогоднішній день проведена значна робота щодо підготовки цього законодавчого акту, проте відбувається цей процес дуже важко, насамперед через нерозробленість цих питань на доктринальному рівні. Чимало праць українських авторів і досі спираються на здобутки радянського.[3, 6].

Проект Закону України “Про адміністративну процедуру” визначає порядок діяльності органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та інших суб’єктів, які законом уповноважені здійснювати владні управлінські [4].

В адміністративному законодавстві України процедурна складова є найменш розвинутою. Прийняття Закону України “Про адміністративну процедуру”, який відповідає світовим стандартам адміністративно-публічної діяльності органів публічної влади. Проект Закону України “Про адміністративну процедуру” перш за все має на меті зробити діяльність цих органів та їх посадових осіб впорядкованою та захистити становище приватних осіб.



### Список використаних джерел:

1. Пухтецька А. А. Адміністративна процедура: питання кодифікації вітчизняного законодавства / А. А. Пухтецька // Часопис Київського університету права. – 2009. – № 3. – С. 97–104.
2. Школик А. Адміністративна процедура та її співвідношення з суміжними поняттями / А. Школик // Вісник Львівського університету. Сер. : Юридична. – 2014. – Вип. 59. – С. 185–193.
3. Тимощук В. П. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / автор-упорядник В. П. Тимощук. – К. : Факт, 2003. – С. 3–6, 178–190.
4. Про адміністративну процедуру [Електронний ресурс] : Проект Закону України. – Режим доступу : [http://www.civic.kmu.gov.ua/consult\\_mvc\\_kmu/consult/old/show\\_bill/3457](http://www.civic.kmu.gov.ua/consult_mvc_kmu/consult/old/show_bill/3457)

## КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОЦІНКА ЗЛОЧИНУ ДОВЕДЕННЯ ДО БАНКРУТСТВА

*Антонова Т. О., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Батраченко Т. С.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

У зв'язку з новизною проблеми кримінального банкрутства дослідження вітчизняних учених, переважно на рівні кандидатських дисертацій, стосувалися кримінально-правових і кримінологічних її аспектів (Г. Болдар, Б. Грек, О. Круглова, Н. Ляпунова, О. Фролова). Першою на пострадянському просторі монографічною працею, присвяченою проблемам розслідування кримінальних банкрутств, вважається дисертація О. Нуждіна (Москва, 1997 р.), яка висвітлювала переважно зарубіжний досвід.

Аналіз праць інших учених (С. Акімова, Д. Муратова, О. Павлісова, П. Резвана) свідчить про оглядовий характер розглянутих питань – радше на рівні порушення питань, аніж відповідей на них [1].

Диспозиція ст. 219 Кримінального кодексу України (далі – КК України) встановлює, що доведення до банкрутства – умисне, з корисливих мотивів, іншої особистої заінтересованості або в інтересах третіх осіб вчинення громадянином – засновником (учасником) або службовою особою суб'єкта господарської діяльності дій, що призвели до стійкої фінансової неспроможності суб'єкта господарської діяльності, якщо це завдало великої матеріальної шкоди державі чи кредитору [2].

В аспекті понятійного апарату доведення до банкрутства існують деякі протиріччя між назвою норми та змісту її диспозиції [4]. Розглянемо деякі з них.

В Україні підстави й порядок визнання суб'єкта підприємницької діяльності банкрутом визначені в Законі України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” від 14 травня 1992 р. від 14.05.1992 № 2343-ХІІ(далі – Закон), Главою 23 Господарського кодексу України та ст. 53 Цивільного кодексу України.

Відповідно до ЗУ “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” № 2343-ХІІ від 14.05.1992 банкрутство – визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедур санації та мирової угоди і погасити встановлені у порядку, визначеному цим Законом, грошові вимоги кредиторів не інакше як через застосування ліквідаційної процедури [6].

Тобто банкрутство – це факт, який встановлений господарським судом після проходження деяких стадій процедури визнання боржника банкрутом, а в ст. 219 ККУ України йдеться про неспроможність незалежно від того, чи встановлене це господарським судом. Але для кваліфікації даного діяння як злочину, не має значення те, чи була порушена справа судом.

На практиці притягнення до кримінальної відповідальності за фактом вчинення злочину викликає певні складнощі. Кримінальні провадження у злочинах за ст. 219 КК України закриваються на стадії досудового слідства, тому зафіксовані лише одиничні випадки притягнення осіб до кримінальної відповідальності за умисне доведення до банкрутства. Одна з причин, що перешкоджає розкривати такі злочини, в більшості випадків полягає в нерозумінні співвідношення цивільного та кримінального права при розслідуванні цих злочинів [5].

Крім того, склад злочин (ст. 215 КК), на відміну від законодавства іноземних країн, які мають більший досвід розкриття цих злочинів, побудований так, що вирішальне значення має спричинення “великої матеріальної шкоди кредиторам і державі”. Але завдану шкоду видно не одразу, а лише після проведення певних процедур, під час яких зникають документи та втрачаються докази. Тому з метою уникнення даної проблеми, необхідно незалежним особам здійснювати розрахунок коефіцієнтів рентабельності, ліквідності, платоспроможності та інших, які дають можливість контролювати фінансовий стан підприємства щомісяця [4].

Таким чином, проаналізувавши праці науковців та судову практику можна зробити висновок, що застосування норми, закріпленої у ст. 219 КК України, на практиці викликає ускладнення. Це пов'язано зокрема з багатьма факторами: і невідповідністю назви статті з її змістом, і питанням доцільності використання поняття “банкрутство” в даному випадку, адже у господарському праві воно встановлюється рішенням суду, і важкістю доказування злочинності діяння тощо.

### Список використаних джерел:

1. Чернявський С. Кримінальне банкрутство: актуальні проблеми протидії [Електронний ресурс] / С. Чернявський // Наукова бібліотека. – 2009. – № 12. – Режим доступу : <http://www.viche.info/journal/1515>
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131.
3. [http://www.naiu.kiev.ua/books/mnp\\_krum\\_pravo\\_osob/Files/Lekc/T8/T8\\_P4.html](http://www.naiu.kiev.ua/books/mnp_krum_pravo_osob/Files/Lekc/T8/T8_P4.html)
4. Тарканій Ю. М. Фіктивне банкрутство та Доведення до банкрутства: проблеми вітчизняного законодавства та зарубіжний досвід (кримінально-правовий аспект) [Електронний ресурс] / Тарканій Ю. М. – Режим доступу : [http://www.rusnauka.com/2.\\_SND\\_2007/Pravo/19245.doc.htm](http://www.rusnauka.com/2._SND_2007/Pravo/19245.doc.htm)
5. Грек Б. Фіктивне банкрутство та доведення до банкрутства: кримінально-правовий аспект [Електронний ресурс] / Б. Грек // Юридичний журнал. – 2004. – № 5. – Режим доступу : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=1201>
6. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 14.05.1992 № 2343-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 31. – Ст. 440

## ВИНИКНЕННЯ КОРУПЦІЇ ЯК СУСПІЛЬНОГО ЯВИЩА В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

*Кустова Т. С., аспірантка*

*(Науковий керівник – д.держ.упр., професор Гончарук Н. Т.)*

*(Дніпропетровський регіональний інститут державного управління*

*Національної академії державного управління*

*при Президентові України, м. Дніпропетровськ)*

Нині корупція в державній службі перетворилась на глобальне суспільно-небезпечне явище, що є проблемою не тільки для України, але й для світового товариства в цілому. Для впровадження дійових механізмів боротьби з корупцією в першу чергу необхідно звернути увагу на історію виникнення цього явища.

Досліджуючи корупцію, як суспільно-негативне явище, необхідно дотримуватися принципу історизму, бо вона не є надбанням сучасності. Корупція як суспільно негативне явище бере свої витoki з найдавніших часів, має місце в історії всіх країн та народів, розвивається на певному етапі розвитку людства. З розвитком суспільства корупція розвивається, набуває нових форм прояву. Вона залежить від соціальних, політичних умов певної держави, в якій існує.

Слід зазначити, що питання історії, передумов, підстав виникнення досліджували Н. Тер-Вартаньянц, В. Невмержицький, Ю. Кузовков, А. Михненко, В. Мартиненко, В. Соловійов, О. Горган, Г. Ахметова, М. Мельник та ін.

На думку Г. Р. Ахметової, теоретично виникнення та існування корупції стає можливим з моменту виділення функцій управління в суспільній або господарській діяльності. Саме тоді у державного чиновника з'являються великі можливості розпоряджатися різноманітними ресурсами, у результаті чого він часто приймає рішення не в інтересах суспільства, а виходячи зі своїх особистих, корисливих потреб [1].

На нашу думку, процес появи корупції бере свої витoki із появи перших класових об'єднань людства та формувань держави, тобто у період III–II тисячоліття до нашої ери у прадавніх центрах людської цивілізації: Єгипті, Месопотамії, Індії, Китаї, а також зі створенням управлінського апарату. Саме з суспільним розподілом праці, появою перших заможних людей, які здійснюють управління, народжується корупція. А саме, коли особисті інтереси державних службовців не збігаються та є вищими за інтереси держави і суспільства.

У різних формах дане явище поширене у всьому світі. Барон Шарль Луї Монтеск'є (1689–1755 рр.), посилаючись на історичний досвід функціонування державного апарату, констатував, що “усяка людина, що володіє владою, схильна зловживати нею, і вона йде в цьому напрямі, поки не досягне покладеної їй межі” [5, 280].

З появою такої соціальної групи, як чиновництво, корупція, тобто підкупність та продажність чиновників, набула масштабного розмаху. Її міра та відвертість визначалися повнотою надання чиновництву влади над населенням та рівнем загального культурно-цивілізаційного розвитку самого суспільства. Ще понад два тисячоліття тому корупція сприймалась як головний чинник політичних змін, як явище, що неминуче спричиняє падіння некомпетентних режимів та зміну їх більш міцною владою [4, 12].

Згідно з думкою Ю. В. Кузовкова, корупцію можна поділити на два різні явища. По-перше, це дрібна чи побутова корупція, пов'язана із врученням дарунка або невеликого хабара за надану незначну послугу представникові влади, така корупція була завжди і в різні епохи. По-друге, так звана “велика корупція”. Ми погоджуємося з думкою автора, що під “великою корупцією” можна розуміти ігнорування інтересів суспільства, держави чиновниками та керівництвами держави, щоб догодити особистим інтересам або інтересам окремих осіб, або іноземних держав заради отримання прибутку та збагачення [3].

Приклади “великої корупції” ми бачимо в античності, що належить до елліністичного світу. Так, у 320-ті рр. до н. е. Клеомен, грецький намісник Єгипту, призначений на це місце Олександром Македонським, використовував своє становище для маніпуляції поставками зерна з Єгипту до Греції. Тоді Греція не виробляла достатньої кількості зерна та імпортувала його у великих кількостях. Клеомен створив перешкоди на шляху цих поставок, що призвело до дефіциту зерна та голоду в грецьких містах, сам же намісник Єгипту заробив великі статки [2].

Аналізуючи історичні витоки корупції можна стверджувати, що суб'єктами протиправних діянь є фізичні особи, наділені певним колом владних повноважень. Від корумпованих дій посадових осіб, на меті яких отримання будь-якої вигоди, в першу чергу страждають інтереси держави. Тому, якщо державні чиновники сприяють чи намагаються сприяти певним діям, які завдають шкоди державі та суспільству в цілому, то ми вважаємо, що це є корупцією, бо безпосередньо завдає збиток державним інтересам.

Таким чином корупція є закономірним явищем, вона не можлива без участі державних чиновників, обумовлена державно-владним устроєм суспільства. Крім того, характеризується корисливою складовою, повторюваністю корупційних дій як у часі, так і просторі.

### **Список використаних джерел:**

1. Безрутченко В. С. Історичний шлях виникнення корупції, різноманітність поглядів на проблему визначення дефініції цього явища [Електронний ресурс] / В. С. Безрутченко // *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. – 2008. – Вип. 18. – С. 279–286. – Режим доступу : [http://www.nbuv.gov.ua/UJRN/boz\\_2008\\_18\\_32](http://www.nbuv.gov.ua/UJRN/boz_2008_18_32)

2. Запобігання та протидія корупції : [навч.-метод. посіб. для проведення навч. курсу в учбових закладах прикордонних і митних відомств Республіки Молдови та України] / за ред. А. Хюдіка. – Одеса : 2013. – 228 с.

3. Кузовков Ю. В. *Мировая история коррупции* / Кузовков Ю. В. – М. : Анима-Пресс, 2010.

4. Лещенко А. В. *Правові засади протидії корупції в Україні: історичний аспект* / А. В. Лещенко // *Молодіжний науковий вісник Української академії банківської справи НБУ. Серія : “Юридичні науки” : збірник наукових праць студентів, магістрантів та молодих вчених*. – 2012. – № 2 (3). – С. 11–14.

5. *Монтескье Ш. О духе законов* / Монтескье Ш. ; общ. ред. и вступ. М. Н. Баскина // *Избранные произведения*. – М., 1955. – 478 с.

### **ВІДМІННІСТЬ МІЖ БЛИЗЬКИМИ ОСОБАМИ ТА ЧЛЕНАМИ СІМ'Ї ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНУ “ПРО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ”**

*Прокопенко Р. А., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпинський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Закон України “Про запобігання корупції” від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII оперує двома, досить схожими на перший погляд, поняттями “близької особи” та “члени сім'ї”.

Проте, аналіз чинного законодавства дає можливість стверджувати, що ці поняття мають суттєві відмінності.

Ст. 1 Закону України “Про запобігання корупції” визначає, що близькі особи – особи, які спільно проживають, пов’язані спільним побутом і мають взаємні права та обов’язки із суб’єктом, зазначеним у частині першій ст. 3 цього Закону (крім осіб, взаємні права та обов’язки яких із суб’єктом не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі, а також незалежно від зазначених умов чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням згаданого суб’єкта [1].

Зазначене поняття “близькі особи” складається із двох альтернативних варіантів:

➤ за будь-яких обставин близькими особами є певні категорії родичів, а саме: чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням згаданого суб’єкта;

➤ інші особи можуть бути визнані близькими особами за умови наявності сукупності таких ознак:

- 1) спільно проживають;
- 2) пов’язані спільним побутом;
- 3) мають взаємні права та обов’язки із суб’єктом [2].

Відсутність хоча б однієї із цих ознак свідчить про те, що особа не є близькою для вказаного суб’єкта і, відповідно до неї не поширюється заборона на одержання дарунків (пожертв) і обмеження спільної роботи, ст. 23 та 24 Закону України “Про запобігання корупції” від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII.

На відміну від поняття “близькі особи” поняття “члени сім’ї” наразі закріплюється різними нормативними актами. Природним у такому випадку було б установлення цього поняття нормами саме сімейного права, але на жаль, Сімейний кодекс України лише опосередковано вказує на нього [2].

Таким чином, “члени сім’ї” – особи, які перебувають у шлюбі, а також їхні діти, у тому числі повнолітні, батьки, особи, які перебувають під опікою і піклуванням, інші особи, які спільно проживають, пов’язані спільним побутом, мають взаємні права та обов’язки (крім осіб, взаємні права та обов’язки яких не мають характеру сімейних), у тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі [1].

Як можна бачити, у деяких із указаних вище визначеннях використовується самостійне поняття “шлюб” як одна з ознак родинних зв’язків між відповідними особами (насамперед між близькими особами). При цьому вказується на те, що шлюб може бути як зареєстрованим, так і незареєстрованим [3].

Іншими словами, членами сім'ї є особа, яка перебуває у шлюбі з декларантом, їхні діти і особи, які перебувають під опікою та піклуванням декларанта, інші особи, при цьому усі вони — за умови наявності сукупності таких обов'язкових ознак:

- 1) спільне проживання;
- 2) пов'язаність спільним побутом;
- 3) наявність взаємних прав та обов'язків із декларантом [4].

Слід зазначити, що згідно з указаними вище нормами поняття “член сім'ї” та “близький родич” іноді використовуються для характеристики одне одного, іноді використовуються як тотожні поняття, що є неправильним. Так, члени сім'ї завжди є близькими родичами, але ж близькі родичі не завжди будуть членами однієї сім'ї.

Відмінність у конструкції понять “близькі особи” і “члени сім'ї” полягає у відсутності в другому з цих понять сполучника “а також”. З цього випливає, що поняття “члени сім'ї”, на відміну від поняття “близькі особи”, не має альтернативних варіантів.

#### **Список використаних джерел:**

1. Про запобігання корупції [Електронний ресурс] : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. – Режим доступу : <http://www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

2. Розмежування понять близька особа та члени сім'ї [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.just.ks.ua/kadrova-robotata-derzhavna-sluzhba/rozmezhuвання-ponyat-blizki-osobi-ta-chleni-sim-yi-v-konteksti-antikoruptionsynogo-zakonodavstva>

3. Кримінальний процесуальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

4. Родичівство [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uk.wikipedia.org/wiki/Родичівство>

## **ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО УКРАЇНИ**

*Харанудько С. В., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпинський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

За даними соціологічних досліджень, саме корупція є однією з причин, що призвела до масових протестів в Україні наприкінці 2013 р. – на початку 2014 р. Так, згідно з результатами дослідження “Барометр Світової Корупції”, яке проводив Міжнародний дослідницький центр Gallup International Association, 36 % українців були готові вийти на вулицю, протестуючи проти корупції, при цьому 74 % опитаних громадян були впевнені у корумпованості саме державного сектора.

За останніми даними досліджень Індексу сприйняття корупції, проведених міжнародною організацією Transparency International, Україна посідає 142-ге місце із 175 країн. У цьому рейтингу ми перебуваємо поряд із Республікою Бангладеш, Угандою та Папуа Новою Гвінеєю [1].

Такий високий показник сприйняття корупції громадянами можна пояснити відсутністю дієвих реформ у сфері протидії корупції та неефективною діяльністю органів правопорядку щодо виявлення корупційних правопорушень та притягнення винуватців до відповідальності. Правоохоронними органами до суду щороку передаються в середньому 2–2,5 тис. кримінальних проваджень стосовно корупціонерів. Однак жодного щодо посадовців вищого рангу.

Саме тому розв'язання проблеми корупції стало одним із пріоритетів для українського суспільства на сьогоднішньому етапі розвитку держави. Так, у жовтні минулого року Верховною Радою України підтримано ініціативи уряду та Президента України щодо затвердження Державної антикорупційної стратегії на найближчі три роки, а також у новій редакції прийнято Закон № 1698 та створено Національне антикорупційне бюро України (далі – Антикорупційне бюро) [1].

Передбачені заходи мають сприяти реальній боротьбі з корупційними проявами. Бюджетним законом передбачено на 2015 р. фінансування, достатнє для ефективного виконання цієї роботи.

Національне антикорупційне бюро України є державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових

Завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці. Національне бюро утворюється Президентом України відповідно до законів України [2].

Повноваження Національного антикорупційного бюро України:

- 1) здійснює оперативно-розшукові заходи;
- 2) здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень, за рахованих законом до його підслідності, а також інших, визначених законом;
- 3) проводить перевірку на добросовісність осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- 4) вживає заходи щодо розшуку та арешту коштів та іншого майна, які можуть бути предметом конфіскації, здійснює діяльність щодо зберігання коштів та іншого майна, на яке накладено арешт;
- 5) взаємодіє з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування та іншими суб'єктами для виконання своїх обов'язків;
- 6) здійснює інформаційно-аналітичну роботу;
- 7) забезпечує особисту безпеку працівників Національного бюро та інших визначених законом осіб;



8) забезпечує на умовах конфіденційності та добровільності співпрацю із особами, які повідомляють про корупційні правопорушення;

9) звітує про свою діяльність та інформує суспільство про результати своєї роботи;

10) здійснює міжнародне співробітництво [3].

Основні принципи діяльності Національного бюро:

1) верховенство права;

2) повага та дотримання прав і свобод людини і громадянина;

3) законність;

4) безсторонність та справедливість;

5) незалежність Національного бюро та його працівників;

6) підконтрольність і підзвітність суспільству та визначеним законом державним органам;

7) відкритість для демократичного цивільного контролю;

8) політична нейтральність і позапартійність;

9) взаємодія з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями [2].

Отже, Національне антикорупційне бюро належить до спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції, оскільки цей орган наділено контрольними функціями щодо дотримання вимог Закону № 1698 та має необхідні для цього повноваження. Сподіваємося, що цей орган з протидії корупції реально та ефективно працюватиме над знищенням внутрішнього ворога нашої країни – корупції.

#### **Список використаних джерел:**

1. Вісник Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.visnuk.com.ua/ua>

2. Про національне антикорупційне бюро України [Електронний ресурс] : Закон України від 14.10.2014 № 1698. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>

3. Урядовий портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>

#### **ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТЕРМІНІВ “КОРУПЦІЯ”, “КОРУПЦІЙНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ” ТА “БЛИЗЬКІ ОСОБИ” ЧИННОГО ЗАКОНУ УКРАЇНИ “ПРО ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ” З ЙОГО ПОПЕРЕДНИКОМ – ЗАКОНОМ УКРАЇНИ “ПРО ЗАСАДИ ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ”**

*Закаблук А. В., студент*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпинський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

14 жовтня 2014 р. прийнято Закон України “Про запобігання корупції” № 1700-VII, на підставі якого втратив чинність Закон України від 07 квітня 2011 р. № 3206-VI “Про засади запобігання і протидії корупції”,

окрім положень щодо фінансового контролю, які втрачають чинність з початком роботи системи подання та оприлюднення відповідно до Закону від 14 жовтня 2014 р. декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування [2].

Порівняльний аналіз термінів корупція, корупційне правопорушення та близькі особи чинного Закону України “Про запобігання корупції” з його, по-суті попередником Законом України “Про засади запобігання і протидії корупції”, виявляє ряд спільностей та відмінностей між ними.

Законодавчий підхід до визначення поняття корупції практично не змінився. В розумінні попереднього Закону під корупцією розуміли використання особою, яка є суб’єктом корупційного правопорушення *наданих їй службових повноважень та пов’язаних з цим можливостей з метою:*

- одержання неправомірної вигоди;
- прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе або інших осіб;
- обіцянка/пропозиція чи надання особі, яка має відповідні повноваження або на її вимогу іншій фізичній або юридичній особі неправомірної вигоди або обіцянки такої вигоди з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй повноважень та пов’язаних із цим можливостей [2].

У новому Законі зберігся цей підхід до визначення поняття корупція, за винятком того, що додано конструкцію “або прийняття такої вигоди”, яку розмістили після слів “...наданих їй службових повноважень та пов’язаних з цим можливостей з метою одержання неправомірної вигоди, або прийняття такої вигоди” (див. курсивний текст у вищевикладеному абзаці) [1].

Це, власне, єдина зміна у законодавчому визначенні корупції.

В обох законах корупційне правопорушення визначають як діяння, яке:

- містить ознаки корупції;
- вчинене особою, яка є суб’єктом корупційного правопорушення;
- за таке діяння законом передбачено кримінальну, дисциплінарну, цивільно-правову відповідальність [1; 2].

Проте мають місце і розбіжності. В старому Законі зазначалося, що корупційне правопорушення це умисне діяння, тобто згідно попереднього Закону корупційне правопорушення могло бути вчинене лише у формі умислу, в прямому або непрямому його виді [2]. Новий Закон зазначає, що корупційне правопорушення – це діяння, значить відтепер корупційне правопорушення може бути вчинене і у формі необережності, видами якої є самовпевненість та недбалість [1].

Згідно старого Закону діяння, яке містить ознаки корупції, вважалося корупційним, якщо за нього законом передбачено кримінальну, адміністративну, цивільно-правову, дисциплінарну відповідальність [2]. Новий Закон виділяє тільки кримінальну, дисциплінарну та цивільно-правову відповідальність. Однак у ст. 65 нового Закону вказується, що за корупційні правопорушення особи притягаються до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової та дисциплінарної відповідальності [1].

Окрім цього в новому Законі введено термін “правопорушення пов’язане з корупцією” чого не було в старому Законі. Правопорушення пов’язане з корупцією – це діяння, яке НЕ містить ознак корупції, але порушує встановлені новим Законом вимоги, заборони та обмеження, вчинене особою уповноваженою на виконання функцій держави або місцевого самоврядування за яке законом встановлено кримінальну, адміністративну, дисциплінарну та/або цивільно-правову відповідальність [1].

Старий Закон виділяв перелік осіб, які є близькими, це зокрема: чоловік, дружина, батько, мати, вітчим, мачуха, син, дочка, пасинок, падчерка, рідний брат, рідна сестра, дід, баба, прадід, прабаба, внук, внучка, правнук, правнучка, усиновлювач чи усиновлений, опікун чи піклувальник, особа, яка перебуває під опікою або піклуванням [2]. Новий Закон даний перелік доповнює такими категоріями як: зять, невістка, тесть, теща, свекор, свекруха [1].

Обидва закони до категорії близьких осіб відносять також тих осіб, які спільно проживають, пов’язані спільним побутом і мають взаємні права та обов’язки із суб’єктом уповноваженим на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в тому числі особи, які спільно проживають, але не перебувають у шлюбі [1; 2].

Отже, в порівняльному аналізі термінів корупція, корупційне правопорушення та близькі особи цих двох законів було виявлено ряд відмінностей та спільностей між ними, які дають змогу зовсім по-іншому трактувати новий закон “Про запобігання корупції”.

#### **Список використаних джерел:**

1. Про запобігання корупції [Електронний ресурс] : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. – Режим доступу : <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>

2. Про засади запобігання і протидії корупції [Електронний ресурс] : Закон України від 01.04.2011 р. № 3206-VI. – Режим доступу : <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3206-17>

### **МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ**

*Кузіч А. В., студент*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпинський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Сучасні тенденції розвитку суспільства свідчать про все глибшу інтеграцію та інтернаціоналізацію суспільних відносин. Корупційні прояви з кожним роком все частіше перетинають кордони та набувають транснаціонального характеру. Висока мобільність і прагнення приховувати корупційну діяльність за рахунок використання механізмів легалізації доходів робить практично неможливою ефективну протидію цьому явищу зусиллями однієї держави. систематично вжити адекватних заходів без залучення механізмів міжнародного співробітництва.

Моніторингова група Стамбульського плану дій Антикорупційної мережі ОЕСР завершила другий раунд оцінки стану законодавчого врегулювання сфери запобігання та протидії корупції в Україні, за результатами якого надано відповідні рекомендації [1].

Не можна не згадати участь України і в зовнішньополітичній ініціативі держав – членів ЄС “Східне партнерство”, яку було започатковано у 2009 р. з метою створення необхідних умов для прискорення процесу політичного об’єднання й подальшої економічної інтеграції між Європейським Союзом і зацікавленими країнами-партнерами.

Наведені приклади участі України в міжнародному співробітництві засвідчують активну позицію України у сфері запобігання та протидії корупції. Міжнародні документи в цій сфері, як правило, не передбачають конкретних санкцій за порушення домовленостей чи ігнорування рекомендацій. Водночас працюють інші два стимули: зовнішній – імідж держави на міжнародній арені та внутрішній – розвиток національної економіки [2].

Звіти міжнародних експертів мають суттєвий вплив на привабливість держави для іноземних інвесторів. Для України позитивна оцінка з боку експертів Ради Європи, ООН, ОЕСР та інших організацій є особливо важливою в контексті прагнення нашої держави інтегруватися до європейського простору.

Цілі Конвенції ООН проти корупції (ратифікована Законом України від 18 жовтня 2006 р. № 251-V):

а) сприяння вжиттю й посиленню заходів, спрямованих на ефективніше й дійовіше запобігання корупції та боротьбу з нею;

б) заохочення, сприяння та підтримка міжнародного співробітництва й технічної допомоги в запобіганні корупції та в боротьбі з нею, зокрема в поверненні активів;

с) заохочення чесності, відповідальності й належного управління громадськими справами й державним майном [1].

Причинами, що породжують транснаціональну злочинність та пов’язану з нею корупцію прийнято вважати нерівномірний розподіл благ, що призводить до виникнення нерівності в межах однієї країни та між державами. Це призводить до конфлікту інтересів різних груп населення і є детермінантом корупції. Ще одним із важливих детермінантів корупції є збільшення розриву між найбагатшими та найбіднішими верствами населення. Глобалізація світового виробництва створює міжнародні центри концентрації новітніх технологій та країни-експортери сировинної продукції, що призводить до подальшого зубожіння одних і збагачення інших країн [3].

Таким чином, посилення взаємозалежності економік окремих країн змусило об’єднувати свої сили і в протидії корупції. Така акумуляція зусиль в першу чергу відбувається в рамках міжнародних організацій, які сферу запобігання та протидії корупції визначають як один з пріоритетів їхньої діяльності.

Одним з перших міжнародних документів, яким на міжнародному рівні розпочиналася протидія корупції є ухвалена 15 грудня 1975 р. резолюція Генеральної Асамблеї ООН 3514 (XXX). Зазначений документ закликає уряди всіх країн вжити на національному рівні всіх необхідних заходів щодо запобігання та протидії корупції, які вони вважатимуть доцільними, включаючи законодавчі [3].

Надання органам іноземних держав інформації з питань, пов'язаних з запобіганням і протидією корупції, можливе лише в разі, якщо ці органи та відповідний компетентний орган України можуть установити такий режим доступу до інформації, який унеможливило розкриття інформації для інших цілей чи її розголошення у будь-який спосіб, у тому числі шляхом несанкціонованого доступу.

З усього вищесказаного можна зробити такий висновок: проаналізувавши діяльність у сфері протидії та запобігання корупції в рамках згаданих вище міжнародних організацій, можемо окреслити одну з найважливіших тенденцій – антикорупційні угоди посилюють політичні зобов'язання у боротьбі з корупцією і визначають основоположні міжнародні норми і процедури протидії цьому явищу. Це свідчить на користь того, що міжнародне співтовариство реально зацікавлене в тому, щоб протидіяти корупції як на національному рівні, так і в глобальному масштабі.

#### **Список використаних джерел:**

1. Конвенція ООН проти корупції (ратифікована Законом України від 18 жовтня 2006 р. №251-V) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sta-sumy.gov.ua>
2. Міжнародне співробітництво у сфері запобігання і протидії корупції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kodeksy.com.ua>
3. Участь України в міжнародному співробітництві у сфері запобігання та протидії корупції [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>

#### **ДЕЯКІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ**

*Квітовська В. О., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпинський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

У чинному Митному кодексі України (далі – МКУ) міститься 18 різних складів правопорушень митних правил, за які настає те чи інше стягнення (попередження, штраф, конфіскація). Одне з головних місць серед них займає протиправне недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний

кордон України, тобто незаявлення за встановленою формою точних та достовірних відомостей (наявність, найменування або назва, кількість тощо) про такі товари у разі їхнього переміщення через митний кордон України (ст. 472 МКУ). Відповідальність за таке правопорушення чи не одне з найсуворіших – штраф у розмірі 100 % вартості таких товарів з їх конфіскацією. Тому одним з найпоширеніших прийомів маніпулювання та тиску на імпортерів з боку митниць стала зміна коду УКТ ЗЕД в митній декларації під час оформлення товарів в режимі імпорту [1].

У зв'язку з цим актуальна необхідність визначення можливих напрямів інтересів імпортерів (власників товарів, митних брокерів, декларантів) у застосуванні митниками положень ст. 472 МКУ.

Як зазначав В. В. Ліпінський, під заявленням неправдивих відомостей розуміється декларування предметів не своїм найменуванням, тобто класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності з порушенням основних правил інтерпретації, встановлених законодавством.

Документами, що містять неправдиві дані, є такі, в яких відомості щодо суті угоди (договору, контракту), найменування, асортименту, ваги, кількості чи вартості товарів, щодо їх відправника чи одержувача, щодо держави, з якої вони вивезені чи в яку переміщуються, тощо не відповідають дійсності [2].

У випадку, коли інспектори митниць сумніваються в правильності визначення декларантом коду товару, вони ініціюють процедуру класифікації товару відповідно до УКТ ЗЕД. Згодом складають протокол про порушення декларантом митних правил, причому неправильна класифікація розцінюється як незаявлення за встановленою формою точних та достовірних відомостей (наявність, найменування або назва, кількість тощо) про товари (ст. 472 МКУ).

Для вирішення колізійних питань між митницею та суб'єктами ЗЕД пропоную проводити семінари та надавати роз'яснення щодо правильного декларування та визначення коду УКТ ЗЕД. Так, кваліфікація фактів невідповідності заявленого у графі 33 МД коду за УКТ ЗЕД фактичному залежить від висновків щодо дотримання порядку заповнення графи 31.

Наявність у графі 31 декларації достовірних, але неповних, відомостей про товар, що унеможлиблює однозначні висновки стосовно відповідності задекларованого товарного коду за УКТ ЗЕД, незалежно від того, які відомості вказані у графі 33, не дає підстав для кваліфікації цього факту як порушення митних правил. Тобто сам по собі факт зазначення у декларації невірної коду товару за УКТ ЗЕД не може бути підставою для складання протоколу про порушення митних правил. У такому випадку митним органом має розглядатись лише питання про відмову в митному оформленні. До речі, це повністю узгоджується із роз'ясненнями самої ж Держмитслужби, викладеними зокрема у листі від 31.03.2009 р. № 11/1-10.20/2838-ЕП.

У випадку, коли графа 31 МД заповнена згідно з вимогами нормативних документів Держмитслужби (а саме, в неї зазначено достовірні і повні відомості про товар, які дають можливість перевірити відповідність задекларованого у графі 33 товарного коду), а у графі 33 зазначено невірний десятизначний товарний код за УКТ ЗЕД, то підстав для висновку про наявність ознак порушення митних правил, передбаченого ст. 472 МКУ, немає.

Однак якщо товарний код, зазначений у графі 33 МД, передбачає ставку мита нижчу, ніж код, який відповідає задекларованому товару, що призводить до несплати митних платежів у повному обсязі, розглядається питання про наявність ознак порушення митних правил, передбаченого ст. 485 МКУ.

У випадку, якщо ж неправильний код за УКТ ЗЕД не призвів до недоплати митних платежів, слід керуватися ст. 268 МКУ, згідно з якою допущення у МД помилок, які не призвели до неправомірного звільнення від сплати митних платежів або зменшення їх розміру, не тягне за собою застосування санкцій, передбачених МКУ та іншими законодавчими актами України. Проте якщо особа систематично (більше двох разів протягом місяця) допускає у декларації вказані вище помилки (крім орфографічних), митний орган санкції застосовує.

Навіть якщо декларант реально й винен, то уникнути відповідальності йому можна на підставі ч. 2 ст. 467 МКУ, оскільки розгляд справи про порушення митних правил пізніше, ніж через шість місяців з моменту його вчинення, є підставою для винесення судом постанови про закриття провадження у зв'язку зі спливом строку притягнення до адміністративної відповідальності [3].

При цьому також необхідно пам'ятати, що у декларанта існує лише дві спроби захистити своїх інтереси: в суді першої та апеляційної інстанції, оскільки касаційне провадження не передбачене ні КУпАП, ні МКУ.

### **Список використаних джерел:**

1. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
2. Ліпінський В. В. Митна справа / Ліпінський В. В. – 2011. – № 5 (77). – С. 81–86
3. Про питання правової оцінки фактів невірної класифікації товару під час його декларування [Електронний ресурс] : лист ДМСУ від 31.03.2009 № 11/1-10.20/2838-ЕП. – Режим доступу : <http://www.ambu.org.ua/node/673>

## РОЛЬ ГРОМАДСЬКОСТІ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

*Смельянова Н. С., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпінський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Корупція в Україні продовжує залишатися однією з основних загроз національній безпеці та політичній стабільності, утвердженню верховенства права. На основі аналізу міжнародного досвіду та вітчизняних напрацювань слід розглядати та налагоджувати механізми залучення громадськості до заходів протидії корупції в Україні.

Щорічне глобальне дослідження Transparency International засвідчило, що Україна, разом з країнами Східної, Південно-Східної Європи та Центральної Азії сприймається її населенням як висококорумпована держава. Цьогорічна позиція України у рейтингу корумпованості країн світу з оцінкою в 2,2 бала та загальні темпи розповсюдження корупції в державі засвідчили необхідність рішучих кроків для порятунку країни та виходу з корупційної прірви.

Результати багатьох незалежних досліджень, включно з даними Transparency International, засвідчують, що країни, які сприймаються як найбільш корумповані, є тими самими країнами, що найбільше страждають від довготривалих конфліктів, спрямованих на знищення державної інфраструктури. Українське суспільство вже сьогодні відчуває болючі симптоми проявів корупції. Особливою рисою традиційно високого рівня корупції в різних сферах життя українського суспільства є те, що населення сприймає корупцію як закономірне явище. Враховуючи останнє, пріоритетним напрямом державної антикорупційної політики має стати створення атмосфери громадянського неприйняття корупції.

Ратифікована Верховною Радою України ще у жовтні 2006 р. Конвенція ООН проти корупції з-поміж інших ключових засад здійснення державами – учасницями політики у сфері запобігання та протидії корупції визначає забезпечення доступу громадськості до процесів протидії корупції. За ст. 13 цієї Конвенції кожна держава-учасниця повинна вживати належних заходів для сприяння активній участі громадянського суспільства у запобіганні корупції й боротьбі з нею, та для поглиблення розуміння суспільством факту існування, причин і небезпек корупції:

– залучення населення до процесів прийняття рішень та посилення прозорості їх прийняття;

– забезпечення ефективного доступу населення до інформації та проведення заходів щодо інформування населення;



– повага, заохочення та захист свободи пошуку, отримання, опублікування та поширення інформації про корупцію. Можуть установлюватися певні обмеження цієї свободи, але тільки такі, що передбачені законом і є необхідними: для поваги прав або репутації інших осіб; для захисту національної безпеки, публічного порядку, моралі чи охорони здоров'я [1].

Національне законодавство України в свою чергу передбачає участь інститутів громадянського суспільства в реалізації державної антикорупційної політики. Загалом, можна говорити про еволюцію державних підходів щодо антикорупційного політичного процесу: на законодавчому рівні відбулося зміщення акцентів від переважно боротьби з корупціонерами до запобігання корупції як явища та мінімізації впливу корупціогенних чинників. Зокрема, у прийнятому 14.10.2014 р. Верховною Радою України Законі України “Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки” регламентовано участь громадськості у заходах щодо запобігання та протидії корупції шляхом ухвалення у співпраці з інститутами громадянського суспільства план заходів, орієнтований на різні соціальні та вікові групи і спрямований на комплексне розв'язання проблеми толерантного ставлення населення до корупції, передбачивши, зокрема:

– регулярне проведення інформаційних кампаній, спрямованих на формування психологічної настанови у населення щодо несприйняття корупції як способу розв'язання проблеми;

– підвищення рівня правової свідомості населення, зокрема в частині обізнаності громадян щодо своїх прав та свобод, механізму їх реалізації та правових способів захисту;

– роз'яснення найважливіших антикорупційних заходів, що здійснюються в державі, положень законодавства про запобігання та протидію корупції, зокрема в частині визначення видів та форм корупційної поведінки;

– системне запровадження проведення освітніх заходів щодо моделей поведінки тих чи інших ситуаціях з можливими корупційними ризиками;

– запровадження культури повідомлення спеціально уповноваженим суб'єктам у сфері протидії корупції про факти вчинення корупційних правопорушень;

– подолання пасивності суспільства щодо протидії корупції, залучення широких верств населення до активної участі в антикорупційній діяльності [2].

Отже, на сучасному рівні державної антикорупційної політики України слід виходити з того, що абсолютно подолати корупцію неможливо – можна лише мінімізувати її вплив на життя суспільства, зокрема: в умовах недостатнього рівня довіри населення до органів державної влади, популяризувати ідею активної протидії виявам корупції мають саме інститути громадянського суспільства.

### **Список використаних джерел:**

1. Конвенція ООН проти корупції від 31.10.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2007. – № 49. – С. 20-48.
2. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки : Закон України від 14.10.2014 р.

### **ПРОБЛЕМИ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 205 ККУ “ФІКТИВНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО”**

*Копотієнко І. М., студент*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпінський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

В останні роки у приватному секторі вітчизняної економіки спостерігається, серед іншого, таке негативне явище, як фіктивне підприємництво. Кримінальний кодекс України дає визначення, що фіктивним підприємництвом є створення або придбання суб'єктів підприємницької діяльності (юридичних осіб) з метою прикриття незаконної діяльності або здійснення видів діяльності, щодо яких є заборона [1].

Легалізація незаконного капіталу шляхом створення або придбання фіктивних юридичних осіб завдає істотну шкоду економічній безпеці та економічним інтересам держави. Фіктивне підприємство являє собою негативні явища, які почали з'являтися в нашому суспільстві з часів набуття незалежності нашої держави і переходу до ринкового типу економіки [2].

Фіктивне підприємництво набуло поширення у різних сферах економіки: у сфері приватизації, державних закупівель, у бюджетній сфері, у фінансово-кредитній, банківській та інших. Це зумовлює необхідність створення державного механізму протидії такій злочинній діяльності.

Проте на шляху протидії злочинам виникають певні проблеми реалізації кримінальної відповідальності за фіктивне підприємництво.

При вивченні матеріалів судової практики вбачається, що у більшості випадків фіктивні підприємства реєструються на “підставних осіб”, які, маючи на меті грошову винагороду, погоджуються оформити на себе компанію, яка реєструється для прикриття незаконної діяльності. Проблема в здійсненні кримінально-правової кваліфікації дій осіб, які керують діяльністю “підставних осіб” та притягнення їх до кримінальної відповідальності, в першу чергу, полягає в складності доказування їхньої вини. Зазвичай немає будь-якого документального підтвердження їх діяльності.

Так, наприклад, Кіровським районним судом м. Дніпропетровська було розглянуто кримінальну справу № 203/625/16-к, за результатами якої встановлено, що особа, перебуваючи у скрутному матеріальному становищі, вступив у змову з невстановленими слідством особами та вирішив за грошову винагороду зареєструвати на своє ім'я юридичну особу, з метою прикриття незаконної діяльності. Після державної реєстрації

підприємства та відкриття поточного рахунку в установах банку, статутні документи передав невстановленій слідством особі, за що від останнього отримав обумовлену грошову винагороду в розмірі 15 000 грн. Незаконна діяльність підприємства полягала в тому, що невстановлені особи, використовуючи документи і печатку організації, переводили безготівкові кошти у готівку шляхом здійснення незаконних фінансово-господарських операцій, документального оформлення безтоварних операцій, шляхом складання підроблених первинних документів бухгалтерського та податкового обліку. Особа, визнана винною у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 28, ч. 1 ст. 205 КК України. Однак слід звернути увагу на те, що під час розгляду справи, а також під час досудового слідства, не були встановлені особи, що організували, керували злочином та забезпечували фінансування. В матеріалах справи фігурують тільки “невстановлені особи”. Також їхнім діям не надана належна кримінально-правова оцінка.

Проте доказами вини організаторів фіктивного підприємництва можуть бути: ведення переговорів з іншими особами при укладені угод; надання вказівок посадовим особам фіктивного підприємства; зберігання у себе печаток та документів фіктивного підприємства; ведення бухгалтерського та правового супроводу фіктивного підприємства; здійснення будь-якого фінансування діяльності фіктивного підприємства [3].

Погоджуємося з думкою Н. Л. Недодаєвої, що ці проблеми свідчать про необхідність змін до Кримінального кодексу України та законодавчих актів, що регулюють підприємницьку діяльність [4].

Вирішенню питань кримінально-правової відповідальності за фіктивне підприємництво у своїх працях приділили увагу такі науковці, як В. В. Лисенко, З. А. Тростюк, О. О. Дудоров, Т. С. Батраченко, Ю. В. Опалинський.

Вважаємо, що встановлення осіб, які вчиняють злочин, передбачений ст. 205 КК України “фіктивне підприємництво”, та притягнення їх до кримінальної відповідальності є одним із ефективних заходів протидії економічним злочинам в цілому і фіктивному підприємництву зокрема. Проблеми, що виникають при притягненні до кримінальної відповідальності за фіктивне підприємництво, не лише “підставних осіб”, які з погляду КК України є пособниками у вчиненні злочину, а також організаторів злочину, потребують подальшого дослідження і розробки заходів, спрямованих на законодавче врегулювання та організаційне забезпечення протидії фіктивному підприємництву.

#### **Список використаних джерел:**

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – 9-те вид., перепоб. та допов. – К. : Юридична думка, 2012 – 1316 с.

3. Фіктивні підприємства: причини виникнення і шляхи протидії [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.rusnauka.com/9DN\\_2010/Pravo/61577.doc.htm](http://www.rusnauka.com/9DN_2010/Pravo/61577.doc.htm)

4. Недодаєва Н. Л. Протидія створенню фіктивних підприємств як напрям економічної безпеки держави [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ovu.com.ua/pages/bmu>

## **ПРИНЦИПИ І МЕТОДИ РЕГУЛЮВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЗАПОБІГАННЯ ЗАБРУДНЕННЮ ДОВКІЛЛЯ МЕДИЧНИМИ ВІДХОДАМИ**

*Андреева К. В., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Зуєв В. А.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Зацікавленість держави в ефективному правовому забезпеченні утилізації медичних відходів, здійсненні законодавчої політики направленої на використання відповідних сучасних європейських норм, виконанні міжнародних зобов'язань є завданням, що потребує особливого державного підходу, оскільки в Україні щорічно утворюється 380–400 тис. т медичних відходів, з них – 100–120 тис. т небезпечні. Відсутність ефективної системи поводження з ними зараховує Україну до неблагополучних держав у сфері раціонального й безпечного управління відходами лікувально-профілактичних установ. Таким чином, особли нагальною є потреба удосконалення національного організаційно-правового механізму застосування режиму утилізації медичних відходів. Ось чому з урахуванням тенденції зростання об'ємів утилізації медичних відходів вивчення відповідних правових норм набуває не лише теоретичного, а й практичного значення. Здійснені правові заходи мають супроводжуватися суворим контролем, який би унеможлилював нанесення значної шкоди здоров'ю громадян країни. В законодавстві цілого ряду країн одним із завдань діяльності держави визнана охорона навколишнього середовища і виконання законів, що встановлюють правила збирання, переробки та зменшення кількості відходів як основних джерел забруднення природного середовища. Через відсутність нормативно-правової бази в Україні не достатньо вирішене питання знищення лікарських засобів, недозволених до застосування або з простроченим терміном дії, а також ліків, конфіскованих митницею, фальсифікованих лікарських засобів. Проблема утилізації та знищення лікарських засобів у країні має масштабний характер. З одного боку, це недопущення повторного незаконного обігу виявлених неякісних лікарських засобів, що можуть потрапити до громадян і стати загрозою їх життю, а з іншого, запобігання забрудненню довкілля.

У 1972 р Всесвітня організація охорони здоров'я зарахувала медичні відходи за специфічними особливостями до групи небезпечних і вказала на необхідність створення спеціальних служб по їх знезараженню. В таких країнах, як Німеччина, Франція, Великобританія, США, Австралія, Нова Зеландія є спеціальні служби, що забезпечують моніторинг і контроль за утворенням і подальшим поводженням з медичними відходами як в загальній системі управління відходами, так і в окремих її компонентах. При організації робіт з інфікованими медичними відходами необхідно враховувати наступні принципи: знання небезпеки (ризик) відходів, класифікація відходів, оцінка наявних технологій. Підсумком цієї роботи має бути створення системи поводження з відходами з урахуванням регіональних особливостей і можливостей. Європейці здають протерміновані та непотрібні ліки в аптеки, які утилізують їх за прийнятими в країні правилами. Правила, що діють в багатьох європейських країнах: “Забруднювач повинен платити”, “Керівництво необхідно постійно застерігати” і “Поводження з відходами повинно здійснюватися недалеко від місць їх утворення” в нашій країні не завжди виконуються. Відомі чотири типи способів обробки медичних відходів в країнах ЄС: інсінерація (спалювання), мікрохвильова обробка, температурна обробка, хімічна обробка (дезінфекція). В Спільних рекомендаціях/нормативах Міжнародної фармацевтичної федерації та ВООЗ із Належної фармацевтичної практики “Стандарти якості фармацевтичних послуг” (Женева, 2011) зазначено: “Фармацевти повинні сприяти забезпеченню утилізації медикаментозних відходів у лікарняних чи/або громадських аптеках, щоб хворі та громадськість були заохочені повертати протерміновані чи непотрібні ліки й вироби медичного призначення”. Як альтернативу фармацевти мають надати відповідну інформацію хворим щодо безпечної утилізації протермінованих чи непотрібних ліків. Стимулювання впровадження і розвитку природоохоронних технологій означає, що для України, як і для багатьох країн Європи, екологічно чисті технології є життєво необхідними. Виникає гостра потреба в доопрацюванні вітчизняного законодавства, що регулює утилізацію та знищення лікарських засобів. Наразі недосконалі правові норми в галузі екології дозволяють викидати невикористані препарати, окрім наркотичних засобів і вакцин, на полігони та сміттєзвалища, оскільки немає реальної відповідальності за порушення відповідних норм. Для підвищення рівня обізнаності населення щодо безпечного поводження з фармацевтичними відходами слід розглянути можливість зазначення в інструкції для медичного застосування лікарських засобів алгоритму дій пацієнта у випадку їхнього протермінування. В будь-якій аптеці фармацевтичні відходи можуть бути мінімізовані завдяки якісному управлінню запасами та втіленню належних практик менеджменту. Безперечно, основною умовою є також здійснення регулярного моніторингу інвентаризації лікарських

засобів з урахуванням того, що наявні запаси мають бути використані до нових поставок. Необхідно проводити періодичну перевірку термінів придатності лікарських засобів, включаючи зразки ліків, з подальшим вилученням застарілих запасів.

Для забезпечення захисту навколишнього середовища від неконтрольованих скидів неякісних лікарських засобів у довкілля необхідно розробити та дотримуватись процедури виявлення та якісної утилізації таких речовин в аптечних закладах. А також ввести чіткі норми кримінальної відповідальності за порушення правил утилізації.

Медичні відходи лікарень та лікувально-оздоровчих установ потребують особливої уваги, оскільки в них криється значна небезпека і для людини, і для навколишнього середовища. Управління медичними відходами залишається гострою світовою проблемою через ряд методологічних складнощів, невизначеностей в підходах до оцінки впливу медичних відходів та її результатів на здоров'я людини і навколишнє середовище. Велика різноманітність епідеміологічно небезпечних відходів та їх джерел, потенційно негативні наслідки викликають труднощі в розробці класифікації таких відходів. У відповідності з ратифікованими конвенціями стосовно медичних відходів необхідно більше уваги приділяти питанням їх утилізації та переробки у вторинну сировину. Представлений аналітичний огляд не є предметом остаточних висновків і потребує глибшого аналізу в тому числі: соціальних, економічних і маркетингових досліджень, що й має бути визначено в подальших дослідженнях .

Для подальшого вдосконалення нормативно-правової системи і відповідно до виконання плану дій щодо раціонального використання природних ресурсів та охорони навколишнього середовища необхідно: уніфікувати нормативно-правову базу; підготувати нові інструкцію з визначення інфекційності медичних відходів для організації більш ефективного нагляду; сформувати єдину електронну базу обліку медичних відходів. Відпрацювати новітню систему утилізації фармакологічних, в т. ч. і цитостатичних препаратів. Запропонувати нові альтернативні хімічні методи знезараження. Рекомендувати спеціалізованим організаціям розробляти і виробляти транспортні засоби для перевезення медичних відходів, що відповідають сучасним вимогам з розробкою життєздатної схеми видалення і транспортування небезпечних медичних відходів на підприємства-утилізатори. Розробити комплекс єдиних навчальних програм з підготовки вітчизняних фахівців ЛПУ в країні в сфері поводження з медичними відходами. Інтенсифікувати діяльність в ЗМІ, включаючи радіо і телебачення, передових вітчизняних і зарубіжних методів безпечного поводження з медичними відходами, активізувати співпрацю з цих питань з міжнародними організаціями. Продовжити роботу з гармонізації нормативної бази та практики поводження з медичними відходами з урахуванням кращого зарубіжного досвіду та ін.

**ПРЕДМЕТ ЗЛОЧИНУ НЕЗАКОННОГО ВИГОТОВЛЕННЯ,  
ЗБЕРІГАННЯ, ЗБУТУ АБО ТРАНСПОРТУВАННЯ  
З МЕТОЮ ЗБУТУ ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ**

*Герега К. М., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Батраченко Т. С.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Кожного року українська держава та суспільство зазнають значної шкоди від функціонування “тіньової економіки”, де однією з її частин є незаконне виготовлення та обіг алкогольних напоїв, тютюнових виробів, інших підакцизних товарів. Галузь виробництва та обігу алкогольних напоїв і тютюнових виробів в Україні за своїм прибутком для державного бюджету посідає одне з чільних місць. Наразі необхідність боротьби з незаконним обігом підакцизних товарів є актуальним. Одним із способів боротьби є встановлення кримінально-правових заборон.

Протягом багатьох років фахівцями досліджувалося питання, пов’язані з незаконним виробництвом та обігом підакцизних товарів, серед яких слід назвати О. О. Кузнєцова, О. В. Гаркуша, М. М. Мінаєва, П. П. Андрушка, А. М. Делієва, О. О. Дудоров, А. В. Мурашова, П. В. Коляда, І. В. Кириченко та ін. Проте дане питання не є всебічно дослідженим, що викликає багато проблем у практиці застосування злочинних діянь за ст. 204 КК України.

Ст. 204 Кримінального кодексу України (далі – КК України) передбачено відповідальність за незаконне виготовлення, зберігання, збут, або транспортування з метою збуту підакцизних товарів [1]. Щодо визначення предмета злочину за цією нормою є певні труднощі. Так, предметом злочину автори коментарів до КК називають: алкогольні напої, тютюнові вироби та інші підакцизні товари. Щодо правильності визначення предмета вказаного злочину, О. О. Дудоров висловив певні сумніви. На думку автора “...нелегальні замітники підакцизних товарів (наприклад, ті ж алкогольні сурогати) не відповідають вимогам державних стандартів, а тому, виходячи з букви закону, не можуть визнаватися підакцизними товарами” [2, 825]. Крім того, щодо визначення предмета цього злочину найгостріші суперечки точилися щодо самогону та інших міцних спиртних напоїв домашнього вироблення, що були пов’язані із віднесенням до предмета цього злочину, а також кваліфікації таких дій. Одні науковці дотримувалися позиції віднесення самогону до предмета даного злочину, інші заперечували. Все це відбувалося до прийняття постанови Пленума ВСУ “Про практику застосування судами законодавства про відповідальність за окремі злочини у сфері господарської діяльності” від 25.04.2003 р. № 3. Цікаво, що до того часу правоохоронні органи і суди вирішували цю проблему на власний розсуд.

До 1 січня 2011 р. суспільні відносини у сфері діяльності з підакцизними товарами регулювались окремими законами України та іншими нормативно-правовими актами, зокрема законами України “Про акцизний збір” від 18 грудня 1991 р., “Про акцизний збір на алкогольні напої тютюнові вироби” від 15 вересня 1995 р., Декретом КМУ від 26 грудня 1992 р. “Про акцизний збір” тощо. Але з 1 січня 2011 р. ці нормативно-правові акти втратили чинність, а зазначені відносини регулюються Податковим кодексом України (далі – ПК України).

У ст. 215 ПК України зазначено, що належить до підакцизних товарів, а також ставки, за якими вони оподатковуються. Цей перелік вичерпний [3]. Відповідно до ст. 14 ПК України акцизний податок – це непрямий податок на споживання окремих видів товарів (продукції), визначених цим Кодексом як підакцизні, що включаються до ціни таких товарів (продукції). Отже, виходячи з цього можна сказати, що виготовлення, зберігання або транспортування з метою збуту незаконним шляхом підакцизних товарів не піддається оподаткуванню. Для цього товар має бути легальним, виготовлений законно. Отже, виникає питання, чи суб’єкт складу злочину, передбаченого ст. 204 КК України, оперує підакцизним товаром? О. О. Дудоров вважає, що предметом цього злочину є нелегальні замінники підакцизних товарів, перш за все через те, що до його ціни не включено акцизний податок. Такий податок включається лише до справжнього, легального товару. Можна зробити висновок, що предметом цього злочину можна назвати аналог підакцизного товару. Як і в будь-якому іншому предметі злочину, він має свої ознаки, які визначають його сутність та відрізняють його від інших явищ, у тому числі й від підакцизного товару. Такими ознаками є: 1) незаконність виготовлення, зберігання, транспортування з метою реалізації товару; 2) відсутність акцизного податку в його ціні.

Незважаючи на чималі наукові розробки визначення предмету кримінальної відповідальності в сфері господарської діяльності, щодо кримінальної відповідальності за вчинення діянь, передбачених ст. 204 КК України, багато висловлених ними положень втратили актуальність через постійні зміни, що відбуваються в законодавстві. Тому залишаються багато дискусійних питань. Таким чином, потрібно удосконалювати законодавство про кримінальну відповідальність, що сприятиме якісному кримінально-правовому забезпеченню протидії злочинності у сфері господарської діяльності.

#### **Список використаних джерел:**

1. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.



2. Дудоров О. О. Вибрані праці з кримінального права / передне слово д-ра юрид. наук, проф. В. О. Навроцького ; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ім. Е. О. Дідоренка. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка, 2010. – 952 с.

3. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – № 13–14, № 15–16, № 17. – Ст. 112.

## **ЗАХОДИ, СПРЯМОВАНІ НА ПРОТИДІЮ КОРУПЦІЇ В МИТНИХ ОРГАНАХ**

*Латенко М. О., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Літинський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Україна – держава з високим економічним потенціалом. Кожного дня ми з упевненістю намагаємось вийти на новий рівень розвитку, за допомогою реорганізування застарілих структур та запозичення інноваційного досвіду успішних європейських держав. Проте однією із перепон залишається корупція. Це негативне явище спостерігається в усіх сферах державної влади також і в митних органах. Корупція є вирішенням матеріального питання для державних службовців так, як низький рівень заробітної плати не дає можливості бути чесним у відповідності до умов діючого законодавства та зважаючи на рівень життя і ринкових цін у нашій державі. На нинішньому рівні працівники малої та середньої ланки митних органів не можуть зламати цю систему, зважаючи на багаторічне, закореніле існування корупційних схем. Також це стає справжньою загрозою національній безпеці та порядку в Україні. Тому питання заходів спрямованих на протидію корупції є актуальним та одним із основних які потребують дослідження та якнайшвидшої реалізації, щоб запобігти цьому явищу.

Слід зазначити, що в Україні замість фрагментарного законодавства створено систему антикорупційного законодавства, яке охоплює всі сфери суспільного життя і включає різні види нормативно-правових актів. Ознайомившись із державною програмою – Законом України “ Про засади запобігання і протидії корупції”, редакція від 09.08.2015 року розділ II роз’яснює заходи які мають протидіяти цьому явищу. Безперечно, кожен з них є вагомим внеском для запобігання та протидії корупції, але проаналізувавши повний перелік заходів, найефективніші, на мою думку, такі:

- обмеження щодо використання службового становища (ст. 6) – особам забороняється використовувати свої службові повноваження з метою одержання неправомірної вигоди або у зв’язку з прийняттям обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб;

- обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (ст. 7) – займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) або підприємницькою діяльністю, якщо інше не передбачено Конституцією або законами України;
- обмеження щодо одержання дарунків (пожертв) (ст. 8) – службовим особам забороняється безпосередньо або через інших осіб одержувати дарунки (пожертви) від юридичних або фізичних осіб;
- фінансовий контроль (ст. 12) – подаючи декларацію про майно, доходи, витрати виконується контроль доходів службовця [1].

Ці заходи мають профілактичне антикорупційне спрямування, головна мета якого – недопущення осіб, які за своїми моральними та діловими якостями не можуть перебувати на певних посадах та обмеження можливостей використовувати владу або службове становище для протиправного задоволення особистого інтересу чи інтересу третіх осіб [2].

Стосовно актів, що утворюють основу антикорупційного законодавства України, належать наступні: Конституція України, Конвенція ООН проти корупції від 18 жовтня 2006 р. № 251-V; Цивільна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією від 16 березня 2005 р. № 2476-IV; Кримінальна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією від 18 жовтня 2006 р. № 252-V; Кримінальний кодекс України; Кодекс України про адміністративні правопорушення; Закон України “Про засади запобігання і протидії корупції” та ін. [1].

Отже, більшість законопроектів з питань антикорупційної діяльності державних службовців митних органів потребують оновлення та вдосконалення для запобігання та протидії корупційним схемам. Постає питання, чому держава не забезпечує достойну заробітну платню державним службовцям митних органів, головною функцією яких є наповнення державного бюджету – невідомо. Необхідно створити механізм оплати – конкуренції висококваліфікованих спеціалістів аби кожен дорожив своїм місцем та був задоволений своїм матеріальним рівнем життя. А тому це питання потрібно вирішувати на законодавчому рівні для реального запобігання корупції в митних органах якнайшвидше.

#### **Список використаних джерел:**

1. Про засади запобігання і протидії корупції : Закон України, редакція від 09.08.2015.
2. Коваленко О. А. Боротьба з корупцією в митних органах / О. А. Коваленко // Вісник Академії митної служби України. Серія: “Право”. – 2012. – № 2 (9). – С. 107–112.

## **ПРОБЛЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ЦІЛІСНОСТІ ДЕРЖАВИ**

*Синюк А. О., студентка*

*(Науковий керівник – к.держ.упр., доцент Ковальов В. Г.)  
(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Територіальний устрій держави визначається багатьма аспектами. Цей й історична та культурна еволюція, й становлення і розвиток економічної системи, політичних і правових інститутів. Територіальний устрій держави залежить від соціально-економічного розвитку самого суспільства, але водночас також виступає як фактор такого розвитку. Територіальна цілісність держави дуже тісно пов'язана з суверенітетом держави. Якщо держава провадить на своїй території суверенну владу, то це вимагає обов'язку від інших держав дотримуватися недоторканності даної території. Проблема збереження державного суверенітету, незалежності та територіальної цілісності супроводжувала Україну протягом усього часу її існування як унітарної держави. Крім того, ця проблема є однією з найскладніших для вирішення і набула особливої актуальності саме сьогодні. Необхідність забезпечення територіальної цілісності України на сучасному етапі її розвитку є найважливішим завданням. Обов'язковість збереження України як єдиної і неподільної держави, забезпечення мирного співіснування різних етносів на єдиній території, а також невирішені суперечки з іноземними державами вимагають великої уваги та дослідження.

Територіальні суперечки між сусідніми країнами існували протягом багатьох століть. Загалом у світі налічується приблизно п'ятдесят країн, що мають претензії щодо територій своїх сусідів. Так, наприклад, для України це насамперед претензії Російської Федерації на Автономну Республіку Крим, в тому числі щодо Керченської протоки та острова Коса Тузла, а також наявність претензій зі сторони Молдови щодо ділянки кордону біля села Паланка та Румунії – щодо острова Зміїний та острова Майкан. Однак, необхідно зазначити, що Україна не єдина країна, яка намагається відстояти свої кордони. Серед країн світу, що мають територіальні суперечки із країнами-сусідами найбільше вирізняється Східна Азія. Японія, Китайська Народна Республіка, Південна Корея, КНДР, Монголія, Тайвань є важливими сторонами міжнародних відносин. Загострення останніми роками конфліктів між цими країнами призвело до виявлення дефіциту міжнародно-правових механізмів урегулювання спорів, що являє собою одну із загроз безпеці в регіоні. Такі площадки для співпраці, як АСЕАН та АРФ, не можуть внести вагомий вклад у врегулювання конфліктів. Так, в цьому регіоні можна виокремити декілька значних конфліктів. Це насамперед конфлікт Японії та Росії через Курильські острови, між Японією і Південною Кореєю через архіпелаг

Докдо, між Китаєм та Японією за острови Сенкаку, між КНР, В'єтнамом та Тайванем через Парасельські острови. Особливу загрозу являють собою питання об'єднання КНР із Тайванем, а також возз'єднання Республіки Корея та КНДР.

Найкращим шляхом для вирішення територіальних спорів має бути міжнародне юридично-правове закріплення певної території до тієї чи іншої країни. Але, на превеликий жаль, замість пошуку компромісу, шляху подолання територіальної кризи та налагодження партнерських відносин більшість випадків супроводжується демонстрацією своєї військової могутності й сили та політичним тиском. Все це, як наслідок, призводить лише до ескалації конфлікту.

Загалом, наявність територіального спору закріплюється, якщо обидві сторони визнають його існування. Якщо ж тільки одна зі сторін визнає його наявність, то спір можна розглядати як територіальну претензію. Така претензія насамперед виявляється у намаганні однієї з держав змінити на свою користь сформовані у відповідності до міжнародного права сучасні кордони, тобто “перекроїти світ”. Наявність взагалі будь-яких територіальних претензій суперечить сучасному міжнародному праву, оскільки, згідно його головним нормами, всі зміни територій держав вирішуються на основі домовленості між окремими державами або згідно принципу самовизначення народів та націй. Тому, держави зобов'язані утримуватися від загрози або застосування сили з метою порушення не тільки кордонів, а й демаркаційних ліній. Щодо самовизначення, то міжнародне законодавство зазначає, що воно повинно здійснюватися на основі територіальної цілісності держави, поваги прав як більшості, так і меншості населення. Загалом, всі міжнародно-правові договори підкреслюють вимогу відмови від будь-яких дій, що ведуть до порушення територіальної цілісності та політичної єдності суверенних демократичних держав. Крім того, таке самовизначення не повинно здійснюватися з сепаратистських позицій на шкоду територіальної цілісності, неподільності та єдності суверенної держави.

Щодо Україно-Румунського конфлікту, то 3 лютого 2009 р. Гаазький суд прийняв рішення, відповідно до якого остаточним морським кордоном між Україною та Румунією стала лінія, яка розділяє спірну морську ділянку, на яку претендували обидві держави. Також суд надав Зміїному статус острова і залишив за ним територіальні прибережні води шириною 12 морських миль, але не взяв це до уваги при делімітації морського континентального шельфу.

Щодо територіального конфлікту між Україною та Російською Федерацією, то він залишається невирішеним, а перспективи найшвидшого порозуміння досить туманні. Однак, необхідно сподіватися, що ця складна проблема буде вирішена на користь Української сторони.

Отже, проблема збереження територіальної цілісності країн є складною як внутрішньодержавною, так і міжнародною проблемою. Тому дуже важливо у ситуації детально вивчати весь комплекс міжнародно-правових актів, що впливають на територіальну цілісність держави та сприяють її зміцненню.

## **ПОНЯТТЯ І МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

*Коваль К. Л., Хащівський І. М., студенти*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Коросташова І. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

У результаті проведення Генеральною Асамблеєю ООН міжрегіонального семінару з проблем корупції (Гавана) у Кодексі поведінки посадових осіб щодо підтримання правопорядку корупція була визначена як зловживання службовим становищем для досягнення особистої або групової вигоди, а також незаконне отримання державними службовцями вигоди у зв'язку зі службовим становищем [3].

Водночас різні вчені дають свої визначення цьому поняттю, зокрема С. В. Максимов, І. М. Мацкевич, В. С. Овчинський, Г. Ф. Хохряков, В. Є. Емінов вважають, що корупція – це використання уповноваженими на виконання державних функцій (або прирівняних до них) особами свого статусу та пов'язаних з ним можливостей для непередбаченого законом отримання матеріальних та інших благ і переваг, а також протиправне надання їм цих благ і переваг фізичними і юридичними особами [1].

Офіційна статистика не висвітлює всієї корупції в Україні через недоліки статистичної звітності та високої латентності цього виду злочинності. Тут слід погодитися з дослідниками (наприклад, М. І. Камликом, Є. В. Невмержицьким), які вважають, що офіційні дані про корупцію відображають лише активність правоохоронних органів у боротьбі з нею, але ні в якому разі не реальний рівень корупційної злочинності.

На думку В. М. Бикова, закономірності, що характеризують явище корупції, передбачають необхідність застосування спеціалізованих механізмів її протидії.

Так, І. В. Чемерис виокремлює політико-правові механізми протидії корупції в органах державної влади України. Система політико-правових механізмів протидії та запобігання корупції в органах державної влади, за твердженням І. В. Чемериса, включає: 1) формування єдиної антикорупційної нормативно-правової бази демократичного зразка, що не припускає ймовірності для органів державної влади приймати суб'єктивні рішення, чітко регламентує факт порушення правових норм, пе-

редбачає відповідне покарання за вчинене порушення; 2) ефективну кадрову політику; 3) створення та реалізацію єдиної стратегії розвитку державної служби; 4) створення ідеології неприйняття корупції на національному рівні; 5) сприяння розвитку у населення антикорупційної свідомості, посилення антикорупційної мотивації в суспільстві; 6) участь громадськості у напрямках протидії та запобіганні корупції [5].

Особливо в сфері протидії корупції слід відзначити ПКМУ “Про затвердження Державної програми щодо запобігання і протидії корупції на 2011–2015 роки”, в якій виділено спеціальні заходи протидії корупції. Зокрема, слід виділити такі:

- обмеження кількості перевірок з боку податкових та контрольних органів;
- запобігання неправомірному тиску на підприємців з боку правоохоронних та контрольних державних органів;
- формування єдиної правозастосовної практики правоохоронних та судових органів у справах, пов’язаних із корупцією;
- проведення інституційної реформи правоохоронних органів.

Дуже важливим у розрізі протидії корупційним злочинам є економічний механізм, основною складовою якого є матеріальне забезпечення. Механізм покращання матеріального забезпечення широко застосовується не тільки в розвинутих країнах, а й у країнах з перехідною економікою [2].

Організаційні механізми протидії корупційним злочинам складаються із:

- 1) механізму застосування ефективної кадрової політики:
  - запровадження добору висококваліфікованих кадрів на публічній службі;
  - спеціальної перевірки щодо осіб, які претендують на обіймання посад, пов’язаних із виконанням функцій держави або місцевого самоврядування;
- 2) антикорупційної експертизи нормативно-правових актів щодо впливу корупціогенних факторів;
- 3) фінансового контролю тощо [4].

Вагомим здобутком є створення нових органів – Національного антикорупційного бюро України, Національного агентства з питань запобігання корупції, на які покладаються функції протидії корупції в тій чи іншій формі.

### **Список використаних джерел:**

1. Куц В. Поняття корупційних злочинів та їх види / В. Куц, Я. Триньова // Вісник Національної академії прокуратури України: проблеми сьогодення, теорія, практика, життя академії. – 2012р. – № 4. – С. 32–36.

2. Якимова С. В. Сучасні ознаки корупційної злочинності та їх зміст / С. В. Якимова // Науковий вісник ЛДУВС. – 2010. – № 3. – С. 292–301.

3. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції від 31.10.2003 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995\\_c16](http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_c16)

4. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 49. – Ст. 2056.

5. Мельник М. І. Корупція: сутність, поняття, заходи протидії : монографія / М. І. Мельник. – К. : Атіка, 2001. – 304 с.

## **ЗАСТОСУВАННЯ МОРАТОРІЮ НА ЗАДОВОЛЕННЯ ВИМОГ КРЕДИТОРІВ У СПРАВАХ ПРО БАНКРУТСТВО**

*Хащівський І. М., студент*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Зуєва О. А.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Процедура мораторію (від латинського “moratorius”) відома ще з римського права, в якому за особливим рескриптом імператора боржник, який через нещасний збіг обставин став неплатоспроможним, за особливого вияву співчуття правителя надавалося відстрочення зобов'язань щодо повернення боргів. За класичним визначенням у словнику іноземних мов, за редакцією І. В. Лехіна і проф. Ф. І. Петрова, під “мораторієм” розуміється “...відстрочка платежів, встановлювана урядом на відповідний строк через настання надзвичайних обставин, стихійного лиха, бід, війн, фінансової кризи...” [2, 463].

Особливістю судової процедури розпорядження майном боржника є застосування господарським судом мораторію на задоволення вимог кредиторів з моменту порушення справи про банкрутство (ст. 19 ЗУ “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом”, далі – Закону), який діє до дня припинення провадження у справі про банкрутство (ст. 83 Закону) [1]. Протягом дії мораторію на задоволення вимог кредиторів не нараховуються неустойка (штраф, пеня), не застосовуються інші санкції за невиконання чи неналежне виконання грошових зобов'язань та зобов'язань щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів).

Згідно зі ст. 263 ЦК України [3] під “мораторієм” розуміється відстрочка виконання зобов'язань на підставах, встановлених законом. Щодо обов'язковості введення судом у процедурі розпорядження майном боржника мораторію, то, як слушно вбачає А. А. Бутирський, роль мораторію полягає в забезпеченні унеможливлення тиску кредиторів [4, 35–36], що сприяє фінансовому оздоровленню суб'єктів господарювання, з чим також є підстави погодитися.

Отже, необхідно констатувати, що застосування судом мораторію у процедурі розпорядження майном, по-перше, виключає передчасне задоволення боржником грошових вимог ініціюючого конкурсного кредитора, інших конкурсних кредиторів боржника до часу, встановленому положеннями Закону, по-друге, захищає майнові активи боржника від стягнення за вимогами кредиторів поза судовою процедурою розпорядження майном боржника у виконавчому провадженні наслідком заборони стягнення на підставі виконавчих та інших документів, що містять майнові вимоги, у тому числі на предмет застави, за якими стягнення здійснюється в судовому або в позасудовому порядку відповідно до законодавства, а також у разі звернення стягнення на заставлене майно та виконання рішень у немайнових спорах (ч. 3 ст. 19 Закону), у третє, забороняє, нарахування неустойки (штраф, пеня), інших фінансових санкцій боржнику за невиконання або неналежне виконання зобов'язань конкурсних кредиторів, у четверте, зупиняє перебіг строку позовної давності [6].

Таким чином, “мораторій” у процедурі розпорядження майном боржника є період часу, протягом якого встановлюється відстрочка виконання конкурсних грошових зобов'язань боржника перед кредиторами, вимоги яких до боржника виникли до введення цієї процедури, і припиняються заходи, спрямовані на примусове стягнення вимог таких кредиторів у виконавчому провадженні, що були застосовані до дня введення мораторію. Проте наявність мораторію у процедурі судової санації надає можливість задовольнити вимоги кредиторів згідно із затвердженим судом планом санації (ст. 29 Закону), а у процедурі примусової ліквідації створює підстави для задоволення вимог кредиторів у порядку черговості, яка визначена ст. 45 Закону.

Водночас необхідно зазначити, що мораторій на задоволення вимог кредиторів, введений у зв'язку з порушенням справи про банкрутство у процедурі розпорядження майном боржника не зупиняє (ч. 5 ст. 19 Закону) виконання боржником грошових зобов'язань і зобов'язань щодо сплати податків і зборів (обов'язкових платежів), які виникли після його введення, а відтак не припиняє заходів, спрямованих на їх забезпечення, а саме: нарахування пені та штрафних санкцій за несвоєчасну сплату страхувальником страхових внесків до ПФУ (постанова ВСУ від 02.12.2014 у справі № 21-543а14) [5], а крім того, наявність мораторію у процедурі розпорядження майном боржника не поширюється на одночасне задоволення вимог кредиторів боржником.

#### **Список використаних джерел:**

1. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України від 22.12.2011 р. № 4212-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 32–33. – Ст. 413.



2. Лехин И. В. Словарь иностранных слов / И. В. Лехин, Ф. И. Петров. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Гос. изд-во иностранных и нац. словарей, 1954. – 526 с.

3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435- IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – Ст. 356.

4. Бутирський А. А. Місце та роль мораторію на задоволення вимог кредиторів у процедурах банкрутства / А. А. Бутирський // Вісник господарського судочинства. – 2005. – № 2. – С. 34–40.

5. Постанова ВСУ від 02.12.2014 р. у справі № 21-543a14 [Електронний ресурс] // Офіційний веб-сайт Єдиного державного реєстру судових рішень. – Режим доступу : <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/42010803>

6. Миньковский С. В. Разпорядження майном боржника як судова процедура банкрутства / С. В. Миньковский // Вісник господарського судочинства. – 2010. – № 1. – С. 187–195.

## **ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПЕРЕМІЩЕННЯ НЕДЕКЛАРОВАНОЇ ВАЛЮТИ ФІЗИЧНИМИ ОСОБАМИ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ**

*Штельманчук К. В., Киричук В. Г., студенти*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Кувакін С. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Відповідно до Інструкції про переміщення готівки і банківських металів через митний кордон України, затвердженої Постановою Правління НБУ № 148 від 27.05.2008 р., фізична особа має право ввозити в Україну та вивозити за межі України готівку в сумі, що не перевищує в еквіваленті 10 000 євро, без письмового декларування митному органу, а суму, що перевищує в еквіваленті 10 000 євро, за умови письмового декларування митному органу в повному обсязі та за наявності документів, що підтверджують зняття готівки з рахунків у банках (фінансових установах), виключно на ту суму, що перевищує в еквіваленті 10 000 євро. Строк дії таких документів 30 календарних днів, починаючи з дня видачі. Фізична особа, юридична особа несуть відповідальність за недекларування готівки і банківських металів, що переміщуються через митний кордон України, відповідно до законодавства України.

Згідно із санкціями ст. 471 та 472 Митного кодексу України (далі – МКУ) у справах щодо переміщення недекларованої валюти фізичними особами як стягнення застосовуються одночасно і штраф, і конфіскація.

Відповідного рішення Європейського суду з прав людини по Україні немає. Водночас аналогічний досвід сусідніх країн вказує на те, що повинна бути співрозмірність стягнення скоєному правопорушенню.

За даними Єдиного державного реєстру судових рішень, за останній рік у першій судовій інстанції було винесено 103 постанови за справами щодо переміщення недекларованої валюти через Митний кордон України, причому, суб'єктами цих правопорушень у більшості випадків є заробітчани. У 37 випадках подавалися апеляційні скарги і жодна з них не була задоволена повністю. Нерідко трапляються випадки неспіврозмірної конфіскації коштів у заробітчани.

Виходячи з норм Європейської конвенції “Про захист прав людини і основоположних свобод”, ратифікованої Україною 17.07.1997 р., а також протоколів № 1, 2, 4, 7, 11 до неї, які є її невід’ємною частиною, держави гарантують:

- захист права власності фізичних та юридичних осіб;
- можливість втручання публічної влади в право на повагу до власності не інакше як на підставах закону;
- дотримання справедливої рівноваги між вимогами загального інтересу і захисту фундаментальних прав особи.

При винесенні рішення про конфіскацію треба брати до уваги обставини та особу правопорушника, а також розмір перевищення валюти, ступінь майнової шкоди, що заподіяло дане порушення державі.

Ураховуючи практику Європейського суду з прав людини, за вищевказаних обставин, доцільно звільнити правопорушників від такого виду санкції, як конфіскація безпосередніх предметів порушення митних правил, враховуючи, що її застосування в даному випадку є порушенням положень ст. 1 Протоколу № 1 до Конвенції, оскільки є не пропорційним та покладає на особу “індивідуальний надмірний тягар”. Вбачаємо, що необхідно змінити формулювання санкцій у ст. 471 та 472 МКУ на “накладення штрафу з/або конфіскацією”, щоб як стягнення за переміщення недекларованої валюти фізичними особами через Митний кордон України можна було обмежитись накладенням штрафу з поверненням вилученої суми валюти.

Водночас постає питання співрозмірності штрафу кількості готівки, що перевищує еквівалент 10 000 євро, адже у різних випадках сума може бути як малозначною, так і досить вагомою. Пропонуємо зробити градацію у розмірі штрафу, виходячи з кількості готівки, що перевищує еквівалент у “малих розмірах”, “великих розмірах” та “особливо великих” розмірах. Такі зміни будуть доцільні, адже будуть повністю відповідати вимогам Європейської конвенції “Про захист прав людини і основоположних свобод”.

#### **Список використаних джерел:**

1. Постанова Правління НБУ № 148 від 27.05.2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0520-08>
2. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

3. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua>

4. Про захист прав людини і основоположних свобод [Електронний ресурс] : Європейська конвенція, ратифікована Україною 17.07.1997 р. – Режим доступу : [http://www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995\\_004](http://www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_004)

## **ЕКОНОМІЧНА ЗЛОЧИННІСТЬ: КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ПРОБЛЕМИ ПРОФІЛАКТИКИ**

*Луцик О. В., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Коросташова І. М.)  
(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

*Актуальність* даної теми обумовлюється створенням стихійних ринків товарів та послуг, розвитком комерційних структур, легалізацією підприємництва, що спостерігається в нашій країні на фоні значного зниження життєвого рівня населення, загострення соціально-економічних суперечностей, криміналізації суспільних відносин. У зв'язку з цим такі соціально значущі сфери, як виробництво та розподіл матеріальних благ опинилися перед загрозою встановлення кримінального контролю, що досить негативно та деструктивно вплинуло на забезпечення економічної безпеки країни.

Економічну злочинність *досліджували* такі вчені, як В. І. Попович, А. М. Яковлев, А. С. Медведєв, М. О. Мельник, О. Л. Джужа, Н. Р. Кузнєцова, А. С. Долгова, В. О. Кудрявцев, В. Я. Емінов та ін. Однак питання кримінологічної складової вказаного явища завжди залишаються актуальними та потребують подальших досліджень її особливостей, детермінант, питань попередження та боротьби з даним видом злочинності.

Досить вдалим, на нашу думку, є наведене науковцем О. Литваком поняття *економічної злочинності*: це сукупність злочинів, вчинених в економічній сфері з використанням легітимних технічно-облікових, фінансово-облікових та контрольних-управлінських прав і повноважень.

Економічна злочинність має певні особливості, що її характеризують. Так, економічна злочинність: складається із кримінально-караних діянь суб'єктів господарювання; посягає на порядок управління економікою; спричиняє значні збитки державі, суспільству чи окремим громадянам; має триваючий характер; вчиняється фізичними особами; характеризується високою латентністю; характеризується тісним зв'язком з організованою злочинністю, корупцією та тіньовою економічною діяльністю.

За кримінально-правовою класифікацією економічну злочинність поділяють на такі групи:

1) злочини у сфері відносин власності, пов'язані зі службовою діяльністю: розкрадання державного чи колективного майна шляхом шахрайства, присвоєння, розтрата або зловживання посадовим становищем;

2) злочини у сфері використання бюджету: порушення законодавства про бюджетну систему України; видання нормативних актів, які змінюють доходи та витрати бюджету всупереч визначеному законом порядку;

3) злочини у сфері фінансових відносин: виготовлення чи збут підроблених грошей або цінних паперів; незаконні операції з валютними цінностями; ухилення від сплати податків;

4) злочини у сфері підприємництва: заняття забороненими видами підприємницької діяльності; фіктивне підприємництво; шахрайство з фінансовими ресурсами;

5) злочини у сфері захисту від монополізму та несумлінної конкуренції: незаконне збирання з метою використання чи використання відомостей, що становлять комерційну таємницю;

6) злочини у сфері обслуговування населення: випуск чи реалізація недоброякісної продукції; одержання незаконної винагороди від громадян за виконання робіт, пов'язаних з обслуговуванням населення;

7) злочини у сфері митного регулювання – контрабанда.

**Серед причин та умов, що детермінують економічну злочинність, можна виокремити такі:**

1) соціально-економічного характеру: недосконалість господарського механізму щодо використання різних форм власності; низький рівень правової культури, що призводить до невиконання громадян своїх обов'язків перед державою, зокрема щодо повноти сплати податків; високий рівень корупції в системі органів державної влади й управління та тінізації економіки;

2) у сфері нормативно-правового регулювання: окремі закони і відомчі правові акти не узгоджені між собою і з іншими нормативними актами; стикаючись з чиновницькими вимогами, не маючи змоги або не бажаючи вирішувати питання в межах дії законодавства, частина комерсантів діє в обхід закону;

3) недоліки в діяльності правоохоронних органів: слабка взаємодія окремих ланок системи правоохоронних органів і місцевих органів влади; несвоєчасне виявлення нових проявів економічної злочинності й запізніле реагування на них.

*Попередження економічної злочинності є невід'ємною складовою соціального управління, що має передбачати впровадження системи економічних, організаційно-виробничих, технічних, правових та виховних заходів, спрямованих на нейтралізацію або зниження впливу обставин, що зумовлюють вчинення злочинів у сфері економіки.*

З урахуванням вищезазначеного можна зробити такі висновки:

1) економічна злочинність є складним комплексним явищем, що має притаманні тільки їй особливості. В кримінологічній науці дотепер відсутнє єдине загальноприйняте визначення поняття економічної злочинності та її детермінант, тому дане явище потребує подальшого наукового дослідження з метою закріплення за ним чіткого юридичного змісту;

2) різноманіття криміногенних детермінант, відповідно передбачає множинність заходів профілактичного характеру. Тому з метою запобігання необхідне забезпечення комплексного впливу на широкий спектр причин, умов економічної злочинності, що передбачає розроблення та реалізацію системи економічних, організаційно-виробничих, технічних, нормативно-правових заходів.

## **НЕЗАКОННЕ ВИГОТОВЛЕННЯ ТА ЗБУТ ПІДРОБЛЕНИХ ГРОШОВИХ ЗНАКІВ: ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ**

*Луцик О. В., студентка*

*(Науковий керівник – д.ю.н, професор Антонов К. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Проблема виявлення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним виготовленням та збутом підроблених грошових знаків, є актуальною для України і на сьогоднішній день. Стрімкий розвиток офісної техніки, поліграфічного обладнання та розповсюдження їх в нашій державі дозволяє злочинцям створювати чітко організовану та високо розвинену індустрію у даній сфері кримінальних правопорушень.

Значний внесок у розробку методики розслідування злочинів, пов'язаних з незаконним виготовленням та збутом підроблених грошових знаків, зробили Р. С. Белкін, Ю. В. Солопанов, Н. О. Гутурова, О. О. Дудоров, В. Д. Ларічев, М. В. Феоктісов, П. С. Яні, Є. І. Казаков, І. М. Лузгін, І. В. Сингаївська, але досі ця тема залишається малодослідженою.

*Криміналістична характеристика* кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним виготовленням і збутом підроблених грошових знаків складається з предмета злочинного посягання, способів вчинення та приховування злочинів; обставин вчинення злочину, типових слідів злочину і характеристики особи злочинця.

*Предметами* даного виду злочинів є національна валюта України, іноземна валюта (у вигляді банкнот чи металевих монет).

Існують численні *способи підробки* (відтворення зображень) грошових знаків, які поділяють на поліграфічний; з використанням копіювально-множильної техніки; застосування принтерів; шляхом переробки.

Крім способів відтворення зображень, для підробки грошових знаків застосовуються способи підробки реквізитів і приховання факту підробки.

*Обставинкою вчинення даної категорії злочинів є* виготовлення підроблених грошей в певних приміщеннях, придатних для заняття зазначеною кримінальною діяльністю. Це приміщення, де можна створити відповідні умови і при цьому обмежити доступ до цих приміщень сторонніх осіб. Час вчинення злочину обирається залежно від обстановки (наприклад, виготовлення грошей на підприємстві у нічний час, збут у робочий час тощо).

*До типових слідів* кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним виготовленням і збутом підроблених грошових знаків можна віднести: грошові знаки, що викликають сумнів щодо їх автентичності, а також їх частини та елементи; сліди пошуку матеріалів і виготовлення технічних засобів та пристроїв (інструментів); сліди інтелектуальної підготовки: відомості про використання та придбання спеціальної літератури щодо технології виготовлення грошових знаків, цінних паперів або білетів лотереї, пошук спеціалістів та отримання консультацій у них з питань поліграфії, виробництва паперу тощо.

На початковому етапі розслідування справ зазначеної категорії складаються такі типові *слідчі ситуації*: а) надійшло повідомлення, що якась особа намагалась розрахуватися грошима, які викликають сумнів щодо їх автентичності або мають ознаки підробки; б) особа затримана у момент збуту, але заперечує свою причетність до злочину; в) особа затримана у момент збуту і не заперечує своєї причетності до злочину; г) працівниками правоохоронних органів безпосередньо виявлені предмети, інструменти, частини устаткування, що свідчать про виготовлення фальсифікатів.

У розслідуванні кримінальних справ зазначеної категорії проводяться такі *слідчі дії*: слідчий огляд, обшук, слідчий експеримент, пред'явлення для впізнання; допит свідків, підозрюваних.

Зокрема, метою проведення *слідчого експерименту у справах*, пов'язаних із незаконним виготовленням і збутом підроблених грошових знаків є перевірка експериментальним шляхом слідчих версій, достовірності показань підозрюваного (обвинуваченого) та свідків, встановлення причин і умов, які сприяли вчиненню злочину, отримання зразків для проведення подальших експертних досліджень. У ході проведення цієї слідчої дії слідчий перевіряє: наявність у підозрюваного (обвинуваченого) певних навичок виготовлення підроблених грошових знаків відповідно до встановленого способу підробки; можливість вчинення окремих дій у певних умовах; достовірність інформації щодо використання для виготовлення підроблених грошових знаків саме того обладнання, інструментів і матеріалів, які були вилучені під час розслідування.

У розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним виготовленням і збутом підроблених грошових знаків, *допит* теж має специфіку, яка обумовлена колом питань, які треба встановити, характером відношення тієї чи іншої особи до розслідуваної події. Це можуть бути питання щодо відомих обставин виготовлення фальшивих грошей, їх збуту, готування приміщення для облаштування місця підроблення грошей, придбання спеціального обладнання, фарби, паперу та інших матеріалів.

У підсумку слід додати, що для поліпшення якості розслідування даної категорії злочинів до провадження слідчих дій із метою виявлення, фіксації, вилучення та дослідження матеріальних об'єктів необхідно залучати відповідних спеціалістів із застосування останніми сучасних науково-технічних засобів. Оскільки обмеження їхньої участі лише попереднім дослідженням підозрілих грошових знаків і цінних паперів призводить до втрати важливих доказів у кримінальному провадженні.

## **СВІТОВИЙ ДОСВІД ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ: ДО ПИТАННЯ ПРО ІНТЕГРАЦІЮ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО ПРАВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

*Ващенко К. І., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпінський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

У кінці ХХ ст. світ визнав, що корупція є глобальною проблемою кожної країни, і з цією проблемою треба боротися. Результатом стало ухвалення цілого комплексу міжнародно-правових актів, підготовлених та прийнятих в Організації Об'єднаних Націй, Організації економічного співробітництва та розвитку, Організації американських держав, Раді Європи, Європейському Союзу, Африканському Союзу. Міжнародні юридичні інструменти відрізнялися за сферою застосування, проте в усіх було на меті одне – встановити загальні стандарти боротьби з корупцією шляхом забезпечення виконання антикорупційних законів на національному рівні.

Україна прийняла всеосяжну правову основу для боротьби з корупцією, а саме – Закон України “Про запобігання корупції”. За законом мають декларувати свої доходи державні службовці. Крім того, антикорупційне законодавство регулює конфлікти інтересів державних чиновників і кримінальну відповідальність за надміру дорогі подарунки, гостинність тощо. Проте правила по боротьбі з корупцією спричинили мінімальний вплив на рівень шахрайства в політичних колах через слабе верховенство закону і відсутність адекватного застосування. Україна потребує нових, суворіших змін в антикорупційному законодавстві, щоб пришвидшити входження до Європейського Союзу. Ситуація в державі потребує максимуму зусиль усіх гілок влади і органів місцевого самоврядування, застосування необхідних загальнодержавних заходів, спрямованих на вдосконалення антикорупційного законодавства.

Необхідність всебічного вивчення *Acquis communautaire*, проведення нових, більш широких наукових досліджень для обґрунтування євроінтеграційного курсу держави в політиці та економічному співробітництві, спрямованих на розвиток взаємовигідної співпраці на державному

рівні. Співпраця потрібна як у рамках багатостороннього, так і двостороннього міжнародного договірною регулювання, що є необхідним для усунення різноманітних перешкод інтеграції, серед яких прозора сфера державного управління є однією з пріоритетних. Тому виникає нагальна необхідність вироблення дійового механізму запобігання та протидії цьому явищу в нашій державі.

Результати гармонізації мають сприяти стабілізації ситуації в цій сфері, оскільки за останні роки рівень корупції в Україні виріс і вона стала однією з найгостріших проблем сучасності. Це негативне явище створює реальну загрозу безпеці, демократичному розвитку держави і суспільства, конституційному ладу. У міжнародно-правових документах наявні різні підходи до розуміння корупції. Вперше поняття корупції було сформульовано на 34-й сесії Генеральної Асамблеї ООН 1979 р. Спеціалісти цієї організації визначили корупцію як “виконання посадовими особами будь-яких дій або ж бездіяльність у сфері виконання їхніх посадових повноважень за винагороду в будь-якій формі в інтересах того, хто надає цю винагороду, як з порушенням посадових інструкцій, так і без такого порушення” [1].

Норми міжнародного антикорупційного законодавства знайшли своє відображення в національному законодавстві провідних країн світу, що визначають перелік діянь, які належать до корупційних, коло осіб, котрі підпадають під дію антикорупційних законодавчих актів (Конвенцію ООН ратифікували 167 країн світу). Деякі країни ухвалили комплекс заходів як нормотворчого, так і організаційного характеру для приведення національних законодавств у відповідність до вимог Конвенції ООН проти корупції.

Наприклад, у Сінгапурі діє спеціалізований структурний підрозділ – Бюро з розслідування випадків корупції. Такий орган має повноваження для проведення слідчих дій і зобов'язаний передбачити комплекс заходів превентивного характеру [2]. А у структурі Міністерства внутрішніх справ Словацької Республіки діє Антикорупційний комітет, до повноважень якого належить проведення превентивних заходів і розслідування фактів корупції серед співробітників міністерства та поліцейських структур країни.

У юридичній науці відповідна політика держави щодо проведення антикорупційних заходів і подолання такого явища в державі дістала узагальнену назву “культура прозорості” [3].

Отже, для боротьби з корупцією низка країн вживає заходи організаційного характеру – створюють спеціалізовані установи, організації, метою діяльності яких є вироблення відповідної стратегії й тактики, розробка превентивних заходів нормотворчого й функціонального змістового наповнення.



Однією з головних складових формування й реалізації ефективної системи боротьби з корупцією є чітка взаємодія держав, насамперед їхніх правоохоронних органів, спільна участь у заходах, ініційованих Організацією Об'єднаних Націй, Радою Європи, Інтерполом, Міжнародним валютним фондом, Світовим банком та іншими міжнародними інституціями.

Відповідно, наразі вітчизняна влада має:

– розробити єдину державну політику в сфері боротьби з корупцією, яка містила б комплекс заходів державного, політичного, економічного, соціального і правового характеру;

– сформувати спеціальну антикорупційну службу, незалежну від усіх гілок влади, яка забезпечила б контроль за діяльністю державних органів різних рівнів;

– забезпечити незалежне функціонування судової влади, за прикладом правоохоронних систем Італії, США, Великої Британії чи Франції.

### **Список використаних джерел:**

1. Конвенція ООН проти корупції (ратифікована Законом України від 18 жовтня 2006 р. № 251-V) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995\\_c16](http://www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_c16)

2. Концепція подолання корупції в Україні “На шляху до доброчесності” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minjust.gov.ua/0/7094>

3. Чемерис І. Зарубіжний досвід протидії корупції в системі державного управління [Електронний ресурс] / І. Чемерис // Стратегічні пріоритети. – 2009. – Режим доступу : [http://www.old.niss.gov.ua/book/StrPryor/StPrior\\_12/14.pdf](http://www.old.niss.gov.ua/book/StrPryor/StPrior_12/14.pdf)

## **УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ**

*Шевченко А. С., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпінський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Важливу роль у подоланні корупції, встановленні механізмів управління і контролю в різних сферах мають відігравати громадські організації. Україна потребує зміцнення всіх складових громадянського суспільства. В Україні зареєстрована значна кількість громадських організацій, від регіональних до всеукраїнських, що, однак, не характеризує масштаби їхньої діяльності. Як масштаби, так і результати діяльності суперечливі.

*Громадська організація* – це громадське об'єднання, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи (Закон України “Про громадські об'єднання”).

До основних механізмів участі громадських організацій в антикорупційних заходах можна зарахувати такі.

- Моніторинг діяльності органів влади. Однією з головних цілей моніторингу є забезпечення підзвітності уряду та бізнесових структур перед громадянами. Об'єктом моніторингу може виступати широке коло суб'єктів: структури виконавчої влади, приватні та фінансові установи, політичні партії, парламент, судові органи. Серед таких заходів може бути проведення громадської експертизи та контролю бюджетного процесу.

- Захист прав та свобод громадян. Упровадження механізмів та каналів подання скарг. Даний вид діяльності має давати змогу посилити вплив громадян на процедури прийняття рішень органами влади, створити сприятливе інформаційне поле та тиск на владу з боку ЗМІ, підвищити рівень довіри населення до власної спроможності захисту прав і свобод.

- Забезпечення інформаційної відкритості в суспільстві про стан корупції та результативність антикорупційних заходів як складна, багатаспектна проблема. Практично відсутні поглиблені публікації і наукові дослідження, що висвітлюють джерела політичної корупції, її негативні наслідки, позитивні приклади протидії політичній корупції. Малопоширена інформація про дослідження у сфері протидії політичній корупції, про позитивну антикорупційну діяльність.

- Організація просвітницької роботи з населенням та окремими соціальними групами. Світовий досвід переконує, що високий рівень життя населення і корупція – явища несумісні. Тому подолання бідності, зростання добробуту населення – найбільш надійний і результативний механізм подолання корупції, у тому числі корупції політичної.

Згідно із Законом України “Про запобігання корупції” (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 49, ст.2056):

1. Громадські об'єднання, їх члени або уповноважені представники, а також окремі громадяни в діяльності щодо запобігання корупції мають право:

- 1) повідомляти про виявлені факти вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень;

- 2) запитувати й одержувати від державних органів, органів місцевого самоврядування в порядку, передбаченому Законом України “Про доступ до публічної інформації”, інформацію про діяльність щодо запобігання корупції;

- 3) проводити, замовляти проведення громадської антикорупційної експертизи нормативно-правових актів та проектів нормативно-правових актів;

- 4) вносити пропозиції суб'єктам права законодавчої ініціативи щодо вдосконалення законодавчого регулювання відносин, що виникають у сфері запобігання корупції;

- 5) проводити заходи щодо інформування населення з питань запобігання корупції;

- 6) здійснювати громадський контроль за виконанням законів у сфері запобігання корупції з використанням при цьому таких форм контролю, які не суперечать законодавству;

7) здійснювати інші не заборонені законом заходи щодо запобігання корупції.

Ефективність діяльності громадських організацій та можливості їх впливу на владу дуже обмежені. Це зумовлено як загальними умовами функціонування інститутів громадянського суспільства в Україні, так і специфічними чинниками.

До таких чинників можна зарахувати:

– обмеження в доступі до інформації про діяльність органів влади та органів місцевого;

– відсутність законодавчо визначеного механізму реагування органів влади на інформацію громадських організацій щодо виявлених ними корупційних проявів та діянь;

– намагання певних органів влади встановити контроль над громадськими організаціями. Цей контроль встановлюється з метою створення певних зон, закритих для антикорупційного моніторингу, та використання їх як засобу в політичній боротьбі.

Нині в Україні немає потужної загальнонаціональної незалежної антикорупційної громадської організації (руху), здатної впливати на владу (державну, політичну) та її окремих представників, хоча, виходячи з оцінок громадянами стану корупції в країні та політичної корупції зокрема, запит на подібні об'єднання існує.

### **Список використаних джерел:**

1. Противодействие коррупции организациями гражданского общества: из опыта реализации программы “Партнерство в противодействии коррупции” [Електронний ресурс] // Проект “Сприяння активній участі громадян у протидії корупції в Україні “Гідна Україна”. – Режим доступу : [http://www.pace.org.ua/images/cd/5-2\\_rus\\_ngo\\_workbook-1.pdf](http://www.pace.org.ua/images/cd/5-2_rus_ngo_workbook-1.pdf)

2. Про запобігання корупції : Закон України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 49. – Ст. 2056.

## **ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОМПРОМІСУ В ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ**

*Чуміна К. Г., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпінський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Із остаточною імплементацією Україною положень Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур (Київська конвенція), вітчизняне митне законодавство зазнало змін, серед яких було і запровадження нового інституту врегулювання адміністративних правопорушень на основі компромісу [1, 12].

Застосування компромісу у провадженні про порушення митних правил звільняє від заходів адміністративної відповідальності та її наслідків за умови виконання особою передбачених зобов'язань. Кіотська конвенція надає визначення компромісу як угоди, відповідно до якої митна служба, будучи на те уповноваженою, відмовляється від здійснення процесуальних дій стосовно осіб, причетних до митного правопорушення, якщо ці особи згодні на дотримання певних умов [2, 277].

Про можливість застосування компромісу особа, яка притягується до відповідальності повідомляється під час складання протоколу про порушення митних правил. У разі згоди на застосування цієї процедури митний орган ДФС припиняє здійснення процесуальних дій стосовно осіб, причетних до правопорушення (у тому числі складання протоколу, оскільки він, згідно ст. 508 МКУ теж є процесуальною дією) [3, 311].

Митний кодекс визначає, що передувannya укладенню компромісу є подання особою, яка притягується до відповідальності, заяви довільної форми. Але якщо правопорушення вчинене за статтями МКУ, санкції яких передбачають конфіскацію товарів, транспортних засобів, до цієї заяви додаються документи, які підтверджують право власності на ці товари, транспортні засоби чи уповноваження розпоряджатися ними, адже прийняття рішень про долю предметів правопорушення може лише їх власник, чи особа, уповноважена ними розпоряджатися.

Але така процедура не може застосовуватись у випадку призупинення митного оформлення товарів у разі порушення прав інтелектуальної власності. Оскільки суб'єктами правовідносин, вищезгаданого компромісу є лише власник предметів правопорушення (уповноважена особа) та митні органи, а під час сприяння захистові прав інтелектуальної власності митні органи ДФС представляють інтереси правовласника, то саме останній має повноваження щодо визначення наслідків призупинення оформлення та порушення належних йому прав [4, 88]. У даному випадку можливою є лише зміна маркування на товарах та їх упаковці у процесі здійснення оформлення товарів.

Зміст мирової угоди закріплено у ст. 521 МКУ та Типовій мировій угоді про припинення провадження в справі про порушення митних правил, затвердженою наказом Мінфіну. В 30-денний строк особа зобов'язується внести кошти до Державного бюджету у сумі, що дорівнює сумі штрафу за відповідне правопорушення та/або декларує товари у митний режим відмови на користь держави. Однак виникає питання, хто і за якими критеріями вирішує обсяг зобов'язання: сплата суми, що дорівнює сумі штрафу, та заявлення у митний режим відмови на користь держави, або тільки декларування у відповідний митний режим. На нашу думку, вибір змісту зобов'язання має здійснювати митний орган у відповідності до санкції за правопорушення.

Крім того, МКУ не вказує момент, з якого починається 30-денний строк виконання зобов'язання: з моменту виявлення правопорушення, з моменту реєстрації заяви про застосування компромісу в електронній системі митних органів, чи з моменту прийняття рішення за поданою заявою керівником, складання самої мирової угоди. Вважаємо, що раціональним буде встановлення строку виконання зобов'язання мирової з моменту складання самої мирової угоди.

Наслідком укладення мирової угоди між особою, яка вчинила митне правопорушення та митним органом ДФСУ є те, що вказана особа вважається такою, що не була притягнута за нього до адміністративної відповідальності. Звідси перевагою застосування цього заходу можна назвати: уникнення “повторності” вчинення митного правопорушення, що тягне за собою збільшення санкцій за вчинення правопорушень; якщо вказана особа бажає в подальшому отримати статус уповноваженого економічного оператора – відсутність підстави для відмови у наданні такого статусу (адже для отримання такого статусу особа перевіряється на відсутність притягнення до відповідальності за ПМП за останні 3 роки) [3, 16].

#### **Список використаних джерел:**

1. Ліпинський В. В. Новації Митного кодексу України в частині притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення порушень митних правил / В. В. Ліпинський // Вісник Академії митної служби України. Серія: “Право”. – 2012. – № 2 (9). – С. 11–15.
2. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Київська конвенція) [Електронний ресурс] : Конвенція Ради Митного Співробітництва від 18.05.1973. – Режим доступу : [http://www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995\\_643](http://www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_643)
3. Митний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 1 верес. 2014 р. – К. : Паливода А. В., 2014. – 368 с.
4. Науково-практичний коментар до Митного кодексу України : у 3 т. – К. : ДННУ “Акад. фін. управління”, 2012. – 422 с.

### **ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ СУБ'ЄКТА ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ, ЗА ЯКІ ПЕРЕДБАЧЕНА САНКЦІЯ У ВИГЛЯДІ КОНФІСКАЦІЇ**

*Карасьова Т. І., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпинський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Відповідальність за порушення митних правил є одним з видів адміністративної відповідальності. Відтак, як і для будь-якого іншого адміністративного правопорушення, для притягнення до відповідальності і встановлення об'єктивної істини необхідно визначити всі елементи складу право-

порушення: об'єкт посягання, об'єктивну сторону, суб'єктивну сторону та суб'єкта. Враховуючи специфіку відповідальності за порушення митних правил, саме з визначенням суб'єкта виникають деякі труднощі.

Найбільш проблемним є питання щодо визначення суб'єкта правопорушення у тих проступках, за які передбачено стягнення у вигляді конфіскації товарів, яка передбачає примусове вилучення товарів, транспортних засобів і безоплатну їх передачу у власність держави. До товарів, які можуть бути конфісковані, відповідно до п. 3 ст. 461 МКУ належать безпосередні предмети порушення митних правил та транспортні засоби, які використовувались для вчинення правопорушення [1].

Ч. 3 ст. 465 Митного кодексу України (далі – МКУ) передбачає, що конфіскація застосовується незалежно від того, чи перебували товари у власності особи, що вчинила правопорушення. Відтак серед вчених постає питання щодо правомірності схожого формулювання.

Подібне формулювання деякою мірою суперечить нормам Конституції України. Відповідно до ст. 61 Конституції України, юридична відповідальність особи має індивідуальний характер. Виходячи з положень Конституції, право посадових осіб на конфіскацію предметів, що є приватною власністю іншої особи, прямо суперечить нормам Конституції.

Проте питання щодо того, кого законодавець вважає особою, що вчинила правопорушення у формулюванні ч. 3 ст. 465 МКУ, залишається дискусійним. Враховуючи специфіку порушень митних правил, за які може застосовуватись конфіскація, суб'єктом може виступати лише декларант. Відповідно до п. 8 ч. 1 ст. 4 МКУ декларантом вважається особа, яка самостійно здійснює декларування або від імені якої здійснюється декларування [1].

МКУ знімає відповідальність у випадку переміщення товарів з приховуванням від митного контролю та подання неправдивих відомостей та документів лише у випадку, якщо такі відомості стосуються кількості вантажних місць або їх маркування. Відтак, єдиним можливим суб'єктом вчинення порушення митних правил, за яке передбачена конфіскація, є декларант.

Аналізуючи ст. 266 МКУ, можна зробити висновок про наявність юридичної фікції під час формулювання ч. 3 ст. 465 МКУ. У ст. 266 МКУ зазначено, що у разі самостійного декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, декларант у повному обсязі несе відповідальність за порушення митних правил. Особа, уповноважена на декларування товарів, також несе відповідальність за порушення митних правил у повному обсязі [1].

Формулюючи ч. 3 ст. 465 МКУ, законодавець лише зайвий раз підкреслює відповідальність саме підприємства, що здійснює зовнішньоекономічну операцію, а не агента з митного оформлення чи перевізника [1].

Аналізуючи перелік порушень митних правил, за які передбачена конфіскація, можна зробити висновок про те, що жоден інший суб'єкт, окрім власника товарів не може бути суб'єктом правопорушення. Переміщення товарів з приховуванням від митного контролю відбувається за умислом суб'єкта ЗЕД, який і є власником цих товарів відповідно до товаросупровідних документів.

Єдиним випадком конфіскації товарів, які перебувають не у власності правопорушника, є конфіскація транспортних засобів перевізника зі спеціальними сховищами для переміщення товарів з приховуванням від митного контролю або у випадку, якщо товари переміщувались на цьому транспортному засобі поза митним контролем. Моделюючи подібну ситуацію вчинення правопорушення, очевидним стає те, що перевізник знав про незаконність переміщення товарів на своєму транспортному засобі. Відтак, він є співучасником і ще одним суб'єктом вчинення правопорушення.

Саме тому формулювання ч. 3. ст. 465 МКУ не можна вважати такою, що прямо суперечить Конституції України. Враховуючи злочини, за які передбачена конфіскація, особливі умови конфіскації транспортних засобів іншої особи, які були пристосовані для вчинення правопорушення, конфіскація не завдає шкоди законним інтересам та праву власності особи, непричетній до правопорушення.

#### **Список використаних джерел:**

1. Митний кодекс України : станом на 16 лют. 2015 р. : відповідає офіц. тексту. – Харків : Право, 2015. – 399 с.
2. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

### **ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ ЗА ПРОВАДЖЕННЯМИ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ**

*Васюк І. О., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпинський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Для ефективного функціонування правової системи важливо не лише закріплювати принципи і норми права в законодавчих актах. Необхідно також, налагодити ефективну реалізацію правових норм у суспільних відносинах. У механізмі правового регулювання суспільних відносин реалізація права має істотне значення, оскільки від процесу реалізації права багато в чому залежить, якою мірою буде існувати реальний правопорядок у країні і забезпечуватиметься свобода особи в рамках правового закону [1, 15]. Провадження у справах про порушення митних правил визначається як різновид провадження у справах про адміністративні правопорушення та складається з низки послідовних дій юрисдикційних органів, які згідно з нормами адміністративного та митного законодавства вживають заходів,

спрямованих на притягнення правопорушників до відповідальності та на забезпечення виконання винесеної постанови. Здійснення системного контролю під час провадження у справах про порушення митних правил та безумовне дотримання при цьому норм митного законодавства повинно сприяти покращанню його якості, підвищенню відповідальності посадових осіб органів доходів і зборів України та забезпеченню надходження до держбюджету коштів, отриманих у результаті роботи щодо протидії та запобігання порушенням митного законодавства.

Законність та обґрунтованість постанови митниці у справі про порушення митних правил можуть бути перевірені судом або центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, а постанови центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, – судом у зв'язку з поданням адміністративного позову, або в порядку контролю.

За результатами перевірки центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, що проводив перевірку, приймає одне з таких рішень:

- 1) про залишення постанови без змін, а скарги – без задоволення;
- 2) про скасування постанови і надіслання справи на новий розгляд;
- 3) про скасування постанови та закриття справи;
- 4) про зміну виду адміністративного стягнення в межах відповідальності, передбаченої за відповідне порушення митних правил, з тим, однак, щоб це стягнення не було посилено [2].

Копія рішення по скарзі на постанову у справі про порушення митних правил протягом трьох днів з дня його винесення надсилається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, особі, стосовно якої винесено постанову, поштовим відправленням з повідомленням про вручення.

Перевірка законності та обґрунтованості постанови у справі про порушення митних правил судом здійснюється у порядку, встановленому Кодексом адміністративного судочинства України.

Постанова митниці у справі про порушення митних правил може бути оскаржена до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, або до місцевого загального суду як адміністративного суду в порядку, передбаченому Кодексом адміністративного судочинства України.

Скарга (адміністративний позов) на постанову митного органу в справі про порушення митних правил подається у строк, встановлений Кодексом України про адміністративні правопорушення. У разі пропуску цього строку з поважних причин він за заявою особи, яка подає скаргу (адміністративний позов), може бути поновлений відповідно митницею, центральним органом виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері державної митної справи, або судом.



Постанова суду (судді) у справі про порушення митних правил може бути оскаржена особою, стосовно якої вона винесена, представником такої особи, або митним органом, який здійснював провадження у цій справі. Порядок оскарження постанови суду (судді) у справі про порушення митних правил визначається Кодексом України про адміністративні правопорушення та іншими законами України [3].

Отже, враховуючи вищенаведене, можна зробити висновок, що контроль за провадженням про порушення митних правил вкрай важливе питання, що впливає на ефективність діяльності митних органів. Його вдосконалення дасть можливість уникнути помилок при притягненні до відповідальності суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Цього можливо досягти шляхом запровадження відомчий нормативно-правовий акт, що регулює порядок здійснення системного контролю під час провадження у справах про порушення митних правил, передбачивши при цьому заходи додаткового контролю з боку посадових осіб відповідних структурних підрозділів та заступників начальників управлінь боротьби з митними правопорушеннями.

#### **Список використаних джерел:**

1. Приймаченко Д. В. Адміністративно-правове забезпечення прав фізичних осіб у провадженні у справах про порушення митних правил : монографія / Д. В. Приймаченко, О. В. Бурцева. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2011. – 272 с.

2. Контроль під час провадження у справах про порушення митних правил в органах доходів і зборів України: шляхи вдосконалення [Електронний ресурс] / В. В. Ліпінський // Вісник Академії митної служби України. Серія: "Право". – 2013. – № 2. – С. 50–56. – Режим доступу : [http://www.nbu.gov.ua/UJRN/vamsup\\_2013\\_2\\_8](http://www.nbu.gov.ua/UJRN/vamsup_2013_2_8)

3. Митний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон від 13.03.2012 р. № 4495-VI. – Режим доступу : <http://www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

### **ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ ВИЗНАННЯ РІШЕННЯ НЕЧИННИМ У ГОСПОДАРСЬКЕ ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО**

*Макарець В. С., Васюк І. О., студенти*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Зуєва О. А.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

На сучасному етапі розвитку суспільних відносин та проведенні комплексних реформ на шляху до євроінтеграції гостро постає питання вдосконалення судової системи України. Господарські суди відіграють ключову роль в створенні ефективно функціонуючої системи правосуддя, якісно виконуючи покладені на них функції, про що свідчить статистика Верховного суду України. Так, за словами Павла Колесника, судді

Верховного суду України, секретаря судової палати у господарських справах ВСУ: “На розгляд судової палати ВСУ минулого року надійшло 1037 заяв про перегляд рішень господарських судів. Із заяв, що надійшли, по 975 відмовлено в допуску, це 73 %, тобто Верховний суд не знайшов підстав, щоб розглядати подані заяви про перегляд. Це свідчить про якість вирішення спорів Вищим господарським судом. За 193 заявами відкрито провадження у справі, що становить 14,5 %. За результатами розгляду зазначених заяв дві було з різних підстав повернуто до Вищого господарського суду, а 110 повернуто заявниками на стадії допуску. За результатами розгляду справ, 91 відмовлено у задоволенні заяви, скасовано 104 судових рішення, припинено провадження у двох справах” [1]. Для збереження тенденції якісного відправлення правосуддя господарських справ, необхідно усувати ті проблеми що виникають при виникненні колізій під час постановлення рішень та їх оскарження.

Господарським процесуальним законодавством встановлено вичерпний перелік підстав для скасування або зміни в апеляційній інстанції рішення місцевого господарського суду, передбачених ч. 1 ст. 104 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК). Також, законодавством не обмежено право боржника на виконання зобов’язання до його стягнення в примусовому порядку. В результаті чого виникають прецеденти коли на розгляд апеляційної інстанції надходить скарга на рішення, яке вже повністю або частково виконане. Однак виконання відбулося після його прийняття судом першої інстанції.

З погляду теорії, відмова у задоволенні такої скарги не може вважатися правомірною, оскільки на дату розгляду справи зобов’язання частково або повністю припинене. Тобто заборгованість повністю або частково відсутня, тому вимоги про її стягнення є необґрунтованими. Враховуючи те, що на дату ухвалення таких рішень вони були прийняті відповідно до вимог матеріального та процесуального законодавства, при повному з’ясуванні та доведеності фактичних обставин справи, викладені в рішеннях висновки відповідають обставинам справи, а отже, в суду апеляційної інстанції відсутні передбачені ГПК підстави для їх скасування.

Водночас на момент перегляду рішення апеляційним господарським судом, який на підставі приписів ст. 99 ГПК користується правами суду першої інстанції та здійснює його перегляд у повному обсязі, зобов’язання сторін є припиненими у зв’язку з їх виконанням. Тож чинність таких рішень може порушувати права сторін.

Дана колізія можлива не лише в рамках господарських правовідносин, і шляхи її вирішення вже існують у національному законодавстві. Так, ст. 198 та 203 Кодексу адміністративного судочинства передбачено право апеляційного адміністративного суду за наслідками розгляду скарги визнати постанову нечинною та закрити провадження у справі з аналогічної підстави.

Вирішення викладеної колізійної ситуації в рамках господарського процесуального законодавства вбачається у запровадженні інституту визнання рішення нечинним. Тобто надання можливості судам апеляційної та касаційної інстанцій, не скасовуючи та не змінюючи відповідного рішення, нівелювати наслідки його прийняття. Зокрема, апеляційній та касаційній інстанціям слід надати право припиняти або закрити провадження також з підстави припинення зобов'язання, що було предметом спору, у зв'язку із чим рішення визнається нечинним. За умови, що судом першої інстанції прийнято законне та обгрунтоване рішення, а обставини, які стали підставою для припинення чи закриття провадження, виникли після його прийняття [3].

Отже, враховуючи вищевикладене можна зробити висновок, що для ефективного функціонування господарського судочинства необхідно якісно вирішувати питання спричинені правовими колізіями. Введення цього інституту в господарське процесуальне законодавство сприятиме формуванню сталої судової практики. Адже буде усунута законодавча невизначеність повноважень судів апеляційної інстанції під час надходження до них скарг на рішення, в яких припинилося зобов'язання, що було предметом розгляду, після їх прийняття.

#### **Список використаних джерел:**

1. Іванова Н. 33 справи на місяць – середнє навантаження на суддю господарського суду [Електронний ресурс] / Н. Іванова // *Ракурс, Право, Суд* 29.02.2016. – Режим доступу : <http://www.ua.racurs.ua/1106-33-spravu-na-misyac-serednie-navantajennya-na-suddu-gospodarskogo-sudu>.
2. *Господарський процесуальний кодекс України* / Верховна Рада України; від 06.11.1991 № 1798-ХІІ // *Відомості Верховної Ради України*, офіційне видання від 11.02.1992 р. – № 6. – Ст. 56.
3. Бойко Р. В. Відмовити не можна скасувати [Електронний ресурс] / Р. В. Бойко, І. М. Отрош // *Закон і Бізнес*. – 05.03–11.03.2016. – Вип. 10 (1256). – Режим доступу : [http://www.zib.com.ua/ua/122128podolati\\_progolini\\_v\\_gospodarskomu\\_procesualnomu\\_pravi\\_dopom.html](http://www.zib.com.ua/ua/122128podolati_progolini_v_gospodarskomu_procesualnomu_pravi_dopom.html)

### **ОСОБЛИВОСТІ ПРОТИДІІ НЕЗАКОННОМУ ПЕРЕМІЩЕННЮ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ**

*Гладуш О. О., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпинський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

У більшості країн світу паралельно з легальним ринком тютюнових виробів існує їх альтернативний, незаконний обіг, і сумарну пропозицію тютюну визначає сума цих двох ринків. Контрабандні сигарети продаються за ціною, нижчою за ту, яку можуть дозволити собі торговці, що продають сигарети, за які сплачено всі податки. Це, зокрема, підвищує їх споживання. Проблема досить актуальна там, де є великі розбіжності в

податку між сусідніми країнами, де поширена корупція й до продажу контрабанди ставляться терпимо. Великомасштабна контрабанда тютюну спирається на злочинні організації, порівняно складні системи розподілу завезених контрабандою сигарет у країні призначення і недоліки контролю міжнародного обороту сигарет [1].

Нелегальний обіг тютюнових виробів заподіює значну економічну шкоду держави, оскільки товари йдуть по за митним контролем, та без сплати жодних податків. Для нашої країни проблема контрабанди тютюнових виробів вкрай гостра, зважаючи на велику різницю вартості з сусідніми державами, особливо в країнах – членах Європейського Союзу. Також географічне розташування нашої країни призводять до того, що все більша кількість осіб намагається незаконно перемістити тютюнові вироби через митний кордон України для комерційної реалізації. Найголовніша причина незаконного переміщення тютюнових виробів – різниця у цінах на тютюнові вироби в Україні та суміжних країнах.

Одним з основних напрямів діяльності передбачених законодавством, які виконують митні органи України під час реалізації митної політики держави є усунення порушень митних правил. Тому боротьба з незаконним переміщенням товарів поза митним контролем – це одне з головних завдань, поставлених перед Державною фіскальною службою.

Одним з дійових засобів протидії як незаконному переміщенню тютюнових виробів через митний кордон України, є встановлення відповідальності за вчинення митних правопорушень. Відповідно до положень норм Митного кодексу України, переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України поза митним контролем, тобто поза місцем розташування органу доходів і зборів або поза робочим часом, установленим для нього, і без виконання митних формальностей, або з незаконним звільненням від митного контролю внаслідок зловживання службовим становищем посадовими особами тягне за собою накладення штраф у розмірі 100 % вартості товару та застосовуватиметься безальтернативна конфіскація цих предметів і транспортних засобів, на яких ці товари переміщувались. У разі повторного вчинення таких порушень штраф становитиме 200 % вартості товарів з конфіскацією цих предметів та транспортних засобів, на яких ці товари переміщувались. визначає боротьбу з контрабандою та порушеннями митних правил. Подібна санкція передбачена за переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю, тобто з використанням спеціально виготовлених сховищ (тайників) та інших засобів або способів, що утруднюють виявлення таких товарів, або шляхом надання одним товарам вигляду інших, або з поданням органу доходів і зборів як підстави для переміщення товарів підроблених документів чи документів, одержаних незаконним шляхом, або таких, що містять неправдиві відомості щодо найменування товарів, їх ваги або кількості,

країни походження, відправника та/або одержувача, кількості вантажних місць, їх маркування та номерів, неправдиві відомості, необхідні для визначення коду товару та його митної вартості [2].

У більшості випадків факти незаконного переміщення тютюну та тютюнових виробів фіксуються у пунктах пропуску, переміщенням з приховуванням від митного контролю або на ділянках кордону між пунктами пропуску. Аналіз способів незаконного переміщення тютюнових виробів свідчить про актуальність використання правопорушниками традиційних методів приховування від митного контролю (переважна більшість), а саме:

- громадянами особисто на собі;
- в іншому товарі;
- з використанням спеціально виготовлених сховищ;
- у технічних порожнинах транспортних засобів;
- шляхом подання документів, що містять неправдиві дані.

Крім того, залишається популярним для порушників спосіб переміщення тютюнових виробів поза пунктами пропуску [3].

Отже, підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що питання незаконного переміщення тютюнових виробів гостро стоїть в нашій державі. Враховуючи євроінтеграційні тенденції України дуже важливо забезпечити унеможливлення порушення митних правил та контролю за переміщенням товарів. Цього можливо досягти шляхом розвитку співпраці з митними органами та правоохоронними органами суміжних держав. З метою покращання якості протидії незаконному переміщенню тютюнових виробів через митний кордон України першочергову увагу митних органів слід приділяти виявленню протиправних зовнішньоекономічних операцій з тютюновими виробами з використанням фіктивних підприємств та заходам протидії таким операціям. Також вкрай важливий є контроль за експортно-імпортними операціями з тютюновими виробами, що здійснюються резидентами і нерезидентами; застосуванню негласних контрольних заходів під час переміщення тютюнових виробів через митний кордон України.

### **Список використаних джерел:**

1. Організаційно-правові питання боротьби з контрабандою, предметом якої є тютюнові вироби : навчально-практичний посібник / В. В. Варава, Ш. Б. Давлатов, О. В. Карнаухов, В. В. Ліпинський ; за ред. В. П. Гмирка. – Дніпропетровськ : Академія митної служби України, 2004. – 88 с.

2. Митний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. – Режим доступу : <http://www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>

3. Правові аспекти протидії незаконному переміщенню тютюнових виробів через митний кордон України [Електронний ресурс] / В. В. Ліпинський // Вісник Академії митної служби України. Серія: “Право”. – 2014. – № 1. – С. 59–64. – Режим доступу : [http://www.nbu.gov.ua/UJRN/vamsup\\_2014\\_1\\_10](http://www.nbu.gov.ua/UJRN/vamsup_2014_1_10)

## НЕДОЛКИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ СУБ'ЄКТІВ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ

*Москаленко І. І., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпінський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Провадження у справах про порушення митних правил розглядається як різновид адміністративного провадження, тобто сукупність взаємопов'язаних та взаємообумовлених дій юрисдикційних органів, які згідно з адміністративними нормами законодавства спрямовані на притягнення правопорушників до адміністративної відповідальності та на виконання винесеної постанови. Дане провадження складається з окремих стадій, на кожній з яких участю провадженні беруть різні особи, які постають суб'єктами цього провадження, наділені законодавством відповідними повноваженнями, правами та обов'язками, що характеризують їх статус.

Відповідно до ст. 487 Митного кодексу України (далі – МК України) [2] правовим забезпеченням провадження у справах про порушення митних правил є МК України, а в частині, що не регулюється ним, застосовується Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) [1]. В жодному і з вищеперерахованих нормативно-правових актів законодавець не регулює правовий статус суб'єктів провадження у справах про порушення митних правил (далі – суб'єкти провадження). Питання правового статусу суб'єктів провадження у справах про порушення митних правил є важливим та актуальним, адже, як зазначає В. Нижникова, “його розуміння впливає на підходи до дослідження предмета, метода та механізму правового регулювання, чіткого визначення адресатів правових норм, обсягу їхніх прав та обов'язків, межі дії норм права” [3].

Суб'єктом провадження у справах про порушення митних правил вважається особа, яка бере участь у провадженні, наділена нормами митного й адміністративного права повноваженнями, правами й обов'язками щодо її місця і ролі у провадженні та реалізує їх на конкретних стадіях провадження. Щодо правового статусу суб'єктів провадження його можна визначити як адміністративно-процесуальний статус, оскільки таке провадження врегульоване адміністративно-процесуальними нормами митного й адміністративного законодавства.

Серед вчених-адміністративістів існують дискусії з приводу складових правового статусу суб'єктів провадження, але, все ж таки більшість вважають основою такого статусу права та обов'язки таких осіб, а також їх відповідальність та гарантії діяльності.

У ст. 498 МК України закріплені права та обов'язки осіб, які притягуються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, та заінтересованих осіб, що є недоліком законодавства, адже доці-

льніше було б розмежувати окремими статтями або пунктами статті права та обов'язки осіб, які притягуються до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, і заінтересованих осіб, оскільки правові статуси цих осіб відрізняються один від одного.

Слід зазначити, що зазначені в ст. 498 МК України [2] права можна реалізувати на стадії розгляду справи про порушення митних правил, а стосовно прав на інших стадіях провадження нічого не вказано.

Також одним із недоліків цієї статті є те, що в ній фактично визначаються лише права вищезазначених осіб, а з обов'язків тільки те, що “зазначені в цій статті особи зобов'язані добросовісно користуватися належними їм процесуальними правами”.

Отже, проаналізувавши чинне законодавство у частині закріплення правового статусу суб'єктів провадження у справах про порушення митних правил можна зробити висновки про недосконалість нормативного закріплення даного питання. У зв'язку з цим можна запропонувати внести зміни до статті 498 МК України шляхом розділення на окремі пункти статті прав осіб, що притягуються до адміністративної відповідальності та прав зацікавлених осіб, а також доповнити статтю конкретними обов'язками цих осіб.

#### **Список використаних джерел:**

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР). – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122.

2. Митний кодекс України : Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 44–45, № 46–47, № 48. – Ст. 552.

3. Нижникова В. В. Адміністративно-процесуальний статус суб'єктів провадження в справах про порушення митних правил : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 “Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право” / В. В. Нижникова. – Ірпінь, 2008. – 24 с.

#### **ПЕРСПЕКТИВИ ВВЕДЕННЯ ІНСТИТУТУ ЗАЛИШЕННЯ ЗАЯВИ БЕЗ РУХУ В ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС**

*Гладуш О. О., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Зуєва О. А.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

У ході проведення реформ судової системи України, для покращання довіри до правосуддя та збільшення надходжень до державного бюджету необхідно систематично покращувати законодавство та кваліфіковано розв'язувати нагальні проблеми. Господарське судочинство відіграє ключову роль у даному питанні, про що свідчить статистика викладена на пленумі Вищого господарського суду України. Господарські су-

ди лідирують за показниками наповнення державного бюджету від сплати судового збору. Надходження до бюджету від діяльності господарських судів першої інстанції становлять 480 млн грн на рік. У цілому ж система господарських судів щороку дає державі понад 0,5 млрд грн і сама себе окупає, враховуючи витрати бюджету на її утримання. Це більше від половини загального обсягу судового збору. Для збереження позитивних тенденцій необхідно усувати перешкоди на шляху до розгляду господарських спорів в суді [2].

Нині існує проблема безпідставного повернення позовних заяв судами першої інстанції, особливо в господарському процесі. Процесуальним законодавством визначаються умови та порядок відповідно до якого суд виносить ухвалу про повернення позовної заяви. Недоліки поданих на розгляд суду процесуальних документів слугують підставою для їх повернення, однак усунення недоліків має призвести до прийняття таких документів на розгляд суду. Проте якщо Цивільний процесуальний кодекс і Кодекс адміністративного судочинства дозволяють залишати позовну заяву без руху, внаслідок чого в сторони є можливість у встановлений строк усунути виявлені недоліки й продовжити розгляд справи в межах цього провадження, то Господарський процесуальний кодекс (далі – ГПК) категоричний: він узагалі не дає права на помилку.

Процедура подання позовної заяви в господарському процесі полягає в тому, що сторона подає позов до канцелярії суду, він реєструється в системі, система присвоює справі номер та визначає суддю, а далі суддя аналізує оформлення поданого позову на предмет дотримання вимог законодавства. І, зважаючи на те, що ці вимоги на сьогодні є недостатньо чіткими, це створює великі можливості для зловживань. Оскільки для всіх недоліків позовної заяви ст. 63 ГПК передбачає наслідком лише повернення позовної заяви та додані до неї документи без розгляду.

Хоча це не перешкоджає повторному зверненню з нею після усунення допущеного порушення, однак наступного разу автоматизована система розподілу справ може визначити вже іншого суддю, який розглядатиме позов спочатку. При цьому немає жодних гарантій, що позовна заява не буде повернута декілька разів з різних причин.

Підставою для повернення може бути неподання доказів надсилення відповідачеві копії позовної заяви й доданих до неї документів (п. 6 ч. 1 ст. 63 ГПК). Якщо зазначили в описі вкладення, що відправляєте позовну заяву з додатками, можливий варіант, коли суд не зможе встановити, що саме із додатків позивач направляв відповідачу листом. Також підставою для повернення заяви може бути розбіжність в даті надсилення позову відповідачеві та даті подання його до суду.



Посилання в позовній заяві на більш ніж один договір може на- штовхнути суддю на думку, що кожен з таких договорів має свій зміст, суб'єктний склад і підстави виникнення. А це вже порушення правил об'єднання вимог (п. 5 ч. 1 ст. 63 ГПК), і сумісний розгляд цих вимог, звичайно ж, перешкоджатиме з'ясуванню прав і відносин сторін, а також суттєво ускладнить вирішення спору [3].

Після отримання ухвали про повернення позовної заяви можна звер- нутись із апеляційною скаргою на ухвалу про повернення позовної заяви. Безпідставне повернення судами першої інстанції позовних заяв у пере- важній більшості апеляцією скасовується. Але тут необхідно зважати на те, що оскарження такої ухвали в апеляційній інстанції затягує розгляд справи на декілька тижні. При цьому відповідач не позбавлений права додатково оскаржити рішення апеляційного суду до касації, що ще бі- льше затягне розгляд справи по суті. До того ж після скасування ухвали про повернення справа залишається на розгляді в того ж судді, який ра- ніше безпідставно відмовив у розгляді, а це вже може спричинити суб'єк- тивне та упереджене ставлення.

Ефективним вирішенням зазначеної проблеми може бути уніфікація процесуальних норм і запровадження в господарському процесі інститу- ту залишення позовної заяви без руху. Це дасть сторонам час для усун- нення недоліків та знизить можливості для зловживань з боку суддів.

Отже, враховуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що для покращання якості правосуддя та збільшення його доступності в господарському процесі дуже важливо вирішити проблемні питання при прийнятті заяв до розгляду. Введення інституту залишення позов- ної заяви без руху дасть змогу зменшити відсоток необґрунтованих відмов у розгляді.

### **Список використаних джерел:**

1. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-ХІІ // Відомості Верховної Ради України : офіційне видання від 11.02.1992 р. – № 6. – Ст. 56.
2. Про підсумки роботи господарських судів України в 2015 р. та за- вдання на 2016 р. [Електронний ресурс] : Постанова від 25.02.2016 № 1. – Режим доступу : <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0001600-16>
3. Волянський В. Була б заява [Електронний ресурс] // Закон і Бізнес. – 09.01–15.01.2016. – Вип. 1–2 (1247–1248). – Режим доступу : [http://www.zib.com.ua/ua/120858-procesualni\\_normi\\_gpk\\_dayut\\_mozhlivist\\_suddyam\\_ne\\_rozglyadat.html](http://www.zib.com.ua/ua/120858-procesualni_normi_gpk_dayut_mozhlivist_suddyam_ne_rozglyadat.html)

## ДЕЯКІ ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ КОНФІСКАЦІЇ ЯК САНКЦІЇ ЗА ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ

*Борисевич М. О., студент*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпінський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Ст. 461 Митного кодексу України (далі – МК України) передбачено 3 види адміністративних стягнень за порушення митних правил – попередження, штраф та конфіскація. Відповідно до ч. 1 ст. 465 МК України конфіскація як адміністративне стягнення за порушення митних правил полягає у примусовому вилученні товарів та транспортних засобів і безоплатній передачі їх у власність держави. Важливо підкреслити, що, виходячи з положень ч. 2 ст. 465 МК України, конфіскація може бути застосована виключно судом, а отже, розгляд та винесення рішення по справі про порушення митних правил, якщо санкцією статті, що передбачає відповідальність за порушення митних правил, передбачається конфіскація, здійснюється виключно судом [1].

Однак, на мою думку, незважаючи на імперативність судового розгляду справи із конфіскацією, така передача на розгляд суду не завжди є доцільною, що можна довести на прикладі порушень митних правил, пов'язаних із незаконним пересиланням одиничних коштовних товарів (засобів зв'язку, мобільних пристроїв, годинників, парфумів тощо) міжнародними поштовими відправленнями, для чого варто звернутися до судової практики.

Так, 12 липня 2013 р. Солом'янським районним судом м. Києва було розглянуто 3 справи про порушення митних правил, у яких вбачалися порушення, передбачені ст. 473 МК України – пересилання через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання. Відповідно до міжнародних поштових митних декларацій ЕС 201291680US, CW509419283/EI 777041663 US та EG 318738472US було задекларовано пересилання в Україну із США на ім'я різних фізичних осіб комп'ютерних частин, одягу та косметичних засобів відповідно, однак під час проведення митного огляду посадовими особами митного посту “Спеціалізований” Київської регіональної митниці у зазначених поштових відправленнях було виявлено мобільний телефон iPhone 5 16 GbMD 638 LL, планшет iPadApple 16GbMC 531 LL-A та планшет iPadApple 16GbMC 954 LL-A, які не були зазначені у митних деклараціях. Ідентичну справу Солом'янський районний суд м. Києва розглядав і 21 червня 2013 р., коли замість задекларованої іграшки “Gift Box Toy” було виявлено годинник чоловічій наручний (Cerruti 1881, Swissmadestainlesssteel 805) [2].

Відповідно до п. 3.1 наказу Держмитслужби України № 680/108 та ст. 236 МК України, декларування товарів, що пересилаються у міжнародних поштових відправленнях є обов'язковим [1; 3]. Недекларування таких товарів є порушенням митних правил, передбачених ст. 473 МК України. Постановами суду осіб, що пересилали поштові відправлення, було визнано винними у порушенні митних правил, передбачених ст. 473 МК України, а зазначені товари – конфісковано.

Важливо зазначити, що особи, які притягуються до відповідальності за порушення митних правил такого роду, як правило, не з'являються до суду, а отже, на засіданні присутні, окрім судді, виключно представник органу доходів і зборів та прокурор. У цьому вбачається основна недоцільність судового розгляду таких справ, оскільки випадки таких порушень митних правил є доволі частими, а постійне застосування судового розгляду для вирішення таких справ, на мою думку, є нераціональним навантаженням на суди, які і так є перенавантаженими, про що свідчать, наприклад, затримки із видачею повного тексту судового рішення.

На мою думку, органи доходів і зборів здатні цілком самостійно розглядати такі справи та виносити постанови щодо конфіскації зазначених одиничних товарів, оскільки відправник абсолютно свідомо порушує митні правила та розуміє ризик притягнення до відповідальності, а отже, додатковий “запобіжник” від незаконної конфіскації товару у вигляді судового розгляду справи не є необхідним, до того ж ринкова вартість зазначених одиничних товарів не є значною і коливається у межах до 15–20 тис. грн [4].

Отже, із метою раціоналізації провадження у справах про порушення митних правил, пов'язаних із незаконним пересиланням одиничних товарів у міжнародних поштових відправленнях, пропоную викласти ч. 2 ст. 465 МК України у такій редакції:

2. Конфіскація може бути застосована виключно за рішенням суду, у випадках, обсязі та порядку, що визначаються цим Кодексом та іншими законами України, за винятком застосування конфіскації до одиничних товарів або декількох (не більше трьох) товарів, що є ідентичними, та які пересилаються у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, якщо їх вартість не перевищує 1000 євро.

Та доповнити МК України ст. 465 МК України ч. 2<sup>1</sup> такого змісту:

2<sup>1</sup>. Конфіскація одиничних товарів або декількох товарів (не більше трьох), що є ідентичними, та які пересилаються у міжнародних поштових та експрес-відправленнях, якщо їх вартість не перевищує 1000 євро, може бути застосована за рішенням органу доходів і зборів у випадках, обсязі та порядку, що визначаються цим Кодексом та іншими законами України.

### Список використаних джерел:

1. Митний кодекс України : Закон України від 11.07.2002 № 92-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 38. – Ст. 288.
2. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://www.reyestr.court.gov.ua>
3. Про затвердження Положення про митний контроль та митне оформлення міжнародних поштових відправлень : наказ Державної митної служби України від 27.10.1999 р. № 680/108 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 46. – С. 153.
4. Інтернет-магазин ROZETKA [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.rozetka.com.ua>

## **ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ДЛЯ ВПІЗНАННЯ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ВИЗНАЧЕНОСТІ ЗА ЧИННИМ КПК УКРАЇНИ**

*Кузнецова К. В., студентка*

*(Науковий керівник – д.ю.н., професор Тертишник В. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Під час проведення досудового розслідування поширеною слідчою (розшуковою) дією, яка спрямована на пошук та перевірку доказів, є пред'явлення для впізнання. Проблемні питання пред'явлення для впізнання знайшли своє висвітлення у групі наукових праць, окремі з яких постали теоретичним підґрунтям для здійснення дослідження [1–11].

На думку одних науковців, пред'явлення для впізнання – це самостійна слідча (процесуальна) дія, яка проводиться з метою встановлення тотожності, подібності або відмінності наданих для ознайомлення декількох предметів або окремих осіб з тими, які очевидець (свідок, потерпілий, підозрюваний) сприймав за певних обставин розслідуваної події [1, 397]. Автори даного визначення виділяють впізнання як самостійне поняття та називають його суб'єктів – свідка, потерпілого, підозрюваного та обвинуваченого.

Інші дослідники визначають пред'явлення для впізнання як слідчу дію, що полягає у пред'явленні свідкові чи іншій особі об'єктів, які вони спостерігали раніше, з метою встановлення їх тотожності або групової належності [2, 314]. В даному випадку вчені вказують в якості суб'єкта лише свідка та інших осіб, при цьому не конкретизуючи їх процесуальний статус.

На слушну думку В. М. Тертишника, пред'явлення для впізнання – це слідча дія, яка провадиться з метою встановлення тотожності, схожості або відмінності представлених для ознайомлення предметів або окремих осіб з тими, які свідок, потерпілий, підозрюваний або обвинувачений сприймав за певних обставин розслідуваної події [5, 51].

Відповідно до кримінально-процесуального законодавства України, виділяють пред'явлення особи для впізнання, пред'явлення речей для впізнання та пред'явлення трупа для впізнання [4]. Саме за ознакою об'єктів виникає велика кількість розбіжностей у кримінальній процесуальній та криміналістичній класифікації видів впізнання. Встановлення переліку об'єктів впізнання, яке визначає Кримінальний процесуальний кодекс України, з погляду криміналістичної є не достатнім на практику та потреби досудового розслідування.

М. В. Салтевський включав до об'єктів, які можуть бути пред'явлені для впізнання живих осіб, трупи та їх частини, предмети і документи, тварин, ділянки місцевості, приміщення і споруди [4, 378].

В. І. Комісарова вказує на те, що з криміналістичного погляду впізнання доцільно поділяти (класифікувати) на такі види: 1 – за суб'єктом впізнання – свідок, потерпілий, підозрюваний, обвинувачений; 2 – за об'єктами впізнання – живі особи, предмети (документи), трупи, тварини; 3 – за особливостями відображення ознак об'єктів у навколишньому середовищі – за усним мовленням і ходом, за фотографічним зображенням, за “моделями”, частинами шуканого об'єкта; 4 – за умовами організації провадження слідчої дії – повторне впізнання, “зустрічне” впізнання та інші; 5 – за органолептичними ознаками сприйняття і впізнання об'єкта – зорове, слухове, тактильне (сліпими особами); 6 – за іншими учасниками слідчої дії – з участю педагога, перекладача, спеціаліста, захисника та інших осіб; 7 – за слідчими ситуаціями і обстановкою впізнання – конфліктне і безконфліктне, в морзі, в лікарні, в місцях тимчасового тримання під вартою тощо [8, 152].

Пропонуємо включити до кримінально-процесуального законодавства роз'яснення щодо визначення пред'явлення для впізнання, підстав для його проведення, а також окремо виділити статті, які стосуються й інших об'єктів, які ще не знайшли свого відображення у кримінальному процесуальному кодексі. Потребує детального регулювання процесуальна форма впізнання.

У зв'язку з запровадженням в КПК України дистанційного та заочного кримінального провадження, виникає необхідність зміцнення гарантій встановлення істини та забезпечення прав людини, через що є нагальна потреба в детальній регламентації впізнання у режимі відеоконференції.

### **Список використаних джерел:**

1. Коршиков М. В. Сучасні проблеми пред'явлення для впізнання та класифікація його видів / М. В. Коршиков // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия: Юридические науки. – 2013. – Т. 26 (65). – № 1. – С. 394–400.

2. Криміналістика : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. закл. освіти / за ред. В. Ю. Шепітька. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : Ін Юре, 2004. – 728 с.

3. Криміналістика: питання і відповіді : навч. посіб. / А. В. Кофанов, О. Л. Кобилянський, Я. В. Кузьмічов та ін. – К : Центр учбової літератури, 2011. – 280 с.

4. Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі) : підруч. / М. В. Салтевський. – К. : Кондор, 2005. – 588 с.

5. Тертишник В. М. Кримінальний процес України. Особлива частина : підручник. Академічне видання / В. М. Тертишник. – К. : Алерта, 2014. – 420 с.

6. Теорія доказів : підручник / К. В. Антонов, О. В. Сачко, В. М. Тертишник, В. Г. Уваров ; за заг. ред. В. М. Тертишника. – К. : Алерта, 2015. – 294 с.

7. Басиста І. В. Тактика проведення пред'явлення для впізнання поза візуальним спостереженням особи / І. В. Басиста // Південноукраїнський правничий часопис. – 2007. – № 1.

8. Комиссарова В. И. Тактика следственных действий : учебное пособие / В. И. Комиссарова. – Саратов : СГАП, 2000. – 202 с.

## **ПРИНЦИПИ ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ВИКОНАННЯ ПОСТАНОВ ПРО НАКЛАДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ**

*Шадир З. Д., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпинський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Складовою всіх проваджень, включаючи і проваджень з виконання постанов, є принципи, на яких ґрунтується весь процес їх здійснення.

У науці під поняттям “принцип” розуміють першооснову, підставу, аксіому, постулат, передумову знання, керівну ідею, центральне поняття, відправний пункт пояснення, основоположне теоретичне знання, вираження необхідності або закону явищ, одну з логічних функцій закону, внутрішнє переконання людини і погляд на речі [1, 12].

Отже, погоджуючися з Ю. О. Лівар, можна сформулювати таке визначення принципів провадження по виконанню постанов про накладення адміністративних стягнень – це формально визначені, нормативні засади діяльності уповноважених суб'єктів з практичного виконання постанов про накладення адміністративних стягнень, які відображають її зміст, призначення, особливості, а також гарантії досягнення цілей провадження [2].

М. Ктиторов виокремлює такі види принципів провадження у справах про адміністративні правопорушення:

- залежно від джерела нормативного закріплення: конституційні принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення (верховенство права, гуманізм, рівноправність), принципи, що закріплені в інших нормативно-правових актах (розсудливість, обґрунтованість, пропорційність);

- залежно від правової природи відносин: принципи загальноюрисдикційного процесу (об'єктивність істини, презумпція невинуватості, невинуватості), принципи адміністративно-юрисдикційного процесу (публічність, усність і безпосередність, диспозитивність, національна мова провадження);

- залежно від специфіки провадження в справах про адміністративні правопорушення: загальні та спеціальні (простота й економічність процесу, оперативність) [3].

Звичайно, що не всі принципи, що притаманні провадженню у справах про адміністративні правопорушення властиві провадженню по викинанню постанов про накладення адміністративного стягнення. Це такі як, наприклад, принцип об'єктивності істини, тому що він визначає певні вимоги до правильності та повноти відображення фактичних обставин у відповідних процесуальних документах, але у провадженнях по виконанню постанов про накладення адміністративного стягнення уповноважений суб'єкт працює вже з прийнятим юридичним документом, який набув чинності. Також принцип диспозитивності, який передбачає те, що учасники процесу мають право вільно розпоряджатися своїми правами (заявляти клопотання, знайомитися з матеріалами справи тощо), але у провадженні з виконання постанови про накладення адміністративного стягнення особа, на яке звернене адміністративне стягнення ніяких процесуальних прав не має, натомість має багато обов'язків, які повинні виконуватися.

Але слід звернути увагу на принципи, що є спільними для цих двох видів проваджень. Це такі як, наприклад, принцип законності, який знаходить своє відображення у ст. 7 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Відповідно до цього принципу провадження здійснюються на основі суворого додержання законності і застосування уповноваженими на те органами і посадовими особами заходів адміністративного впливу в межах їх компетенції, у точній відповідності з законом. Ще два принципи провадження по справах про адміністративні правопорушення можуть бути властивими провадженню по виконанню постанов про накладення адміністративних стягнень тільки частково. Це принципи усності (особисте озвучення всіма учасниками процесу своїх міркувань щодо процедурних питань по суті справи) та безпосередності (штраф, адміністративний арешт чи позбавлення спеціального права). Як зауважує О. В. Кузьменко, ці принципи тісно пов'язані між собою і є загальними для всього процесу загалом [4].

Принципом, що є притаманним тільки для проваджень з виконання постанов про накладення адміністративних стягнень є принцип безумовного виконання адміністративного стягнення (забезпечення безумовного і неухильного виконання адміністративного стягнення).

Отже, погоджуючися з Ю. О. Лівар, можна зробити висновок про те, що із принципів, властивих провадженню по справах про адміністративні правопорушення, провадженню по виконанню постанов про накладення адміністративних стягнень повністю властиві лише принцип законності та частково принципи усності та безпосередності. Натомість тільки останньому провадженню властивий принцип безумовного виконання адміністративного стягнення. У зв'язку з цим перспективним напрямком подальших досліджень є визначення умов реалізації принципів провадження з виконання постанов про накладення адміністративних стягнень та гарантій їх реалізації.

### **Список використаних джерел:**

1. Демин В. Н. Принцип как форма научного познания / В. Н. Демин. – М. : Юридическая литература, 1976. – 354 с.
2. Лівар Ю. О. Принципи провадження по виконанню постанов про накладення адміністративних стягнень / Ю. О. Лівар // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: “Право”. – Вип. 32. – Т. 32015. – С.48–53.
3. Ктиторов М. О. Принципи провадження в справах про адміністративні правопорушення та їх реалізація в діяльності ОВС : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / М. О. Ктиторов – К., 2009. – 207 с.
4. Курс адміністративного права України : підручник / В. К. Колпаков, О. В. Кузьменко, І. Д. Пастух [ та ін. ] ; за ред. В. В. Коваленко. – К. : Юрінком Інтер, 2012. – 808 с.

## **ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ**

*Корецький К. М., студент*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Зуєва О. А.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Актуальність проблеми недобросовісної конкуренції та пошуку шляхів її вирішення підтверджується великою кількістю науковців, які досліджували дане питання, серед яких О. Безух, О. Мельниченко, О. Бакалінська, А. Прохоров, О. Городов, Ю. Слободчиков та ін. Оскільки з розвитком суспільства, промисловості, різних сфер господарювання ринок швидко поповнюється новими суб'єктами, це призводить до зростання конкуренції між ними. Однак не всі вищезазначені суб'єкти у здійсненні своєї господарської діяльності добросовісно виконують вимоги чинного законодавства, норми та чесні звичаї у промислових і торговельних справах.

У літературі пропонуються різні підходи до визначення недобросовісної конкуренції, що в великій мірі перетинаються із легальним визначенням даного поняття та впливають, загальним чином із поняття



самої конкуренції. Конкуренцію як таку, науковці що досліджують дану тематику, пропонують зазначати як змагальність між суб'єктами господарювання, що урегульована нормами права, та які діють одночасно в рамках одного товарного ринку, яка спрямовується на підвищення прибутку та збільшення власної частки ринку котра обмежує можливість кожного з них впливати на загальні умови обігу товарів.

О. Безух у процесі розкриття особливостей захисту від недобросовісної конкуренції в промислової власності зупинився на визначенні недобросовісної конкуренції як антиконкурентній дії чи бездіяльності суб'єктів господарювання, пов'язану з порушенням чинного законодавства, торгових правил і звичаїв, прав на інтелектуальні продукти, вимог добропорядності і справедливості шляхом вчинків, здатних спричинити зміщення щодо підприємства, продукції чи діяльності конкурента, ввести громадськість в оману, дискредитувати конкурента [1; 2]. До того ж під захистом від недобросовісної конкуренції автор пропонує розглядати врегульовану законом діяльність держави, її органів та посадових осіб, які контролюють процес конкуренції, учасників конкуренції, спрямовану на встановлення елементів матеріально-правового відношення, що виникло внаслідок порушення конкуренції, правил та інших чесних звичаїв у підприємницькій діяльності, припинення проявів недобросовісної конкуренції та притягнення до відповідальності винних.

У свою чергу, І. Шуміло під недобросовісною конкуренцією пропонує розглядати протиправну діяльність суб'єктів господарювання, що шляхом введення в оману споживачів чи інших суб'єктів господарювання спрямована на зміну в межах одного товарного ринку власних товарів чи послуг із аналогічними товарами чи послугами конкурента, котрі користуються сталим попитом [3].

Відповідно основоположний закон у сфері недобросовісної конкуренції, яким являється Закон України “Про захист від недобросовісної конкуренції” з останніми змінами від 03.03.2016 р., недобросовісною конкуренцією є будь-які дії в конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності. Відповідно до ч. 2 ст. 1 недобросовісною конкуренцією є дії у конкуренції, зокрема визначені главами 2–4 вищенаведеного Закону.

На думку Г. Андрощук та С. Шкляр, така норма є правовою конструкцією генерального делікту, який поглинає всі дії, що виходять за межі торгових та інших чесних звичаїв у господарській діяльності. На їхню думку, визначення таким чином недобросовісної конкуренції, а саме через генеральний делікт має свої безперечні переваги. Одна така правова конструкція логічно поєднана з низкою проблем, які виявляються під час кваліфікації поведінки суб'єктів господарювання [2].

Отже, конкуренція являється невід'ємною частиною ринкової економічної системи. Вона справляє позитивний вплив на розвиток ринку, удосконалення суб'єктами господарювання технологій та розвитку більшості товарів та послуг які пропонуються на ринку. Але водночас конкуренція не здатна до саморегулювання в необхідній мірі. Через це з'являється такий прояв як недобросовісна конкуренція, яка є наслідком недостатнього правового регулювання та контролю з боку держави. Тому в подальшому в даному напрямку дослідження будуть продовжуватися, оскільки дане питання довгий час залишається невирішеним і є необхідним задля створення якісних норм регулювання конкуренції.

#### **Список використаних джерел:**

1. Безух О. В. Захист від недобросовісної конкуренції у сфері промислової власності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.04 / О. В. Безух ; Ін-т економіко-правових досліджень НАН України. – Донецьк, 2001. – 21 с.
2. Науково-практичний коментар до Закону України “Про захист від недобросовісної конкуренції” / Г. О. Андрощук, Т. Б. Бондарев, Н. А. Іваницька, С. В. Шкляр. – К. : Юридична газета, 2013. – 176 с.
3. Шуміло І. А. Відповідальність за порушення законодавства про захист конкуренції : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : 12.00.04 / І. А. Шуміло ; Ін-т економіко-правових досліджень НАН України. – Донецьк, 2001. – 20 с.

### **МІЖНАРОДНА ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ ІНДИВІДА ЯК ФАКТОР ЗАХИСТУ ЕКОЛОГІЇ**

*Гавронська І. В., здобувач*

*(Науковий керівник – к.ю.н., професор Мацко А. С.)*

*(Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ)*

Метою дослідження є обґрунтування необхідності вдосконалення механізмів реалізації міжнародної правосуб'єктності індивіда в контексті захисту екології.

Наразі серед науковців немає єдності щодо доцільності надання індивіду статусу суб'єкта міжнародного права. Питання залишається відкритим і відрізняється деякою фрагментарністю у своєму вирішенні. Так фізична особа може виступити суб'єктом міжнародного права в різних іпостасях у різних галузях права. Найбільш розробленим є підхід до правосуб'єктності фізичних осіб у сфері міжнародного кримінального права, міжнародних прав людини та міжнародного економічного права, в яких суб'єкт наділяється різними правами та обов'язками. Однак в міжнародному екологічному праві це питання лише набирає обертів.

Нині переважає думка, що індивід не володіє ефективною незалежною роллю у міжнародній правовій системі. Роль суб'єкта повністю визначається державою і є повністю предметом згоди держави [1].

Видатний вітчизняний науковець у галузі міжнародного права Г. О. Анцелевич справедливо зауважив, що визнання фізичних осіб суб'єктами міжнародного права на ряду з вже існуючими суб'єктами створить, так би мовити, хаос в системі міжнародних відносин, і держави “розчиняться” поміж переважаючою кількістю фізичних осіб. Це практично спаралізує прийняття рішень, а тим більше підписання міжнародних договорів.

При цьому, на сьогоднішній день існує ряд міжнародно-правових норм, де реалізується правосуб'єктність індивіда. В європейському регіоні діє ряд конвенцій, присвячених проблемам навколишнього середовища, в яких передбачена пряма чи опосередкована можливість індивідів на оскарження дій чи бездіяльності держав. Низка механізмів з забезпечення дотримання конвенцій передбачає можливість громадськості прямо чи опосередковано звертатись до органів з дотримання [2].

До документів, що передбачають опосередковану участь індивідів належить Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення 1973 р., Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті 1991 р., Конвенція про транскордонне забруднення повітря на великі відстані 1979 р. та протоколи до неї.

Прямо передбачене право індивідів на звернення з питань дотримання Конвенцією про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі 1979 р. (Бернська конвенція) [3].

Важливим кроком у забезпеченні екологічних прав індивіда було прийняття Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості у процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля 1998 р. (Оргуська конвенція) [4].

Сама сутність міжнародного права закликає до визнання міжнародної правосуб'єктності індивіда.

Родоначальник солідаризму Жорж Ссель поняття права розуміє як “право людей” (*Droit des gens*), ні в якому разі не ототожнюючи його з “правом народів” чи міжнародним правом, адже існує лише одне джерело, що визначає компетенцію суб'єктів права – “люди” (*gens*).

Херш Лаутерпахт, один з найвпливовіших юристів-міжнародників минулого століття, вважав, що претензії держави на винятковість у галузі міжнародних відносин не витримують критики, оскільки основні права людини є вищими за положення законів суверенної держави і це повинно призвести до визнання окремої людини як суб'єкта міжнародного права [5].

Французький науковець професор міжнародного права Жан Тускоз пише, що міжнародне право повинно бути визначене не як право, що регулює міжнародні відносини, які, в свою чергу, визначаються виходячи з поняття “держава”, а як міжнародне право, що керує міжнародним суспільством, набагато складнішим і різноманітнішим організмом, ніж міждержавна спільність [6].

Наявні механізми участі індивіда в міжнародно-правовому захисті екології є суттєвим поступом у напрямку розвитку міжнародної правосуб’єктності індивіда в питаннях екології. Сутність міжнародного права та процеси глобалізації обумовлюють подальше вдосконалення механізмів реалізації міжнародної правосуб’єктності індивіда і дане питання потребує подальшої наукової розробки.

### **Список використаних джерел:**

1. Malcolm N. Shaw. International Law. 6th Edition (2008), Cambridge University Press, 1708 pages. – P. 284–285.

2. Механізми дотримання в рамках деяких багатосторонніх природо-охоронних угод, стороною яких є Україна : посібник / кол. авт. : Н. Андрусевич, А. Андрусевич, З. Козак, С. Вихрист. – Львів, 2011. – С. 5.

3. Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі 1979 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995\\_032](http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_032)

4. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості у процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля 1998 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994\\_015](http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_015)

5. Sir Hersch Lauterpacht International Law and Human Rights. – London : F. A. Praeger, 1950. – P. 72.

6. Тускоз Ж. Міжнародне право : підручник ; пер. з франц. / Ж. Тускоз. – К. : АртЕк, 1998. – С. 6.

### **НОВА КОНЦЕПЦІЯ ПРАВА МІЖНАРОДНОЇ БЕЗПЕКИ**

*Дроздова Ю. В., здобувач*

*(Науковий керівник – к.ю.н., професор Мацко А. С.)*

*(Український державний університет фінансів  
та міжнародної торгівлі, м. Київ)*

Наявна система загальносвітового правопорядку світу базується на правовій основі, в більшості випадків, – універсального характеру та на інституційних механізмах міжнародно-правового регулювання ООН. Для створення такої системи людство пройшло довгий нелегкий шлях і для її виникнення і розвитку доклали немалих зусиль, у першу чергу, філософи та правники.

Так сталося, що основа міжнародного правопорядку базується на балансі інтересів суб'єктів міжнародного права, які відповідно до головних принципів міжнародного права, є юридично рівними. Зараз головну роль у процесі формування міжнародного правопорядку грає міжнародне публічне право, в тому числі одна із його галузей – право міжнародної безпеки.

Нині поняття “безпека” все більше отримує міжнародний характер. Це обумовлено сучасним станом міжнародних відносин серед держав, коли безпека однієї держави не може залишатись поза увагою інших держав, а також не може не вплинути на їх стан.

Отже, міжнародна безпека – це система міжнародних відносин, що базується на дотриманні усіма державами загальноновизнаних принципів і норм міжнародного права, виключає вирішення спірних питань і розбіжностей між ними за допомогою сили або загрози [1].

Ефективність міжнародного права як права всеосяжної безпеки і колективної відповідальності держав перед людством припускає конструктивне співробітництво учасників міжнародного спілкування у вирішенні двох основних завдань. Перше з них пов'язане із забезпеченням функціонування того механізму підтримання миру, яким міжнародна спільнота вже керується, друга – з виробленням нових правових норм [2].

Сучасна система колективної безпеки базується на діяльності Організації об'єднаних націй (надалі – ООН). У ст. 1 Статуту ООН зафіксовано, що Організація об'єднаних націй має за мету своєї діяльності підтримувати міжнародний мир і безпеку в світі щодо “попередження та усунення перешкод миру і придушення актів агресії або інших порушень миру”, а також “залагодження або вирішення міжнародних спорів чи ситуацій, які можуть призвести до порушення миру”, та найголовніше – ООН має “бути центром для узгодження дій націй щодо досягнення цих спільних цілей”.

Однак, події в Україні в 2014 р., зокрема, анексія Криму та військова агресія на Донбасі, стали поворотним моментом в історії незалежної України, і виявили неготовність міжнародного співтовариства держав до вчасного реагування на протиправні дії з боку одного із постійних членів Ради безпеки ООН.

Зміст нової концепції міжнародної безпеки зводиться до того, що альтернативи мирному співіснуванню на даний момент немає. Таким чином, необхідно будувати міжнародні відносини так, щоб не створювати будь-яких можливостей виникнення війни. Величезного значення має створення засобів попередження виникнення конфліктів, їх профілактика, тобто засобів мирного співіснування, мирного вирішення спорів.

В юридичному аспекті нова концепція міжнародної безпеки має базуватись на визнанні ідеї взаємопов'язаності світу, пріоритету людських цінностей над цінностями класовими і вузькими цінностями національної свободи та повазі соціально-економічного вибору всіх народів, верховенству права в політиці.

Таким чином, право міжнародної безпеки повинно, по-перше, забезпечувати ефективне функціонування вже наявних механізмів підтримки загальносвітового правопорядку і миру, і, по-друге, у світлі виникнення нових тенденції розвитку міжнародної системи в розробці нових міжнародно-правових норм, які б їх адекватно відображали.

Перший напрям пов'язаний передусім із більш ефективним використанням Уставу ООН і регіональних договорів в питаннях забезпечення міжнародного миру і безпеки. Другий напрям базується на резолюціях Генеральної Асамблеї ООН про створення всеосяжної системи міжнародного миру і безпеки від 5 грудня 1986 р. і 7 грудня 1987 р., а також в резолюції “Всеосяжний підхід до укріплення міжнародного миру і безпеки згідно з Уставом ООН” від 7 грудня 1988 р. Важливим аспектом цього напрямку є прийняття більш довершених договорів щодо скорочення озброєнь, створення зон миру і безпеки та засобів профілактики конфліктів і їх локалізації.

Неспроможність наявної глобальної та регіональної архітектури, орієнтованої, особливо в Євро-Атлантичному регіоні, лише на НАТО, а також недосконалість правових інструментів і механізмів все більше створюють загрозу забезпеченню міжнародної безпеки.

В юридичному плані нова концепція безпеки також має передбачати розвиток такої системи міжнародного правопорядку, яка була б заснована на визнанні взаємозалежності сучасного світу і служила нормативним вираженням пріоритету загальнолюдських цінностей та інтересів над інтересами вузьконаціональними і вузьокласовими, гарантувала б свободу вибору народами шляхів свого соціально-економічного та політичного розвитку, забезпечувала б в кінцевому рахунку примат права в міжнародних відносинах.

#### **Список використаних джерел:**

1. Юридический энциклопедический словарь. – М. : Наука, 1987. – С. 414.
2. Международное право : учебник, общая часть / Ю. М. Колосов, В. И. Кузнецов. – М. : ТК Велби, Проспект, 2005. – С. 166.

### **УГОДА ПРО ТОРГОВЕЛЬНІ АСПЕКТИ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: РИЗИКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ФАРМАЦЕВТИЧНОГО РИНКУ**

*Рожко В. С., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Мінченко А. О.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Нині світовий фармацевтичний ринок є одним з найбільш динамічних, прогресивних та прибуткових, адже попит на ліки зростає незалежно від економічних та політичних факторів.

Стрімке зростання світового фармацевтичного ринку, не свідчить про збільшення економічної та фізичної доступності до лікарських засобів для більшості населення, навпаки, з кожним роком ліки стають все менш доступними для пересічних громадян.

Проте умовою реалізації права людини на охорону здоров'я, закріпленого в численних міжнародних угодах та національному законодавстві різних країн, є пряма доступність особи до лікарських засобів. В Україні право громадян на доступ до медичних препаратів передбачене Законом України "Про лікарські засоби" від 4 квітня 1996 р., де в ч. 2 ст. 3 закріплено положення про те, що держава забезпечує доступність найнеобхідніших лікарських засобів. Проте незалежно від нормативного закріплення, на практиці ми маємо недостатнє бюджетне фінансування державних закладів охорони здоров'я, що не дозволяє говорити про гідне забезпечення якісного медичного обслуговування.

З огляду на неспроможність сучасної фармацевтичної галузі України забезпечити внутрішній ринок основними лікарськими засобами та майже повною залежністю у сфері технологій від західних транснаціональних корпорацій, особливо гострі дискусії в наукових колах виникли, щодо практичних наслідків приєднання України до Світової організації торгівлі (далі – СОТ). Членство України у цій міжнародній організації впливає не лише на імпорتنі мита та умови реєстрації лікарських засобів, але й суттєво посилює рівень захисту прав інтелектуальної власності у сфері фармації, що є одним з ключових факторів впливу на формування ціни на медичні препарати.

Статистика країн ЄС та України свідчить, що однією з найбільших складових від кількості заявок на одержання свідоцтва на торговельну марку становлять об'єкти в галузі фармації.

Звернімо увагу на фактичний матеріал, наведений експертом НДІ інтелектуальної власності НАПрН України: в Україні зареєстровано 14 205 лікарських засобів (далі – ЛЗ), які охоплюють всі фармакологічні групи. З них: 3719 – ЛЗ вітчизняного та 10486 – іноземного виробництва. Обсяги продажів ЛЗ вітчизняного виробництва в грошовому вираженні становлять 24,5 %, імпортного – 75,5 %. Однак частка генеричних ЛЗ вітчизняного виробництва становить у середньому лише 16 % [1].

Угода TRIPS встановлює мінімальні стандарти для визнання та захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності. Основний принцип закріплено у ст. 3 цього нормативного акту полягає у тому, що кожна країна – член СОТ надаватиме іншим членам не менш сприятливі умови з охорони їх промислової власності, ніж ті, що надаються власним національним представникам. При цьому в Угоді гармонізовані умови патентів як мінімум на 20 років і передбачена видача патентів в усіх можливих сферах технологій, внаслідок чого стало неможливим виключити зі сфери патентного захисту медичні препарати.

Дана Угода є документом, який дійсно сприяє встановленню добросовісної конкуренції та чесних правил торгівлі, у тому числі фармацевтичній сфері, але лише у випадку з розвинутими країнами. Що стосується країн, що розвиваються та не є експортерами, а у більшій мірі лише споживачами, до яких належить Україна, то застосування стандартів TRIPS спричинить повну залежність від великих транснаціональних корпорацій.

Угода ТРІПС містить значну низку положень, які дають можливість поставити інтереси суспільства вище за інтереси фармвиробників, не кажучи про те, що згадана угода не містить жодних вимог щодо патентування способів лікування та методів діагностики. Натомість українське законодавство у сфері інтелектуальної власності у частині, дотичній до сфери охорони здоров'я, не зазнало жодних змін на користь захисту інтересів суспільства. Причиною тому є лише суб'єктивні чинники – відсутність державницької позиції та можливість отримання надприбутків [1].

На початку ХХІ ст. з подібними проблемами зіштовхувалися країни Прибалтики і Грузія. Проте вони швидко позбулися нав'язаної фармацевтичним та медичним лоббі філософії “абсолютизації прав інтелектуальної власності” та спекуляцій щодо фінансових затрат на розробку нового інноваційного продукту. Внесені відповідні зміни до законодавства згаданих країн є тому підтвердженням [4]. Отже, Україна повинна скористатися досвідом країн у сфері врегулювання даного питання та внести відповідні зміни до законодавства, в протилежному випадку українці ризикують втратити можливість користуватися правом на охорону здоров'я через неспроможність держави його фінансувати.

#### **Список використаних джерел:**

1. Андрощук Г. О. Громадське здоров'я, лікарські засоби і інтелектуальна власність: стан та проблеми / Г. О. Андрощук // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2014. – № 1. – С. 72–84.

2. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності [Електронний ресурс] : Закон України “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі”. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>

3. Кашинцева О. Ю. Права людини та права інтелектуальної власності крізь призму сучасного наукового етосу / О. Ю. Кашинцева // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2012. – № 6.

4. Кашинцева О. Інтелектуальна власність на медичному та фармацевтичному ринку: необхідність переосмислення пріоритетів / О. Кашинцева // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2015. – С. 107–110.

5. Ребриш Б. Ю. Вплив угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS) на забезпечення доступу до лікарських засобів в Україні / Б. Ю. Ребриш // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. – 2014. – № 2. – С. 129.



## НАСИЛЬНИЦЬКА ЗЛОЧИННІСТЬ, ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ ТА ВИДИ

*Кревсун Б. В., студент*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Коросташова І. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Насильницька злочинність проти життя і здоров'я – це сукупність умисних посягань, спрямованих на втручання у фізичну і психічну цілісність жертви злочину з метою заподіяння їй смерті або тілесного ушкодження. Коло насильницьких злочинів проти життя і здоров'я особи різноманітне та широке. До них належать злочини проти життя людини передбачені ст. 115–120 ККУ та злочини проти здоров'я людини передбачені ст. 121–129 та 144 ККУ.

*Актуальність даної теми* пов'язана з тим, що насильницька злочинність становить за своїми кількісними показниками одну з найбільших груп злочинів та потребує детального дослідження.

*Дане питання досліджували* такі науковці, як Ю. В. Александров, О. М. Джужа, В. В. Голіна та ін.

Ю. В. Александров наголошує, що найбільша кількість злочинів учиняється під час сварок, які переходять у взаємні образи і бійки. При цьому основою криміногенної поведінки і злочинця, і потерпілого є побутові взаємовідносини, оскільки переважну більшість вбивств і тілесних ушкоджень, мордувань вчинено у квартирі, будинку, дворі, гуртожитку тощо. Близько 80 % таких злочинів учиняється у вечірні та нічні години, під час та після вживання спиртних напоїв, шляхом заподіяння потерпілому побоїв руками і ногами, побутовими предметами та іншими речами.

Сімейно-побутові та ситуаційні насильницькі злочини, як правило, вчиняються в умовах конфліктної ситуації (часто алкоголізованої), що виникла за раптового розвитку подій, коли винні не мають часу всебічно їх осмислити, і тому оцінка обстановки і вибір лінії поведінки відбуваються виключно на емоційній основі. Нерідко такі злочини вчиняються імпульсивно, тобто у стані сильного душевного хвилювання.

Крім користі, мотивами розглядуваних злочинів стають ревності, помста, хуліганські спонукання і так звані “неприятні стосунки”, змістом яких є ненависть, неповага, ворожнеча, заздрість та ін.

Дослідження свідчать про те, що поширення насильницьких злочинів у містах і сільській місцевості має відмінність, але незначну. Влітку їх реєструється більше, ніж узимку.

Переважає частина тяжких насильницьких злочинів учиняється чоловіками. Але спостерігається тенденція до зростання жіночої насильницької злочинності. Частіше за все дії жінок – це реакція у відповідь на протиправну або віктимну поведінку потерпілих (знущання, нанесення побоїв, подружня зрада, алкоголізм тощо).

Кримінальна активність має і вікові особливості:

- по умисних вбивствах за обтяжуючих обставин вона припадає на 19–25, 30–40 років;
- по умисних вбивствах – 30–40, 41–50 років;
- по тяжких тілесних ушкодженнях – 26–40 років.

Науковець О. М. Джужа зазначає, що висока кримінологічна активність зазначених вікових груп по вбивствах за обтяжуючих обставин пояснюється мотивами вчинення злочину в молодому віці: корисливість, хуліганські мотиви, вчинення інших злочинів і протиправних діянь. Для вікової групи 30–40 років характерні алкогольне обтяження, сімейно-побутові сварки, судимість за аналогічні злочини тощо. Що ж стосується характеристики іншої категорії вбивць, то тут кримінальна активність охоплює в основному вікові групи від 30 до 50 років, взаємовідносини яких із середовищем, де вони проживають, характеризуються сталою криміногенністю, хронічним алкоголізмом, психопатіями тощо.

Серед морально-психологічних рис особи злочинців помітні такі: алкогольне обтяження (70–90 %), імпульсивність, психопатичність, примітивність потреб, різні психічні аномалії, які мають соціальне і біопсихологічне походження. Так, за даними судово-психіатричних експертів у кримінальних справах, більше як третина злочинців-убивць мали травми голови, наслідком чого стали відхилення психіки (агресивність, мстивість, надмірна підозрілість, грубість, брутальність тощо). Не виключено, що ці явища мають своїм джерелом хронічний алкоголізм, наркотизм, а також неодноразову судимість та ін.

В. В. Голіна відмічає, що зміст мотивів злочинців стає конкретним, якщо аналізувати види зв'язків між злочинцем і потерпілим. Майже 50 % потерпілих при вбивствах без обтяжуючих обставин – це подружжя, у тому числі колишні, особи, які перебувають у фактичних шлюбних відносинах. Таке не є характерним для кваліфікованих видів убивств, хоча й тут кожний шостий потерпілий – подружжя або розлучені. Основна маса потерпілих припадає на осіб, знайомих із злочинцем.

Питання насильницької злочинності є актуальним в умовах сьогодення та потребує детального вивчення та наукового дослідження.

### **Список використаних джерел:**

1. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. – Режим доступу : <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Александров Ю. В. Кримінологія : курс лекцій / Ю. В. Александров, А. П. Гель, Г. С. Семаков. – К. : МАУП, 2002. – 295 с.
3. Иванов Ю. Кримінологія : навч. посіб. / Ю. Ф. Иванов., О. М. Джужа. – К. : Вид. Паливода А. В., 2006. – 264 с.

# ПИТАННЯ УЗГОДЖЕННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ ЩОДО НЕДІЙСНОСТІ ДОГОВОРІВ ЗА ЦИВІЛЬНИМ І ГОСПОДАРЬСЬКИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ

*Кревсун Б. В., студент*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Зуєва О. А.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Як зазначають провідні вітчизняні спеціалісти з договірної права у сфері господарювання, проблема співвідношення договірної права за Цивільним кодексом України (далі – ЦК України) і господарського договірної права за Господарським кодексом України (далі – ГК України) залишається дискусійною, як і питання поділу договорів на господарські та цивільно-правові [3, 3].

ГК України розглядає категорії господарський договір як вид угоди і як одну із підстав виникнення зобов'язання. Так, згідно з ГК України майново-господарські зобов'язання які виникають між суб'єктами господарювання і негосподарюючими особами – юридичними особами на підставі господарських договорів є господарсько-договірними зобов'язаннями. Господарські зобов'язання можуть виникати з господарського договору та інших угод [1]. Отже, договір розглядається як вид угоди.

ЦК України замість терміна угода, який використовувався у ЦК УРСР 1963 р. вживає термін “правочин”, але поряд із цим у Кодексі зустрічається й термін “угода” [5, 23].

Слід зауважити, що термін “угода” у ЦК УРСР 1963 р. застосований як переклад з російської мови терміна “сделка”. Натомість, такий переклад насправді є невдалим. Зокрема, застосування терміну “угода” до односторонньої “сделки” слід визнати не досить влучним, не відповідним етимології слова у випадку односторонньої угоди.

Наприклад, у словнику української мови складеному Інститутом мовознавства АН УРСР угода означає взаємну домовленість про щонебудь [4, 377], тому більш точним перекладом на російську мову терміну “угода” є термін “соглашение”.

Згідно зі ст. 202 ЦК України правочини можуть бути односторонніми та дво- чи багатосторонніми (договори). Правочином є дія особи, спрямована на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. Дво- чи багатостороннім правочином є погоджена дія двох або більше сторін. До правовідносин, які виникли з односторонніх правочинів застосовуються загальні положення про зобов'язання та про договори, якщо це не суперечить актам цивільного законодавства або суті одностороннього правочину [2].

Окрім терміна правочин, ЦК України використовує терміни “угода”, “домовленість”, “договір”.

Якщо ст. 202 ЦК України розглядає договір як дво- чи багатосторонній, то у ч. 1 ст. 626 ЦК України вже дає визначення договору через термін “домовленість”, а не термін “правочин” – договором є домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав і обов’язків.

Для устаткування правозастосування в цих питаннях О. В Дзера пропонує таку концепцію співвідношення термінів [5, 4]:

- ❖ двосторонні й багатосторонні правочини є договорами й водночас угодами;

- ❖ договори й угоди – тотожні поняття;

- ❖ термін “домовленість” необхідно розуміти як договір чи угоду, якщо такої домовленості досягнуто з дотриманням вимог, встановлених для укладення договору.

С. А. Подоляк зауважує, що не кожний правочин є договором (угодою), ці поняття не завжди тотожні і тому можна зробити висновок, що у ЦК України також не завжди послідовно й узгоджено застосовуються такі юридичні категорії, як “правочин”, “угода”, “домовленість”, “договір” [6].

Окремі науковці, розглядаючи той чи інший бік явища, вбачають в описі їх юридичних характеристик певну суперечливість. Наприклад, С. А. Подоляк зауважує, що інститут визнання договорів недійсними за ЦК України розглядається як визнання недійсними цивільно-правових правочинів, а у ГК України, як недійсність господарсько-правових зобов’язань. Отже, ЦК України більш чітко розмежовує правочин як юридичний факт і зобов’язання (права та обов’язки), що виникають на підставі цього юридичного факту [6].

Отже, договір так само, як і правочин, слід розглядати як багатостороннє явище, маючи на увазі і саму дію, і її документальне оформлення, і її юридичний зміст.

Таким чином, у ГК України маємо юридично коректне визначення договору як угоди, з якої виникає господарське зобов’язання. Натомість, норми ЦК потребують удосконалення з урахуванням того, що термін “угода” у значенні односторонньої угоди слід вважати не виправданим та привести його у відповідність до використаного у чинному ЦК України терміна “правочин”.

#### **Список використаних джерел:**

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

3. Беяневич О. А. Про відповідність предмета позову встановленим способам захисту права / О. А. Беяневич // Вісник господарського судочинства. – 2008. – № 1. – С. 97–103.

4. Словник української мови : в 11 т. / АН УРСР, Ін-т мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К. : Наукова думка, 1970–1980. – Т. 10. – С. 377.

5. Договірне право України. Загальна частина : навчальний посіб. / Т. В. Боднар, О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова та ін. ; за ред. О. В. Дзери. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 896 с.

6. Подоляк С. А. Правові підстави та наслідки визнання господарських договорів недійсними та неукладеними в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04 / С. А. Подоляк ; МОН України, Київський ун-т права НАН України. – К., 2010. – 172 с.

## **ВИЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТА ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ**

*Воротниченко Н. Ф., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Мінченко О. А.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Законодавче закріплення інформації міститься в ст. 1 Закону України “Про інформацію”: “Інформація – будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді” [1]. Аналогічне визначення інформації наведено і в ст. 200 Цивільного кодексу України [2].

Таке визначення потребує додаткового вивчення та необхідного доопрацювання, адже в понятті інформації (закріпленої законодавчо) не відображено її суттєвих ознак, які повною мірою могли б схарактеризувати дану категорію в її цивільно-правовому вираженні.

Якість сучасного рівня правового регулювання відносин із приводу інформації багато в чому залежить саме від ступеня врахування законодавцем юридичних властивостей інформації, адже остання, як об'єкт правових відносин, різноманітна і не є єдиним, монолітним явищем. Вона може знаходитись в різних правових режимах: публічно і приватно-правових, майнового і немайнового характеру, може перебувати в цивільному обороті та бути вилученою з нього.

Досліджуючи питання офіційного визначення інформації, О. О. Гордов називає ряд ознак, які характеризують офіційну формулу інформації, але підкреслює – не саму інформацію. Першою ознакою є змістовність, другою – незалежність форми надання відомостей. Посилаючись на літературні джерела інших авторів, він наголошує на тому, що в юридичній літературі наведено багато інших ознак та якостей інформації, які перебувають поза межами її офіційного визначення, що характерно і для українського законодавства [3, 14–15].

О. В. Кохановська пропонує розглядати інформацію як об'єкт цивільного права у таких її проявах:

1) як особисте немайнове благо у комплексі благ, перерахованих у ст. 201 Цивільного кодексу України;

2) як результат творчої, інтелектуальної діяльності, тобто як об'єкт виключних прав;

3) як інформаційний продукт, ресурс, документ, тобто об'єкт, який може бути інформаційним товаром і предметом будь-яких правочинів, з урахуванням особливостей і специфіки його як об'єкта особливого роду [4, 34].

Право на інформацію, як одне із особистих немайнових благ, що забезпечує соціальне буття фізичної особи, з'являється у людини в момент народження і нерозривно пов'язане з нею протягом усього життя.

Право на інформацію як результат творчої, інтелектуальної діяльності набувається в силу закону. Будь-який твір за своєю природою є інформацією, яка виникла в результаті творчої діяльності людини і набула певної об'єктивної форми. При цьому інформацію неможливо відділити від тієї форми, в якій вона представлена. В даному випадку інформація виступає як особливий об'єкт виключних цивільних прав [5, 45].

Дискусійним залишається питання розуміння права власності на інформацію в силу народження. Виходячи із розуміння природи права власності, до поняття інформації не можливо застосувати у повному обсязі "тріаду", на якій базується дане право щодо речей: володіння, користування і розпоряджання. За наявності вищезгаданих ознак інформація легко тиражується і не відчужується – вона залишається у того, хто її передав. Тобто поняття "володіння інформацією" є досить умовне – нею володіють всі, хто був з нею ознайомлений, проте не всі мають права її використовувати та розпоряджатися.

Коли йдеться про інформацію поза будь-яким матеріальним носієм, або про інформацію, яка пов'язана жорстко із своїм носієм, йдеться про об'єкт, який не має ціни, а лише може бути оцінений за його важливістю, вчасністю. Інформація не може набути ціну, як майно. Це товар особливого роду, який піддається оцінці, але не встановленню його вартості.

Аналізуючи зміст ст. 177 Цивільного кодексу України, доходимо наступного: інформація в широкому розумінні може виступати, як складова практично кожного виду об'єктів цивільних прав.

Найважливішими ознаками інформації, які слід враховувати для врегулювання інформаційних відносин цивільним правом, слід вважати: нематеріальність; відособленість; невичерпність; масовість; здатність інформації до трансформації; універсальність; фізична невідчужуваність; властивість тиражування (розповсюдженості); властивість організаційної форми; властивість екземплярності.

Таким чином, підсумовуюючи вищенаведене, пропонується таке визначення інформації як об'єкта цивільних прав: інформація – це змістовний інтелектуальний продукт (результат), що складається з власне знання, форм фіксації, що є придатними для сприйняття, та носія знань.

#### **Список використаних джерел:**

1. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – С. 650.
2. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – С. 356.
3. Городов О. А. Основы информационного права России : учебное пособие. / О. А. Городов. – СПб., 2003. – С. 14–15.
4. Кохановська О. В. Цивільно-правові проблеми інформаційних відносин в Україні : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.03 / Кохановська Олена Велеонінівна. – К., 2006. – С. 34.
5. Гоголь Б. М. Співвідношення права на інформацію та виключних прав автора / Б. М. Гоголь // Юридична наука. – 2011. – № 4–5. – С. 44–47.

### **ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОЇ ПРИРОДИ ПОНЯТТЯ СПІЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ЇЇ ЮРИДИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ**

*Гнідаш І. О., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Мінченко А. О.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Поняття права власності, котре вживається у сучасній юриспруденції, як і багато інших термінів, понять та конструкцій, рециповане із римського права. Одним із найважливіших досягнень римської юридичної думки є поділ права на приватне та публічне. Значна увага приділяється розробці саме приватного права, і передусім цивільного. При цьому, самі римські юристи вважали, що все те, що суперечить принципам (засадам) права, не має юридичної сили. Зокрема, таку думку розвивав і Юліан: “Того, що встановлено всупереч сенсу права, ми не можемо додержуватись як юридичного правила” [5, 99].

Спільна власність є різновидом права власності, що ускладнена множинністю суб'єктів, і є правовою формою об'єднання майна фізичних і юридичних осіб, держави, територіальних громад з метою співпраці, об'єднання їх зусиль для досягнення певної мети.

Нині під сумісною власністю відповідно до ст. 355 ЦК розуміється майно, що є у власності двох або більше осіб (співвласників), належить їм на праві спільної власності (спільне майно) [1].

О. І. Сафончик зазначає, що спільний об'єкт може складатися з однієї індивідуально-визначеної речі або сукупності речей, які можуть бути подільними або неподільними, проте як об'єкт права власності вони утворюють єдине ціле. Це означає, що право кожного із співвласників поширюється на весь об'єкт у цілому, а не на його частину. У зв'язку з цим для права спільної власності характерна множинність суб'єктів і єдність об'єкта [8, 42].

Суб'єктивне право спільної власності – це передбачена нормами об'єктивного права можливість учасників спільної власності на свій розсуд володіти, користуватися та розпоряджатися спільною річчю в межах, встановлених законом, і вимагати від усіх інших осіб, а також обов'язок кожного з власників узгоджувати свою поведінку по володінню, користуванню та розпорядженню спільною річчю з іншими співвласниками [9, 103].

Сучасне законодавство не містить обмежень щодо суб'єктного складу права спільної власності. Вони можуть визначити порядок користування спільною річчю без визнання реальних часток. У цьому випадку право спільної власності не припиняється, кожний зберігає свою частку у праві на річ. Спільне майно може належати сторонам на праві спільної часткової і на праві спільної сумісної власності. З правової точки зору між двома різновидами спільної власності існують певні відмінності [8, 43].

В юридичній літературі виділяють зовнішні правовідносини спільної власності (між співвласниками і не власниками) та внутрішні (між самими власниками) [7, 205]. Водночас уповноважені учасники правовідносин перебувають ще й у внутрішньому зв'язку між собою, який може бути простим (коли частка в праві спільної часткової власності належить окремим особам) та складним (коли частки належать подружжю або членам сім'ї або селянського господарства) [3, 8].

Здійснення права спільної власності ґрунтується на простому принципі: реалізація права одним із співвласників не повинна утискати інтереси інших співвласників, тобто, воля і права кожного учасника спільної власності обмежені правами інших учасників (тому право спільної власності ще називають “утисненим правом власності”).

Володіння, користування і розпорядження частковою власністю здійснюється за взаємною згодою всіх учасників, а за її відсутності – суперечка вирішується в судовому порядку. При цьому вони мають рівне право голосу в здійсненні цих правомочностей незалежно від розміру часток кожного. Співвласники вправі залежно від призначення майна встановити порядок володіння, користування ним або його частинами у натурі, визначити черговість та інші умови користування конкретною річчю.



Такі автори, як Д. М. Генкін, М. Г. Маркова, В. Ф. Маслов вважають, що в праві спільної власності необхідно розрізняти два види правомочності його учасників: 1) правомочності співвласників з приводу всього спільного майна; 2) правомочності кожного з них відносно належної йому частки [2, 153].

М. В. Зимельова вважає, що в праві спільної власності необхідно розрізняти три види правомочностей співвласників: 1) правомочності щодо всього майна в цілому; 2) правомочності кожного із співвласників щодо належної йому частки; 3) правомочності кожного з співвласників відносно часток інших співвласників [4, 41].

Отже, право спільної власності не створює окремого різновиду права власності. Характер права на майно кожного із співвласників у спільній власності визначається юридичною особливістю конкретного учасника. Тому фізичним та юридичним особам майно належить на праві приватної власності; державі – на праві державної власності тощо. Вважаємо, що немає сенсу виділяти і так звану змішану форму власності, коли майно на праві спільної власності належить різним за своїм правовим статусом учасникам, наприклад, фізичній та юридичній особам, юридичній особі та державі тощо. Уданому разі ніякі форми власності не змішуються, бо кожна особа має право на майно залежно від особливостей свого правового статусу. Концепція змішаної форми власності не має значення ані в теоретичному, ані у практичному сенсі.

#### **Список використаних джерел:**

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435–IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44. – С. 356.
2. Генкин Д. М. Право собственности в СССР / Генкин Д. М. – М., 1961. – 359 с.
3. Гражданское право : ч. 1 / под ред. Ю. К. Толстого и А. П. Сергеева. – СПб., 1996. – 730 с.
4. Зимелёва М. В. Общая собственность в советском гражданском праве : учен. записки / Зимелёва М. В. – М. : ВЮИН. – 1941. – Вып. 2. – 290 с.
5. История политических и правовых учений : учебник для вузов / под ред. В. С. Нерсисянца. – М., 1999.
6. Право власності в Україні / за ред. О. В. Дзери, Н. С. Кузнецової. – К. : Юрінком Інтер, 2000. – 435 с.
7. Сафончик О. І. Деякі питання реалізації права спільної часткової власності за законодавством України / Сафончик О. І.
8. Червоный Ю. С. Понятие и виды общей собственности по советскому праву / Ю. С. Червоный // Вопросы государства и права развитого социалистического общества. – Х., 1975.

## **ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ КОНФІСКАЦІЇ ЯК ВИДУ СТЯГНЕННЯ ЗА ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ**

*Мельник В. Ю., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпінський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Адміністративний примус реалізується через специфічні примусові заходи, серед яких важливе місце посідають адміністративноправові санкції. Вони, як реакція держави на порушення правової норми, проявляються в різних примусових заходах. Деякі з санкцій мають на меті лише забезпечення виконання правових норм та нормального розвитку суспільних відносин, мають превентивний, застережний характер. Натомість, за вчинення адміністративних проступків, склади яких закріплені законами, передбачено застосування особливих санкцій – адміністративних стягнень.

Питання застосування адміністративних стягнень висвітлювались в наукових працях учених Ю. П. Битяка, С. В. Ващенко, С. Т. Гончарука, І. П. Голосніченка, Д. П. Калаянова, Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова, О. І. Остапенка, М. М. Тищенко Н. В. Хорошак. Дослідження окремих питань адміністративних стягнень за порушення митних правил торкалися у своїх працях такі відомі учені митно-правової науки, як Є. В. Додін, С. Ю. Дьоміна, А. А. Мудров, Д. В. Приймаченко, В. В. Прокопенко, В. В. Ченцов та ін.

Систему адміністративних стягнень, що застосовуються за порушення митних правил, закріплено в ст. 461 Митного кодексу України (далі – МКУ), з урахуванням зростаннясуворості. За порушення митних правил МКУ визначає вичерпний перелік адміністративних стягнень: попередження, штраф та конфіскацію [1].

Тобто конфіскація предметів порушень митних правил є мірою відповідальності, правовим наслідком. Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) зазначає, що такі стягнення застосовуються з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, а також запобігання вчиненню нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами [2]. Конфіскація як вид стягнення за порушення митних правил полягає у примусовому вилученні товарів, транспортних засобів та безоплатній передачі їх у власність держави. При цьому необхідно враховувати, що конфіскація застосовується незалежно від того, чи є ці товари, транспортні засоби власністю особи, яка вчинила правопорушення [3, 47].

Необхідно зазначити, що конфіскація за порушення митних правил застосовується на підставах і у порядку, визначених МКУ. Відповідно до МКУ, конфіскацію, як додаткове адміністративне стягнення передбачено за цілий ряд порушень [1].

Нині щодо застосування конфіскації існують нормативні протиріччя, які потребують вирішення на законодавчому рівні. Так, у ч. 6 ст. 41 Конституції України передбачено, що конфіскація майна може бути застосована виключно за рішенням суду у випадку, обсязі та порядку, встановлених законом [4]. Враховуючи те, що Конституція України має вищу юридичну силу, необхідно внести відповідні поправки до чинного КУпАП щодо розгляду справ про правопорушення, за вчинення яких передбачено застосування конфіскації.

У ч. 2 ст. 61 Конституції України вказано, що юридична відповідальність особи має індивідуальний характер [3]. Таким чином, вбачається, що за порушення митних правил не можуть бути конфісковані товари і транспортні засоби комерційного призначення, що є приватною власністю іншої особи, яка не вчиняла правопорушення, оскільки це прямо суперечить Основному Закону.

Крім того, ст. 321 Цивільного кодексу України встановлено непопорушність права власності, тобто ніхто не може бути протиправно позбавлений цього права чи обмежений у його здійсненні. Таке позбавлення чи обмеження допускається лише у випадках, передбачених законом і тільки за рішенням суду як санкція за вчинення правопорушення.

Отже, у Цивільному кодексі України, як і в Конституції йдеться про те, що конфіскацію як вид адміністративного стягнення може бути застосовано лише до особи, що визнана судом винною у вчиненні правопорушення. А отже, законодавчі підстави того, що за порушення митних правил конфіскуються товари і транспортні засоби, незалежно від того, чи належать вони правопорушнику на праві власності, відсутні.

Застосування адміністративних стягнень за порушення митних правил має спиратися на єдині, законодавчо закріплені та чітко визначені положення. Тому доцільно було б усунути колізійність норм митного та адміністративного законодавства в частині застосування конфіскації як адміністративного стягнення за порушення митних правил та узгодити їх з Основним Законом України.

#### **Список використаних джерел:**

1. Митний кодекс України // Відомості Верховної Ради України від 09.11.2012. – № 44–45 ; № 46–47 ; № 48. – С. 1858. – Ст. 552.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної ради УРСР. – 1984. – № 51. – С. 1122.
3. Кувакін С. В. Проблемні питання щодо застосування адміністративних стягнень за порушення митних правил / С. В. Кувакін // Вісник Академії митної служби України. Серія: “Право”. – 2013. – № 2 (11). – С. 45–50.
4. Конституція України // Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996. – № 30. – Ст. 141.

## **СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ЗАКОННІСТЮ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПОПЕРЕДЖЕННЯ І ПРИПИНЕННЯ**

*Варакута К. В., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпінський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Аналізуючи юридичні гарантії законності застосування заходів адміністративного примусу, необхідно розглянути один із найголовніших способів захисту прав і свобод людини – судового контролю за діяльністю органів виконавчої влади як специфічного виду контролю у сфері державного управління [1, 239]. Основний зміст судового контролю як способу забезпечення законності полягає у здійсненні судом правової оцінки дій та рішень органів виконавчої влади та їх посадових осіб. Якщо при цьому встановлюються порушення законності, то судовий орган вживає відповідних заходів до їх усунення і, у деяких випадках, притягає винних осіб до відповідальності [2, 669–670].

Запровадження судового порядку розгляду адміністративно-правових спорів з питань захисту прав і свобод громадян у зазначеній сфері судами загальної юрисдикції можна оцінити як великий крок на шляху впорядкування відносин суб'єкт управління – громадянин. Слід також звернути увагу на результативність судового контролю за адміністративними рішеннями в галузі захисту суб'єктивних прав громадян, а також відповідного функціонування органів державної адміністрації.

Вирішуючи адміністративно-правові спори, суди поновлюють порушені права громадян, а також систематично аналізують умови виникнення недоліків у діяльності адміністрації, сповіщають про це зацікавлені органи, що є дійсно важливим фактором покращення роботи державного апарату. У цьому розумінні судовий контроль над адміністративними актами є формою співпраці між судовими та адміністративними органами при забезпеченні законності у державному управлінні [3, 11].

З метою подальшого удосконалення інституту судового контролю за діяльністю органів державної влади, в тому числі і за тими, що застосовують у своїй діяльності заходи адміністративного попередження та припинення, посилення юридичних гарантій прав особи, виникає необхідність правильного законодавчого вирішення проблеми створення організаційно-правової моделі судового перегляду адміністративних рішень та поновлення порушених прав громадян.

Нині в українській правовій літературі точаться гострі дискусії з приводу створення інституту адміністративної юстиції. Найзагальніші параметри зазначеного інституту було закладено в Концепції судово-правової реформи в Україні [5], Концепції адміністративної реформи в

Україні [6]. У проекті Адміністративного процесуального кодексу України [4] також приділяється багато уваги створенню та функціонуванню адміністративної юстиції. Зокрема, у ньому передбачається утворення адміністративних судів трьох інстанцій: першої, апеляційної та касаційної. Згідно з основною схемою адміністративних проваджень позивачем, як правило, є громадянин, який оспорує дії адміністративного органу, а відповідачем – юридична особа, представник якої виконав чи повинен виконати певну дію.

Отже, адміністративну юстицію слід розуміти як самостійну систему спеціальних органів судової влади, які здійснюють контроль у сфері державного управління, а також захист суб'єктивних прав громадян. Сутність такого контролю полягає у тому, що його здійснює уповноважений орган, який є незалежним від органів державної адміністрації та від судів загальної юрисдикції. Необхідність його запровадження обумовлена специфікою адміністративного права, яке характеризується широтою свого предмета, особливістю відносин, які ним регулюються, та їх суб'єктів і об'єктів.

Формування адміністративної юстиції створить можливості для реальної реалізації права на судовий захист від неправомірного застосування заходів адміністративного примусу, не пов'язаних з відповідальністю, підвищить активність громадян щодо захисту порушених прав, свобод і законних інтересів.

#### **Список використаних джерел :**

1. Адміністративне право України : [підручник для юрид. вузів і фак.] / Ю. П. Битяк, В. В. Богуцький, В. М. Гаращук та ін. ; за ред. Ю. П. Битяка. – Х. : Право, 2000. – 520 с.
2. Колпаков В. К. Адміністративне право України : підручник / В. К. Колпаков – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 736 с.
3. Лісовий М. Прокуратура повинна виконувати функцію нагляду за дотриманням та застосуванням законів / М. Лісовий // Вісник прокуратури. – 2001. – № 4. – С. 29–31.
4. Проект Адміністративного процесуального кодексу України // Стан та перспективи розвитку адміністративного права: законодавство, наука, освіта : матеріали семінару. – Львів, 2001.
5. Концепція судово-правової реформи в Україні : схвалена Постановою Верховної Ради України від 28 квітня 1992 р. // Голос України. – 1992. – 12 серпня. – № 152 (402).
6. Концепція адміністративної реформи в Україні : Схвалена Указом Президента України від 22 липня 1998 р. № 810 // Урядовий кур'єр. – 1998. – 02 серпня.

## **ЗВЕРНЕННЯ ДО СУДУ ЯК СПОСІБ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ**

*Варакута К. В., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Мінченко А. О.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Відповідно до чинного законодавства України, а саме до ст. 42 Конституції України держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт, сприяє діяльності громадських організацій споживачів.

Розгляд судами справ про порушені права відіграє значну роль у системі правових засобів захисту прав споживачів. Споживач, права якого порушені може звертатися в державні органи або громадські організації, але найбільш ефективним та діючим способом є звернення до суду.

Судовий захист прав споживачів передбачено ст. 22 Закону України “Про захист прав споживачів”, у якій зазначено, що захист прав споживачів, передбачених законодавством, здійснюється судом. При задоволенні вимог споживача суд одночасно вирішує питання щодо відшкодування моральної (немайнової) шкоди. Судовий розгляд даної категорії справ здійснюється судами загальної юрисдикції за правилами цивільного судочинства за позовами споживачів, тобто фізичних осіб, які придбавають, замовляють, використовують або мають намір придбати чи замовити продукцію для особистих потреб, безпосередньо не пов’язаних із підприємницькою діяльністю або виконанням обов’язків найманого працівника [1].

Суб’єктний склад правовідносин є важливим критерієм зарахування справ до сфери захисту прав споживачів. Хоча в законі не міститься умов розмежування особистих потреб від використання у підприємницькій діяльності, визначення цілей, для яких було придбано товар є необхідним для того, щоб підтвердити або спростувати можливість застосування ЗУ “Про захист прав споживачів” до певних правовідносин. За даними Верховного Суду України у 2009–2012 рр. найбільш суперечливими та дискусійними питання у судовій практиці були питання щодо застосування вищезазначеного Закону до правовідносин з надання фінансово-кредитних послуг, страхування, туристичних послуг та договорів, за якими організації залучають кошти громадян для будівництва житла. Ще однією актуальною проблемою, на яку вказує судова практика є порушення правил підвідомчості та підсудності [2].

Судовий захист прав споживачів здійснюється судами загальної юрисдикції за правилами цивільного судочинства. Адміністративними судами розглядаються справи лише проти тих органів державної влади, які встановлюють критерії та умови надання послуг або можуть застосовувати заходи адміністративного впливу до порушників споживчого законодавства. Що стосується питань підсудності, то керуючись положеннями Цивіль-

ного процесуального кодексу України споживач має право на власний розсуд пред'являти позов: за місцезнаходженням відповідача, за зареєстрованим місцем проживання чи перебування споживача або за місцем заподіяння шкоди чи виконання договору (крім виключної підсудності) [3].

Аналіз судової практики у справах щодо захисту прав споживачів свідчить про те, що основними проблемами в суддівському правозастосуванні є такі проблеми: встановлення реальних правовідносин та належного нормативно-правового регулювання, зокрема й спеціального, що має застосовуватися до спірних правовідносин; розширення випадків присудження моральної шкоди всупереч передбаченим законодавством обставинам та довільне встановлення й обмеження її розміру; помилкове встановлення відповідача в справі; недостатня оцінка матеріалів справи та поверхове встановлення формальної істини, що призводить до упущення судами істотних обставин, помилкового встановлення правосуб'єктності сторін.

Таким чином, хоча судовий захист і є ефективним механізмом захисту прав споживачів, проте він не посідає належного місця через значну тривалість розгляду справ, труднощі виконання судових рішень та правову необізнаність населення.

#### **Список використаних джерел:**

1. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 № 1023-ХІІ // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР). – 1991. – № 30. – Ст. 379.
2. Судова практика з розгляду цивільних справ про захист прав споживачів (2009–2012 рр.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/CF16B389FDF2AAEAC2257B25004550D7?OpenDocument&CollapseView&RestrictToCategory=CF16B389FDF2AAEAC2257B25004550D7>
3. Зверєва О. В. Захист прав споживачів : навчальний посібник / О. В. Зверєва. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 192 с.

### **ПРАВОВІ ГАРАНТІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЛЕЖНОЇ ЯКОСТІ ТОВАРІВ**

*Гаюн О. С., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Мінченко А. О.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Юридичне поняття якості продукції завжди збігалось з техніко-економічним. Якщо якість продукції у технічному відношенні може бути статичною у розвитку виробництва, науки й техніки, то поняття якості в правовому сенсі незмінно. Воно означає відповідність виробів певним, заздалегідь затвердженим чи узгодженим критеріям. Правова оцінка якості продукції означає ступінь відповідності властивостей продукції комплексу й рівню вимог, встановлених і закріплених у відповідному належним чином оформленому документі.

У ДСТУ 15467-79 “Управління якістю продукції. Основні поняття. Терміни та засобами визначення” зазначене наступне формулювання поняття якості продукції: “Якість продукції – сукупність властивостей, що обумовлюють її придатність задовольняти певні потреби відповідно до призначення”.

Закон України від 15.01.2015 № 124-VIII “Про технічні регламенти та оцінку відповідності” докорінно змінив всю діючу перед ним систему технічного нормування, збережену з часів планової економіки, основні нормативні правові акти, на яких ця система базувалася, і підзаконні нормативно-правові акти.

Вищезазначені тези знаходять своє відображення навіть в тому факті, що, не дивлячись на складну ситуацію в Україні, законодавство оновлюється. Яскравим прикладом є внесення змін до Закону України 05.06.2014 № 1315-VII “Про стандартизацію”, які відбулися 10.02.2016 р. Даний закон регулює як діяльність підприємств, котрі виготовляють та ведуть торгівлю товарами, так і безпосередньо органів влади та лабораторій які проводять стандартизацію та сертифікацію товарів. Один із основних принципів державної стандартизації: прийняття і дотримання суб’єктами стандартизації Кодексу добросовісної практики з розробки, прийняття та застосування стандартів відповідно до Угоди Світової організації торгівлі про технічні бар’єри у торгівлі, що є додатком до Марракеської Угоди про заснування Світової організації торгівлі від 15 квітня 1994 р.

Закон України від 02.12.2010 № 2735-VI “Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції” регулює питання про дотримання якості продукції на стадії її реалізації.

Кабінет Міністрів України декретом від 10.05.1993 № 46-93 “Про стандартизацію і сертифікацію” встановив основоположний порядок видання, отримання та користування сертифікатами, які мають відповідати стандартам України та міжнародним стандартам.

Зміни до вищезазначених законів та декрету були внесені у зв’язку із набранням законної сили Закону України від 15.01.2015 № 124-VIII “Про технічні регламенти та оцінку відповідності”.

Водночас є незрозумілою політика держави в сфері сертифікації, адже щороку з наказу Державного комітету з питань технічного регулювання та споживчої політики від 01.02.2005 “Про затвердження Переліку продукції, що підлягає обов’язковій сертифікації в Україні” виключається ряд товарів, які раніше підлягали сертифікації. Чи не є це порушенням ст. 22 Конституції України, де зазначено, що: “При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод?”, адже якісна продукція є правом громадянина України. Останні зміни до вищезазначеного наказу внесені 22.01.2016.



На останок хотіла б зазначити, що вищезазначені нормативно-правові акти спрямовані на захист прав споживачів. Дане питання також регулюється Законом України № 3682-ХІІ від 15.12.93 “Про захист прав споживачів”, котрий передбачає регулювання відносини між споживачами товарів, робіт і послуг та виробниками і продавцями товарів, виконавцями робіт і надавачами послуг різних форм власності, встановлює права споживачів, а також визначає механізм їх захисту та основи реалізації державної політики у сфері захисту прав споживачів.

До законодавства постійно вносяться зміни, однак вони не впливають на захист прав споживача, адже зменшується перелік продукції, котра підлягає сертифікації на території України. Зі спадом власного виробництва Україна змушена буде придбавати товар закордоном. Постає питання: чи будуть країни ЄС чи інші країни реалізовувати нам продукцію належної якості, якщо власний законодавець не захищає права громадян? Виходячи з аналізу нормативно-правових актів, вважаю за необхідне провести ратифікацію міжнародних нормативно-правових актів ВРУ і винести ряд нормативно-правових актів, якими будуть захищені права споживачів – громадян України. Скоротити кількість технічних умов виготовлення товарів. Ввести чітку систему державних стандартів товарів та послуг. Створити систему народного контролю за виробництвом товарів.

#### **Список використаних джерел:**

1. Про захист прав споживачів : Закон України від 12.05.1991 № 1023-ХІІ.
2. Про технічні регламенти та оцінку відповідності : Закон України від 15.01.2015 № 124-VIII.
3. Про стандартизацію : Закон України від 05.06.2014 № 1315-VII.
4. Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції : Закон України від 02.12.2010 № 2735-VI.
5. Про затвердження Переліку продукції, що підлягає обов’язковій сертифікації в Україні : наказ Державного комітету з питань технічного регулювання та споживчої політики від 01.02.2005 № 28.

### **ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ (НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ)**

*Горбань Р. С., студент*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Коросташова І. М.)  
(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Динаміка змін у відносинах між владою та громадянами, що відбуваються в Україні протягом років незалежності, свідчить про невпинне віддалення влади від її першоджерела – народу. Так, Габріель Лауб стверджував: “Усяка влада дійсно виходить від народу, але при цьому вже ніколи до нього не повертається” [1, 352]. Це веде до виключення

різноманітних ресурсів громади з процесів суспільного розвитку, внаслідок якого знижується захищеність населення. Усе це створює сприятливі умови для активізації корупційних дій чиновників і свавілля, в результаті якого відбувається подальше падіння довіри населення до влади та гальмування будь-яких ініційованих нею реформ. Тому гостро постає питання щодо необхідності посилення громадського контролю над суб'єктами владних повноважень, і в тому числі національної поліції.

Нормативну базу громадського контролю склали окремі норми Конституції та інших законів України. Так, Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” визначає громадські слухання [2, ст. 13], у ході яких “територіальна громада має право зустрічатися з депутатами відповідної ради та посадовими особами місцевого самоврядування, заслуховувати їх, порушувати питання та вносити пропозиції щодо питань місцевого значення, що належать до відання місцевого самоврядування”. Тут ми можемо простежити одну з форм громадського контролю, але окремого розділу про громадський контроль ми не знайдемо.

Прийнятий нещодавно і введений в дію Закон України “Про національну поліцію” від 02.07.2015 р. № 580-VIII [3], містить у розд. 8 положення щодо здійснення громадського контролю національної поліції, що є новими для національного законодавства.

У своїх дослідженнях автори М. Баймуратов, О. Батанов, О. Лазор, О. Лисяк торкаються теми громадського контролю. Питанням громадського контролю приділяє увагу Міжнародний центр перспективних досліджень (В. Нанівська, В. Нікітін), Інститут громадянського суспільства (А. Ткачук), Український незалежний центр політичних досліджень (М. Лациба), Центр політико-правових реформ (І. Коліушко, В. Тимошук), Інститут місцевої демократії (В. Рубцов), Лабораторії законодавчих ініціатив (І. Когут), які розглядають процедурно-правові аспекти громадського контролю, або лише окремі сфери його застосування. При цьому поза увагою науковців залишаються витoki та сутність цього явища, його соціально-управлінські та соціально-психологічні аспекти. Однак питання здійснення громадського контролю національної поліції, поки що не знайшли відображення в наукових працях.

Громадський контроль прийнято розглядати, як потужний засіб захисту прав громадян, який забезпечує підвищення ефективності діяльності органів публічної влади, підприємств, установ й організацій, що надають соціальні послуги, підтримує владно-громадські відносини у стані стабільності й рівноваги. Він є невід'ємною складовою державного управління та місцевого самоврядування, найважливішим чинником розвитку громадянського суспільства.

У демократичних суспільствах народ як сукупність громадян та їхніх асоціацій здійснює публічну владу безпосередньо і через систему інститутів. Інституції, яким народ делегує владні повноваження – органи державної влади та органи місцевого самоврядування – діють від його

імені. За твердженням одного з провідних сучасних правознавців В. Селиванова: "...лише за умови розвиненої політичної й правової культури демократичного громадянського суспільства, яке не просто на законній, а, насамперед, правовій основі контролює державну владу, державно-організоване суспільство в змозі як обмежувати, так і самообмежувати державні імперативні адміністративно-командні прагнення" [4, 254].

Слід зазначити, що як правило, громадський контроль розглядається як інструмент громадської оцінки ступеня виконання органами влади та іншими підконтрольними об'єктами їхніх соціальних завдань. Головна мета громадського контролю усунення та попередження причин, які породжують цю невідповідність, забезпечення додержання об'єктами контролю відповідних норм – писаних та неписаних. Принциповим кроком до встановлення громадського контролю за владою є її інформаційна прозорість, відкритість і доступність для громадян. В країні не повинно бути ні для кого монополії на інформацію, інформація має бути відкритою для всіх.

Вперше в національному законодавстві України з'явилися норми, що дають можливість у визначеному ЗУ "Про національну поліцію" спосіб здійснювати громадський контроль поліції. Так, у ст. 90 розд. 8 "Громадський контроль поліції", законодавець визначає дві форми громадського контролю, а саме: а) залучення представників громадськості до спільного розгляду скарг на дії чи бездіяльність поліцейських; б) залучення представників громадськості до перевірки інформації про належне виконання покладених на поліцейських обов'язків. Однак вказана норма не містить вказівки, хто саме залучає представників громадськості до здійснення вказаних форм контролю.

Аналіз норм розд. 8 вказаного Закону, також дозволяє виділити декілька положень, що зобов'язують поліцію здійснювати певні заходи, які дозволять громадськості виявляти недоліки у роботі органів поліції: а) щорічне звітування про діяльність поліції та її територіальних органів з опублікуванням звітів на офіційних веб-порталах поліції (ст. 86); б) проведення керівниками територіальних органів поліції не менше одного разу на два місяці відкритих зустрічей з представниками органів місцевого самоврядування різних рівнів з метою налагодження співпраці між поліцією, органами місцевого самоврядування і населенням та визначення поточних проблем й обрання найефективніших способів їх вирішення (ст. 88); в) виконання спільних з громадськістю. Така співпраця, в тому числі, має на меті виявлення та усунення проблем, пов'язаних з поліцейською діяльністю тощо (ст. 89).

На думку Е. Маштакової, завдання громадського контролю полягає у тому, щоб не допустити дій контрольованих суб'єктів за межами законності й правопорядку, попередити можливі відхилення від намічених цілей, а також інтересів суспільства та його суб'єктів, а у разі появи цих відхилень усунути їх негативні наслідки [5, 29].

Слід сказати, що відповідно до ст. 87 ЗУ “Про національну поліцію”, запроваджено заходи громадського впливу на керівників органів поліції. Так, за результатами здійснення громадського контролю обласні, міські та районні ради мають право за результатом оцінки діяльності органу поліції відповідної адміністративно-територіальної одиниці прийняти резолюцію недовіри керівнику відповідного органу (підрозділу) поліції, що є підставою для звільнення його з займаної посади.

Підсумовуючи зазначене, слід зауважити, що ЗУ “Про національну поліцію” містить прогресивні норми, які надають можливість здійснення громадськістю контролю національної поліції та застосування передбачених законом заходів впливу. Зазначене має підвищити ефективність роботи національної поліції та додержання нею законів, які є обов’язковими до виконання. Водночас аналіз вищевказаних норм свідчить про певну недосконалість норм цього закону (наприклад, ст. 90 “Залучення громадськості до розгляду скарг на дії чи бездіяльність поліцейських”), що вказує на необхідність подальшої нормотворчої роботи з удосконалення аналізованої норми щодо визначення механізму її реалізації).

#### **Список використаних джерел:**

1. Мучник А. Г. Коментарий к Конституции Украины / Мучник А. Г. – 2-е изд., исправ. и доп. – Кн. 1. – 400 с.
2. Про місцеве самоврядування в Україні [Електронний ресурс]: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. – Режим доступу: <http://www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
3. Про національну поліцію [Електронний ресурс]: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. – Режим доступу: <http://www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
4. Селіванов В. М. Право і влада суверенної України: методологічні аспекти: монографія / В. М. Селіванов. – К.: Ін Юре, 2002. – 724 с.
5. Маштакова Е. А. Теоретико-правовые вопросы государственного контроля в Российской Федерации: дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.01 / Е. А. Маштакова. – Ростов-на-Дону, 2000. – 205 с.

### **ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ОКРЕМИХ УЧАСНИКІВ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ**

*Михальчук Т. В., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Кувакін С. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

У світлі сучасних державотворчих та правотворчих процесів в Україні важливим є питання нормативного закріплення правового статусу учасників митно-правових відносин, зокрема й при здійсненні провадження про порушення митних правил (далі – ПМП).

Правовий статус суб'єктів провадження у справах про ПМП регламентується розд. XIX Митного кодексу України (далі – МК України). Однак нині існують певні прогалини у регламентації даного питання, на чому слід зробити детальний акцент.

Перш за все постає питання щодо доцільності розміщення у галузевому кодифікованому акті, предметом правового регулювання якого повинні бути виключно відносини, пов'язані із здійсненням митних формальностей, норм матеріального та процесуального права, що встановлюють підстави та порядок притягнення до адміністративної відповідальності за митні правопорушення. На думку багатьох науковців, норми матеріального права повинні бути викладені в єдиному кодексі, який визначатиме порядок і процедуру застосування заходів адміністративної відповідальності за порушення у сфері публічного управління.

У провадженні в справах про порушення митних правил бере участь численна група осіб – учасників провадження. Їх процесуальний статус визначається нормами, що в основному містяться в ст. 497-506 МК України. Ці статті можна згрупувати в окрему главу кодексу: “Учасники провадження в справах про порушення митних правил”, оскільки за своїм змістом вони не відповідають назві глави 69 “Порядок провадження у справах про порушення митних правил”. Крім того, потребує покращання ступінь правової регламентації адміністративно-процесуального статусу учасників зазначеного виду провадження.

Ст. 497 МК України визначає перелік осіб, які беруть участь у провадженні у справах про ПМП. На мою думку, до даного переліку було б доцільно ввести спеціаліста, як особу, що може залучатися для участі у здійсненні митного контролю або для проведення експертизи чи надання спеціальних знань з того чи іншого питання, необхідних для здійснення митних формальностей, визначити його права, обов'язки та відповідальність.

У статті, яка регламентує правові можливості захисника, необхідно чітко визначити його процесуальні права, крім того необхідно визначити перелік процесуальних обов'язків захисника, виконання яких повинно забезпечуватися можливістю застосування заходів адміністративно-примусового характеру. Відсутність законодавчого закріплення обов'язків захисника у МК України знижує ефективність правового захисту людини в провадженні в справах про порушення митних правил. Також на законодавчому рівні потрібно конкретизувати обставини, за яких захисник не може брати участі у провадженні справ про порушення митних правил.

Ст. 502 МК України визначає правовий статус експерта, однак положення даної статті не містить законодавчо закріпленого обов'язку експерта з'явитись на виклик органу (посадової особи), у провадженні якої перебуває справа, а також на відсутність у нього права ставити особі, яка притягається до відповідальності, свідкам запитання, що стосуються предмета експертизи, і бути присутнім у розгляді справи.

У ст. 503 МК України закріплено процесуальний статус перекладача. На мій погляд, дану статтю слід доповнити положеннями які визначають процесуальні права, обов'язки та відповідальність перекладача. Також не дуже вдалою видається можливість посадової особи митного органу доходів і зборів одночасно виступати у ролі перекладача, закріплена у статті Митного кодексу України. Таке одночасне уособлення двох процесуальних фігур дає підстави для зловживання та оскарження рішення органів доходів і зборів.

Визначаючи процесуальний статус свідка, було б доцільно закріпити його обов'язок з'явитись у призначений час за викликом посадової особи, у провадженні якої перебуває справа чи яка уповноважена на її розгляд, і дати детальні та правдиві пояснення, повідомити все відоме йому у справі та відповісти на поставлені питання, та можливість застосування примусових заходів у разі невиконання цього обов'язку. Також варто закріпити перелік осіб, які не можуть виступати у ролі свідка.

Введення до кола учасників провадження в справах про порушення митних правил понять є позитивним моментом, однак незрозуміло, як бути у разі, коли понятій не погоджується зі змістом протоколу, складеного за результатами проведення процесуальної дії, при здійсненні якої він був присутній. Які юридично значущі наслідки матиме відмова прийнятого підписати з цієї причини протокол?

Таким чином, питання процесуального статусу суб'єктів провадження у справах про порушення митних правил є досить актуальним та потребує подальшого вивчення і доопрацювання на законодавчому рівні.

#### **Список використаних джерел:**

1. Митний кодекс України // Голос України. – 2012. – № 73–74.

### **ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО ПРЕДСТАВНИЦТВА ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯНИНА АБО ДЕРЖАВИ У ВИКОНАННІ СУДОВИХ РІШЕНЬ**

*Джихур А. Р., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Коросташова І. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Прокуратура України здійснює покладені на неї ст. 121 Конституції України [1] завдання з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави. Одним з основних повноважень прокуратури є представництво інтересів громадянина або держави в суді, у випадках передбачених Законом.

Питання представництва прокурором інтересів громадянина та держави у судах у своїх наукових працях досліджували: М. М. Говоруха, К. В. Гусаров, Т. О. Дунас, О. Г. Кучер, М. М. Руденко, М. Й. Штефан та

ін. Водночас з ухваленням ЗУ “Про прокуратуру” від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII [2] та внесенням змін до Закону України “Про виконавче провадження”, вперше постало питання про механізм практичної реалізації повноважень прокурора у виконавчому провадженні (під час примусового виконання судових рішень), що є завершальною стадією судового провадження. Зазначене обумовило вибір теми даного дослідження.

Питання представництва інтересів громадян або держави в суді регулюється ст. 23 ЗУ “Про прокуратуру”. Так, відповідно до ч. 6 ст. 23 вказаного закону, під час здійснення представництва інтересів громадянина або держави у суді прокурор має право в порядку, передбаченому процесуальним законом та законом, що регулює виконавче провадження брати участь у виконавчому провадженні при виконанні рішень у справі, в якій прокурором здійснювалося представництво інтересів громадянина або держави в суді [2].

На відміну від норм нового ЗУ “Про прокуратуру”, в аналогічній статті ЗУ “Про прокуратуру” від 1991 р. № 1789-XII [3], такі широкі повноваження у виконавчому провадженні прокуратурі не надавалися.

Слід сказати, що відповідно до норм ЗУ “Про прокуратуру” від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII, внесені зміни до ч. 1 ст. 7 ЗУ “Про виконавче провадження”, яку доповнено абзацом третім такого змісту, – “Прокурор може вступити у виконавче провадження, відкрите не за його заявою, за умови, що він здійснював представництво інтересів громадянина або держави в суді у відповідній справі. З метою вирішення питання про наявність підстав для вступу у виконавче провадження такий прокурор має право знайомитися з матеріалами такого виконавчого провадження, робити з них виписки, знімати копії” [4]. Отже, відтепер прокурор має вживати дієвих заходів, спрямованих на своєчасне та реальне виконання судових рішень, постановлених не лише за позовами та заявами прокурорів, а також у справах, де прокурором здійснювалось представництво громадян або держави в суді.

Крім того, норми ст. 7, 12 ЗУ “Про виконавче провадження” [4] визначають прокурора як учасника виконавчого провадження і наділяють правом на ознайомлення з матеріалами такого провадження. Водночас ч. 6 ст. 23 ЗУ “Про прокуратуру” [2], передбачено право прокурора ознайомлюватися з матеріалами виконавчого провадження лише з дозволу суду. Однак, на нашу думку, здійснюючи представництво у суді, прокурор фактично вже отримав судовий дозвіл на участь у виконавчому провадженні (яке, відповідно до ст. 1 ЗУ “Про виконавче провадження” є завершальною стадією судового провадження). Тому отримання дозволу суду на ознайомлення з матеріалами виконавчого провадження, постановленого у справі, як за позовом прокурора, так і у справах де прокуро-

ром здійснювалось представництво є недоцільним та не узгоджується з вимогами чинного законодавства. У такому випадку, судом має надаватися дозвіл тільки у випадку ознайомлення прокурора з матеріалами судової справи. Таким чином зазначене питання потребує подальшого законодавчого врегулювання.

Слід сказати, що на цей час ініційовано внесення істотних, майже революційних, змін до Законів України “Про державну виконавчу службу” та “Про виконавче провадження”. Серед запропонованих новел – введення “інституту” приватних виконавців та ведення Єдиного реєстру боржників.

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що новим ЗУ “Про прокуратуру” та внесеними змінами до ЗУ “Про виконавче провадження”, чітко визначена представницька роль прокурора на стадії виконання рішень суду. Тепер прокурора, як учасника виконавчого провадження наділено повноваженнями сторони та передбачено вступ прокурора у виконавче провадження, відкрите не за його заявою, за умови, що він здійснював представництво інтересів громадян або держави в суді. Таким чином, сьогодні позиції прокурора на завершальній стадії судового провадження значно посилено та певним чином розширено його повноваження у даному напрямі діяльності.

#### **Список використаних джерел:**

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості ВРУ. – 1996. – Ст. 121.
2. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII.
3. Про прокуратуру : Закон України від 05.11.1991 № 1789-XII.
4. Про виконавче провадження : Закон України від 21 квітня 1999 р. № 606/98-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 24. – Ст. 207.

### **ДО ПИТАННЯ ПРИЗНАЧЕННЯ НА ПОСАДУ ГОЛОВИ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ**

*Береснева Є. О., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Коросташова І. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Відповідно до ч. 1 ст. 1 ЗУ “Про службу безпеки України”, СБУ має статус державного правоохоронного органу спеціального призначення, який забезпечує державну безпеку України. Крім того, СБУ також є спеціально уповноваженим органом державної влади у сфері контррозвідувальної діяльності, охорони державної таємниці та головним органом у сфері боротьби з тероризмом [1].



На Службу безпеки України у межах визначених законодавством захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного й оборонного потенціалу України, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб, а також забезпечення охорони державної таємниці.

Загальною вимогою (нормою) демократичного суспільства є те, щоб спеціальні служби були політично нейтральними, незаангажованими, дотримувалися професійної етики і діяли в межах визначених повноважень.

Проблеми організації діяльності правоохоронних органів досліджували: В. В. Афанасьєв, В. С. Бабкова, В. Д. Бринцев, Т. Б. Кільчик, І. Є. Марочкін, Д. І. Пишньов, Н. С. Юзікова та ін. Однак вказані питання є завжди актуальними і потребують подальшого дослідження.

Проведемо аналіз норм Конституції України та Закону України “Про Службу безпеки України”, а також проекту нової Конституції України, затвердженого Постановою ВРУ від 01.07.1992 № 2525-ХІІ [3].

Так, звертаючись до проекту нової Конституції України, затвердженого Постановою ВРУ від 01.07.1992 № 2525-ХІІ, призначення та звільнення Голови Служби безпеки планувалося віднести до компетенції Президента України за погодженням з Радою Депутатів [3, п. 13 ст. 178]. Що означало б надання Президенту України виключних повноважень щодо призначення голови Служби безпеки України. Участь же народних депутатів Верховної Ради України у цьому процесі мала б лише погоджувальний характер. Крім того, коло народних депутатів ВРУ планувалося певним чином обмежити – Радою Депутатів.

На відміну від вищевказаного проекту, чинна Конституція України містить прогресивну систему стримувань і противаг і регулює певні питання, відповідно до парламентсько-президентської форми правління.

Так, згідно з п. 12-1 ст. 85 Конституції України Голову Служби безпеки України призначає та звільняє з посади Верховна Рада України за поданням Президента України [2]. Але відповідно до п. 2 ст. 13 Закону України “Про Службу безпеки України”, Голова Служби безпеки України призначається на посаду та звільняється з посади Президентом України. Отже, між нормами вищевказаного закону і нормами Конституції України наявне суттєве протиріччя.

Таким чином, враховуючи те, що Україна є парламентсько-президентською республікою, механізм призначення на ключові посади у державі, зокрема на посаду Голови Служби безпеки України, має працювати у порядку, передбаченому п. 12-1 ст. 85 чинної Конституції України, тобто голова СБУ має призначатись на посаду Верховною Ра-

дою України за поданням Президента України. Можливість же одноосібного призначення Президентом України на ключові посади в державі, навіть за погодженням з обмеженим колом народних депутатів ВРУ, вказує на Президентську форму правління у державі і певним чином має суб'єктивний характер. Отже, постає питання про невідповідність п. 2 ст. 13. Закону України “Про Службу безпеки України” п. 12-1 ст. 85 Конституції України. Виходячи з вищевказаного, до п. 2 ст. 13 Закону України “Про Службу безпеки України” мають бути внесені відповідні зміни.

#### **Список використаних джерел:**

1. Про Службу безпеки України [Електронний ресурс] : Закон України від 25.03.1992 № 2229-ХІІ. – Режим доступу : <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>.
2. Конституція України від 28.06.1996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page2>.
3. Проект нової Конституції України, затверджений Постановою ВРУ від 01.07.1992 № 2525-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2525-12/page2>.

### **АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ, ПРЕДМЕТОМ ЯКИХ Є КУЛЬТУРНІ ТА ІСТОРИЧНІ ЦІННОСТІ**

*Козел Д. В., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпінський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

У сучасний період культура є важливим чинником збереження національної ідентичності серед багатьох країн світу. Велике значення культури для забезпечення національної безпеки підкреслює чимало культурологів, істориків, державних та суспільних діячів, оскільки втрата національної ідентичності рівнозначна загибелі й цілковитому руйнуванню країни в цілому.

Унікальні цінності матеріальної та духовної культури, а також цінності, що мають історичне значення занесені до Державного реєстру культурного надбання. Тому одним з основних напрямків діяльності органів державної влади – це захист та збереження культурного надбання. Зокрема, запобігання незаконному вивезенню за межі митної території України культурних цінностей покладається на Державну фіскальну службу України. Це вимагає від працівників митних органів високого рівня професійної підготовки.

Тема є досить актуальною так як опрацювання питання переміщення культурних цінностей передбачає не лише запобігання незаконному ввозу чи вивозу на територію України, культурних цінностей митними органами, що, у свою чергу, є ефективним правовим механізмом охорони культурних та історичних цінностей і умовах міжнародних відносин, але, у свою чергу, дозволить зберегти національну індивідуальність України серед багатьох країн світу.

Згідно із Законом України “Про вивезення, ввезення та повернення культурних цінностей”: “культурні цінності” – це об’єкти матеріальної та духовної культури, що мають художнє, історичне, етнографічне та наукове значення і підлягають збереженню, відтворенню та охороні відповідно до законодавства України.

Досить часто при переміщенні через митний кордон України предметів, що мають художню та історичну цінність виникає проблема щодо недодержання вимог законодавства у митній сфері. Більшість порушень митного законодавства є адміністративними. Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені Митним кодексом України, настає в разі, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальної відповідальності. Відповідальність за вчинення порушення митних правил встановлюється тільки Митним кодексом України і тільки за ті правопорушення, які ним передбачені. Перелік порушень митних правил є вичерпним. Головною соціальною ознакою порушення митних правил є міра його суспільної небезпеки. Об’єктивний характер змісту поняття “суспільна небезпека” – будь-які правопорушення, що посягають на встановлений порядок суспільних відносин, або заподіюють збиток тому чи іншому суспільному інтересу, є шкідливими для існуючого суспільного ладу загалом, або в окремих його ланках, і тим, самим в своїй сукупності створюють ще більш відчутну загрозу небезпеки для існуючого ладу, його міцності, його подальшого зміцнення і розвитку. Тобто, суспільна небезпека не може зводитися лише до посягання на найважливіші суспільні відносини, що складають основу існуючого державного і суспільного ладу. Вона полягає в загрозі спричинення шкоди значно більш широкому колу суспільних відносин, що визначають соціально-економічну і моральну основу суспільства, і тому регульованих та тих, що охороняються правовими нормами.

Зважаючи на вищевикладене, необхідно зауважити, що поняття “культурні цінності” входить до переліку предметів, що становить контрабанду, за яку встановлюється кримінальна відповідальність відповідно до Кримінального кодексу України. Виникає проблема розмежування адміністративної відповідальності від кримінальної за порушення митних правил, предметом яких виступають культурні цінності.

Зумовлене це тим, що об'єкти посягання цих правопорушень співпадають. Тому надзвичайно важливо, щоб при кваліфікації конкретного діяння враховувалась вся сукупність обставин, що характеризують склад правопорушення: зокрема, особливості об'єкта посягання, особистість правопорушника, форму його провини, наслідку протиправного діяння. Тільки в цьому випадку можливо правильно визначити міру суспільної небезпеки конкретного діяння і відповідно кваліфікувати його або як порушення митних правил, або як злочин.

На мою думку, основним критерієм для розмежування зазначених видів відповідальності необхідно розглянути об'єктивну сторону. Для контрабанди вона виражається в переміщенні через митний кордон України поза митним контролем або із приховуванням від митного контролю предметів контрабанди. Для адміністративної відповідальності – діяння, яке має в собі ознаки адміністративного проступку. Тобто при безпосередньому виявленні предмета, що становить культурну та історичну цінність, посадова особа уповноважена скласти протокол про порушення митних правил і відкрити провадження про адміністративне правопорушення та особи, що порушили митні правила повинні нести адміністративну відповідальність, згідно встановленого законодавством.

Отже, працівники митних органів мають відповідати високому рівню професійності для вирішення питань, що виникають при перетині кордону товарів та транспортних засобів комерційного призначення. Вміти ідентифікувати товари, що становлять художню, історичну, культурну цінність для нашої держави та вчасно реагувати на незаконне як ввезення, так і вивезення таких специфічних товарів. А також уміти розмежовувати види юридичної відповідальності при порушенні митних правил, предметом яких є культурні та історичні цінності.

## **КОРУПЦІЯ ЯК ЗАГРОЗА ПРАВОВІЙ ДЕРЖАВІ**

*Коваленко Б. С., студент*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпінський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Один з перших випадків корупції, зафіксований істориками, пов'язаний з спекулятивними діями одного сицилійського фінансового магната, який закупив все залізо, завдяки чому створив повну монополію на ринку цього товару, а потім продавав його за ціною втричі дорожчою за попередню. Навіть у ті давні часи такі дії не можливо було здійснити без участі державних чиновників.

З моменту створення держави корупція була “невід'ємним супутником” суспільства. З розвитком суспільства еволюції зазнавало і ставлення людства до цього явища – від звичайної норми у первісному суспільстві стосовно подарунків жрецю чи вождю до ліберальної ідеології нового часу XVIII ст., яка базувалася на ідеї “суспільного

договору” – піддані сплачують податки державі в обмін на те, що вона розумно видає закони і суворо слідкує за їх дотриманням всіма без винятку членами суспільства.

У сучасному світі корупція становить не менш серйозну загрозу державі, демократії, правам людини та соціальній справедливості. Вона стримує економічний розвиток держави, створює небезпеку для розвитку демократичних інститутів і підриває моральні підвалини суспільства. Більше того, в умовах глобалізації корупція перетворюється в інтернаціональну проблему, оскільки незаконні корупційні відносини торкаються інтересів та добробуту більшості країн світу.

Вкрай актуальною залишається ця проблема і для України, в якій рівень корупції та неефективність діючої системи запобігання й протидії цьому небезпечному явищу свідчать про наявність цілої системи суспільних практик, яка підживлює та стимулює корупційну поведінку на всіх рівнях суспільних відносин. Фактично можна стверджувати, що сьогодні корупційний фактор є нормою та складовою частиною політики, економіки та громадського життя України. Відповідно, нагальною потребою є створення ефективної та дійової системи запобігання та протидії корупції на всіх рівнях.

Нині світовий Індекс сприйняття корупції CPI (розрахований Міжнародною недержавною організацією з боротьби з корупцією Transparency International) України становить 27 балів зі 100 можливих, що лише на 1 бал більше, ніж 2014 р. У всесвітньому рейтингу Україна посідає 130 місце зі 168 позицій. Окрім того, за оцінками міжнародних експертів, передусім Групи держав Ради Європи проти корупції (GRECO), Україна демонструє найгірші в Європі темпи проведення антикорупційних реформ.

Трійкою лідерів у найвідомішому світовому антикорупційному рейтингу CPI 2015 року є Данія, Фінляндія та Швеція із 91, 90 і 89 балами відповідно. Найкорупційнішими країнами світу є Північна Корея та Сомалі із 8 балами. “Колегами” України за ганебним антикорупційним індексом 27 балів є Іран, Камерун, Непал, Нікарагуа і Парагвай.

Країни із кращими показниками відрізняються наявністю загальних ключових характеристик: високим рівнем свободи преси; доступом до інформації про бюджет, щоб суспільству було зрозуміло, звідки беруться і на що витрачаються гроші; високим рівнем благонадійності і доброчесності можновладців; судовими органами, які не роблять відмінностей між багатими і бідними людьми і які функціонують незалежно від інших частин державної системи.

Ефективні запобігання та протидія корупції в Україні можливі лише за умови комплексного поєднання політичних, економічних, соціальних та правових заходів на стратегічному та тактичному рівнях, які передусім будуть мати профілактичний характер, а вже потім – правоохоронний і репресивний. Тобто головна увага повинна бути у

найближчий час зосереджена на причинах корупції. При цьому розробляти й застосовувати зазначені механізми повинні як органи державної влади, так й інститути громадянського суспільства.

Першочергові заходи передбачають проведення реформ у масштабах країни, зокрема, йдеться про:

- реформування виборчого законодавства у напрямі збільшення його прозорості, демократичності, забезпечення усвідомленого вільного волевиявлення громадян та об'єктивного встановлення результатів голосування;

- відокремлення бізнесу від влади, що потребує, по-перше, інституціоналізації лобістської діяльності в Україні, по-друге, обмеження впливу груп інтересів великого капіталу на партійну систему;

- запровадження дієвого громадського контролю за діяльністю політичних суб'єктів та забезпечення політичної та правової відповідальності за їх антисупільні та протизаконні дії, розширення прав громадських організацій в контексті громадського контролю;

- реформа системи державного управління. Передусім мова повинна йти про зміну принципів державної служби і контроль за майновим станом представників влади. Для запобігання та протидії корупції він надзвичайно важливий, оскільки від того, наскільки високим є статус державного службовця, рівень оплати його праці, правові та соціальні гарантії діяльності, багато в чому залежить мотивація чесного служіння;

- удосконалення чинного антикорупційного законодавства. Зокрема, необхідно чітко визначити у відповідних нормативно-правових актах поняття, види та сфери прояву політичної корупції;

- реформа судової системи, оскільки незалежні та неупереджені суди є надзвичайно дієвим та ефективним антикорупційним інструментом.

Кінцевий результат зазначених ініціатив повинен сприяти вдосконаленню політичної системи сучасного українського суспільства, розвитку економіки та покращенню життєвого рівня громадян, що саме по собі є своєрідним видом загального соціального запобігання корупції.

## **КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ**

*Хайло Ю. С., Штельманчук К. В., студентки*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Батраченко Т. С.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Проблема злочинності неповнолітніх за всіх часів була актуальною для будь-якого суспільства. Не виняток і сучасне українське суспільство, адже йдеться про ту його частину, яку воно має підтримувати та всіляко забезпечувати її фізичне, психічне та моральне здоров'я, виховання, підготовку до виконання своєї суспільної ролі за природним законом зміни

поколінь. Виконання цієї суспільної функції залежить від нормального соціального розвитку суспільства в цілому [1, 467].

Нині протидія злочинності залишається однією з головних проблем кримінологічної науки, що підтверджується увагою до неї таких науковців, як: В. Т. Маляренко, В. В. Голіна, О. М. Джужа, А. П. Закалюк, О. І. Бугера, М. І. Ветров, Ю. М. Грошевий, В. Г. Гончаренко, Л. М. Лобойко, М. М. Михеєнко та ін.

У сучасному суспільстві багато прогалин, особливо у сфері запобігання підлітковій злочинності. На злочинність неповнолітніх передусім впливають загальні криміногенні фактори (на макрорівні), які є наслідком глибинних соціально-економічних, політичних, морально-психологічних суперечностей. Стратифікація суспільства, соціально-економічна нерівність, відсутність реальних можливостей задоволення матеріальних і нематеріальних потреб, бідність, вимушена трудова міграція, смерть батьків, розпад сімей – ось деякі із таких факторів [2, 256].

Профілактика злочинів неповнолітніх повинна ґрунтуватися на принципах законності, справедливості, демократизму, контролю суспільства за діяльністю правоохоронних органів [3, 95].

Загальносоціальний рівень попередження злочинності неповнолітніх можна визначити як комплекс заходів щодо покращення сімейного, шкільного і трудового виховання підлітків, проведення ними вільного часу з метою нейтралізації чи усунення у цих сферах криміногенних факторів, які обумовлюють злочинність. Зокрема, це заходи соціальної допомоги сім'ям з низькою педагогічною культурою і недостатнім матеріальним рівнем; соціального захисту дітей з так званих груп ризику; організація педагогічного і правового навчання батьків; підготовка підлітків до протистояння шкідливому впливу злочинного середовища.

Вказані суб'єкти профілактики поділяються на спеціалізовані, тобто повністю орієнтовані на цю діяльність, і неспеціалізовані, які займаються запобіганням злочинів неповнолітніх у процесі реалізації своїх більш широких функцій із соціального управління і виховання [4, 95].

Кримінологічний аналіз генезису кримінальної поведінки неповнолітніх свідчить, що в сучасних умовах головна увага має приділятися ранній профілактиці злочинів. За визначенням А. Й. Міллера, під нею треба розуміти спеціальну діяльність, спрямовану на виправлення особи неповнолітнього, чия поведінка відхиляється від моральних і правових норм, але ще не стала злочинною. Це передбачає як корекцію відносно слабких деформацій у структурі особи, так і усунення (нейтралізацію) діючих на неї криміногенних факторів мікросередовища з метою недопущення самої можливості вчинення злочину даною особою [4, 96].

Сьогодні у суспільстві утверджується думка про те, що запобігти злочинності неповнолітніх лише за допомогою засобів кримінально-правового впливу на підлітків-правопорушників неможливо. Тому виникає потреба у створенні ювенальної юстиції, яка б передбачала: комплексну взаємодію державних і недержавних установ та організацій з метою виявлення глибинних процесів у цій сфері та причин, що породжують злочинність серед неповнолітніх, адекватне реагування на них; запобігання вчиненню злочинів та їх профілактику; правовий вплив на неповнолітніх, які вчинили злочини, та осіб, які своїми діями сприяли антисоціальній поведінці; соціальну реабілітацію неповнолітніх правопорушників та адаптацію їх у суспільстві.

Необхідність створення в Україні системи ювенальної юстиції зумовлена тим, що положення чинного законодавства не повною мірою відповідають міжнародним договорам, що були ратифіковані Україною: Конвенції про права дитини (ст. 40), Мінімальним стандартним правилами ООН щодо відправлення правосуддя стосовно неповнолітніх (Пекінські правила). Вітчизняне законодавство, спрямоване на захист прав та законних інтересів неповнолітніх, у єдності з міжнародними угодами повинно бути покладене в основу державних та регіональних програм попередження злочинності неповнолітніх. Основна спрямованість ювенальної юстиції має бути соціально-реабілітаційною, а не каральною.

Таким чином, основними напрямками протидії злочинності неповнолітніх є: запровадження програм з протидії злочинності неповнолітніх як на загальнодержавному, так і на регіональному (місцевому) рівні; проведення профілактичних заходів з попередження злочинності неповнолітніх органами внутрішніх справ України; створення в Україні системи ювенальної юстиції; створення заходів соціальної допомоги сім'ям з низькою педагогічною культурою для успішної адаптації неповнолітніх з цих сімей у соціальне середовище.

Отже, органічно поєднуючи загальні та спеціальні заходи запобігання злочинності неповнолітніх, можна ефективно впливати на умови та причини злочинності, що знизить рівень злочинності неповнолітніх.

### **Список використаних джерел:**

1. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : у 3 кн. / Закалюк А. П. – К. : Ін Юре, 2007. – Кн. 2 : Кримінологічна характеристика та запобігання вчиненню окремих видів злочинів. – 1712 с.
2. Кримінологія: Загальна та Особлива частини : підруч. / І. М. Даньшин, В. В. Голіна, М. Ю. Валуйська та ін. ; за заг. ред. В. В. Голіної. – 2-ге вид., перероб. і доповн. – Х. : Право, 2009. – 288 с.



3. Ветров Н. И. Профилактика правонарушений среди молодежи / Ветров Н. И. – М., 1980. – 184 с.

4. Кримінологія: Спеціалізований курс лекцій зі схемами (Загальна та Особлива частини) : навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Джужі. – К., 2001. – 1368 с.

## **ЗВИЧАЙ ДІЛОВОГО ОБОРОТУ І ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ**

*Дробко О. А., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Мінченко А. О.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Звичай ділового обороту останніми роками почав досить часто застосовуватись не тільки у зовнішньоекономічних відносинах, але і у приватних. Прийняття Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) значно розширило сферу застосування звичаю. Відповідно до абз. 3 ч. 2 ст. 7 ЦК України звичай може бути зафіксований у документі. Отже, діловий звичай не має закріплення ані у нормативних актах, ані в документах. За яких умов обумовлено його використання належить визначити.

Відповідно до ст. 7 ЦК України, звичаєм є правило поведінки, яке не встановлено актами законодавства, але є усталеним у певній сфері цивільних відносин. На думку Толкачової Н. Є., правовим звичаєм визнається правова норма, не передбачена законодавством, яка склалась і стала обов'язковою у певній сфері діяльності в результаті багатократного і одноманітного повторення відомої поведінки, забезпечена соціальним примусом (авторитетом) і використовується для регулювання конкретних цивільно-правових відносин в установленому порядку з санкцій держави. Звичай не замінює, а лише доповнює чинне законодавство і умови договору (заповнює прогалини). Російські вчені розглядають звичай як відновлювальну диспозитивну норму (“звичаєве право”). Звичай слід відрізнити від звичаєвості, узвичаєння (рос. – “обыкновение”) і від прийнятого порядку. Звичаєвість (узвичаєння), на відміну від звичаю, – це таке правило поведінки, про дотримання якого прямо домовились сторони у своєму договорі або мають його на думці. За таких підстав звичаєвість може застосовуватись судом лише тоді, коли вона прямо визначена у спірному договорі або доведені наміри сторін керуватись нею. На думку російських вчених, такою звичаєвістю стають і загальновизнані оприлюднені звичаї, якщо на обов'язковість їх застосування прямо вказали сторони у договорі. Наприклад, Оттавська конвенція 1988 р. про міжнародні факторингові операції, що так і не набула чинності, проте оприлюднена як певна кодифікація звичаїв ділового обороту.

ЦК України містить відсилання до звичаїв ділового обороту, зокрема у таких ст.: 529, 531, п. 2 ст. 538, 627, 654, 668, 682, 687, 689, 691, 846, 857, 938, 1014, 1021, 1059, 1068, 1088, 1089, 1099 тощо. У відповідних нормах ЦК України загальне поняття звичаю трансформується у юридичні формулювання, що регулюють вже конкретні відносини. Так, у ст. 682 ЦКУ встановлено, що у разі відсутності в договорі купівлі-продажу умов щодо комплектності товару продавець зобов'язаний передати покупцеві товар, комплектність якого визначається звичаями ділового обороту або іншими вимогами, що звичайно ставляться. Приблизно так само звичаї ділового обороту знайшли своє втілення і в окремих нормах Господарського кодексу України (далі – ГК України). Так, у ч. 3 ст. 268 ЦК України передбачено, що у разі відсутності в договорі умов щодо якості товарів остання визначається відповідно до мети договору або до звичайного рівня якості для предмета договору чи загальних критеріїв якості. З огляду на це видається не зовсім вдалою ст. 7 ЦК України, що дає перелік видів лише нормативно-правових актів, як джерел регулювання господарських відносин. Втім, вже можна констатувати значне розширення сфери застосування звичаю, як загальної тенденції розвитку господарського і цивільного права України. Можна виділити такі характерні риси звичаю, як джерела господарського або цивільного права: звичай є загальновизнаним правилом поведінки, що склалося внаслідок неодноразового і тривалого, однакового застосування. Не є обов'язковою фіксація звичаю у якихось документах, що прямо витікає зі змісту ст. 7 ЦК України.

Звичай, що суперечить договору або актам цивільного законодавства, у цивільних відносинах не застосовується. Звичаї можуть бути частиною національного права (наприклад, норми конвенції інкорпоровані в законодавстві) або існувати незалежно від нього. Тому можливі два варіанти їх застосування: 1. Якщо торгові звичаї є частиною національного права, то вони застосовуються незалежно від вказівки на них сторонами. 2. Застосування торгових звичаїв має місце тільки у тому випадку, коли сторони прямо передбачили це у своїй угоді. Документами, що застосовуються в Україні, в яких зафіксовані звичаї ділового обороту, є “Уніфіковані правила та звичаї для документарних акредитивів” у редакції 1993 р.; Принципи міжнародних комерційних договорів (Принципи УНІДРУА) у редакції 1994; “Інкотермс” Офіційні правила тлумачення торговельних термінів “Міжнародної торгової палати” у редакції 2000 р.

Торгові терміни “Інкотермс” складаються із вказівок на важливі питання, які торкаються виконання договорів купівлі-продажу. Використання сторонами таких правил обумовлюється тим, що вони у прямо вираженій формі вказали у договорі про їх застосування.

Таким чином, звичай ділового обороту являє собою правило поведінки, яке не закріплено нормами права, але є усталеним у певній сфері цивільних відносин. Застосування звичаю можливе за умови, якщо актами законодавства не передбачено вирішення питання, а також, що звичай не суперечить існуючим нормам права.

#### **Список використаних джерел:**

1. Толкачова Н. Є. Правовий звичай, узвичаєність, звичай ділового обороту – форми права сучасної України: проблеми застосування / Н. Є. Толкачова // Соціологія права. – 2011. – № 2. – С. 51–58.
2. Стрілець О. М. Звичай ділового обороту як особлива форма права / О. М. Стрілець // Право. – 2014. – № 24. – С. 162–169.
3. Перспективи та практичні аспекти застосування звичаїв ділового обороту у судовій практиці // Юридичний вісник. – 2014. – № 43.
4. Гражданское право. БЕК. – М., 2003. – Т. 1. – С. 69.

### **ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗБИРАННЯ ВИКОРИСТАНОЇ ПЕТ-ТАРИ В УКРАЇНІ**

*Король В. В., студент*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Зуєв В. А.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Швидкий розвиток асортименту напоїв, вироблення на території України відомої закордонної продукції та продаж її, ведуть до екологічної безпеки нашої держави через відсутність єдиного, комплексного механізму збирання та перероблення використаної ПЕТ-тари.

Результати дослідження. Відповідно до статистичних даних Міністерства екології та природних ресурсів України, кожного дня населення України використовує близько 15 млн пластикових пляшок, частина з них не потрапляють на переробку, через людську недбалість знаходяться в навколишньому середовищі, ґрунтах, де і розкладаються близько 200 років, а частина потрапляє у моря та водойми України, щорічно вбиваючи до 1 000 000 представників фауни.

Підприємства, установи, організації, а також фізичні особи позбуваються пластикових відходів в кращому випадку відсортовуючи їх у спеціальні контейнери, а у гіршому – залишаючи під будівлями або викидаючи з автомобіля проїздом через степові, польові райони територій України. Основною недбалістю з боку держави є:

- відсутність законодавчого закріплення;
- недостатність державних програм по переробці ПЕТ-відходів;
- відсутність стимулювання та відповідальності;
- відсутність “сміттевої культури”.

Людською недбалістю є те, що більшість людей в силу комфортності поведінки та повної байдужості до екологічного стану, не задумуються над екологічними проблемами, і в силу цього своєю поведінкою тільки погіршують екологічне становище.

Ще 14 років тому початкову реформу по боротьбі з відходами започаткувала країна Європи – Німеччина, яка через свої національні програми добилася значних результатів та показників завдяки органам державної влади та органам місцевого самоврядування, що в свою чергу почали збирати ПЕТ (поліетилентерефталат) – відходи через автомати для прийому пластикових пляшок та бляшанок шляхом видачі заставної вартості за пляшку. Автомати розташовані у відомих продуктових супермаркетах (ALDI, LIDL). Отримані чеки з автомату можна обміняти на гроші, або на продукти з асортименту цього магазину. Сума компенсації різниться в залежності від пляшки: за скляні відшкодовується від 8 до 15 євроцентів, за пляшки з твердого пластика – 15 центів. Найбільше – 25 центів – дається за повернення пляшки з м'якого пластику. Причина в тому, що ці пляшки є найбільш шкідливими для довкілля. Не повертаються гроші за пляшки нестандартної форми, а також ввезені з-за кордону. Ще однією особливістю є те, що за дотриманням чистоти у Німеччині слідкують “смітєві поліцейські”, обов'язком яких є штрафувати порушників порядку та направляти їх на виправні роботи, а іноземців може чекати позбавлення візи.

Фінляндія – країна не лише якісних продуктів харчування, а також і світовий лідер по переробці пляшок. Таку роль відіграло законодавство, завдяки якому місцевість країни у належному стані. Фінські супермаркети мають спеціальні апарати, які приймають пляшки та банки, видаючи чек із сумою, яку покупець може отримати на касі. Тобто діє система заставної вартості упаковки. Це означає, що, купуючи продукт, покупець платить не тільки за товар, але й за упаковку.

Вирішення проблеми. Удосконалення механізму поводження з використаною ПЕТ-тарою та його законодавче закріплення на основі законодавчої бази ЄС, створення державних програм по збиранню використаної ПЕТ-тари, шляхом встановлення приймальних апаратів у відомих продуктових магазинах, що стане швидким вирішенням екологічної проблеми, адже споживачі будуть більш мотивовані здавати пластикові пляшки.

Запровадження в Україні нової соціальної програми зі збирання пластикових пляшок, шляхом встановлення приймальних апаратів у продуктових супермаркетах, а також в місцях активного відпочинку людей, дасть можливість повернути громадянам частину вартості товару, заставну вартість за пляшку і тим зменшити показники забруднення територій України даними відходами.

Ситуація в Україні налічує численну кількість пластикових пляшок, які розкидані по всіх українських містах та селах.

Отже, варто врегулювати нормативно-правову базу з питань збирання та утилізації ПЕТ-тари в Україні, а саме: внести зміни до ЗУ “Про відходи”, що покращить екологічну ситуацію в Україні, а також принесе прибуток. Запровадження нової реформи дасть можливість зібрати та направити пляшки на переробні склади, що в свою чергу зменшить забруднення території і з тим призведе до покращення ґрунтів та водойм. Теоретичне комплексне дослідження правових закономірностей збирання ПЕТ-відходів у контексті вивчення національного законодавства і законодавства ЄС, має особливо-наукове і практико-політичне значення.

Висновки, зроблені в процесі дослідження, можуть бути використані для здійснення державно-правових реформ екологічної діяльності та вдосконалення чинного законодавства України.

## **ПРОТОКОЛ ПРО ПОРУШЕННЯ МИТНИХ ПРАВИЛ ЯК ОСНОВНЕ ДЖЕРЕЛО ДОКАЗІВ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СКЛАДАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ**

*Бондарев І. В., студент*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпинський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Проблема вдосконалення правового регулювання провадження у справах про порушення митних правил є дуже актуальною, має велике теоретичне і практичне значення, оскільки це провадження є одним із правових інститутів митного права, розглядається як різновид адміністративного юрисдикційного провадження, правоохоронна та правозастосовна діяльність митних органів, їх посадових осіб та інших уповноважених суб'єктів. Встановлення і доведення подій і фактів, юридична оцінка доказів здійснюються в рамках особливої процесуальної форми, що є важливою і обов'язковою для юрисдикції.

Наукові дослідження щодо правової природи доказів у митній справі спрямовано на пошук шляхів розв'язання наявних проблемних питань у цій сфері. Слід зазначити, що наукові напрацювання, які вказують на необхідність удосконалення відповідних норм митного законодавства й містять конкретні пропозиції щодо цього, не залишаються поза увагою суб'єктів законодавчої ініціативи. Лише з прийняттям у 2012 р. Митного кодексу України в новій редакції вперше на законодавчому рівні закріплено поняття “доказів у справі про порушення митних правил”. Саме цим і обумовлена актуальність даної проблеми та необхідність її розробки.

Відповідно до положень ч. 1 ст. 508 МК України передбачено, що процесуальні дії у справі про порушення митних правил проводяться з метою отримання доказів, необхідних для правильного вирішення цієї справи.

У справах про порушення митних правил окремі процесуальні дії можуть фіксуватися протоколами. На законодавчому рівні вперше прямо закріплено, що такі протоколи процесуальних дій та додатки до них мають доказове значення, однак така норма не є новелою. Приміром, за змістом приписів п. 3 ч. 2 ст. 99 Кримінального процесуального кодексу України протоколи процесуальних дій та додатки до них, а також носії інформації, на яких за допомогою технічних засобів зафіксовано процесуальні дії, належать до такого виду доказів, як документи. Безсумнівно, фактичні дані, якими є докази, повинні мати певну форму. Відповідно до змісту положень митного законодавства докази можуть бути виражені чи представлені у формі протоколу про порушення митних правил, протоколів процесуальних дій та додатків до них.

Протоколи про порушення митних правил та протоколи процесуальних дій, складені й оформлені в порядку, передбаченому МК України та положеннями відомчих нормативно-правових актів, є одним із джерел доказів, оскільки в них відображено (встановлено) обставини й факти, що мають значення для правильного вирішення справи. Перелік таких протоколів та додатків до них визначено наказом Міністерства фінансів України від 31.05.2012 р. № 652 “Про затвердження форм процесуальних документів у справах про порушення митних правил”.

Згідно з ч. 1 ст. 494 МК України про кожний випадок виявлення порушення митних правил уповноважена посадова особа митного органу, яка виявила таке порушення, невідкладно складає протокол за формою, встановленою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову і митну політику.

Протокол про порушення митних правил є основним джерелом доказів. Проте він може бути визнаний таким лише за умов: по-перше, коли протокол складений уповноваженою посадовою особою митних органів; по-друге, складений не пізніше термінів, передбачених для накладення адміністративного стягнення; по-третє, зміст протоколу відповідає усім вимогам, передбаченим ст. 494 МК України.

Ст. 490 МК України визначено коло посадових осіб митних органів, уповноважених складати протокол про порушення митних правил. Однак законодавець чітко не визначив, які ж посадові особи мають право на складання протоколів, а тому, для з'ясування цього питання потрібно звертатися до посадових інструкцій осіб, які склали протоколи та яким надане таке право. Окрім того, оскільки посадові особи уповноважуються на складання протоколу про порушення митних правил керівником Державної фіскальної служби України або керівником митниці, то слід звертатися також до відомчих нормативних актів. Проте судами при розгляді справ про порушення митних правил не завжди перевіряються повноваження посадових осіб, що склали протокол про порушення митних правил, що може бути наслідком прийняття незаконних рішень.

Також необхідно погодитися з думкою В. В. Ліпинського, а саме, що суттєво впливають недоліки, допущені посадовими особами митних органів під час складання протоколів про порушення митних правил та неякісна підготовка матеріалів адміністративних справ про порушення митних правилна судовий розгляд справ про порушення митних правил. З метою забезпечення єдиного підходу під час судового розгляду вказаних справ доцільно доповнити чинні законодавчі акти положеннями щодо визначення переліку посадових осіб, уповноважених складати протоколи про порушення митних правил, законодавчо врегулювати питання щодо фіксації даних про особу у випадках притягнення до адміністративної відповідальності іноземців, а також ініціювати звернення до Верховного Суду України щодо узагальнення судової практики та надання відповідних роз'яснень для використання під час розгляду вказаних справ.

## **ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПІДВІДОМЧОСТІ ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВ ТРЕТЕЙСЬКИМИ СУДАМИ В УКРАЇНІ**

*Жолудь А. Ю., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Зуєва О. А.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Актуальність даної теми обумовлена недосконалістю правового регулювання та в потребі визначення категорій та критеріїв підвідомчості справ третейським судам. В юридичній теорії правовий інститут підвідомчості означає розмежування кола справ між судами, господарськими судами й адміністративними органами. Сукупність юридичних норм, які утворюють інститут підвідомчості, визначає властивості справ (характер правовідносин), у силу яких їх вирішення віднесено до компетенції того чи іншого органу. Визначити підвідомчість того чи іншого спору можливо, користуючись загальними критеріями підвідомчості, основними з яких є: суб'єктний склад учасників спору; характер спірних правовідносин.

Аналізуючи ст. 6 Закону України “Про третейські суди” (що регламентує питання підвідомчості справ третейським судам), можна дійти висновку, що з кола підвідомчих справ третейським судам виключені ті, які хоча б якимось чином зачіпають публічний аспект [1]. У 2009 р., 2011 р. були внесені зміни до законодавства, що регулює питання діяльності третейських судів, зокрема, прийнято Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності третейських судів та виконання рішень третейських судів” від 05.03.2009 р. № 1076-6 [2] та Закон України “Про внесення змін до статті 6 Закону України “Про третейські суди” щодо підвідомчості справ у сфері захисту прав споживачів третейськими судами від 03.02.2011 р. № 2983-6 [3]. Серед новел, запроваджених даними нормативно-правовими актами, було – вилучення деяких категорій справ з компетенції третейських судів.

Однією із причин внесення відповідних змін стала реакція законодавця на масові зловживання у сфері третейського розгляду спорів. Аналіз судової практики (зокрема, Узагальнення зроблені ВСУ в 2009 р.) засвідчив масовість і системність зловживань третейськими судами [4]. Зокрема, в даному випадку розглядалися справи що впливали з корпоративних правовідносин; встановлення певних фактів; у справах про визнання права власності, коли за допомогою третейського суду за однією особою безпідставно визнавали право власності на майно іншої особи.

Актуальним залишається питання стосовно підвідомчості третейським судам справ про визнання права власності, особливо відносно нерухомого майна. На думку М. Е. Морозова, виходячи із загальних засад і суті третейського розгляду, дана категорія спорів з огляду на те, що наслідком такого рішення є встановлення абсолютних відносин, які розповсюджуються за межі сторін, що сперечаються, – повинна бути у винятковій компетенції державного суду. Аналогічну позицію займає О. Ю. Скворцов, вказуючи на те, що вирішення спорів про право власності на нерухоме майно може бути прерогативою виключно компетентних державних судів [6, 39]. Враховуючи сучасний стан правового простору в Україні, вважаємо доцільним залишити прерогативу розгляду справ щодо нерухомості (визначення її долі) за державними судами, враховуючи серйозність важелів впливу останніх (тим більше досить часто в таких справах зачіпається безпосередньо/опосередковано публічний аспект). Отже, найбільш проблемними залишаються наступні категорії справ (на даний момент не підвідомчі третейським судам відповідно до законодавства): корпоративні, щодо захисту прав споживачів, щодо нерухомого майна. Крім цього, п. 11 ст. 6 Закону України “Про третейські суди” демонструє, що повноваження третейського суду та суду загальної юрисдикції досі не розмежовані. Так, Закон України “Про третейські суди” передбачає, що третейські суди не можуть розглядати справи, які підлягають вирішенню виключно судами загальної юрисдикції або Конституційним Судом. При цьому переліку справ, які можуть розглядатися виключно судами загальної юрисдикції, законом не передбачено. Так, ще донедавна траплялися випадки, коли третейські суди визнавали дійсними договори купівлі-продажу (замість нотаріального посвідчення), що очевидно є протизаконним.

Отже, можна зробити висновок, що основними критеріями для визначення підвідомчості господарських справ третейським судам, можуть бути: приватноправовий характер відносин між сторонами (відсутність публічного аспекту), грошовий ценз для справ (розгляд третейськими судами господарських справ, сума позовних вимог яких не перевищує відповідну суму коштів), реальна можливість укладання між сторонами мирової угоди, надійні ділові стосунки (та наявне бажання їх збереження) між конфліктуючими сторонами.



### Список використаних джерел:

1. Про третейські суди [Електронний ресурс] : Закон України від 11 травня 2004 р. № 1701-4. – Режим доступу : <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1701-15>
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності третейських судів та виконання рішень третейських судів [Електронний ресурс] : Закон України від 05.03.2009 р. № 1076-6. – Режим доступу : <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1076-17>
3. Про внесення змін до статті 6 Закону України “Про третейські суди” щодо підвідомчості справ у сфері захисту прав споживачів третейськими судами [Електронний ресурс] : Закон України від 03.02.2011 р. № 2983-6. – Режим доступу : <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2983-17>
4. Узагальнення Верховного Суду України від 11.02.2009 р. “Практика застосування судами Закону України “Про третейські суди” // Вісник Верховного Суду України. – 2009. – № 10.
5. Васильєв А. Про деякі теоретико-правові аспекти вдосконалення діяльності третейських судів / Анатолій Васильєв, Валерій Балух // Публічне право. – 2012. – № 1. – С. 213–222.
6. Довганчук С. М. Теоретичні проблеми підвідомчості справ третейським судам // Часопис Київського університету права. – 2009. – № 2. – С. 35–40.

## **ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ТА МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ**

*Жолудь А. Ю., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Ліпинський В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Розвивається міжнародна торгівля України. Посилюються й вимоги міжнародних організацій щодо забезпечення вільного доступу іноземних товарів на внутрішній ринок України. Відбувається інтеграція міжнародних вимог до національної практики митного регулювання. Реалізація цих вимог пов’язана з певними потенційними загрозами забезпеченню національних інтересів України. “Відкритість” національної митної території для міжнародної торгівлі може завдавати державі економічних збитків: недонадходження до бюджету внаслідок викривлення митної вартості товарів, шкода здоров’ю й безпеці споживачів, контрабанда потоків [1]. Протягом останніх років відбулися значні прогресивні зрушення в удосконаленні національної митної політики. Підвищити ефективність митного оформлення та митного контролю за здійсненням

зовнішньоекономічних операцій, послабити роль суб'єктивного чинника під час прийняття рішень щодо митного оформлення й митного контролю необхідно шляхом: 1) наукових досліджень та впровадження у правових процедурних актах системи критеріїв ризиків під час здійснення митного контролю та митного оформлення товарів і транспортних засобів; 2) використання цієї системи як нормативно-інформаційної комп'ютерної бази під час здійснення митного контролю та аналізу документів, поданих до митного оформлення; 3) користування цією системою оперативним складом митних органів під час оцінювання митної вартості товарів та встановлення їх коду згідно з УКТЗЕД [1].

Як свідчить історія організації митного контролю в Україні, як і в будь-якій іншій державі, залежно від її митної політики пріоритетними напрямками роботи митних установ є або боротьба з незаконним переміщенням товарів через кордон, або виконання фіскальної функції, або поєднання першого та другого [2]. Україна будує демократичну, соціальну, правову державу, і процеси, які відбуваються в суспільстві, під час налагодження господарських зв'язків, у зовнішньоекономічних відносинах, що виникають і будуються на нових засадах, мають перебувати під державним контролем. Беручи до уваги тенденції й умови правового регулювання митного контролю та митного оформлення, пріоритетами у цій сфері мають стати: 1) підвищення рівня захисту національних інтересів держави за допомогою інструментів митної політики з одночасним збалансованим упровадженням міжнародних вимог та стандартів; 2) спрощення митних процедур за рахунок покращення системи управління ризиками, що дасть змогу зосередитися на ідентифікації й інспектуванні високоризикованих вантажів; 3) підвищення ефективності оперативного виявлення та протидії негативним явищам у зовнішній торгівлі, які є потенційними загрозами безпеці й інтересам держави. [3, 11].

Отже, можна зробити висновок, що для реалізації всього вищесказаного необхідно: 1) створити сприятливі нормативно-правові умови розширення прав митних органів у частині доступу до інформації, що міститься в базах даних інших органів державної влади; 2) забезпечити умови для ширшого застосування принципів постаудитконтролю у здійсненні митного контролю та поступового відходу від практики стовідсоткового фізичного огляду товарів [4]; 3) розробити національну концепцію створення та функціонування уповноважених операторів торгівлі з метою підвищення безпеки переміщення міжнародних вантажів і створення вигідних умов для учасників зовнішньоекономічної діяльності; 4) розробити програму реформування процедур митного оформлення, що ґрунтується на цілковитій автоматизації процесів, упровадженні методик управління ризиками, профілювання й вибірковості; 5) розширити застосування системи управління ризиками, що об'єднує індикатори ри-

зику, розроблені в рамках діяльності митних та прикордонних органів, а також забезпечити відповідність цієї системи на оперативному рівні Рамковим стандартам безпеки та спрощення світової торгівлі ВМО. Для цього необхідно забезпечити єдині стандарти обміну даними на міжвідомчому рівні між українськими правоохоронними та іншими відповідальними органами, які здійснюють моніторинг і контроль зовнішньоекономічних операцій, а також володіють оперативною інформацією [5]; б) створити єдину систему використання попередньої інформації відповідно до положень Рекомендацій щодо інформаційних технологій Кіотської конвенції та Рекомендацій з інтегрованого управління ланцюгом постачання товарів Всесвітньої митної організації з метою оперативного виявлення потенційно небезпечних вантажів та запобігання наслідкам увезення недоброякісної, екологічно-, санітарно- й іншої небезпечної продукції ще на початковій стадії руху.

#### **Список використаних джерел:**

1. Гаращук В. М. Митний контроль в Україні: шляхи становлення й розвитку / В. М. Гаращук // Проблеми законності. – 2004. – Вип. 66. – С. 97 – 103.
2. Дем'янчук С. Г. Моделі гуманізованого митного контролю / С. Г. Дем'янчук // Проблеми інформатизації та управління. – 2004. – Вип. 9. – С. 56–59.
3. Корнева Т. В. Митний контроль в Україні: організаційно-правові питання / Корнева Т. В. – К., 2003.
4. Пахомов С. І. Деякі проблемні питання застосування митного законодавства України / С. І. Пахомов // Митна справа. – 2002. – № 3. – С. 47–50.
5. Про деякі питання практики вирішення спорів, пов'язаних із застосуванням законодавства України з питань митної справи : рекомендації Президії Вищого господарського суду України від 14.07.2005 р. № 04-5/218 <http://www.rada.gov.ua>

### **АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНИХ І ЗАРУБІЖНИХ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ “ЕЛЕКТРОННА КОМЕРЦІЯ”**

*Коваль К. Л., студентка*

*(Науковий керівник – к.ю.н., доцент Зуєв В. А.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Термін “електронна комерція” – це дослівний переклад англійського словосполучення “electronic commerce”, який приблизно з 1993 р став використовуватися спочатку в ЗМІ, а потім і в науковій доктрині для позначення економічної діяльності, що здійснюється з використанням комп'ютерних мереж. Однак в юридичних дослідженнях термін “елект-

ронна комерція” став використовуватися лише з середини 90-х рр., і саме в цей період використання даного явища перейшло з виключення в норму, що викликало необхідність розробки відповідної правової бази [1].

Під “електронною комерцією” зазвичай розуміють сферу цифрової економіки, що включає всі фінансові та торгові транзакції, які проводяться за допомогою комп’ютерних мереж, та бізнес-процеси, пов’язані з проведенням цих транзакцій [2, 16].

Спробою законодавчого закріплення визначення і регулювання даного поняття стало прийняття у вересні 2015 р. Закону України “Про електронну комерцію”, в якому під електронною комерцією розуміються відносини, спрямовані на отримання прибутку, що виникають під час вчинення правочинів щодо набуття, зміни або припинення цивільних прав та обов’язків, здійсненими дистанційно з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем, внаслідок чого в учасників таких відносин виникають права та обов’язки майнового характеру [3, ст. 3].

Також не можна залишити без уваги той факт, що в даному Законі знаходить відображення визначення поняття “електронна торгівля” [3, ст. 3]. Дана необхідність зумовлена тим, що іноді науковці ототожнюють ці два поняття. Вважаємо за необхідне визначити співвідношення цих понять. Як вище зазначалося, електронна торгівля є одним з компонентів, що становлять собою наповнення електронної комерції в цілому. Електронна торгівля передбачає собою реалізацію договору купівлі-продажу, такої точки зору притримується і вітчизняний законодавець, встановлюючи, що електронна торгівля є “господарською діяльністю у сфері електронної купівлі-продажу, реалізації товарів дистанційним способом покупцю шляхом вчинення електронних правочинів із використанням інформаційно-телекомунікаційних систем” [3, ст. 3]. Тобто дані два поняття співвідносяться як частина і ціле, де електронна комерція є значно ширшою за своїм наповненням.

Аналізуючи вітчизняне, зарубіжне і міжнародне законодавство, а також праці вітчизняних і зарубіжних науковців можна виділити такі основні підходи до визначення поняття “електронна комерція”:

– “електронна комерція як діяльність”. У даному підході електронна комерція детермінується шляхом ототожнення її з економічною/комерційною/підприємницькою діяльністю із застосуванням електронних каналів зв’язку. Таке розуміння є найбільш поширеним [4, 3];

– “електронна комерція як сукупність угод”. Під час застосування даного підходу за відправну точку береться той факт, що комерція передбачає укладання будь-яких угод шляхом застосування інформаційних систем [5, 17–19].

Проте, як слушно зауважує науковець К. Ю. Іванова, можливо виокремити ще один підхід до розуміння поняття “електронна комерція”, запропонований Н. М. Васильєвою, в якому акцент робиться на технологічному аспекті електронної комерції, тобто на засобах її здійснення [6, 75].

Кожен з виділених підходів може мати місце в науці, проте бажаним є рух в напрямку узагальнення наукової думки і формування єдиного поняття, що міститиме в собі відображення всіх особливостей такого явища як електронна комерція.

Таким чином, неповнота правового закріплення поняття електронної комерції породила неоднозначність трактувань і варіативність прочитання окремих норм законодавства. Одним із спірних питань є неоднозначність визначень, що слід зараховувати до електронної комерції. Іншим спірним питанням в правовій дефініції електронної комерції є її міжнародний характер. Саме тому вітчизняні й зарубіжні науковці, міжнародні організації мають проводити роботу в напрямку уніфікації і гармонізації законодавства з метою розроблення єдиного визначення даного поняття з урахуванням можливого розвитку технологій, яке буде загальнообов'язковим і єдиним для всієї міжнародної економічної спільноти.

#### **Список використаних джерел:**

1. Васильєва Н. М. Электронная коммерция как правовая категория [Электронный ресурс] / Васильєва Н. М. // Электронный портал “E-commerce law”. – Режим доступа : <http://www.ecommercelaw.ru/elektronnaya-kommerciya-kak-pravovaya-kategoriya.html>
2. Gary Schneide. “Electronic Commerce”: Course Technology / Gary Schneide. – 2008. – 602 с.
3. Про електронну комерцію [Електронний ресурс] : Закон України від 03.09.2015, № 675-VIII. – Режим доступу : <http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/675-19>
4. UNCITRAL Model Law on Electronic Commerce with Guide to Enactment 1996 with additional article 5 bis as adopted in 1998 [Електронний ресурс] – Режим доступу : [http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/electcom/05-89450\\_Ebook.pdf](http://www.uncitral.org/pdf/english/texts/electcom/05-89450_Ebook.pdf)
5. Чучковська А. В. Правове регулювання електронної комерції в Україні : навч. посібник : Чучковська А. В. – К. : Центр учбової літератури. – 2007. – 224 с.
6. Іванова К. Ю. Правові аспекти електронної комерції / К. Ю. Іванова // Порівняльно-аналітичне право. – 2014. – № 8. – С. 74–78.

#### **ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ**

*Васюта Т. О., студентка*

*(Науковий керівник – д.ю.н., професор Антонов К. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Слідчий експеримент – це слідча (розшукова) дія, що проводиться слідчим або прокурором відповідно до ст. 240 КПК України [1]. Зазначу, що слідчий експеримент вважається досить трудомісткою процесуаль-

ною дією, тому його здійснення доцільно лише тоді, коли факти, що цікавлять слідство, не можна перевірити в ході додаткових допитів, оглядів, обшуків, судових експертиз та ін.

І. В. Гора, Б. А. Колесник зазначають, що проведення слідчого експерименту має на меті; перевірку та ілюстрацію даних, які вже є; виявлення нових доказів; перевірку версій; встановлення обставин, що сприяли вчиненню злочину [2, 252]. За допомогою слідчого експерименту можуть бути перевірені відомості, отримані в ході інших процесуальних дій (огляду місця події, допитів, пред'явлення для впізнання), а також докази, представлені в розпорядження слідчого підозрюваним, обвинуваченим, захисником, потерпілим, громадянами, посадовими особами і т. д.

Слідчий експеримент може бути проведений не в усіх випадках, а лише за наявності одночасно чотирьох умов: 1) не можна проводити слідчий експеримент, коли це може призвести до порушення суспільного ладу, заподіяння істотної шкоди інтересам держави або окремих осіб, спричинити збої у роботі підприємства, установи, організації, або у роботі транспорту; 2) за його проведення не повинні допускатися дії, які принижують честь й гідність його учасників і інших осіб, створюють небезпеку для їхнього життя і здоров'я; 3) за його проведення необхідно відтворити обстановку, аналогічну чи максимально наближену до тієї, у якій відбувалася розслідувана злочинна подія; 4) потрібно отримати добровільну згоду осіб, відомості щодо яких уточнюються і перевіряються з приводу їх участі в експериментальних діях [2, 249].

Тактичні прийоми слідчого експерименту багато в чому визначаються видом і змістом дослідних дій. Водночас існують деякі загальні умови, які можуть бути використані як орієнтують для конкретних випадків. Під тактикою слідчого експерименту слід розуміти сукупність прийомів і способів, рекомендацій, що забезпечують дотримання основних умов, необхідних для його об'єктивного проведення та отримання достовірних результатів.

З тактичних міркувань, що забезпечує об'єктивність результатів експерименту, О. І. Котюк вважає, що слід дотримуватись таких правил: 1) його слід проводити в умовах і обстановці, максимально наближених до тих, у яких відбулася подія, що забезпечує об'єктивність його результатів; 2) враховувати умови, які реконструювати неможливо; 3) при визначенні учасників слідчого експерименту брати до уваги, участь яких осіб у цій слідчій дії є обов'язковою; 4) забезпечити участь понятих, кількість яких залежить від умов експерименту. 5) учасників розташувати саме так, як вони про це повідомили; 6) досліди повторювати кілька разів, змінюючи їх умови (спрощуючи або ускладнюючи їх), для того, щоб виключити можливість випадкового результату; 7) дослідні дії проводити поетапно, що сприяє сприйняттю експерименту в усіх його деталях, полегшує оцінку як самих дослідів, так і досягнутих результатів, сприяє точній та повній фіксації його ходу і результатів [4, 134].

Наголошую на тому, що особливістю слідчого експерименту є те, що при підборі понять слідчому потрібно враховувати ступінь складності намічених до дослідів і оцінки отриманих результатів. А також, що в процесі проведення слідчого експерименту слід враховувати і такі тактичні умови, як схожість темпу проведених дослідів з темпом, в якому протікала справжня подія.

Висновки. Отже, ігнорування слідчого експерименту призведе до того, що результати дослідження даного злочину будуть не точними, позбавлені повного обсягу. Це призведе до втрати ряду фактів, які стосуються суті злочину. Тому вивчення тактики слідчого експерименту є важливим для практики застосування цієї слідчої дії.

### **Список використаних джерел:**

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI // *Голос України* від 19.05.2012. – № 90–91.
2. Гора І. В. Слідчий експеримент чи перевірка показань особи? / І. В. Гора, Б. А. Колесник // *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. – 2012. – Вип. 3. – С. 248–256.
3. Комісарчук Ю. А. Підстави та процесуальний порядок проведення слідчого експерименту / Ю. А. Комісарчук, О. В. Ряшко // *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. – 2014. – Вип. 3. – С. 248–260.
4. Котюк О. І. Слідчий експеримент – процесуальні аспекти / О. І. Котюк // *Бюлетень Міністерства юстиції України*. – 2013. – № 3 (137). – С. 130–135.
5. Чаплинська Ю. А. Слідчий експеримент (організаційний аспект) / Ю. А. Чаплинська // *Криміналістичний вісник*. – 2013. – № 1. – С. 43–48.

## **СТРУКТУРОВАНІСТЬ ЯК ОЗНАКА ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ**

*Мироненко А. В., студентка*

*(Науковий керівник – д.ю.н., професор Антонов К. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Незважаючи на актуальність досліджень організованої злочинності на наявність значного спектру бібліографічних джерел з цієї проблематики, нині немає одностайної думки щодо визначення цього явища. Організована злочинність, як і злочинність взагалі, є складним соціальним явищем, тому не дивно, що у законодавстві України (Закон України “Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю”) та інших держав й у міжнародно-правових документах, немає чіткого та повного визначення поняття організованої злочинності, яке б відображало його сутність і водночас не викликало протиріч та запитань.

Відомий багатьом фахівцям в Україні американський професор Д. Албанезе визначає організовану злочинність як “постійно діюче злочинне підприємство, що працює раціонально для отримання прибутку через незаконну діяльність у тих сферах, на які існує найбільший суспільний попит”. Тобто автор також звертає увагу та вважає основною метою організованої злочинності – отримання прибутку.

На думку О. М. Джужі та В. В. Василевича, організована злочинність – це сукупність передбачених кримінальним законом суспільно небезпечних діянь, які вчиняються учасниками організованих груп на певній території чи у сфері діяльності, з метою отримання максимально-го прибутку чи іншої зацікавленості з мінімальним ризиком до викриття.

За умови спільної злочинної діяльності потреба в її організації стає ще більш актуальною, у зв'язку з необхідністю узгодження дій кожного учасника останньої з діями інших для досягнення спільної мети. Коли ж ця діяльність здійснюється протягом досить тривалого періоду практично незмінним складом її учасників та вона набуває форми організованої злочинної діяльності, її організаційний аспект стає ще більш значущим. Як правило, членами організованого злочинного угруповання ретельно готується кожен злочин.

Заздалегідь підшуковується об'єкт злочинного посягання, обираються найбільш ефективні варіанти здійснення останнього, шляхи відходу, канали збуту незаконно здобутих майна та цінностей тощо. Враховуються також перспективи функціонування угруповання. При цьому уважно вивчаються соціальна реальність, зміни, що відбуваються в ній, оцінюються можливості підвищення ефективності спільної злочинної діяльності у нових умовах суспільного життя, визначаються найбільш вигідні сфери та види злочинного промислу тощо. Організовані злочинці не тільки використовують зручні для вчинення злочинів умови, а й цілеспрямовано пристосовують для цього соціальне середовище. Зокрема, з метою захисту від кримінального переслідування, а також створення нових можливостей для злочинної діяльності здійснюється корумпування працівників органів судової влади, правоохоронних органів, інших державних службовців.

Таким чином, не зважаючи на проблематику у визначенні організованої злочинності, враховуючи вищевказане, ми спробуємо узагальнити її ознаки та дати визначення організованій злочинності.

Проаналізувавши думки науковців, що займалися дослідженням поняття організованої злочинності, ми вважаємо, що до основних ознак цього соціального явища слід зарахувати:

- організованість;
- стійкість і тривалість;
- необмежена територією;



- професійна злочинна діяльність з чітким розподілом ролей і виконанням вказівок керівництва;
- ієрархічність;
- високий рівень суспільної небезпеки;
- отримання прибутків та надприбутків;
- посягання на найбільш важливі сфери суспільної діяльності (економіка, політика), які виступають і як об'єкт посягання, і як засоби.

Виходячи з цього, можна зробити висновок, що організована злочинність – це професійна діяльність об'єднання осіб, за попередньою змовою по підготовці та вчиненню злочинів, які посягають на охоронювані кримінально-правовими нормами суспільні відносини та соціальні блага з метою отримання прибутку.

#### **Список використаних джерел:**

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. / Верховна Рада України; Кодекс України, Кодекс, Закон від 05.04.2001 № 2341-III (Редакція станом на 18.03.2016).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України / Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 13.04.2012 № 4651-VI (Редакція станом на 28.02.2016).
3. Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю : Закон України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1993. – № 35. – Ст. 358.
4. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями [Електронний ресурс] : Постанова Пленуму Верховного Суду України № 13 від 23.12.2005. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>

**Секція 5. Проблеми інформаційних, транспортних  
та енергетичних систем і технологій**

**ШЛЯХИ ДОСЯГНЕННЯ ІНТЕРМОДАЛЬНОГО БАЛАНСУ  
В МІСТАХ**

*Доровська Д. Д., студентка*

*(Науковий керівник – к.ф-м.н., доцент Трофімов О. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

У ряді країн і окремих міст головним вектором транспортної політики стала рішуча відмова від “автомобільної залежності”. На шляху до формування збалансованої транспортної системи, де домінує громадський транспорт і пішохідні сполучення, а затори стають не нормою, а винятком з правил, міста повинні застосовувати два набори організаційних заходів:

- сприяння використанню громадського транспорту за рахунок поліпшення якості масових перевезень, зокрема – забезпечення незалежності роботи маршрутів і ліній громадського транспорту від рівня завантаження вулично-дорожньої мережі;

- зменшення привабливості автомобільних поїздок за допомогою регулятивних, цінових і планувальних заходів.

Нижче наведені заходи, які можуть сприяти зниженню кількості автомобілів у місті і досягненню інтермодального балансу.

Спорудження фрівеїв є, як правило, більш вдале рішення: такі магістралі беруть на себе ряд найважливіших функцій. Вони забезпечують рух в об'їзд міста, з'єднують зовнішні радіальні дороги, зводять до мінімуму транзитне значення внутрішніх доріг і вулиць міського центру.

Найдоступнішими і дійовими із заходів, які протидіють використанню автомобілів, є лімітована ємність паркувального простору і паркувальні тарифи. Рівень паркувального тарифу впливає на порівняльну привабливість використання автомобіля по відношенню до альтернативних варіантів. Приблизно до середини 1970-х рр. урбаністи і транспортники в містах Західної Європи вважали, що треба збільшувати паркувальні потужності в Central Business District (CBD), так як це допомагає звільненню вулиць від автомобілів, які стоять. Тим часом уже стало зрозуміло, що жоден CBD з щільною багатоповерховою забудовою просто не витримає цей потік автомобілів. Тому міська транспортна політика змінилася: кількість паркувальних лотів у CBD стали лімітувати за дозволеним максимумом. І в Канаді, і в США в центрі міста кількість паркувальних лотів лімітують, роблять їх дорогими і важкодоступними.

Технологія park-and-ride. Біля транспортних вузлів, які обслуговують пасажиропотік зовні міста, організовується перехоплююче паркування. Його ідея полягає в тому, що пасажир, доїхавши, наприклад, до станції

метро, залишають автомобіль на парковці та їдуть далі на громадському транспорті. Лот на перехоплюючій парковці кратно дешевше, ніж в центрі.

Ще один спосіб зниження завантаження центральних вулиць і паркінгів – технологія car pool: якщо кілька сусідів кооперуються для поїздки в центр на одному автомобілі. Крім очевидної економії на парковці, вони іноді отримують право користування пріоритетними смугами, виділеними для громадського транспорту.

Плата за користування дорогами в години пік і плата за користування перевантаженими ділянками дорожньої мережі або “заторові” платежі. Її основна мета – зниження частоти і тяжкості заторів у години пік за допомогою більш рівномірного розподілу автомобільних поїздок в часі. Цей ефект досягається за допомогою введення підвищених тарифів, що відображають соціальні витрати використання автомобіля в години пік.

Використання автомобіля за принципом парного/непарного номера. Ідея такого обмеження проста: видається постанова, що дозволяє використовувати автомобілі з парними номерами в одні дні тижня, а з непарними номерами – в інші. Таким чином, половині автомобілів заборонено їздити по місту.

Ліцензії на водіння. Один з найбільш радикальних методів боротьби з автомобілями запропонував Сінгапур. У місті-державі були прийняті заборонні заходи для бажаючих купити автомобіль. Перш ніж придбати машину, жителю Сінгапуру необхідно отримати спеціальну ліцензію вартістю кілька тисяч доларів. Але щоб витратити цю суму, йому належить пройти складний конкурс.

Також до подібних заходів відносяться такі:

- плата за в'їзд у центральну частину міста у робочий час;
- обмеження максимального часу паркування;
- зони обмеженого автомобільного доступу;
- екологічний податок;
- плата за користування автомобілем;
- венпулінг;
- зниження паркувального тарифу або надання безкоштовної парковки для автомобілів, які використовуються для колективних поїздок;
- платні дороги;
- система платного (ліцензованого) доступу в певні райони міста.

Отже, вигляд транспортної системи міста формується за рахунок конкретних заходів транспортної політики, що стосуються насамперед інвестицій, призначених для користувача платежів, податків і субсидій. Головне питання зазвичай стосується співвідношення між автомобілями і громадським транспортом. Транспортні системи, що відповідають наведеним заходам, здатні створити умови, необхідні для того, щоб міста і агломерації стали ефективними і зручними для життя.

### **Список використаних джерел:**

1. Вучик В. Р. Транспорт в городах, удобных для жизни / Вучик В. Р. – М. : Территория будущего, 2011.
2. 6 способов уменьшить количество машин в Москве [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.steer.ru/node/33194>

## **ОТПИМІЗАЦІЯ СТРУКТУРИ АВТОМОБІЛЕПОТОКІВ ДЛЯ ОБСЛУГОВУВАННЯ ЗАДАНОГО ПУНКТУ ВІДПРАВЛЕННЯ ВАНТАЖІВ**

*Пугач А. І., студент*

*(Науковий керівник – к.ф.-м.н., доцент Фірсов О. Д.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Структура витрат часу на постачання товарів споживачам в сучасних економічних умовах є, приблизно, такими: до 2 % – для виробництва, 50 % – транспортування, решта – унерухомих товарів на складах, у чергах, сортувальних пунктах та у вигляді інших запасів. Це негативно впливає на собівартість продукції. До вагомих причин, що впливають на це явище: недостатність інформації, отже випадковий характер процесів виникнення і обслуговування вантажопотоків; часова і просторова непогодженість виконання транспортних операцій, що призводить до непродуктивних простоїв рухомого складу в очікуванні вантажних робіт, або вантажно-розвантажувальних засобів в очікуванні автомобілів, до не своєчасної доставки товарів одержувачам і, як наслідок, – зниженню ефективності всього транспортного комплексу в цілому. До цього часу вважається, що вантажопотоки, і автомобілепотоки, змінюються якісно і кількісно, залишаються випадковим чинником, що вносить ще більшу незлагодженість транспортно-технологічних схем (ТТС). Невизначеність зумовлює необхідність створювати значні резерви провізних спроможностей парків автотранспортних засобів (АТЗ), які значно перевищують реальні обсяги перевезень.

Умовою безперебійної та синхронної роботи НРМ й автомобілів є рівність ритму їх роботи. Тому для упорядкування ТТС потрібна скласти раціональний розклад руху, для чого необхідно скоригувати тривалість рейсу на кожному маршруті, щоб він був кратним тривалості навантаження. Вважають, що це можна зробити зміною технічної швидкості та переглядом конфігурації маршрутів. Але при цьому не враховується, що сучасні ТТС є такими, у яких різні логістичні ланцюги, відповідно АТЗ, які працюють на різних маршрутах, вантажі, що доставляються різним споживачам є взаємопов'язаними. У злагодженому транспортно-технологічному процесі такти двох суміжних логістичних операцій є об'єктивно пов'язаними детермінованими залежностями. Якщо автомобілепотоки, або вантажопотоки на якійсь стадії процесу розділяються, або об'єд-

нуються, то рівність тактів таких двох сусідніх операцій уже не матиме впливу на злагодженість. Потрібно розглядати складніші залежності організаційних параметрів.

До цього часу проводились удосконалення логістичних ланцюгів, які не перетинались. Відомі методи впорядкування базувались на основі комбінаторного цілеспрямованого перебору елементів матеріальних потоків. При цьому оптимальний розв'язок проблеми не гарантувався.

Іноді через значну складність алгоритмів дослідники відмовлялись від пошуку точного гарантованого розв'язку. Якщо ж змоделювати матеріальні потоки з допомогою детермінованих залежностей організаційних параметрів (такту, фронту, розміру гурту), які встановлюють зв'язок між першою і останньою ланкою ланцюга операцій, то від структурної оптимізації можна перейти до параметричної. У цьому випадку оптимізацію потоків можна провести успішно. Нове застосування вимагає знайти граничні стани ТТС, при яких задіяні в ній транспортні засоби використовуються максимально ефективно.

Відобразивши ТТС у вигляді моделі детермінованих залежностей організаційних параметрів логістичних операцій, які утворюють ланцюги постачання пакетів, вперше вдалося розв'язати задачу побудови гарантованого оптимального розкладу роботи задіяних АРЗ і НРМ за критерієм мінімальних сумарних затримок процесу, при умові максимальної продуктивності відповідних засобів.

Критерій сумарних затримок – суперечний за своїми елементами. Підвищення інтенсивності використання АТЗ на маршрутах приводить до збільшення простоїв їх під навантаженням-розвантаженням. Тому задача побудови розкладу автомобілепотоків має оптимізаційний характер і відноситься до задач нелінійного типу. Не усі оптимальні за складом автомобілепотоки можуть забезпечити заданий попит на перевезення, що оцінюють середньою інтенсивністю. Цей недолік зменшується при зростанні кількості паралельних автомобілепотоків, які взаємодіють. Технічно це можливо здійснюється застосуванням декількох паралельних постів, що спеціалізуються на певній вантажності АТЗ.

Чим більше відрізняються параметрами маршрути, які обслуговуються комбінованими автомобілепотокими, тим більша їх вантажомісткість при сталій сумарній інтенсивності вантажопотоків. Якщо деякий маршрут має значно меншу тривалість циклу, ніж інші, то його не доцільно включати в єдину ТТС. Для покращення якості і повноти доставляння вантажів споживачам і зниження непродуктивних затримок цього процесу доцільно при збільшенні інтенсивності вантажопотоків підвищувати продуктивність НРМ з обернено пропорційною залежністю.

Виконані дослідження були обмежені розглядом одного навантажувального пункту, в якому є 1...4 пости навантаження.

Використана методика детермінованих ланцюгів постачань дає змогу змодельовати ширшу транспортну мережу і отримати глобальніші розв'язки на ній.

#### **Список використаних джерел:**

1. Алексеев В. О. Оценка состояния транспортных систем в задачах управления движением / В. О. Алексеев, С. М. Костюченко // Автомобильный транспорт. – 2002. – Вып. 9. – С. 115–117.
2. Беленький А. С. Применение моделей и методов теории расписаний в задачах оптимального планирования на грузовом транспорте / А. С. Беленький, Е. В. Левнер // Автоматика и телемеханика. – 1989. – С. 3–77.
3. Воркут А. И. Грузовые автомобильные перевозки / Воркут А. И. – К. : Вища школа, 1986. – 477 с.

### **ПЕРСПЕКТИВИ РОЗБУДОВИ ЛОГІСТИЧНОЇ ТРАНСПОРТНО-МИТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ У ДНІПРОПЕТРОВСЬКОМУ РЕГІОНІ**

*Дунда Л. В., студентка*

*(Науковий керівник – д.ф-м.н., професор Пасічник А. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Сучасний розвиток транспортної інфраструктури передбачає одним із першочергових завдань створення розгалуженої мережі регіональних логістичних центрів. Логістичний центр – транспортний об'єкт із відповідною інфраструктурою яка забезпечує реалізацію оптимальних технологій переробки, зберігання, розподілу та управління вантажними потоками. В сучасній термінології такі об'єкти називають логістичними хабами. Рациональне розміщення логістичного центру є дуже важливою проблемою, але одночасно і досить складною, оскільки необхідно врахувати велику кількість факторів, які впливають на формування, спеціалізацію і розташування центру.

У даній праці запропоновано методику та проведено обґрунтування розміщення транспортно-логістичного центру в Дніпропетровській області на основі оцінки привабливості регіону з використанням методу аналізу ієрархій.

Розроблена методика передбачає формування та системний аналіз базових факторів, які згідно з дослідженнями чи за пріоритетними напрямками діяльності логістичного центру є значущими для його розміщення. Виділені такі групи показників: соціально-економічні (щільність населення, кількість суб'єктів ЄДРПОУ, показник валового регіонального продукту, середній дохід на душу населення, обсяг промислового виробництва, обсяг роздрібного товарообігу, експорт продукції з регіону, імпорт продукції в регіон); інфраструктурно-географічні (забезпеченість

регіону автомобільними дорогами з твердим покриттям, забезпеченість регіону залізничними шляхами, наявність міжнародних транспортних коридорів на території регіону); чинники транспортної роботи регіону (обсяг перевезених вантажів залізничним транспортом, обсяг перевезених вантажів автомобільним транспортом).

На основі запропонованого підходу проведено аналіз логістичної діяльності підприємств міста Дніпропетровська для визначення доцільності розташування транспортно-логістичного центру. За отриманими показниками в динаміці за п'ять років була розрахована оцінка привабливості регіону, яка включає в себе визначення лінійного коефіцієнта кореляції та розрахунку відповідної кореляційної матриці методом Сааті, визначення вагових коефіцієнтів на основі матриці угруповання регіонів за рівнем привабливості для розміщення логістичного центру. На основі проведених розрахунків проведено обґрунтування доцільності розміщення логістичного центру в Дніпропетровському регіоні.

Відповідно до класифікації видів логістичних центрів за відповідними показниками даний центр був віднесений до регіонального логістичного транспортно-митного комплексу. Конкретизація параметрів логістичного центру має наступні характеристики:

- зозмір – великий;
- кількість поверхів – одноповерховий;
- форма власності – ЛЦ-готель (колективного користування);
- транспортне сполучення – з під'їзними коліями залізничного транспорту;
- товарна спеціалізація – спеціалізований (спеціалізація на товари промислового виробництва, а саме машинобудування);
- ступінь механізації – автоматизований;
- виконання функцій – ЛЦ з домінуючою функцією транспортування;
- приналежність до категорії – ЛЦ регіонального значення;
- приналежність до класу – ЛЦ класу “А”, що включає в себе:
  - місцезнаходження за межами міста, на транспортній магістралі;
  - наявність залізничних колій;
  - сучасну інфраструктуру для обслуговування і маневрування вантажного транспорту;
  - сучасну одноповерхову будівлю зі спеціальним видом покрівлі (гідроізоляція). Багаторівневе стелажне обладнання, висота стелі – від 10 м;
  - ідеально рівну та водостійку підлогу;
  - систему пожежної сигналізації та автоматичного пожежогасіння;
  - регульований температурний режим;
  - централізоване кондиціонування або примусова вентиляція;
  - відеоспостереження та система охоронної сигналізації;

– офісні приміщення розміщуються поряд зі складськими площами, реалізовані сучасні системи комунікацій;

– професійний менеджмент.

•функціональне призначення – регіональні ЛЦ (класу “А” і “В”) розташовані в місцях взаємодії магістральних видів транспорту з метою консолідації, сортування та перевантаження товарів і забезпечують виконання особливо важливих завдань і прискорене проходження вантажів залежно від спектра клієнтів.

Отриманий результат дає змогу констатувати, що в передмісті Дніпропетровська необхідно будувати новий термінальний логістичний транспортно-митний комплекс, основна функція якого полягає в якісному та швидкому обслуговуванні вантажів, виконання з ними різноманітних операцій, скорочення тривалості митного оформлення тощо.

Реалізація даного проекту дозволить створити контейнерний термінал, складські приміщення міжнародного рівня, що матимуть можливість пропонувати широкий спектр логістичних послуг високої якості в рамках єдиної інфраструктури для обслуговування вантажопотоків, що проходять через даний регіон.

## **ВИКОРИСТАННЯ МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ НА ОСНОВІ ГІДРОДИНАМІЧНОЇ АНАЛОГІЇ ДЛЯ РОЗРАХУНКУ ПОКАЗНИКІВ ТРАНСПОРТНОГО ПОТОКУ**

*Сотник Д. В., студентка*

*(Науковий керівник – д.т.н., професор Сохацький А. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

На сьогоднішній день у великих містах України гостро постає проблема невідповідності міської транспортної мережі тій кількості транспортних засобів, які щодня рухаються нею. Інфраструктура міст, сформована більше 50 років тому, не пристосована до сьогоденної густини транспортного потоку.

Для вирішення багатьох проблем, що виникають у результаті неправильної організації руху транспортних потоків використовується математичне моделювання транспортних потоків. Даний напрямок досліджень дозволяє оптимально планувати мережу, покращувати організацію руху, оптимізувати систему маршрутів громадського транспорту. Головне завдання математичного моделювання – визначення та прогноз усіх параметрів функціонування транспортної мережі, таких як інтенсивність, густина транспортного потоку, швидкість тощо.

У класифікації моделювання транспортних потоків виділяють наступні підходи:

1. Моделі-аналоги – рух транспортного засобу уподоблюється якомусь фізичному потоку (газо- та гідродинамічні моделі), цей клас моделей називають макроскопічним.



2. Моделі слідування за лідером – висувається припущення про існування зв'язку між переміщенням веденого та головного автомобіля, враховується час реакції водіїв, рух на багато смугових дорогах, стійкість руху, цей клас моделей називають мікроскопічним.

3. Ймовірнісні моделі – транспортний потік розглядається як результат взаємодії транспортних засобів на елементах транспортної мережі, складаються чіткі закономірності формування черг, інтервалів завантажень за смугами дороги, ці закономірності носять суто стохастичний характер.

У загальному випадку транспортний потік описується у вигляді системи диференціальних рівнянь другого порядку.

Використовуючи гідродинамічну аналогію для моделювання одномірного транспортного потоку, систему вихідних рівнянь записано наступним чином:

1. Рівняння нерозривності:

$$\frac{\partial \rho}{\partial t} + \frac{\partial \rho U}{\partial x} = 0.$$

2. Рівняння транспортного потоку:

$$\frac{\partial \rho U}{\partial t} + \frac{\partial}{\partial x} (U \rho U) = k_U \frac{\partial^2 U}{\partial x^2} - k_\rho \frac{\partial \rho}{\partial x},$$

де:  $\rho$  – густина транспортного потоку  $\rho = [AT^3 / M]$ ;

$t$  – момент часу  $t = [c]$ ;

$U$  – проекція вектору швидкості на вісь  $Ox$   $U = [M / c]$ ;

$\rho U$  – кількість руху  $\rho U = [AT^3 / c]$ ;

$x$  – відрізок осі  $Ox$ ;

$k_U$  – коефіцієнт конвективної складової прискорення;

$k_\rho$  – коефіцієнт дифузійної складової густини транспортного потоку.

Для розв'язування системи диференціальних рівнянь транспортних потоків необхідно отримати їх дискретний аналог, тобто перейти від частинних похідних до дискретних величин.

У результаті переходу було отримано систему рівнянь наступного виду:

$$\begin{cases} \rho_i^n = \rho_i^{n-1} - k(F_R^{n-1} - F_L^{n-1}) \\ F_i^n = F_i^{n-1} - k((UF)_R^{n-1} - (UF)_L^{n-1}) + k_U \frac{k}{\Delta x} (U_E^{n-1} - U_W^{n-1}) - k_\rho k (\rho_R^{n-1} - \rho_L^{n-1}) \end{cases}$$

де:  $\rho_i^j$  – густина транспортного потоку в  $j$ -й момент часу, в  $i$ -й комірці за простором;

$k$  – відношення  $\frac{\Delta t}{\Delta x}$ , тобто відношення проміжку часу до відрізка дороги;  
 $F_i^j$  – кількість руху в  $j$ -й момент часу, в  $i$ -й комірці за простором;  
 $U_i^j$  – проекція вектору швидкості на вісь  $Ox$  в  $j$ -й момент часу, в  $i$ -й комірці за простором;  
 $k_U$  – коефіцієнт конвективної складової прискорення;  
 $k_p$  – коефіцієнт дифузійної складової густини транспортного потоку.

Після переходу до дискретного аналогу моделі було побудовано алгоритм розв'язку задачі на ЕОМ, а саме при відомих початкових та межових умовах проводиться розрахунок показників на потрібній кількості і густині кроків розрахунку, можна обчислити основні показники транспортного потоку та прослідкувати їх динаміку.

### Список використаних джерел:

1. Введение в математическое моделирование транспортных потоков : учеб. пособие / А. В. Гасников, С. Л. Кленов, Е. А. Нурминский, и др. ; под ред. Гасникова. – М. : МФТИ, 2010. – 362 с.
2. Сохацький А. В. Перспективи моделювання транспортних потоків на основі гідродинамічної аналогії / А. В. Сохацький, А. Б Горбушина // Вестник Херсонского национального технического университета. – Херсон : Изд-во ХНТУ, 2014. – № 3 (50). – С.93–97.
3. Сохацький А. В. Застосування методу контрольного об'єму для розв'язування диференціальних рівнянь динаміки транспортних потоків / А. В. Сохацький, А. Б Горбушина // XV Міжнародна наукова конференція “Математичні проблеми технічної механіки – 2015”, 14–17 квітня 2015 р. – Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2015. – С. 120.

## РОЗРОБКА МЕТОДИКИ РОЗБУДОВИ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ТРАНСПОРТНО-МИТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

*Мірошниченко С. В., аспірант*

*(Науковий керівник – д.ф-м.н., професор Пасічник А. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Активні кроки, щодо інтеграції економіки України до Європейського економічного простору ставить перед українською транспортною системою завдання посилення стратегічних позицій на міжнародному ринку транспортних послуг, і актуалізує проблему підвищення ефективності роботи логістичного транспортно-митного комплексу України. На сьогодні транспорт займає одне з головних місць серед факторів, що визначають ефективне функціонування економіки держави в цілому, так і конкретного регіону [1]. Сучасна транспортна інфраструктура має за-

безпечити ефективне транспортне обслуговування вантажопотоків, що є однією з обов'язкових умов успішного функціонування та комплексного розвитку економіки регіонів.

Об'єктом даного дослідження є регіональна транспортно-логістична інфраструктура.

Предмет дослідження є процеси раціонального розміщення та вибору елементів структури логістичного транспортно-митного комплексу, що ґрунтується на принципах ефективного використання ресурсів при обслуговуванні вантажопотоків.

Постановка проблеми дослідження. У зв'язку з децентралізацією і передачею значних повноважень, щодо розвитку, регіональним органам влади постає проблема удосконалення транспортно-інфраструктурного забезпечення розвитку регіонів, оптимізації галузевої та територіальної структури логістичної транспортно-митної системи регіону, формування транспортно-економічних зв'язків регіональної господарської системи, розвитку й розміщення транспортних вузлів по території регіону, підвищення ефективності інвестицій, інтеграції транспортної системи України у світову транспортну систему [1; 2]. В даний час відсутня необхідна науково-методична база формування енергоефективної логістичної транспортно-митної інфраструктури в умовах конкурентної взаємодії різних видів транспорту, що враховує відмінності в рівні соціально-економічного розвитку окремих регіонів країни. Необхідна розробка методики, яка в комплексі враховує різні ринкові фактори, що впливають на розміщення елементів логістичної транспортно-митної інфраструктури.

Актуальність дослідження. В умовах зростаючого енергоспоживання в транспортній галузі спостерігається недостатній рівень розвитку регіональної логістичної транспортно-митної інфраструктури, яка б дозволила знизити затрати при організації вантажних перевезень і підвищити конкурентоспроможність ринку транспортних послуг України. Рівень вантажоперевезень в країні і вибір місць розміщення елементів енергоефективної логістичної транспортно-митної інфраструктури залежить від ряду ринкових чинників. На основі дослідження ринкових факторів була розроблена методика, яка дозволяє враховувати існуючі відмінності в рівні розвитку регіону. Розроблена методика дозволяє потенційним інвесторам приймати обґрунтоване рішення про розміщення елементів логістичної транспортно-митної інфраструктури відповідно до стратегічних цілей компанії і країни в цілому у сфері ефективного використання ресурсів і це першочергове завдання даної роботи.

Мета та завдання роботи. Метою даної роботи є аналіз факторів, що впливають на розміщення логістичних транспортно-митних комплексів і на їх основі створення економіко-математичної моделі вибору оптимального місця розміщення об'єктів логістичної транспортно-митної інфраструктури.

Для досягнення поставленої мети у роботі сформульовані та вирішені наступні завдання:

- проведено аналіз і виявлено фактори, що впливають на ефективне розміщення об'єктів логістичної транспортно-митної інфраструктури;
- розроблено методику формування енергоефективної логістичної транспортно-митної інфраструктури в регіонах, що ґрунтується на розрахунку та оцінці транспортного і інфраструктурного потенціалу регіону.

Наукове та практичне значення результатів дослідження. Створена на основі розробленої методики економіко-математична модель вибору оптимального місця розміщення елементів логістичного транспортно-митного комплексу, дозволить проектувати ланцюг поставок, визначаючи оптимальне місце розміщення логістичних центрів з мінімальними витратами на транспортування із максимально можливим збереженням ресурсів.

#### **Список використаних джерел:**

1. Пасічник А. М. Проблеми розвитку транспортно-логістичної інфраструктури в Україні / А. М. Пасічник, В. В. Кутирєв : тр. науч.-техн. конф. "Комп. моделирование в наукоемких технологиях" // ХНУ ім. Каразіна. – Х., 2012. – С.235–238.
2. Сучасні транспортно-митні технології міжнародних перевезень товарів : монограф / за ред. А. М. Пасічника. – Дніпропетровськ : АМСУ, 2012. – 304 с.

### **ЗАСТОСУВАННЯ ORACLE GRID У СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМАХ**

*Горб Т. І., Литвинов О. І., студенти*

*(Науковий керівник – к.т.н., доцент Кабак Л. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

На цей час в спеціалізованих інформаційних системах і також в інформаційній системі Фіскальної служби України використовуються нові концепції які здатні забезпечити доступ до додатків і спільне використання ресурсів розподілених глобальних мереж, і водночас підтримують загальну логіку забезпечення безпеки, ефективне управління розподіленими ресурсами, координоване відновлення після збоїв, виявлення проблем та інші ключові параметри [1].

Технологія та інфраструктура Grid підтримує спільне і скоординоване використання різнорідних ресурсів в динамічних, розподілених віртуальних організаціях, дозволяючи з географічно розосереджених компонентів, що застосовуються в різних організаціях з різними правилами роботи створювати віртуальні обчислювальні системи, здатні спільно підтримувати необхідний рівень обслуговування. Зокрема, вільно поши-

рюваний інструментарій Globus Toolkit став фактичним стандартом конструювання Grid-систем [2].

Задача інтероперабельності розділяється на дві задачі: визначення інтерфейсів служб і вибір протоколів, які можуть викликати конкретний інтерфейс. Орієнтоване на служби уявлення вирішує питання, пов'язані з потребою в стандартних механізмах визначення інтерфейсів, локальної та віддаленої прозорості, адаптації до локальних служб ОС та єдиному семантиці. Таке уявлення також спрощує віртуалізацію за рахунок об'єднання різнорідних реалізацій під загальним інтерфейсом [3].

Основні переваги Grid:

1. Координоване використання безлічі малих серверів, як єдиного загального ресурсу, які в сукупності працюють як один великий сервер.
2. Динамічне виділення ресурсів.
3. Швидкодія за вимогами.
4. Спільне використання та розподілення інформації.
5. Автоматична ребалансировка навантаження.
6. Висока доступність.

Для перетворення інформаційної системи яка використовувала розподілені бази даних у Grid потрібно провести консолідацію платформ, додатків, даних і фізичну консолідацію рис. 1.

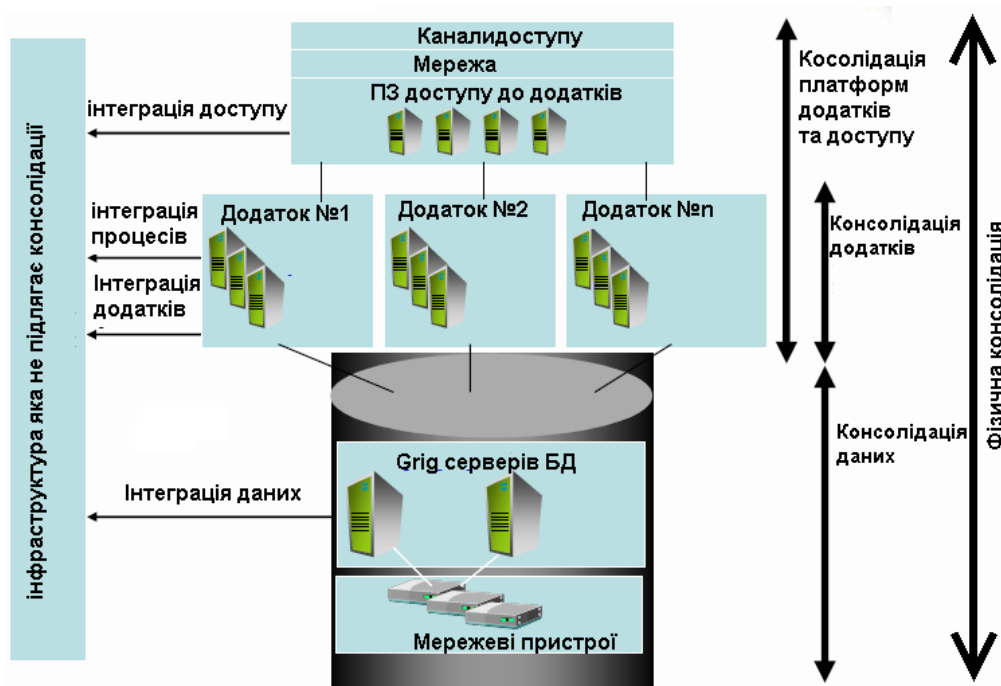


Рис. 1. Модель перетворення інформаційної системи у Grid

При використанні методу консолідації дані збираються з декількох первинних систем й інтегруються в одне постійне місце зберігання. Таке місце зберігання може бути використано для підготовки звітності та про-

ведення аналізу, як у випадку переходу до Grid, або у випадку операційно-го складу даних. Процес заповнення Сховища складається з трьох етапів:

1. Консолідація платформ додатків.
2. Консолідація самих додатків.
3. Консолідація даних.

#### **Список використаних джерел:**

1. Пашко П. В. Створення електронної митниці – головний напрям подальшого розвитку ЄАІС ДМСУ, концепція створення електронної митниці, митні інформаційні технології : навчальний посібник / Пашко П. В. – Дніпропетровськ : АМСУ, 2011. – 574 с.

2. Foster I. The Physiology of the Grid: An Open Grid Services Architecture for Distributed Systems Integration / I. Foster, C. Kesselman, J. Nick, S. Tuecke // Open Grid Service Infrastructure WG, Global Grid Forum, June 22, 2012.

3. Мороз Б. І. Методи та модель системи підвищення продуктивності серверу ORACLE // Б. І. Мороз, Л. В. Кабак, О. Н. Молотков, О. В. Трофімов // Вісник Академії митної служби України. Серія: “Технічні науки”. – С. 33–42.

### **ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ**

*Романенко Є. М., аспірант*

*(Науковий керівник – д.т.н., професор Сохацький А. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

У сучасних умовах євроінтеграції, найбільш ефективним напрямом розвитку транспортного сектору України є формування транспортно-логістичної системи (ТЛС) країни, яка забезпечує взаємодію всіх учасників транспортно-розподільчого процесу в організаційно-економічному, технічному, технологічному та інформаційному аспектах під час руху вантажних потоків, а також дає змогу зайняти конкурентоспроможні позиції на міжнародних ринках транспортно-логістичних послуг. Усе це зумовлює актуальність проблеми реалізації потенціалу ТЛС України, а також визначення нових методів його реалізації.

Загальні проблеми формування транспортно-логістичних систем глибоко проаналізовані багатьма зарубіжними (Д. Бауерсокс, Д. Клосс, Д. Ламберт, С. Ленглі, К. Мельцер, І. Шнайдер) та вітчизняними (М. Данько, В. Зубенко, Т. Маселко, С. Панченко, К. Савченко, Т. Сирийчик, С. Співаковський) вченими.

Для підвищення стійкості функціонування транспортно-логістичних систем нині необхідно вирішити завдання по скороченню витрат,

удосконаленню управління перевізним процесом, обґрунтуванню нормативів трудових, фінансових і матеріальних ресурсів, іншими словами – вирішувати питання оптимізації.

На сьогодні логістика як один з ефективних інструментів планування організації та управління процесами руху матеріального та супутніх йому потоків спрямована на отримання максимального прибутку всіма учасниками конкретного транспортно-розподільчого процесу шляхом оптимізації їх логістичних витрат у певному просторі та часі. При цьому координацію технологічної, технічної та організаційно-економічної взаємодії між усіма функціональними ланками забезпечує відповідна логістична система.

Транспортно-логістична система – це інтегрована сукупність суб'єктів транспортно-логістичної діяльності та об'єктів транспортно-логістичної інфраструктури, що взаємодіють між собою з метою оптимізації руху вантажопотоків “від дверей до дверей” за мінімальних витрат на максимально вигідних умовах.

Оптимальна структура транспортно-логістичної системи України має складатися з п'яти рівнів логістичної взаємодії:

- ✓ взаємодія об'єктів транспортно-логістичної інфраструктури (термінальні та вантажні комплекси, складські господарства, підприємства різних видів транспорту та транспортно-логістичного сервісу тощо);

- ✓ транспортно-логістичні центри місцевого, регіонального та міжнародного призначення;

- ✓ регіональні транспортно-логістичні системи;

- ✓ транспортно-логістичні кластери;

- ✓ інтегрована транспортно-логістична система України (підсистема економічної системи країни та міжнародних транспортно-логістичних систем).

При створенні нових та удосконаленні існуючих транспортно-логістичних систем є актуальним застосування моделювання, планування та оптимізації таких систем за допомогою математичних методів, що дозволить прогнозувати та оцінювати імовірну поведінку такої системи у реальному часі.

У моделюванні транспортно-логістичних систем основним підходом є імовірнісний (стохастичний). У стохастичних моделях транспортний потік розглядається як імовірнісний процес, оскільки більшість параметрів та станів системи є невідомими та непередбачуваними.

Особливий інтерес представляють розрахунково-експериментальні імовірнісні методи аналізу, основним інструментом яких є імовірнісне моделювання локальних станів динамічної системи з оцінкою функцій безпеки і ризику відмови з відповідними заданими критеріями.

Процес функціонування транспортної системи можна представити як сукупність безлічі окремих елементарних процесів або локальних

станів, тривалість кожного з яких визначено деяким заданим законом. Моменти закінчення локальних процесів є початковими моментами настання тих основних подій, які змінюють стан транспортної системи для переходу в наступний локальний стан.

Функціональна модель транспортного вузла включає в себе статичні і динамічні стани системи просування вантажопотоку.

Під статичним станом системи мається на увазі змінний стан об'єкта (термінал, порт, автодорога тощо), коливання основних параметрів якого в тимчасовому інтервалі не роблять достатнього впливу на систему в цілому.

Динамічний стан елементів моделей характеризується рядом параметрів, що змінюються в часі, при цьому основні їх властивості залишаються незмінними (автомобіль, судно, вантаж, кран тощо). Необхідно відзначити, що різні підсистеми можуть перебувати як у статичному, проміжному, так і в динамічному стані. Перехід з одного стану в інший здійснюється з використанням перехідної функції.

Подібна модель дозволяє описувати ймовірнісні стани транспортної системи, ґрунтуючись на статистичних даних, використовуючи розрахунково-експериментальні ймовірнісні методи аналізу.

## **ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ МАГНІТОЛЕВІТАЦІЙНИХ СИСТЕМ У ТРАНСПОРТНИХ ВУЗЛАХ**

*Іванисенко І. С., аспірант*

*(Науковий керівник – д.т.н., професор Сохацький А. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

На сучасному етапі розвитку транспорту чітко окреслилася тенденція використання систем автоматизації та оптимізації переміщення вантажів в логістичних центрах та безпосередньо в транспортних вузлах. Одним з найбільш перспективних напрямків розвитку вантажних комплексів транспортних вузлів є удосконалення системи контейнерних перевезень. На даний час питанню вдосконалення спеціалізованих вантажних станцій, необхідних для організації контейнерних перевезень приділялось недостатньо уваги.

Аналіз принципів та технологій роботи існуючих контейнерних терміналів на традиційному залізничному транспорті показує, що контейнерні термінали вимагають впровадження автоматизації та контролю вантажних процесів.

На сьогодні перспективними технологіями переміщення вантажів у транспортних вузлах вважається використання безконтактних принципів переміщення.

Транспорт з електромагнітною левітацією уявляє собою принципово новий вид транспорту – фундаментальну новизну в області транспортних технологій. Вона полягає насамперед в тому, що рух транспортного засобу



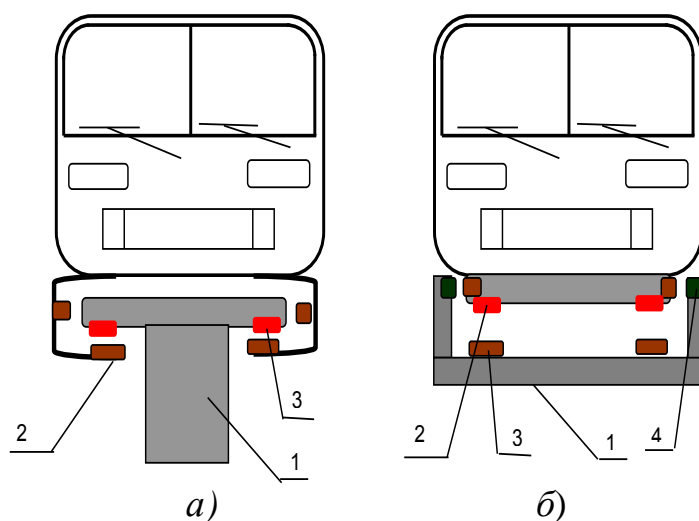
здійснюється безконтактним способом, тобто взаємодія рухомого складу та шляхової структури виконується за допомогою електромагнітного поля.

У доповіді розглядаються основні типи левітації, проблеми та перспективи використання. Особлива увага приділяється схемним рішенням можливих вантажних магнітолевітаційних контейнерних терміналів у транспортному вузлі. При існуючому стані питання, логічно припустити, що перші вантажні магнітолевітаційні контейнерні термінали і безпосередньо місця навантаження і вивантаження контейнерів будуть проектуватися за схемами тупикового типу.

Головною вимогою до моделювання схем таких терміналів буде забезпечення поточності процесу переробки та просування контейнерів.

На кінець XIX ст. у найбільш розвинутих країнах світу розроблялося більше 200 проектів транспортних систем різноманітних конструкцій. На сьогодні в світі побудовано більше 20 полігонів для випробування та наукових досліджень нових транспортних систем.

Розрізняють магнітний підвіс двох основних типів: електромагнітного та електродинамічного (рис. 1). Для випадку електромагнітного підвісу величина кліренсу між транспортним апаратом та шляховою структурою може складати кілька десятків міліметрів.



а) електромагнітний підвіс (ЕМП): 1 – естакада, 2 – левітаційні електромагніти, 3 – феромагнітна рейка; висота підвісу  $h = 8 \div 12$  мм.

б) електродинамічний підвіс (ЕДП): 1 – естакада, 2 – надпровідні магніти, 3 – шляхові контури, 4 – шляхові тягові контури; висота підвісу  $h = 100 \div 300$  мм.

Рис. 1. Схема магнітного підвісу магнітолевітуючого транспортного засобу

В електродинамічній системі підвісу транспортний апарат рухається над обособленим шляхопроводом, а в електромагнітній модифікації – підвішується знизу.

Однією зі складних проблем створення такого транспортного засобу є забезпечення відповідних аеродинамічних характеристик. Для цього було виконано серію теоретичних та експериментальних досліджень по розробці продувочної моделі фюзеляжної компоновки з відповідній їй моделлю шляхової структури U-подібного профілю.

Таким чином виконані дослідження підтверджують необхідність урахування аеродинамічних сил при створенні транспортного апарату на надпровідних магнітах. Оптимально підібрана конфігурація транспортного засобу дозволить мінімізувати лобовий опір, а виникаюча підйомна сила розвантажить надпровідні магнітні пристрої.

## **ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГАЗОТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ**

*Кім А. В., студентка*

*(Науковий керівник – д.ф.м.н., професор Пасічник А. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Газотранспортна система (ГТС) України займає важливе місце в системі економічної та енергетичної безпеки держави. Основне завдання газотранспортної системи України – доставка природного газу вітчизняним споживачам та його транзитне переміщення територією України до країн Європи і Туреччини. За висновками Секретаріату Європейської енергетичної хартії (організації, яка сприяє забезпеченню вільних і прозорих відносин між державами у сфері енергетики) ГТС України має важливе значення у здійсненні транзиту газу на Євразійському континенті. До складу ГТС входить мережа газопроводів загальною довжиною понад 38 тис. км, 79 компресорних станцій. Унікальність газотранспортної системи полягає в тому, що до її складу входить 13 підземних сховищ газу (ПСГ) з активним об'ємом газу 32 млрд м<sup>3</sup> та загальним – 34,5 млрд м<sup>3</sup>. З'єднані мережею газопроводів підземні сховища забезпечують високу надійність функціонування всієї газотранспортної системи України, що є гарантом безперебійного постачання газу внутрішнім споживачам, а також транзиту газу до Європи [1].

У зв'язку з важливим стратегічним значенням ГТС України для енергетичної та економічної безпеки держави у даній роботі проведено аналіз проблемних питань роботи системи та визначено напрямки їх комплексного вирішення.

Для успішного вирішення стратегічних питань енергетичної безпеки України та країн ЄС та збереження за нашою країною статусу надійної транзитної газотранспортної держави надзвичайно важливе значення має впровадження збалансованої тарифної політики, побудованої на надійній економічній основі. Тому одним із найбільш важливих пи-

тань подальшого розвитку та надійної експлуатації ГТС є встановлення об'єктивних та економічно обґрунтованих тарифів на транзитне переміщення газу територією України.

Значна зношеність газотранспортної системи є причиною щорічного збільшення витрат на відновлення основних засобів, проте останнім часом спостерігається стійка тенденція до зменшення обсягу фінансування капітального, поточного та планового ремонтів, що негативно впливає на ефективність та надійність функціонування газотранспортної системи. Через недостатній обсяг інвестицій погіршується технічний стан об'єктів газотранспортної системи, збільшуються питомі та непродуктивні витрати матеріальних та енергетичних ресурсів.

Проблему пропонується вирішувати шляхом проведення системного аналізу технічного стану газотранспортної системи України, розробки та здійснення комплексу технічних і організаційних заходів, а саме:

- модернізації та реконструкції компресорних станцій;
- реконструкції та капітального ремонту магістральних газопроводів;
- реконструкції і технічного переоснащення газовимірювальних та газорозподільних станцій;
- реконструкції підземних сховищ газу.

Для успішного вирішення питань вартості газу і ставок транзиту в сучасних умовах пропонується вирішувати їх комплексно, на основі єдиного класичного підходу до ціноутворення за такою формулою

$$C_p = (S_g + S_g * D_g) * k_s + \sum (C_{ii} * L_{ii}).$$

Так, враховуючи собівартість видобутку газу в Російській Федерації на рівні 27–32 \$ за тис. м<sup>3</sup>, протяжність транспортування до східного кордону України – 3500 км та територією України – 960 км, нескладно визначити вартість газу на східному кордоні для України за 1 тис. м<sup>3</sup> [2].

Ставка транзиту газу з Російської Федерації по території України у 2016 р. становитиме -4,5 \$ за 1 тис. м<sup>3</sup> на 100 км:

$$C_p = (30 + 30 * 120 \% / 100) * 1 + (4,5 * 3500 / 100) = 223,5 \$ \text{ за } 1 \text{ тис. м}^3.$$

Відповідно, вартість газу на західному кордоні України для європейських країн становитиме:

$$C_p = (30 + 30 * 120 \% / 100) * 1 + (4,5 * 3500 / 100) + (4,5 * 960 / 100) = 266,7 \$ \text{ за } 1 \text{ тис. м}^3.$$

Для підвищення ефективності роботи системи українських трубопроводів необхідно вирішити комплекс питань. Детально проаналізувавши лише деякі з них, можна зробити такі висновки. Запропонований ме-

тод розрахунку дозволяє впорядкувати та забезпечити прозорість ціноутворення на газовому ринку та визначити об'єктивні ставки транзиту і ціни поставок газу. Для вирішення проблем енергетичного забезпечення України природним газом власного виробництва необхідно провести роботи пов'язані з розширенням геолого-пошукових робіт, збільшенням обсягів пошукового буріння та прискоренням промислового освоєння відкритих родовищ. Поряд з цим слід широко впроваджувати досягнення науково-технічного прогресу, зокрема новітніх технологій і техніки.

#### **Список використаних джерел:**

1. Говдяк Р. М. Роль підземних сховищ газу у складі газотранспортної системи України / Р. М. Говдяк, Ю. А. Нечаев // *Нафтова і газова промисловість*. – 2005. – № 4. – С. 4–6.
2. Проблеми та перспективи розвитку ГТС України з урахуванням енергетичної безпеки держави / А. М. Пасічник, І. В. Нестеренко, В. А. Пасічник, Я. С. Добриніна // *Вісник АМСУ. Серія: “Технічні науки”*. – 2009. – № 1 (41). – С. 91–97.

### **РОЗРОБКА ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ПОРІВНЯННЯ ТЕКСТОВИХ ФАЙЛІВ НА ОСНОВІ ДАНИХ СЕМАНТИЧНОГО АНАЛІЗУ**

*Горчакова К. Г., студентка*

*(Науковий керівник – к.т.н., доцент Акуловський В. Г.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

З розвитком таких сфер діяльності, як копірайтинг, рерайтинг а також програми антиплагіат, яка набирає популярності, про актуальність даної теми зайвий раз говорити не варто, тому що актуальність досліджуваної проблеми підтверджується досить великим числом публікацій, в яких розглядаються різні підходи та методи для порівняння текстових файлів.

Випадки, коли порівнюють тексти:

– порівняння документів потрібно, коли є файли в які періодично вносилися правки і потрібно визначити відмінності;

– порівняння документів потрібно, коли змінили текст і необхідно перевірити чи достатньо внесених правок, щоб якісно відрізнитися від оригіналу (і не уславитися плагіатором);

– порівняння документів потрібно, коли є потрібність перевірити чи не являється текст результатом рерайтингу іншого тексту (синонімізація тексту – всі слова одного тексту змінені на синоніми і в результаті отриманий такими маніпуляціями текст вважається унікальним, відмінним від оригіналу).

На сьогоднішній день існують онлайн-сервіси для порівняння текстів, але вони не досконалі, аналіз текстів неповний. Також існують такі

популярні алгоритми, як алгоритм шинглів(алгоритм, розроблений для пошуку копій і дублікатів розглянутого тексту в веб-документі; інструмент для виявлення плагіату), дистанція Левенштейна (це мінімальна кількість операцій вставки одного символу, видалення одного символу і заміни одного символу на інший, необхідних для перетворення одного рядка в інший) та інші менш використовувані.

Основою (числовою характеристикою) для порівняння текстів є статистичні показники семантичного аналізу тексту (SEO аналіз). Згідно з визначеннями, які можна знайти в мережі Інтернет, семантичний аналіз тексту – це компонентна оцінка кількості слів або фраз, що визначають основний зміст тексту (семантичне ядро) і статистичних показників. Семантичне ядро до уваги не береться, бо воно утворює тематику сайту, яка буде враховуватися пошуковими машинами при публікації статті в мережі Інтернет. А статистичні показники, які розглядаються, важливі для проведення повного аналізу тексту, результати виконання якого використовуються для проведення порівняння.

Статистика тексту має на увазі підрахунок кількості: слів, унікальних слів (кількість слів без урахування повторів), значущих слів (слова, які найчастіше використовуються у тексті – допомагають зробити висновок про подібність тематики текстів, бо у випадку різної тематики сенсу проводити порівняння обраних текстів немає), стоп-слів (слова які не несуть змістового навантаження на текст). Звісно, що враховуються числові характеристики такі, як кількість спільних слів для обох текстів, а також кількість спільних слів, враховуючи можливість використання синонімів (використовується база синонімів).

Результатами виконання порівняння текстових файлів є числові характеристики коефіцієнтів подібності. Більшість коефіцієнтів нормовані і знаходяться в діапазоні від 0 % (повна відсутність подібності) до 100 % (повна подібність, тобто повністю дубльовані тексти). Питання щодо “якими повинні бути коефіцієнти подібності для прийняття рішення щодо приналежності тексту до плагіату?” є відкритим. Для кожного виду роботи, будь то стаття, лабораторна, курсова, дипломна чи докторська є свої обмеження, які варіюють у межах ВНЗ, підприємства і тому подібне.

Коефіцієнти подібності умовно розділять на три групи залежно від того, яка кількість об’єктів розглядається:

- унарні – розглядається один об’єкт;
- бінарні – розглядається два об’єкти;
- *n*-арні (багатомісні) – розглядається *n* об’єктів.

Розглядаються бінарні коефіцієнти подібності, такі як: коефіцієнт Танімото, коефіцієнт Жаккара, коефіцієнт Серенсена, коефіцієнт Кульчицького, коефіцієнт Отіа, коефіцієнт Шимкевіча-Сімпсона, коефіцієнт Браун-Бланке.

Результати порівнянь можна занести у таблицю статистичних значень семантичного аналізу та таблицю коефіцієнтів.

Таблиця 1

### Статистичні значення семантичного аналізу

	к-ть слів	к-ть унікальних слів	к-ть стоп-слів
1-ий текст			
2-ий текст			

Таблиця 2

### Таблиця коефіцієнтів

Перелік коефіцієнтів	З урахуванням к-ті слів		З урахуванням унікальних слів	
	Подібні слова	Слова-синоніми	Подібні слова	Слова-синоніми
Танімото				
Жаккара				
Серенсена				
Кульчицького				
Отіа				
Шимкевіча				
Браун-Бланке				

## ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ: ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СУЧАСНОМУ БІЗНЕСІ

*Харанудько С. В., студентка*

*(Науковий керівник – к. ф-м.н., доцент Петрусенко І. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

На сьогоднішній день спостерігаються глобальні зміни в застосуванні інформаційних технологій при організації діяльності підприємств. Хмарні технології (або технології хмарних обчислень) є новою популярною моделлю побудови якісної інформаційної бізнес-інфраструктури підприємства. Хмарні обчислення (cloud computing) прийнято визначати як незалежну від місцезнаходження (location-independent) обробку даних, при якій сервери загального доступу надають обчислювальні потужності, додатки й дані для користувачів на основі миттєвого попиту, на вимогу (on demand), на зразок того, як це відбувається в мережах енергопостачання. При цьому споживачам хмарних технологій немає необхідності розбиратися в нюансах обробки даних, додатках і сховищах даних, використовуваних усередині хмари.

Хмарні технології це логічний результат еволюції інформаційних технологій, вони є результатом повсюдного поширення Інтернету як

простого і загальнодоступного засобу взаємодії людей і підприємств, тобто хмарні технології розвиваються разом з підвищенням швидкості, надійності й доступності Інтернету у світі.

В еволюції хмарних технологій для бізнесу можна умовно виділити наступні етапи:

- передача підприємствами на аутсорсинг власної ІТ-інфраструктури й сервісу по її підтримці – IaaS (Infrastructure as a Service), при цьому підприємства орендують інфраструктуру дата-центрів, але продовжують володіти власними бізнес-додатками;

- підприємства усвідомлюють, що володіння програмним забезпеченням часто сполучено з підвищеними видатками, відволікає увагу від бізнесу, та й просто не завжди ефективно; у цьому випадку вони можуть отримати послуги SaaS (Software as a Service) – доступ до додатків, якими управляє постачальник послуги, і PaaS (Platform as a Service) – надання інтегрованої платформи для розробки, тестування, розгортання й підтримки хмарних додатків. Уже зараз ринок наповнений пропозиціями по вилученому веденню бухгалтерського, кадрового й складського обліку, а також наданню корпоративної електронної пошти;

- на сучасний момент найбільш просунутою формою хмарних послуг є аутсорсинг автоматизації бізнес-процесів, коли власник хмари пропонує споживачам (підприємствам) власні адаптовані моделі ведення спільного бізнесу;

- у найближчі п'ять років у зв'язку з ростом кількості й розмаїтності хмар прогнозується поява брокерів хмарних послуг (модель Cloud Services Brokerage), які стануть площадкою для взаємодії постачальників і споживачів сервісів. Надалі, цілком імовірно, хмарні обчислення стануть товаром, що обертається, а ф'ючерси на завантаження обчислювальних потужностей, подібно електроенергії, будуть торгуватися на біржах.

Сьогодні широкому впровадженню хмарних технологій на підприємствах перешкоджає перш за все традиційна людська недовіра до нововведень, особливо коли доводиться розставатися із чимсь своїм і давно звичним. Для подолання цієї недовіри компанії-постачальники хмарних послуг повинні дуже серйозно поставитися до проблем інформаційної безпеки й виконання регуляторних вимог при наданні своїх послуг. Підвищенню довіри підприємств – споживачів до постачальників може послужити проведення незалежного аудита цих послуг як у частині інформаційної безпеки, так і дотримання регуляторних вимог. Слід зазначити, що за певних умов використання хмарних технологій може підвищити рівень інформаційної безпеки підприємств – споживачів, а також допоможе спростити й знизити видатки на процес дотримання регуляторних вимог.

Піонером у споживанні хмарних технологій на підприємстві у нашій країні, як і в світі є середній і малий бізнес. Підприємства, які пра-

цюють в цьому сегменті, як правило, більш гнучкі, і в них менш тверді вимоги по інформаційній безпеці. Зниження загальної вартості автоматизації бізнес – процесів є для них найбільш важливим фактором при ухваленні рішення, щодо застосування хмарних технологій. У зв'язку із цим необхідно відзначити, що перед постачальниками програмного забезпечення корпоративних інформаційних систем встає завдання модифікації існуючої моделі просування своїх продуктів на ринку середнього і малого бізнесу. Існуюча сьогодні модель, яка включає етапи розробки, продажу кінцевому користувачеві, впровадження й підтримки програмного забезпечення, не враховує того, що в моделі хмарних технологій кінцевий користувач буде здобувати не програмне забезпечення, а послуги з автоматизації бізнес – процесів підприємства. Великі компанії й корпорації ще не зовсім готові до масштабного переходу на хмарні технології. Водночас вони вже зараз реалізують власні подоби хмар.

Але слід відзначити, що хмарні технології несуть підвищені ризики, пов'язані із захистом конфіденційної інформації. Це усвідомлюють і розроблювачі хмарних платформ і технологій. Уже зараз ведуться розробки по вдосконалюванню контролю доступу до хмарних сервісів і фізичного поділу даних, що належать різним споживачам.

Що стосується переваг для підприємств, то до них насамперед можна віднести більшу гнучкість і масштабованість бізнес – систем, надаваних із хмари, мінімізацію витрат на створення та підтримку власної інформаційної інфраструктури, економію коштів та часу на відновлення програмних продуктів, що використовуються.

## **ВИКОРИСТАННЯ БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНОЇ ОПТИМІЗАЦІЇ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЛАНЦЮГІВ ПОСТАЧАНЬ**

*Іманов Раміль І., Іманов Расім І., студенти*

*(Науковий керівник – д.т.н., професор Сохацький А. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

В умовах стрімкого розвитку економіки великого значення набувають питання транспортної логістики. Для багатьох компаній і підприємств, керівництво яких бореться за конкурентоспроможність, важлива якість і швидкість здійснення поставок при мінімальних витратах. Максимальний ефект за мінімальних витрат в умовах нестабільності ринку досягається шляхом переміщення необхідної кількості товару в потрібний пункт оптимальним маршрутом за необхідний час.

Завдання підвищення ефективності ланцюгів поставок є завданням багатокритеріальної оптимізації. При багатокритеріальному плануванні існує необхідність комплексного обліку різноманітних чинників і показників, кожен з яких потрібно оптимізувати. Безліч розглянутих показників при виборі маршруту поставки товару класифікують за групами: час, вартість перевезення, надійність доставки.



Завдання багатокритеріальної оптимізації, в найзагальнішому вигляді може бути сформульована таким чином: мінімізувати (максимізувати) функцію  $f(x)$  при таких обмеженнях:

$$f_1(x) \rightarrow \max, f_2(x) \rightarrow \max, \dots, f_m(x) \rightarrow \max, \text{ при } x \in S$$

де  $x = (x_1, x_2, \dots, x_n)$  – вектор змінних;

$f_1, f_2, \dots, f_m$  – цільові функції (критерії);

$S$  – множина допустимих значень.

Критерії обмеження, відображені у вигляді множини  $S$ , можуть бути нелінійними або лінійними. Найбільш доречною є методика рішення задач лінійного багатокритеріального програмування:

$$c_i x \rightarrow \max, \dots, c_m x \rightarrow \max \text{ при обмеженнях } Ax = b, x \geq 0,$$

де  $c_i = (c_{i1}, \dots, c_{in})$  – вектор коефіцієнтів  $i$ -ої цільової функції;

$A$  – матриця розміру  $n \times n$ ;

$b$  – постійний вектор.

Таким чином, лінійні цільові функції мають вид:

$$f_x(x) = \sum_{j=1}^n c_{ij} x_j, (1 \leq i \leq m).$$

Усі або частина цільових функцій може і мінімізуватись і максимізуватись. Максимізації можна уникнути, змінивши знак функції. Для ефективного управління доставкою вантажу в пункт призначення і економії ресурсів були визначені наступні критерії:

$f_1(x) \rightarrow \min$  – відстань між пунктами призначення;

$f_2(f_1(x), x) \rightarrow \min$  – час транспортування вантажу;

$f_3(x) \rightarrow \min$  – тарифи перевезень;

$f_4(f_3(x), x) \rightarrow \min$  – вартість перевезення.

Як вектор змінних  $x$  розглядаються:

$x_1$  – габарити вантажу;  $x_2$  – кількість вантажу;  $x_3$  – вага вантажу;  $x_4$  – кількість одержувачів вантажу;  $x_5$  – координати одержувачів вантажу;  $x_6$  – габарити автотранспорту;  $x_7$  – тип вантажу, що перевозиться;  $x_8$  – технічні характеристики транспорту;  $x_9$  – якість дорожнього полотна.

У результаті кожен критерій з урахуванням вектора змінних можна представити в такому вигляді:

$$f_1(x) = f_1(x_4, x_5) \rightarrow \min$$

$$f_2(f_1(x), x) = f_2(f_1(x_4, x_5), x_6, x_7, x_8, x_9) \rightarrow \min$$

$$f_3(x) = f_3(x_1, x_2, x_3, x_6) \rightarrow \min$$

$$f_4(f_3(x), x) = f_4(f_3(x_1, x_2, x_3, x_6), x_4, x_5, x_7) \rightarrow \min$$

У даний час існує ряд способів розв'язання багатокритеріальних задач. Розглянемо варіант *згортання критеріїв* і введення одного агрегованого критерію. Існує безліч видів згортки критеріїв, але найбільш поширеним є зважена сума, тобто сума критеріїв, кожному з яких надана певна вага. Зазвичай вага призначається експертним шляхом.

Нехай  $F_i$  – ряд обраних критеріїв. Зведемо всі критерії до одного загального критерію  $F$ , оцінюючи кожен з приватних критеріїв  $F_i$  шляхом надання йому певної ваги  $\omega_i$ :

$$F = \sum \omega_i F_i ;$$
$$F = f_2(f_1(x) \cdot \omega_1, x) \cdot \omega_2 + f_4(f_3(x) \cdot \omega_3, x) \cdot \omega_4 .$$

Якщо вибір ваг обґрунтований, то можливо використовувати методи звичайної однокритеріальної оптимізації.

Розглянутий в роботі метод вирішення багатокритеріальної задачі, заснований на мінімізації обраних критеріїв, розширює спектр сучасних методів розв'язання багатокритеріальних задач. Шляхом введення критеріїв спеціального виду (не завжди лінійних) і ряду додаткових обмежень, побудована нова модифікація стандартної задачі багатокритеріальної оптимізації транспортної логістичної системи.

#### **Список використаних джерел:**

1. Осьминин А. Т. Рациональная организация вагонопотоков на основе методов многокритериальной оптимизации : дисс. ... д-ра техн. наук / А. Т. Осьминин / Самарский институт инженеров железнодорожного транспорта. – Самара, 2000. – С. 260.

2. Константинова М. А. Применение информационных технологий в транспортной логистике / М. А. Константинова, В. Д. Тутарова // Международная научно-практическая конференция. – Тамбов : Изд-во ТРОО “Бизнес-Наука-Общество”, 2013. – С. 91–92.

### **ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В КОМП'ЮТЕРНОМУ МОДЕЛЮВАННІ НАУКОВИХ ТА ІНЖЕНЕРНИХ ЗАДАЧ**

*Ємельянова Н. С., студентка*

*(Науковий керівник – к. ф-м.н., професор Петрусенко І. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Інформаційно-комунікаційні технології як дуже популярна область знань розвивається в різних напрямках. Це пов'язано, по-перше, зі зростанням можливостей власне електронної техніки (hardware), в тому числі з масовою появою і застосуванням суперкомп'ютерної техніки з винятковими характеристиками по швидкості обчислень і гігантського обсягу

пам'яті, і, по-друге, з масовим виробництвом цієї техніки, що робить її застосування широкодоступним для фахівців в різних областях науки і інженерії. Розширенню спектру застосування комп'ютерної техніки сприяє розвиток Інтернету з високою пропускнуою спроможністю його каналів і надвеликої ємністю пам'яті серверів Всесвітньої мережі. Добре розвинена апаратна платформа, в свою чергу, обумовлює розвиток ПО для комп'ютерної підтримки наукових досліджень і прикладного проектування.

Серед парадигм розвитку сучасних інформаційних технологій можна виділити напрямок, який одержав назву хмарні обчислення (Cloud Computing). До речі, хмара – один із символів Інтернету.

Напрямок хмарних обчислень в сучасній інформатиці швидко розвивається і є досить перспективним. Ідеологія хмарних обчислень більшою мірою залежить від перенесення обчислень і обробки даних з персональних комп'ютерів на сервери Всесвітньої мережі. Концепція хмарних обчислень заснована на впевненості в тому, що мережа Інтернет в змозі задовольнити потреби користувачів в генеруванні і обробці даних в широкому діапазоні.

Так, система Google Apps забезпечує додатки для бізнесу в режимі онлайн, доступ до яких відбувається за допомогою інтернет-браузерів, при цьому ПО і дані зберігаються на серверах Google. Корпорація Microsoft розробила нову версію ОС Windows 7, сегменти якої майже повністю засновані на хмарних технологіях. Зокрема, система MS Office зберігається на серверах MS з вільним (ліцензійним) доступом до неї клієнтів на їх запит. Це звільняє споживачів від необхідності встановлювати систему на власному комп'ютері і підтримувати в подальшому її функціонування.

Таким чином, при використанні хмарних обчислень істотно знижуються вимоги до ресурсів персональних комп'ютерів і навіть робочих станцій колективного користування. Напрямок хмарних обчислень виключно перспективно для розвитку дистанційного навчання в різних областях знання, а також для комп'ютерного моделювання в режимі віддаленого доступу, тому в найближчому майбутньому слід очікувати масової появи хмарних Web-ресурсів.

Напрямок хмарних обчислень містить спеціалізований спектр технологій обробки і передачі даних, коли комп'ютерні ресурси і потужності надаються користувачеві як інтернет-сервіси. Користувач має доступ до своєї інформації, яка постійно зберігається на Web-серверах, тільки як клієнт під час інтернет-сеансів, з розміщенням цієї інформації (і результатів її обробки) на персональних комп'ютерах, ноутбуках, нетбуках, смартфонах та т.і. Можна виділити кілька основних технологій (моделей) цього напрямку:

- Інфраструктура як послуга (Infrastructure as a Service, IaaS);
- Платформа як послуга (Platform as a Service, PaaS);

- Дані як послуга (Data as a Service, DaaS);
- ПО як послуга (Software as a Service, SaaS);
- Робоче місце як послуга (Workplace as a Service, WaaS);
- Все як послуга (All as a Service, AaaS).

У рамках перерахованих моделей замовники платять не за придбання програмного продукту як такого, а за його оренду (модель AaaS), тобто його використання через Web-інтерфейс. Таким чином, на відміну від класичної схеми придбання ліцензійного програмного продукту, замовнику не потрібно інвестувати великі кошти в придбання продукту і апаратної платформи для його розгортання і забезпечення працездатності системи. Замовник вносить тільки порівняно невелику абонентську плату з можливістю її припинення або призупинення через непотрібність програмного продукту і відновлення при необхідності.

Традиційно процес передачі обчислювальних комплексів полягав у придбанні споживачем (майбутнім користувачем) у розробників кодів (у деяких випадках і текстів) програм та інсталяції їх у себе на комп'ютері. При цьому для безвідмовної та декларовану роботи програмного комплексу користувач повинен мати аналогічну операційне середовище, в тому числі системи візуалізації цифрових даних. У цілому етап інсталяції програм, навіть за підтримки розробника, є досить складним і часто викликає купу труднощів, подолання яких вимагає значних і по суті непродуктивних витрат інтелектуальних зусиль і часу.

Від усіх проблем, пов'язаних з інсталяцією придбаного програмного продукту, звільняє нова форма використання обчислювальних комплексів. В Інтернеті створюється особливий майданчик – Центр комп'ютерного моделювання. У ньому розміщуються програмні комплекси з усіма своїми атрибутами: препроцесорною системою підготовки завдань, процесорною системою виконання завдань (проведення обчислювальних операцій) і постпроцесорною системою виведення отриманої інформації в цифровій і графічній формах. Користувач повинен лише сформулювати власну обчислювальну задачу, ввівши необхідні числові дані, і запустити її на виконання. Після закінчення обчислень йому буде надано рішення задачі. Комфорт перебування відвідувача в Центрі повинні забезпечувати спеціальні сервіси клієнтської підтримки. В економічних термінах такий метод експлуатації програмних комплексів означає не придбання, а взяття їх в оренду або лізинг у розробників ресурсу.

До позитивних і негативних аспектів хмарних обчислень можна віднести такі моменти.

Позитивні фактори для розробників:

- ефективна боротьба з неліцензійним використанням програмного продукту, оскільки сам продукт не потрапляє до замовника;
- відносна легкість виявлення і припинення несанкціонованого доступу декількох користувачів під одним логіном;

•істотне зменшення витрат на розгортання і впровадження технічної та консалтингової підтримки для кожного замовника.

Позитивні фактори для споживачів:

•відсутність необхідності установки ПО на робочих місцях користувачів, оскільки доступ до нього здійснюється через звичайний браузер;

•радикальне скорочення витрат на розгортання системи в організації;

•скорочення витрат на технічну підтримку і оновлення розгорнутих систем аж до їх повної відсутності;

•швидкість впровадження, обумовлена відсутністю витрат часу на розгортання системи;

•можливість отримання більш високого рівня обслуговування ПЗ.

Концепція розвитку хмарних обчислень направлена на безпосереднє використання програмних комплексів математичного моделювання процесів в різних областях, надаючи можливість прямого проведення обчислень в Інтернеті в режимі віддаленого доступу. Така форма має широкі перспективи застосування в наукових дослідженнях і прикладних розробках, а також для дистанційного навчання фахівців, аспірантів і студентів.

## АПРОКСИМАЦІЯ ТАБЛИЧНО ЗАДАНОЇ ФУНКЦІЇ МНОГОЧЛЕНОМ

*Стасик С. О., Білоброва Ю. О., студентки*

*(Науковий керівник – старший викладач Россочинський В. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Нехай функція  $y = f(x)$  задана таблицею:

$i$	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
$x_i$	-4	-3	-2	-1	0	1	2	3	4	5
$y_i$	1	1	2	3	3	2	2	3	4	4

Необхідно апроксимувати задану функцію многочленом

$$\tilde{y} = a_0 + a_1 x + a_2 x^2 + \dots + a_n x^n.$$

Процедура апроксимації складається з двох етапів: 1) вибір степеня  $n$  апроксимуючого многочлена; 2) обчислення невідомих параметрів  $a_1, a_2, \dots, a_n$ .

Степінь  $n$  многочлена обирається дослідником суб'єктивно шляхом візуального аналізу графіка заданої функції, який являє собою сукупність точок з координатами  $(x_i; y_i)$ , побудованих у прямокутній системі координат  $u$  (рис. 1).

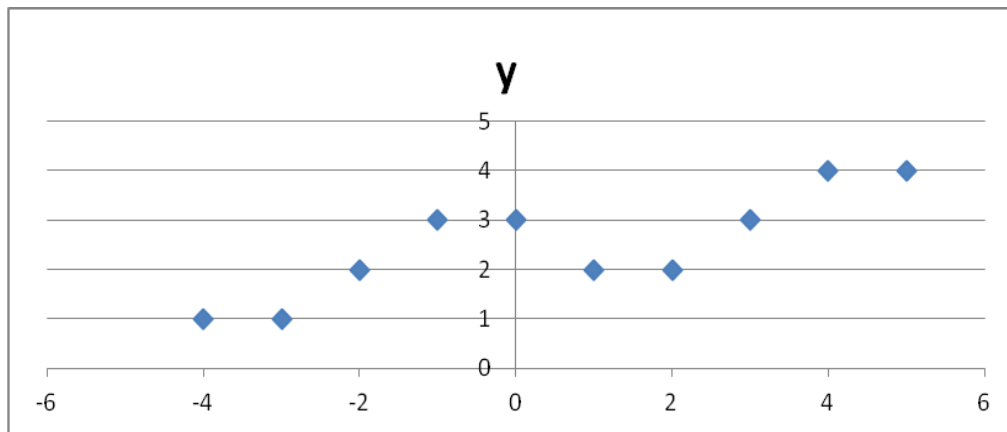


Рис. 1. Графік таблично заданої функції

Із візуального аналізу графіка очевидно, що задана функція має перелом. Це означає, що для адекватної апроксимації степінь многочлена повинна бути не менше трьох:  $n \geq 3$ . Оберемо для апроксимації многочлен мінімального можливого третього степеня:

$$\tilde{y} = a + b \cdot x + c \cdot x^2 + d \cdot x^3 \equiv \varphi(x).$$

Невідомі параметри  $a$ ,  $b$ ,  $c$ ,  $d$  зазвичай обчислюються за методом найменших квадратів, який забезпечує мінімум суми квадратів відхилень апроксимованих значень  $\tilde{y}_i = \varphi(x_i)$  заданої функції  $y = f(x)$  від її фактичних значень  $y_i$ :

$$F \equiv \sum_{i=1}^k \tilde{y} - y_i^2 \rightarrow \min$$

де  $k$  – кількість пар  $(x_i; y_i)$ .

Для нашого прикладу  $k = 10$  і

$$F \equiv \sum_{i=1}^{10} (a + b \cdot x_i + c \cdot x_i^2 + d \cdot x_i^3 - y_i)^2 \rightarrow \min \quad (1)$$

Як відомо, для забезпечення мінімального виразу (1) як функції  $F(a, b, c, d)$  чотирьох змінних необхідно, щоб її частинні похідні по всіх її аргументам дорівнювали нулю:

$$\begin{aligned} \frac{\partial F}{\partial a} &= 2 \cdot \sum (a + b \cdot x_i + c \cdot x_i^2 + d \cdot x_i^3 - y_i) = 0; \\ \frac{\partial F}{\partial b} &= 2 \cdot \sum (a + b \cdot x_i + c \cdot x_i^2 + d \cdot x_i^3 - y_i) \cdot x_i = 0; \\ \frac{\partial F}{\partial c} &= 2 \cdot \sum (a + b \cdot x_i + c \cdot x_i^2 + d \cdot x_i^3 - y_i) \cdot x_i^2 = 0; \\ \frac{\partial F}{\partial d} &= 2 \cdot \sum (a + b \cdot x_i + c \cdot x_i^2 + d \cdot x_i^3 - y_i) \cdot x_i^3 = 0; \end{aligned} \quad (2)$$

або

$$\begin{aligned}
& k \cdot a \sum x_i \cdot b + \sum x_i^2 \cdot c + \sum x_i^3 \cdot d = \sum y_i; \\
& \sum x_i \cdot a + \sum x_i^2 \cdot b + \sum x_i^3 \cdot c + \sum x_i^4 \cdot d = \sum x_i \cdot y_i; \\
& \sum x_i^2 \cdot a + \sum x_i^3 \cdot b + \sum x_i^4 \cdot c + \sum x_i^5 \cdot d = \sum x_i^2 \cdot y_i; \\
& \sum x_i^3 \cdot a + \sum x_i^4 \cdot b + \sum x_i^5 \cdot c + \sum x_i^6 \cdot d = \sum x_i^3 \cdot y_i;
\end{aligned} \tag{3}$$

У рівняннях (2), (3) додавання проводиться по  $i$  від 1 до  $k$ .  
Для нашого прикладу  $k = 10$  і система виду (3) має вигляд:

$$\begin{aligned}
& 10 \cdot a + 5 \cdot b + 85 \cdot c + 125 \cdot d = 25; \\
& 5 \cdot a + 85 \cdot b + 125 \cdot c + 1331 \cdot d = 37; \\
& 85 \cdot a + 125 \cdot b + 1333 \cdot c + 3125 \cdot d = 237; \\
& 125 \cdot a + 1333 \cdot b + 3125 \cdot c + 25405 \cdot d = 745.
\end{aligned} \tag{4}$$

Розв'язавши систему (4), отримуємо:  $a \approx 2,4805$ ;  $b \approx 0,0497$ ;  
 $c \approx 0,0268$ ;  $d \approx 0,0178$ . Відповідно апроксимуючий многочлен має вигляд:

$$\hat{y} = 2,4805 + 0,0497 \cdot x - 0,0268 \cdot x^2 + 0,0178 \cdot x^3.$$

## **АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

*Батьковець Н. О., к.е.н., доцент*

*(Львівський інститут економіки і туризму)*

*Батьковець Г. А., к.е.н., доцент*

*(Хмельницький кооперативний торговельно-економічний інститут)*

Сучасні інформаційні системи та технології дають змогу формувати релевантне інформаційне забезпечення через управління інформаційними потоками. Виходячи з того, що більшість систем та прикладних програм, на сьогоднішній день, розробляються під споживача з врахуванням особливостей діяльності бізнес-системи, актуальною є проблема визначення структури інформаційного поля підприємства та її семантичного насичення. Для розв'язання завдань управління торговельною діяльністю необхідно мати збалансований набір показників торговельного підприємства в різних площинах, що дозволяють контролювати фактори, які впливають на ці показники, а не просто відслідковувати результати.

Таким чином, принцип організації системи інформаційного забезпечення управління комерційною діяльністю полягає не просто в формуванні переліку показників (інформаційних одиниць), а в організації їх таким чином, щоб був зв'язок між фінансовими і нефінансовими показниками, стратегічним і операційним рівнями управління, майбутніми і

минулими результатами, а також, між внутрішніми і зовнішніми аспектами діяльності підприємства.

Необхідність впровадження інформаційних технологій пов'язане з:

1) технологічними вимогами – на сьогоднішній день в торговельних мережах існує велике коло складних технологічних операцій, пов'язаних із реалізацією торгово-технологічних процесів;

2) принципи аналітичного управління – в сучасних умовах досить стрімко розвивається управління бізнес-процесами, яке не може здійснюватися ефективно без аналітично-цифрового масиву, а це потребує швидкого реагування та можливості використання різних інформаційних потоків.

Для підприємств роздрібної торгівлі процеси інформатизації необхідно здійснювати через використання наступних систем та програм: систему класу SAP, Microsoft Dynamics AX, Oracle BI, системи управління стосунками з клієнтами – CRM, Visual Pos Manager (VPM), SAP Retail, Microsoft Dynamics AX, 1C, Oracle Retail, PosX, програма “1 C: Роздріб 8” на платформі “1 C: Підприємство 8”.

Інформаційне забезпечення в класичному варіанті передбачає (хоча і не формує обмежень) розглядати діяльність торговельних підприємств в чотирьох перспективах, що охоплюють стратегічно важливі базові аспекти діяльності, такі як:

- фінанси;
- відношення з клієнтами;
- внутрішні процеси (бізнес-реалізація);
- зростання функціонування в перспективі (навчання).

Як відомо з класичної літератури, завдання розробки системи ІЗ торговельної діяльності полягає в тому, щоб трансформувати цілі підприємства в конкретні, реальні задачі і показники оцінки результатів. Трансформація місії в стратегію і розкриття стратегій у вигляді стратегічних цілей в площині чотирьох перспектив, відображається через логіку побудови і функціонування ІЗ. Реального значення ця логіка набуває тоді, коли результати досягнення цілей можуть бути виміряні за допомогою відповідних показників (інформаційних одиниць).

Причому, вони повинні відображати всі аспекти діяльності ТП і відноситися до, так званих, ключових показників (КП). В цьому контексті, під системою КП будемо розуміти як фінансові, так і нефінансові показники, що впливають на кількісні або якісні зміни результатів по відношенню щодо стратегічних цілей, і дають можливість приймати ефективні рішення, ґрунтуючись на оцінці діяльності підприємства. При цьому дані показники повинні виконувати наступні функції:

(1) – дозволяти виявляти і встановлювати закономірності динаміки торговельної діяльності в цілому або окремих торговельних процесів;

(2) – оцінювати роботу підрозділу і кожного співробітника;



- (3) – використовуватися в короткостроковому і довгостроковому бюджетуванні;
- (4) – формувати мотивацію персоналу на досягнення результату;
- (5) – підвищувати відповідальність кожного працівника за свій обсяг роботи;
- (6) – надавати можливість керівництву розвивати і покращувати найбільш перспективні напрями діяльності;
- (7) – бути основою для виявлення “вузьких” місць;
- (8) – в доступній і наочній формі демонструвати вплив того чи іншого процесу на результат;
- (9) – обґрунтовувати кожне управлінське рішення.

### **Список використаних джерел:**

1. Коломієць Г. С. Інформаційне забезпечення в стратегічному управлінні на підприємстві / Г. С. Коломієць, Г. В. Жаворонкова // Матеріали Всеукр. наук. конф. – Ч. 2. – Донецьк : ДонНУ, 2010. – С. 284–287.
2. Макухіна Н. О. Комп’ютерні технології реалізації бізнес-планування та його інформаційне забезпечення в системі споживчої кооперації України / Н. О. Макухіна // Вісник Донецького інституту туристичного бізнесу “Економіка, організація і управління підприємствами”. – 2006. – № 10. – С. 82–87.
3. Новаківський І. І. Система управління і прийняття рішень на основі інтегрованого інформаційного поля / І. І. Новаківський, Т. І. Потіпко // Автоматика-95 : тези доп. Другої української конференції з автоматичного керування, 26–30 вересня 2009 р. – Т. 3. – Львів, 2009. – С. 42.

## **ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕРЕВЕЗЕНЬ НА ПІДСТАВІ ЗАСТОСУВАННЯ ТВЕРДОГО ГРАФІКА РУХУ ПОЇЗДІВ**

*Баранов М. Ю., студент*

*(Науковий керівник – к.ф-м.н., доцент Фірсов О. Д.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Вивчення вітчизняного і закордонного досвіду організації руху поїздів у ринкових умовах дозволяє зробити висновок, що саме твердий графік може забезпечити недискримінаційний доступ до інфраструктури, надати на рівних умовах усім зацікавленим сторонам достовірну інформацію про стан і можливостях інфраструктури загальногосподарського користування (призначення, розкладу, норми ваги і довжини поїздів різних категорій з різними сервісними умовами).

Саме на принципах твердого графіка руху будуються відносини між перевізниками (операторами) та власниками інфраструктури на мережі залізниць Євросоюзу. Дослідження умов, можливостей і переваг засто-

сування твердого графіка руху поїздів при різних моделях ринку, а також порядку взаємодії учасників перевізного процесу під час його реалізації, що застосовуються ними регулювальних прийомів свідчать про актуальність цього питання в умовах другий і третій моделей ринку. При використанні другої моделі, в умовах відсутності власної локомотивної тяги у операторів рухомого складу, питаннями організації поїзних формувань займається інфраструктурний перевізник.

Однією з важливих задач оптимізації експлуатаційної роботи є вдосконалення системи організації вантажних перевезень з переорієнтацією її з оперативної направленості та технологічну. При цьому основу організації руху, як і зафіксовано в ПТЕ, повинен складати графік руху поїздів.

Нормативний графік, що розробляється, служить тільки як “наповнювач” графік пасажирських поїздів, а на практиці, як дійовий план руху вантажних поїздів, він складається в оперативному порядку поїзними диспетчерами. В результаті при системі організації вантажних перевезень, що діє, час корисної роботи локомотивів і локомотивних бригад складає 50–60 %.

На організацію руху поїздів по графіку впливає нерівномірність вагонопотоків, яка в процесі перевезень підписується нерациональними діями диспетчерського персоналу, прагнучого будь-якою ціною виконати такі вимірники, як передача, відправлення поїздів і вагонів. В умовах роботи по графіку основним критерієм оцінки якості перевізного процесу буде виконання графіка.

Для успішної реалізації технології вантажних перевезень необхідний системний підхід.

По перше, необхідно забезпечити стабільну роботу сортувальних станцій, які продовжують отримувати поїзда на підходах.

По друге, використання гнучких норм ваги і довжини поїздів.

Перехід на твердий графік руху вантажних поїздів сприятиме і зниженню гостроти проблеми взаємодії залізниць з портами.

На першому етапі спроби виділення окремих спеціалізованих “ниток” при існуючій системі організації вантажних перевезень не дають очікуваного результату. Звичайно, можна окремі поїзда пропускати по твердих розкладах, але це викликає неадекватні ефекти втрати. Твердий графік знижує число порушень терміну доставки вантажів і дозволяє вже при укладенні договору на перевезення вказати вантажовідправнику конкретну дату прибуття вантажу на кінцеву станцію.

Тому до нього не можна віднести такі системи, як відправлення поїздів з сортувальної станції за фіксованими розкладами без спеціалізації їх по призначеннях або виділення для твердого графіка поїздів, так як ці “компромісні” системи в процесі роботи будуть неминуче втягнуті в сферу оперативного планування. З іншого боку, контейнерні потяги є показовим прикладом можливості реалізації твердого роз-

кладу. Однак, як правило, вони звертаються нерегулярно. Тому для широкого використання твердого графіка необхідні подальші науково-технологічні розробки.

Оскільки реалізація твердого графіка представляє складну і трудомістку задачу, то доцільно його впроваджувати послідовно по поїзним призначень, починаючи з найбільш підходящих для цієї мети. Тому поїзди, що прямують за розкладом, сприятимуть підвищенню якості оперативного плану, що позитивно позначиться на організації руху.

Застосування технології руху вантажних поїздів по твердому графіком неминуче ставить питання про коригування існуючих і розробці нових заходів диспетчерського регулювання. Створення сучасних інформаційних технологій, алгоритмів, регламентів, стандартів реалізації прогресивних методів і прийомів диспетчерської регулювання, інтелектуальних засобів підтримки прийняття економічно обґрунтованих оперативних рішень щодо їх застосування (з урахуванням специфіки конкретних залізничних полігонів і їх технічної оснащеності) сприятиме підвищенню рівня організації руху поїздів за графіком, ефективності використання рухомого складу та інфраструктури.

## **ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОПУСКНОЇ СПРОМОЖНОСТІ ВУЛИЧНО-ДОРОЖНЬОЇ МЕРЕЖІ В ОСОБЛИВИХ ВИПАДКАХ**

*Куліковська А. С., студентка*

*(Науковий керівник – д.т.н., професор Сохацький А. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Для сучасних великих міст характерним явищем стають транспортні проблеми, зумовлені стрімким зростанням рівня автомобілізації і відставанням розвитку інфраструктури вулично-дорожньої мережі (ВДМ). Досягнення інтенсивності руху транспортних потоків рівня пропускної здатності ВДМ призводить до утворення заторів і викликає гостру необхідність прийняття дійових заходів щодо їх ліквідації.

У зв'язку із стрімким розвитком міст, збільшенням кількості населення актуальною стає проблема дослідження пропускної здатності вулично-дорожньої мережі в особливих ситуаціях, оскільки основною задачею транспорту являється своєчасне, якісне і повне задоволення потреб населення в перевезеннях [1–3]. Під особливою ситуацією розуміється така ситуація, що виникає в процесі транспортування в результаті впливу несприятливих факторів або їх поєднання, що призводить до зниження безпеки транспортування.

У результаті дослідження були виділені методи, застосовані на етапі планування ВДМ, на етапі проектування її елементів, а також у процесі функціонування. Слід зазначити, що різні методи визначення пропускної спроможності ґрунтуються на різних принципах. Наприклад, існують методи, засновані на мікро- і макромоделях транспортного потоку, а також на елементах теорії ймовірності.

Проаналізувавши транспортні потоки ділянки міської мережі, можна стверджувати, що:

1) транспортний потік автомобілів може перебувати в декількох станах, кількість яких можна порахувати, тобто всім можливим станам можна присвоїти порядкові номери;

2) перехід системи з одного стану в інший має випадковий характер і відбувається у випадкові моменти часу;

3) ймовірність будь-якого стану випадкового процесу в майбутньому залежить тільки від теперішнього стану, а не від того яким чином і коли процес перейшов у поточний стан.

Транспортний потік автомобілів у вулично-дорожній мережі можна характеризувати як марківський випадковий процес з дискретними станами і неперервним часом, який ще має назву ланцюга Маркова [3].

Щоб визначити ймовірність  $P_i(t)$ ,  $i = 0, n$  перебування транспортного засобу в будь-який момент часу  $t$  в тому чи іншому стані, що дає повну інформацію про випадковий процес, доцільно застосувати і побудувати систему рівнянь Колмогорова.

Система рівнянь Колмогорова – це система  $n$  звичайних лінійних однорідних диференціальних рівнянь першого порядку.

Враховуючи властивості, які можуть мати випадкові потоки подій, вважається, що потік подій на перехресті належить до найпростіших.

Нижче наведено граф станів для транспортного потоку на вуличному перехресті як випадкового процесу (рис. 1).

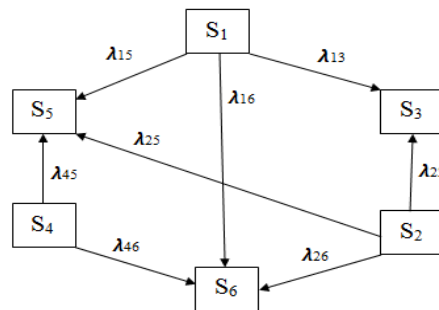


Рис. 1. Граф станів транспортного засобу в транспортному потоці

Рівняння Колмогорова для транспортного потоку на вуличному перехресті на основі марківських процесів:

$$\begin{aligned} \frac{dp_1}{dt} &= -\lambda_{13} + \lambda_{16} + \lambda_{15} * p_1, \\ \frac{dp_2}{dt} &= -\lambda_{23} + \lambda_{25} + \lambda_{26} * p_2, \\ \frac{dp_3}{dt} &= \lambda_{23} * p_2 + \lambda_{13} * p_1, \\ \frac{dp_4}{dt} &= -\lambda_{46} + \lambda_{45} * p_4, \\ \frac{dp_5}{dt} &= \lambda_{15} * p_1 + \lambda_{25} * p_2 + \lambda_{45} * p_4, \\ \frac{dp_6}{dt} &= \lambda_{16} * p_1 + \lambda_{26} * p_2 + \lambda_{46} * p_4, \\ \sum_i p_i &= 1. \end{aligned}$$

де,  $p$  – ймовірність події;  $S_1, S_2, S_3, S_4, S_5, S_6$  – стан системи;  $\lambda_{ij}$  – інтенсивність надходження потоку транспортних засобів;  $t$  – час.

Після переходу до скінченно-різницевого аналогу моделі було побудовано алгоритм розв’язку задачі на ЕОМ. За наявності початкових умов розраховано ймовірність надходження транспортного засобу з одного стану в інший за деякий час.

### Список використаних джерел:

1. Сохацький А. В. Перспективи моделювання транспортних потоків на основі гідродинамічної аналогії / А. В. Сохацький, А. Б. Горбушина // Вестник Херсонского национального технического университета. – Херсон: Из-во ХНТУ, 2014. – № 3 (50). – С.93–97.

2. Сохацький А. В. До питання моделювання транспортних потоків / А. В. Сохацький, А. Б. Горбушина // Intellectual systems for decision making and problems of computational intelligence (ISDMCI’2015) : international conference, 25–28 may 2015: conference proceedings. – ZaliznyjPort, 2015. – Р. 149–151.

3. Сохацький А. В. Математичне моделювання транспортних потоків на основі групування перехресть / А. В. Сохацький, А. Б. Горбушина // MATERIAŁY X MIĘDZYKONFERENCJI “NAUKA I INOWACJA – 2014”, 07–15 października 2014. – Vol. 11. Techniczne nauki Przemysł Nauka i studia, 2014. – Р. 43–45.

## СТАТИСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ РОБОТИ ТРАНСПОРТНИХ СИСТЕМ

*Стаценко М. А., Широкая Ю. О., студенти*

*(Науковий керівник – к.т.н., доцент Леснікова І. Ю.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Методи розрахунку потужності пристроїв в транспортних вузлах зародились давно, безперервно вдосконалюючись в ході розвитку транспортної науки. Проте, в останні 10–15 років в цій галузі відбулись якісні зрушення. Раніше проблема потужності пристроїв в транспортних вузлах мала самодостатнє значення і розрахунок призводив до того мінімального (враховуючи деякі резерви) об’єму пристроїв, що був необхідний для освоєння вантажо- і пасажирообігу.

Удосконалення методів розрахунків, запропоновані в останні роки, надали проблемі потужності пристроїв в транспортних вузлах більш комплексний характер, і тепер розрахунок дозволяє визначити оптимальний об’єм пристроїв, при якому забезпечується не просто освоєння заданого вантажо- та пасажирообігу, але і його освоєння при встановленому якісному рівні експлуатаційної роботи транспортного вузла, наприклад при заданому часі знаходження рухомого складу в вузлі і т. д. На сьогодні мо-

ва йде не просто про визначення потужності пристроїв в транспортному вузлі, а й про визначення певної потужності, відповідно визначеному рівню експлуатаційних показників, що являє собою одне з фундаментальних досягнень транспортної науки за останні декілька десятиліть.

При оцінюванні якості функціонування різних систем масового обслуговування, за приведеними формулами, приходиться стикатися з помилками, викликаними різноманітними причинами. Крім помилок, через неповний облік нестационарності системи, можливі помилки в визначенні вихідних даних, а також методичні помилки, викликані різноманітними допущеннями та спрощеннями.

При розрахунку показників роботи системи вихідних даних зазвичай визначається шляхом обстеження пристроїв збір статистичних матеріалів та іншими методами, тобто визначається, як правило, приблизно з певними похибками. Зазвичай середньоквадратична помилка інтенсивності потоку і часу обслуговування становить не менше 2–3 % величини  $\lambda$  (інтенсивність вхідного потоку транспортних засобів) та  $t$  (час обслуговування), що може привести до помилки в розрахунку  $\varphi$  (завантаженість системи) на  $\Delta\varphi = 0,07 \div 0,08$  і відповідним похибкам у визначенні  $v$  (довжина черги) та  $\omega$  (середнє очікування обслуговування).

Методичні помилки залежать від прийнятих спрощень при описі реальних процесів і систем математичною моделлю. З теорії масового обслуговування відомо, що найпростіший потік підпорядкований закону розподілу Пуассона. Оскільки потік автомобілів є найпростішим, тобто задовольняє вимогам стаціонарності, однорідності і відсутності наслідків, то ймовірність того, що протягом одиниці часу на підприємство надійде  $m$  автомобілів за час  $t$ , визначається законом розподілу Пуассона.

Точні пуассоновські чи інші прості системи, для яких в теорії масового обслуговування отримані загальні аналітичні рішення, в реальних умовах зустрічаються надзвичайно рідко. Так, вхідний потік лише приблизно описується прийнятим для розрахунку розподілом, що не враховуються різні обмеження на число вступників та обслуговування транспортних одиниць і інші умови роботи реальних систем.

Оцінити вплив цих факторів на точність розрахунків якою сходнією формулою практично неможливо. Крім того, потрібно мати на увазі, що навіть для традиційних об'єктів теорії масового обслуговування остання розроблена ще недостатньо повно. Аналітичний метод виконання завдань масового обслуговування докладно розроблений тільки для найпростішого випадку – найпростішого потоку і показового закону розподілу часу обслуговування. Для систем масового обслуговування, так само як для більш складних потоків і багатозафазових систем, аналітичні методи або розроблені недостатньо, або зовсім не розроблені. Тим більше недостатні ці методи при розрахунках елементів транспортних вузлів, що представляють собою складні багатозафазні системи.

### **Список використаних джерел:**

1. Кунда Н. Т. Дослідження операцій у транспортних системах : навчальний посібник для студентів напряму “Транспортні технології” вищих навчальних закладів / Кунда Н. Т. – К., 2008.
2. Жерновий Ю. В. Імітаційне моделювання систем масового обслуговування / Жерновий Ю. В. – Львів, 2007.
3. Миротин Л. Б. Интегрированная логистика накопительно-распределительных комплексов (склады, транспортные узлы, терминалы) / Миротин Л. Б., Некрасов А. Г., Куликова Е. – 2003.
4. Касаткин Ф. Организация перевозочных услуг и безопасность транспортного процесса / Касаткин Ф., Коновалов С. И. – 2004.
5. Павский В. А. Теория массового обслуживания / Павский В. А. – Кемерово, 2008.

### **ЕЛЕКТРОННЕ ВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ЯК ФАКТОР ПОЗИТИВНОГО СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ**

*Добролежса К. М., Іванченко М. О., студентки  
(Науковий керівник – к.е.н., доцент Рибальченко Л. В.)  
(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

На сьогоднішній день за умови стрімкого інформаційно-технологічного розвитку без сучасних швидкісних комп’ютерних комунікацій жодна система управління не зможе приймати великий обсяг управлінських рішень, а держава підтримувати рівень ефективності урядових і політичних інститутів. Процеси державного управління зазнають значної трансформації, а управління галузями народного господарства чим далі більше вимагає використання Інтернет-ресурсів і розгалужених інформаційних комунікацій. Така ситуація об’єктивно обумовила формування концепції електронного урядування.

Міжнародний досвід показує, що технології електронного урядування сприяють покращенню ефективності та якості адміністративних послуг, зниженню корупції, мінімізації адміністративного тягаря для громадян і бізнесу, а також посиленню демократії та конкурентоспроможності.

Розвиток електронного урядування в Україні офіційно задекларовано у Конституції та має усю необхідну нормативно-правову базу для активного впровадження та застосування в країні. Але використання можливостей глобальної мережі при розвитку електронного урядування в Україні передбачає вирішення комплексу важливих організаційних питань: здійснення належного забезпечення органів державного управління всіх рівнів відповідною матеріально-технічною базою, проведення стандартизації інформаційних технологій державного управління, створення швидкісних мереж передавання і обробки цифрової інформації,

забезпечення доступу до Інтернет кожної української родини, допомога деяким соціальним категоріям громадян України сплачувати Інтернет-послуги. Зазначимо, що наразі Україна не має досвіду у здійсненні вказаних вище заходів [1].

Крім того, державний апарат України зараз відчуває дефіцит кваліфікованих кадрів у галузі інформаційно-комунікаційних технологій. Необхідний професіоналізм має включати як базову технічну компетентність у сфері інформаційних технологій, так і розуміння завдань нового інформаційного суспільства. Органи управління повинні вжити заходів, що дозволяють визначити ступінь професіоналізму й гарантувати його наявність у службовців з метою підвищення ефективності існуючої нині системи електронного урядування.

За результатами міжнародної оцінки розвитку електронного урядування “United Nations E-Government Survey 2014. E-Government For The Future We Want”, Україна у 2014 р. посіла 87-ме місце серед 193 країн – членів ООН. Водночас в Україні поступово складаються необхідні передумови для розвитку електронного урядування. Так, за різними оцінками, абонентами Інтернету в країні є від 19 до 24 млн осіб, 29 % з яких постійно відвідують сайти органів влади та місцевого самоврядування. Відсоток підключених до мережі Інтернет робочих місць в апараті та структурних підрозділах обласних державних адміністрацій становить 92 %, в районних державних адміністраціях – 65 % [2].

Значного позитивного впливу електронне урядування здійснило на функціонування місцевого самоврядування. Так, наприклад, система електронного документообігу Дніпропетровської ОДА базується на комп'ютерній програмі “ДОК ПРОФ” (платформа Oracle). Активне запровадження системи електронного документообігу (далі – СЕДО) в органах влади Дніпропетровської області протягом 2006–2015 рр. дозволило: 1) скоротити час обробки документів на 30 % від робочого часу та зменшити вплив людського фактора у технологічних процедурах діловодства; 2) організувати більш якісне опрацювання проектів і нормативно-правових актів за рахунок здійснення контролю якості підготовки проектів документів на етапі їх створення; 3) виключити спроби фальсифікації та втрати документів; 4) створити єдиний інформаційний простір для вводу, обробки, аналізу, зберігання документів і міжвідомчої взаємодії; 5) забезпечити захист інформації та надійність її зберігання відповідно до вимог чинного законодавства (на затвердження документу витрачається на 20 % робочого часу менше) [3].

Оцінюючи е-готовність України, можемо сказати, що країна відійшла від початкового етапу готовності до фази впровадження е-урядування, втім, існує великий потенціал використання переваг ІКТ практично в усіх напрямках державного управління, особливо це стосується е-послуг. Тому доцільним є впровадження таких заходів: 1) проведення інформа-



ційної кампанії для поширення популярності технологій е-урядування серед населення; 2) створення окремих інформаційних ресурсів для навчання та інформування мешканців з питань е-урядування. Виконання цих завдань значно прискорить розвиток ЕУ в Україні.

### **Список використаних джерел:**

1. Кагановська Т. Є. Електроннеурядування як форма державного управління в Україні: сучасний стан і перспективирозвитку / Т. Є. Кагановська // Форум права. – 2014. – № 2. – С. 176–182.

2. Моніторинг впровадження інструментів електронного урядування в органах місцевогосамоврядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.auc.org.ua>

3. Звіт “Кращі практики з електронного урядування в Дніпропетровській області” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.eef.org.ua/attachments/article/375/egovreport\\_3\\_0.pdf](http://www.eef.org.ua/attachments/article/375/egovreport_3_0.pdf)

## **УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМ МЕНЕДЖМЕНТУ ЯКОСТІ**

*Шингур В. О., студентка*

*(Науковий керівник – к.т.н., доцент Халіпова Н. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Важливою умовою успішного розвитку економіки на сьогодні є виробництво конкурентних продукції та послуг, що є можливим тільки за умов підвищення стандартів якості. В умовах прискорення науково-технічного прогресу, глобалізації економіки, загострення конкуренції виробників актуальність проблем якості постійно зростає. У зв'язку з цим в останні роки активно розвиваються системи, методи та інструменти менеджменту якості. Впровадження наукових основ управління якістю дозволяє об'єктивно оцінювати вимоги споживачів, застосувати їх до створення продукції відповідної якості, виявляти слабкі місця, які заважають досягненню необхідної якості товарів та послуг та правильно обирати попереджуючі дії.

Умовою створення конкурентоздатної продукції на транспорті є безперервне вдосконалення послуг, що надаються, задоволеність споживачів рівнем їх якості. Актуальність даних питань обумовило розвиток в останні роки нових концепцій, методів та систем менеджменту якості, що намагаються вирішити ці проблеми.

До найбільш відомих сучасних методів забезпечення якості відносяться: концепція “Шість сигм”, програма “5S”, “Економне виробництво”, аналіз ефективності систем менеджменту якості й організації в цілому за допомогою системи збалансованих показників та інші.

Система “Економне виробництво” (LeanProduction) ґрунтується на принципово нових підходах щодо культури менеджменту й організації

виробництва [1] та пропонує набір інструментів та методик, що дозволяють суттєво знизити втрати, здешевити та прискорити процеси. Однак, поряд із суттєвим підвищенням ефективності виробництва, його розгортання неможливо без витрат, реорганізації виробництва, наполегливої праці колективу працівників.

Характерною особливістю методології “Шість сігм” є підвищена увага до взаємозв’язків характеристик процесів з фінансовими результатами роботи компанії. Методологія “Шість сігм” розвивається за двома напрямками: збільшення уваги щодо забезпечення вимог до якості, аніж до її оцінки; розширення арсеналу засобів і методів досягнення потрібної якості.

Перспективним є використання в методології “Шість сігм” принципів “Економного виробництва” загального обслуговування обладнання, TQM. Розглянемо переваги сумісної реалізації концепції “Шість сігм” (SixSigma) та “Економне виробництво” (LeanProduction) в інтегрованій концепції LeanSixSigma [2], особливості нової концепції та її ефективність.

Основною причиною успіху концепції “Шість сігм” є ефективна організація її застосування, що полягає у проектному підході до вирішення проблем, забезпечення проектів всіма видами ресурсів, активною участю керівництва в роботі над проектами та їх реалізацією (особлива роль належить освіченим спеціалістам та командам). Перевагами ж концепції “Економне виробництво” є нова організація виробництва (система KANBAN), система інструментів, що дозволяють здешевлювати та прискорювати процеси, а також чітке формулювання основних джерел втрат в організації, розробка та застосування методів їх зменшення.

Загальним для даних концепцій є їх універсальність, тобто можливість використання як на виробництві, так і в сфері послуг; прискіплива увага до процесів, тобто покращення окремих процесів є метою обох концепцій; висока ефективність.

Водночас кожна з концепцій має певні недоліки, обмеження щодо кола вирішуваних задач, що може бути усунено при сумісному використанні цих концепцій.

Недоліками та обмеженнями концепції “Економне виробництво” є: відсутність вимог до форми реалізації концепції, необхідної для цього інфраструктури, формалізованих обов’язків з боку керівництва; недостатня увага задоволеності споживачів; недостатнє використання статистичного управління процесами для усунення втрат.

Недоліками та обмеженнями концепції “Шість сігм” є: недостатня увага до різних видів втрат організації за виключенням дефектів продукції та процесів, що пов’язані з варіабельністю їх характеристик; не враховується вплив тривалості процесів на задоволеність його споживачів; обмеженість кола задач та інструментів, що використовуються.

Об’єднання даних концепцій дозволяє усунути їх недоліки. Практика показує, що використання інтегрованої концепції LeanSixSigma до-

зволяє в короткі терміни знизити собівартість продукції та послуг; скоротити час надання послуг, зменшити кількість дефектної продукції, підвищити без додаткових витрат об'єм виконуваних робіт, знизити собівартість проектних робіт та в цілому скоротити час виконання проектів.

### **Список використаних джерел:**

1. Вумек Д. Бережливое производство / Д. Вумек, Д. Т. Джонс ; пер. с англ. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2004.
2. Фомичев С. К. Концепция “Шесть сигм” и “Бережливое управление”: звездный союз / Фомичев С. К., Скрябина Н. И., Уразлина О. Ю. // Методы менеджмента качества, 2004. – № 6.

## **АВТОМАТИЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ ТЕСТУВАННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ**

*Бурдейна А. В., студентка*

*(Науковий керівник – старший викладач Лавренюк І. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Програмні продукти демонструють стійку тенденцію до зростання й ускладнення. Це природно – продукти розвиваються, в них з'являються нові функції і можливості. Але при цьому зростає також складність самих продуктів, взаємозв'язків їх компонентів і підсистем, інтеграція з іншими додатками. Все це створює значну ймовірність виникнення дефектів у програмному забезпеченні.

Тому зараз тестування є неодмінною умовою успішного функціонування як для гігантів індустрії таких як Google, Microsoft, IBM чи Oracle, так і для розробників програмного забезпечення “під замовлення”.

Під автоматизацію процесу тестування в широкому сенсі розуміється використання інструментів на будь-якій фазі фундаментального процесу тестування. Це можуть бути інструменти для автоматичної генерації звітів за результати тестування, інструменти для створення тестових даних тощо.

Інструменти тестування можуть поліпшити його ефективність шляхом автоматизації повторюваних завдань. Засоби тестування також можуть поліпшити надійність тестування шляхом, наприклад, автоматизації порівняння великих обсягів даних чи емуляції користувачької поведінки.

Існуючи інструменти можна класифікувати за декількома критеріями – цілі, вартість (комерційні, безкоштовні, з відкритим кодом), за технологією, що покладено в основу тощо.

Автоматизація емуляції поведінки користувача має ряд безперечних переваг, однак не може повністю замінити ручне тестування через наступні причини: реалізація користувачького інтерфейсу не передбачає або робить економічно не вигідним емуляцію впливів на нього (напри-

клад, у випадку, коли не має можливості отримати доступ до елементів графічного інтерфейсу та їх атрибутів); короткостроковий проект (написання скриптів для автоматизації дії користувача коштує мінімум трьом циклам ручного тестування [1] і для короткострокових проектів не має економічного сенсу); а також через те, що лише тестові набори для ручного виконання можуть слугувати оцінці таких характеристик як практичність графічного інтерфейсу користувача, перевірка його відповідності певним стандартам або для проведення приймального тестування.

Оскільки ручне виконання тестів не може бути заміщено автоматичним і має своє місце у життєвому циклі розробки кожного продукту, для нього також необхідно залучати інструментальну підтримку з метою скорочення затрат часу спеціалістів відділу тестування і усунення “людського” фактора – можливості допуститися помилки.

Тому була висунута наступна задача для дослідження: віднаходження підходу до автоматизації процесу генерації тестів для ручного виконання.

Підхід повинен відповідати наступним вимогам:

*Гнучкість.* Підхід повинен бути досить універсальним, щоб бути поширеним на додатки з різних предметних галузей, виконаним з використанням різних архітектур і технологій.

*Простота і легкість.* Реалізація повинна бути досить простою, щоб не виникло необхідності тривалої і кошовної перепідготовки персоналу.

Підхід до побудови тестів на основі специфікацій (метод “Чорного ящика”) було вибрано на основі техніки побудови діаграми станів і переходів. Діаграма станів і переходів використовується там, де аспекти системи можуть бути описані як скінчений автомат. Це означає, що система може перебувати в (скінченому) числі різних станів, і переходи з одного стану в інший. На основі моделі скінченого автомату будуються тести. Перевагами такого підходу є те, що в ньому перераховуються всі можливі комбінації станів – переходів, а не тільки ті, що є правильними: тестування неправильних шляхів використовується для додатків з високими ступенями ризику. Вибір скінченого автомату для моделювання програмного забезпечення у контексті даної задачі зумовлений тим, що він представляє собою своєрідний “чорний ящик” – на який подаються вхідні сигнали і з якого приймаються вихідні. “Чорного ящика” є досить, щоб перевірити поведінку додатку, тобто виконати його функціональне тестування.

Реалізації поставленої задачі щодо автоматизації процесів тестування програмного забезпечення покладена в основу логіки розроблюємого додатку, який повинен реалізувати наступну функціональність для користувача:

- користувач будує діаграму станів і переходів для продукту, що необхідно перевірити;
- користувач запускає додаток, надаючи йому на вхід множину ребер графу переходів;

- система будує усі шляхи графа (множину тестових випадків);
- система будує тестовий набір, користуючись заданим критерієм покриття;

- користувач співставляє кількість станів їх описанню на природній мові(якане може бути повністю оброблена автоматично), отримуючи таким чином тестові випадки для перевірки цільової системи.

Основним кроком для створення автоматизованої системи тестування є визначення основних алгоритмів для рішення певних задач, розробка головних кроків їх проведення.

Слід звернути увагу, що тестування не гарантує якості прикладки, а лише проводить її аудит, і впливає на неї побічно: коли виявлені протягом тестування недоліки будуть виправлені, якість продукту зросте.

### **Список використаних джерел:**

1. Cost Benefits Analysis of Test Automation, Douglas Hoffman, Software Quality Methods, LLC; Douglas Hoffman, 1999. – 14 с.

## **ОСОБЛИВОСТІ СЛІДОВОЇ КАРТИНИ МІСЦЯ ПОДІЇ ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНОЇ ПРИГОДИ**

*Могильова О. Л., студентка*

*(Науковий керівник – д.ю.н., професор Антонов К. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Зважаючи на те, що огляд місця події є невідкладною слідчою дією, його слід проводити якнайшвидше після отримання повідомлення про дорожньо-транспортну пригоду. Обстановка, в якій трапилось ДТП, знає швидких змін через інтенсивний рух транспорту і великий вплив на слідову картину погодних умов, що може призвести до швидкої суттєвої зміни чи знищення слідової картини. Проте, так як його проведення обов'язково потребує спеціальних знань (переважно в галузі автотехніки, трасології та криміналістики), а отже, залучення відповідних спеціалістів, то це значно зменшує можливість негайного виїзду на місце події оперативної слідчої групи.

При огляді місце дорожньо-транспортної пригоди можлива одна з двох найпоширеніших ситуацій, коли водій з метою уникнення відповідальності:

- або зник з місця дорожньо-транспортної пригоди, залишивши автомобіль на місці події;

- або залишив місце події на автотранспортному засобі.

Залежно від ситуації планується огляд.

*У випадку розслідування ДТП, коли водій на автотранспортному засобі залишив місце події, учасникам огляду місця події слід зосередити увагу на виявленні та фіксації:*

- слідів транспортного засобу (в тому числі фіксації ширини слідів і конфігурації малюнка протектора);

– залишків освітлювальних і сигнальних приладів, фрагментів корпусу та запчастин, які до зіткнення належали транспортному засобу, що залишив місце події (зокрема, окремі деталі автомобіля можуть надати підстави для висновку про те, що за наявності таких пошкоджень вона не могла далеко від'їхати або довго самостійно рухатися і може знаходитись поблизу від місця події, а також дозволять встановити тип і модель транспортного засобу);

– залишків лакофарбового покриття автотранспортного засобу;

– слідів мастил, гальмівної рідини;

– слідів контакту транспортного засобу з окремими предметами (на бордюрі, дорожньому полотні, електричних опорах тощо);

– предметів, які до зіткнення перебували у салоні автомобіля (одяг, інші речі);

– слідів взуття, предметів, залишених на місці ДТП водієм або пасажиром (наприклад, коли вони виходили з автомобіля) або тих, які належали потерпілим особам [1, 56].

Саме за такими слідами та за допомогою спеціалістів-автотехніків можна вже під час огляду місця події отримати попередню інформацію щодо автомобіля – учасника ДТП: про його марку, модель, колір, наявність особливих прикмет і пошкоджень, які є результатом участі у ДТП.

*При зникненні водія, який залишив автомобіль на місці події:*

– особливо ретельно оглядають салон чи кабінку автомобіля;

– уживають заходів для виявлення та фіксації потожирових відбитків пальців рук людини (на кермі, дошці приладів, держаку перемикачів швидкості тощо);

– біологічних слідів (наприклад, крові);

– предметів, які не належали водію [1, 58].

Обов'язково при цьому фіксують пошкодження деталей механізму керування автомобілем зони водія, які можуть бути результатом силового контакту з тілом водія при під час зіткнення автомобіля з перешкодою. На цих деталях можуть залишитися різні сліди, фрагменти або волокна тканини одягу особи, яка знаходилася за кермом, а тому з місцю водія, кермовому колесу і панелі приладів приділяють особливу увагу.

Досліджуючи слідові картини злочину, слідчий встановлює обстановку та спосіб його вчинення, які в подальшому дають змогу встановити інші обставини злочину та особу злочинця. Залежно від ситуації слідчий при огляді місця події має звертати увагу на певні групи слідів, і подальше їх дослідження дасть змогу притягнути порушника до відповідальності.

### **Список використаної літератури:**

1. ДТП: огляд, документування, аналіз: практичний посібник / М-во внутр. справ України; Експертна служба [авт.-упоряд.: С. О. Шевцов, В. І. Дячук]. – К. : 2013. – 264 с.

## АНАЛІЗ МЕТОДІВ ОЦІНКИ СТАЛОСТІ ЛІНІЙНИХ ДИНАМІЧНИХ СИСТЕМ ВИСОКОГО ПОРЯДКУ

*Шевченко А.С., студентка*

*(Науковий керівник – к.т.н., доцент Молотков О. Н.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Однією з важливих задач аналізу динамічних систем є вирішення питання стійкості. Стійкість – це властивість системи повертатися в початковий стан після виведення її зі стану рівноваги і припинення дії обурення. Стійкість – це одне з основних вимог, що пред'являються до системи. Якщо система не стійка, то вона не працездатна, так як будь-який вплив на таку систему викликає неприпустимий зріст фізичних величин, що характеризують роботу системи. Це можуть бути токи, прискорення, напруга тощо.

Стійкість систем важлива у багатьох сферах, зокрема це поняття невід'ємне у галузі автоматичного керування. Автоматичне керування широко застосовується в найрізноманітніших галузях: у машинобудуванні, металургії, хімічній промисловості, текстильній і харчовій, в електроламповому, скляному, поліграфічному та інших виробництвах; на транспорті, в енергетиці, техніці зв'язку тощо. Забезпечення стійкості таких систем є однією з першочергових завдань для коректного функціонування та виконання покладених обов'язків на систему.

Лінійними називаються такі системи, які в статистиці та динаміці описуються лінійними рівняннями. Однією з особливостей цих систем є те, що для них можливо застосувати принцип суперпозиції, тобто реакція системи на сукупність обурень визначається сумою реакцій системи на кожне обурення, що діє на систему в кожний момент часу. Реальні системи, особливо складні – нелінійні. До лінійного опису системи можливо звести невеликий клас динамічних систем. Але не дивлячись на обмеженість лінійних моделей їх роль дуже важлива. Це пояснюється тим, що припущення про лінійність системи не призводить до значних похибок при аналізі системи в "малому", і водночас суттєво спрощує її дослідження. Більше того, методи дослідження реальних нелінійних систем в значній мірі базуються на методах дослідження лінійних систем.

Динамічні режими лінійних систем досліджуються за допомогою їх математичних моделей. При цьому будь-яку лінійну динамічну систему можливо представити у вигляді типових структурних ланок.

За допомогою такого опису системи та методів оцінки стійкості систем було створено програмний продукт, що дозволяє оцінити задану систему на предмет стійкості. Було застосовано три методи: Гурвіца, Михайлова та Найквіста.

Критерій Гурвіца є алгебраїчним критерієм. Обрання цього критерію зумовлено легкою реалізацією його на обчислювальній техніці.

Критерії Михайлова та Найквіста базуються на використанні частотних характеристик та є наочними. Їх можливо використовувати для систем вищих порядків, ніж критерій Гурвіца, оскільки задача обчислення реальної та уявної частини, як функції частоти  $\omega$  не пов'язано з обчислювальними проблемами, як це можливо в критерії Гурвіцу. Відмінністю критерію Найквіста є те, що їм можна користуватися до того як проектування системи завершено та встановити факт стійкості або не стійкості на підставі експерименту з розімкненою системою.

У результаті використання створеного програмного продукту було виявлено недоліки класичних методів аналізу стійкості. Головним з недоліків є неможливість їх використання для аналізу стійкості систем високих порядків.

У зв'язку з цим ставляться такі завдання:

1. Провести аналіз існуючих методів оцінки стійкості систем та виокремити серед них методи, що спроможні оцінити стійкість систем вищих порядків.

2. Розв'язують модельні задачі оцінки стійкості лінійних систем високого порядку різного призначення та різної фізичної природи з метою виявлення методу, який має найкращі характеристики. А саме: найбільш широкий спектр застосування, найкращу працездатність та швидкодію.

3. Проаналізувати результати та надати рекомендації стосовно використання обраних методів.

#### **Список використаних джерел:**

1. Михайлов В. С. Теория управления / Михайлов В. С. – К. : Вища школа, 1998.

2. Теория линейных систем автоматического управления / Бабак Н. А., Воронов А. А., Воронова А. А. и др. ; под ред. А. А. Воронова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Высш. шк., 1986. – 367 с.

### **АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТРАНСПОРТНОЇ СИСТЕМИ НА ОСНОВІ ІМІТАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ**

*Коциловський М. П., студент*

*(Науковий керівник – к.т.н., доцент Кузьменко А. І.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Сучасну цивілізацію важко уявити безрозвиненої транспортної системи. Транспортні операції забезпечують обмін сировиною та матеріалами, що необхідні для повноцінного функціонування промисловості. Головним завданням будь-якої транспортної системи є якнайкраще задоволення потреб транспортних послуг на основі ефективної взаємодії елементів внутрішнього середовища транспортно-дорожнього комплексу з



урахуванням екологічності, надійності, безпеки і транспортного обслуговування зовнішнього середовища.

На сьогодні транспортні системи виступають основою функціонування світової економіки. Вони можуть носити регіональний, національний, континентальний чи міжконтинентальний характер, але всі вони є елементами глобальної виробничої інфраструктури та безпосередньо впливають на її формування і функціонування. Проте в кожній з них можна виділити ключові проблеми, що зменшують ефективність їх використання. До таких проблем відносяться насамперед надійність транспортних систем, оптимальність їх використання, модернізація та адаптація до сучасних ринкових умов, раціональний розподіл транспортної мережі та розподіл основних параметрів транспортної системи.

На території України існують як глобальні транспортні системи, так і безліч локальних мереж окремих транспортних підприємств. Більшість з них, без сумніву, потребують удосконалення та реконструкції. Крім того, навіть сучасні транспортні системи потребують переосмислення та розробки наукових підходів, що базуються, в основному, на економічних критеріях та підвищенні функціонування систем в цілому.

Таким підходом, без сумніву, є імітаційне моделювання [1], в ході якого система, що досліджується, замінюється імітатором, і з ним проводяться експерименти з метою отримання інформації про цю систему. Використання такого підходу дозволяє заощаджувати час та ресурси, не вдаючись до експериментів на реальному об'єкті. Крім того, імітаційне моделювання сприяє удосконаленню транспортної системи не тільки на локальному, але й на глобальному рівнях.

До переваг імітаційного моделювання можна віднести можливість вирішення таких задач, як розподіл обсягів перевезень за кожним видом транспорту між підприємствами, планування розподілу вантажопотоків між різними видами транспорту чи керування перевезеннями. Зокрема, цей метод доцільно використовувати при розробці оптимального маршруту або розкладу прямування окремого транспортного засобу.

У даній роботі, на підставі даних [2], виконано дослідження залежності розміру вантажопотоку від інтенсивності вхідного потоку та цінного потенціалу. У якості структурної моделі транспортної системи підприємства було запропоновано схему, що складається з трьох рівнів [3]. Необхідно відзначити, що з метою спрощення поставленої задачі розглядається транспортна система транспортування матеріальних засобів.

На першому верхньому рівні знаходяться транспортні зв'язки підприємства із суміжниками, і покупцями товару, що випускається. На другому рівні – міжцехові транспортні зв'язки. На третьому знаходяться внутрішньоцехові зв'язки. Крім того, рівні пов'язані між собою окремими вертикальними зв'язками. Для запропонованої моделі виконані дослідження зміни швидкості вантажопотоку, який обслуговується підпри-

емством, в залежності від шляху, пройденого транспортним засобом, та часу на здійснення технологічних операцій при заданому законі їх зміни в залежності від часу.

Крім того, в ході моделювання транспортної системи, було створено загальну структуру імітаційної моделі, встановлено характеристики зв'язку та візуалізовано результати роботи як одночасно всієї моделі, так і її окремих елементів. Такі дослідження дають можливість попередньої оцінки для можливості зміни залишків продукції, що перевозиться, на складах. У процесі моделювання було отримано графік, який характеризує зменшення складських запасів при визначеному виді вартісного потенціалу, що дозволяє зробити висновки про засіб скорочення запасів на проміжних складах.

При цьому система описується такими локальними параметрами [4]: масою що переміщуються або об'єктів, що транспортуються, довжиною шляху транспортування, вартістю транспортування, часом транспортування. Отже, можна зробити висновок, що методи імітаційного моделювання дозволяють досить точно описувати процеси, які відбуваються у транспортних системах. Це сприяє підвищенню ефективності використання досліджуваних систем.

#### **Список використаних джерел:**

1. Ситник В. Ф. Імітаційне моделювання / В. Ф. Ситник, Н. С Орленко.
2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Вавилов А. А. Имитационное моделирование производственных систем / Вавилов А. А. – Берлин, 1998.
4. Шеннон Р. Ю. Имитационное моделирование систем-искусство и наука / Шеннон Р. Ю. – М. : Мир, 1998.

### **ОБГРУНТУВАННЯ ГРАНИЧНИХ ВЕЛИЧИН ПОКАЗНИКІВ ГОТОВНОСТІ ХМАРНИХ ІНФРАСТРУКТУР**

*Прокопенко Р. А., студентка*

*(Науковий керівник – к.т.н., доцент Іванченко О. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

У сфері інформаційних технологій все більшого поширення набувають хмарні технології. Суть хмарних технологій (ХТ) полягає в тому, що користувач може працювати в режимі онлайн з потрібними йому додатками (програмами), файлами незалежно від конкретного апаратного забезпечення, на якому він буде працювати [1].

Найбільш поширеними серед хмарних інфраструктур є інфраструктури, побудовані на основі використання сервісів Amazon EC2, IBM SmartCloudEnterprise, IBM Smart Business Desktop Cloud. Відомо, що в

хмарних інфраструктурах (ХІ), відповідний обчислювальний ресурс надається на вимогу, реалізуючого через операційну систему, у вигляді певної кількості фізичних машин (ФМ), які розгортаються на базі хмарних провайдерських інформаційних центрів (ХІЦЦ).

Зі збільшенням числа ФМ виникають проблеми забезпечення надійності інфраструктури, пов'язані, зокрема, зі зростаючими потребами в енергетичних затратах і вартості охолоджуючого обладнання. В рамках єдиного методологічного підходу виникає необхідність побудови удосконалених напівмарківських моделей (ПММ) функціональної готовності та надійності ХІ [2].

Необхідність застосування ПММ пов'язана з тим, що потоки заявок на митний контроль не можна розглядати як найпростіші, а час відновлення компонентів інфраструктури не може бути розподіленим тільки за експоненціальним законом.

Тоді за вказаними чинниками оптимізаційний критерій для визначення граничних величин готовності ХІ можна записати у такому вигляді:

$$\xi_{opt} = \begin{cases} K_{\Gamma_{IaaS}} \leq K_{\Gamma_{IaaS}}^* ; \\ C_{IaaS} = C_{OБ_{IaaS}} + C_{ЭП_{IaaS}} + C_{P_{IaaS}} + C_{ПП_{IaaS}} + C_{OЗ_{IaaS}} \rightarrow C_{IaaS_{min}} \\ n_h \geq 0, n_w \geq 0, n_c \geq 0; \\ E_{resp} \rightarrow E_{min} \end{cases} \quad (1),$$

$C_{IaaS}$  – показник економічної ефективності застосування ХІ за призначенням;

$n_h, n_w, n_c$  – кількість ФМ в гарячому, теплому та холодних пулах;

$E_{min}$  – математичне сподівання часу простою унаслідок ресурсних обмежень.

Виходячи з критерію (1), запропоновано виконувати оцінку граничних величин показників готовності хмарних інфраструктур, застосовуючи відповідний інструментарій, інтерфейс якого представлений на рис. 1.

Таким чином, запропонований інструментарій слід розглядати як такий, що відповідає сучасним тенденціям розвитку хмарних інфраструктур. При цьому можна вважати, що застосування розробленого інтерфейсу дозволить майбутньому корпоративному користувачеві ефективніше вирішувати питання щодо забезпечення функціональної готовності та надійності ХІ і здійснювати вибір того чи іншого архітектурного рішення у відповідності з зазначеним критерієм.

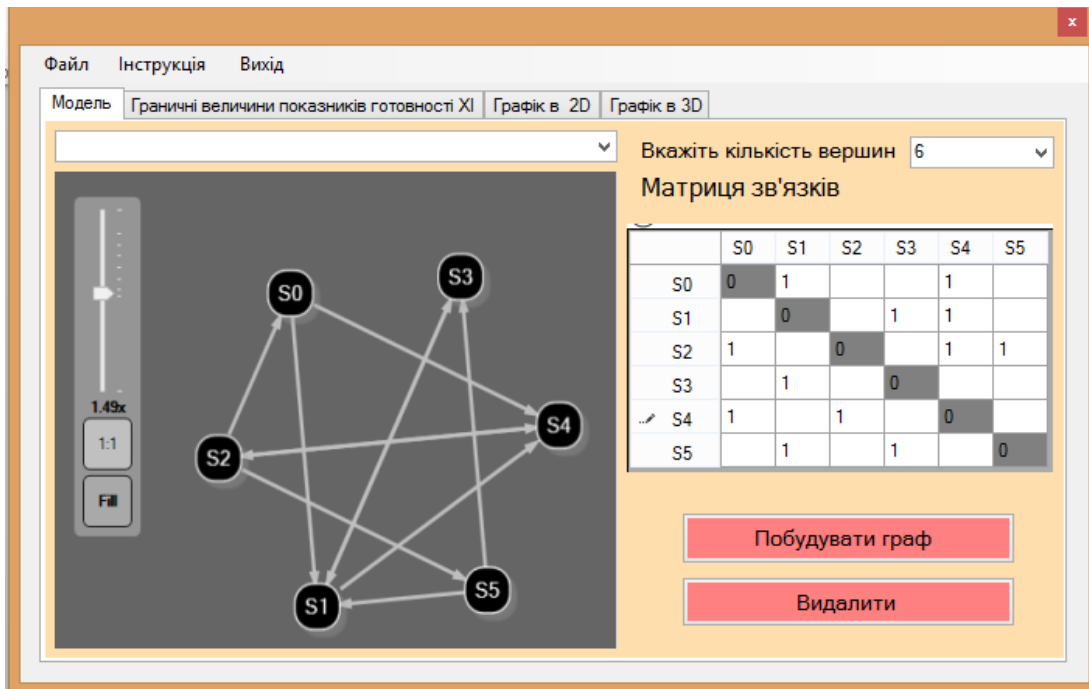


Рис. 1. Інтерфейс інструментарію для оцінки граничних величин показників готовності XI

#### Список використаних джерел:

1. Kesari Mishra Model Based Approach for Autonomic Availability Management / Kesari Mishra, K. S. Trivedi // Proc. of the Intl. Service Availability Symposium, Helsinki , Finlande, 2006. – Vol. 4328. – pp. 1–16 p.
2. Безопасность критических инфраструктур: математические и инженерные методы анализа и обеспечения / под. ред. В. С. Харченко – Министерство образования и науки Украины, Национальный аэрокосмический университет им. Н. Е. Жуковского “ХАИ”, 2011. – 641 с.

## ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ В МИТНІЙ СПРАВІ

*Петренко І. В., аспірантка*

*(Науковий керівник – д.т.н., професор Яковенко В. О.)*

*(Університет митної справи і фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Митна служба України є центральним органом виконавчої влади, який забезпечує втілення в життя державної митної політики, організовує функціонування митної системи, здійснює керівництво дорученою йому сферою управління, несе відповідальність за її стан і розвиток.

Відкритим залишається питання про необхідність постійного підвищення ефективності функціонування митної служби та необхідність більш чіткого управління в системі митної служби. Це привело до реор-

ганізації її структури, яка позитивно позначилася на найважливішому показнику діяльності митної системи – грошових надходженнях до державного бюджету. Для досягнення оптимальних показників роботи митної служби України є необхідність в удосконаленні структури окремих підрозділів митної служби відповідного механізму управління. Саме тому завдання побудови раціональної структури підрозділів митної служби та системи управління є актуальним, і має значний практичний інтерес. Один з можливих шляхів розв'язання цього завдання – побудова на основі системного підходу моделей функціонування підрозділів та систем митної служби і визначення за допомогою них негативних та позитивних факторів, які впливають на ефективність функціонування митної служби [1].

Управління в митній системі будується за ієрархічним принципом. У цьому проявляється одна із загальних властивостей організації системи – зосередження функцій, при якому функція одного рівня не просто підпорядкована функції іншого, а є умовою її виконання, тобто взаємно підкріплювальні дії окремих функцій спрямовані на виконання основної, первинної функції [2].

В митній службі України існують визначені показники її ефективної діяльності. Під ефективністю діяльності митних органів ми розуміємо показник, що відображає співвідношення результатів діяльності у відповідній сфері (справляння податків і зборів, кількість товарів, митне оформлення яких здійснено, тощо) та залучених для досягнення таких результатів ресурсів (грошових, трудових). Очевидно, що показники ефективності діяльності митних служб необхідно визначати, апелюючи до основних завдань, які виконують митні органи держави. До низки пріоритетних завдань митних органів будь-якої країни належить митний контроль.

Необхідність досягнення тієї чи іншої цілі митної служби в конкретних умовах формулюється у вигляді задачі управління – як подолання деякого протиріччя, причому вихідні умови інтерпретуються як підцілі мети, що досягається.

Цілі митної служби як великої системи за характером поділяться на цілі властивостей, складу та структури. Властивості описують динамічні характеристики процесів перетворення митної інформації; цінність та старіння інформації, що циркулює в митній системі; властивості алгоритмів перетворення інформації. Склад характеризує деяку сукупність якісно відмінних елементів, що утворюють систему або якісні форми прояву митної інформації та форми її представлення, склад потоків митної інформації та етапи її перетворення, за яких функціонування оптимальне або близьке до нього. Структура відображають зв'язки між елементами митної системи або послідовність операцій, за яких забезпечуються оптимальні, а також близькі до них умови функціонування митної системи, структуру передачі, опрацювання та перетворення митної інформації усередині вузла управління (митному відділі), структуру окремого пере-

творювача інформації (митник, комп'ютер), форми стосунків між підсистемами та між членами колективу.

Глобальною ціллю функціонування митної служби є ефективність функціонування.

Якщо ґрунтуватись на цілісному підході, то митну справу можна розглядати в чотирьох напрямках: економіка, право, організація, психологія, а ефективність функціонування митної служби має залежати від економічних показників ефективності (грошових надходжень від митної діяльності), організаційно-технологічних показників (кількості оформлених і пропущених вантажів, транспортних засобів, міжнародних поштових відправлень, осіб, що перетинають кордон і т. д.), правоохоронних показників ефективності (кількості затриманих речей заборонених для перевезення через кордон України, затриманої валюти, кількості заведених справ про контрабанду, про порушення митних правил і т. д.), психологічних показників ефективності (рівня професійної підготовки, кількості розроблених та впроваджених технологій, кількості проведених перевірок, виїздів, контролів, порушень трудової та службової дисципліни, участі в громадській роботі тощо). Кожен окремий показник вважається ціллю [2].

Підводячи підсумок, можна сказати, що одним із пріоритетних напрямів розвитку митної служби України є впровадження прогресивних інформаційних технологій у сфері діяльності митної служби. Одною з таких технологій є системний аналіз об'єктів управління.

#### **Список використаних джерел:**

1. Яковенко В. О. Моделювання інформаційних процесів управління підрозділом митної служби / В. О. Яковенко, Ю. В. Ульяновська // Вісник Академії митної служби. – 2008. – № 2. – С. 71–77.

2. Горский Ю. М. Системно-информационный анализ процессов управления / Горский Ю. М. – Новосибирск : Наука, 1988.

### **ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АВІАЦІЙНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ**

*Суркова А. В., студентка*

*(Науковий керівник – д.ф.м.н., професор Пасічник А. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

У сучасних умовах розвиток системи авіаційних перевезень на-самперед визначається впровадженням сучасних технологійсервісного обслуговування та застосуванням новітніх транспортних засобів авіаційної техніки для забезпечення найбільш ефективних та економічно вигідних перевезень.

Це досягається шляхом впровадження сучасного парку літаків, що відповідають усім міжнародним нормативним вимогам безпеки та комфорту пасажирів, забезпечення аеропорту необхідним обслуговуючим

транспорт, використання сучасних засобів перевірки і сканування багажу, надання широкого спектра сервісних послуг високого рівня за участі висококваліфікованого та досвідченого персоналу.

На сьогоднішній день досягнення конкурентоспроможності підприємств авіатранспорту як на українському, так і на світовому ринку неможливо без техніко-технологічного оновлення виробництва, без використання прогресивних методів організації виробничих процесів.

Актуальність поставленої проблеми полягає у розробці методології вдосконалення системи авіаперевезень, що приведе до збільшення попиту на дану послугу. В даній роботі пропонується методологія вдосконалення парку повітряних суден (далі – ПС). Для визначення оптимальної структури парку ПС було проведено аналіз факторів, що визначають технічні та експлуатаційні параметри повітряних суден, до яких відносяться:

- місткість повітряного судна;
- пасажиропотік (як на внутрішніх, так і на міжнародних рейсах);
- кількість внутрішніх і міжнародних рейсів;
- технічні характеристики повітряного судна (швидкість ПС, витрати пального, дальність, рівень авіаційного шуму);
- вартість технічного обслуговування.

Авіакомпанія “Дніпроавія” здійснює рейси за такими маршрутами:

Дніпропетровськ – Київ – Дніпропетровськ;

Дніпропетровськ – Одеса – Дніпропетровськ;

Дніпропетровськ – Відень – Дніпропетровськ;

Дніпропетровськ – Стамбул – Дніпропетровськ і чартерні програми.

Підприємству необхідно зупинити свій вибір на оптимальному варіанті з урахуванням надійності, економічності, можливості технічного обслуговування і пропонованого комфорту для пасажирів.

Найбільш комфортними і безпечними і водночас економічними є літаки CRJ виробництва канадської компанії і ERJ-145 виробництва бразильської компанії Embraer.

На внутрішніх рейсах, за напрямками Дніпропетровськ – Київ – Дніпропетровськ, Дніпропетровськ – Одеса – Дніпропетровськ, пасажиропотік у 2015 р. склав 151 313 тис. осіб. В Одесу літає приблизно 100 осіб, а в Київ 320 осіб у день. Загальна кількість рейсів за напрямком Дніпропетровськ – Київ – Дніпропетровськ – 5 рейсів/день, а Дніпропетровськ – Одеса – Дніпропетровськ – 3 рейса/день.

Тож, ураховуючи той факт, що в Одесу за один рейс літає 100 чоловік (по 50 в кожному напрямку), найбільш раціонально буде обрати літаки CRJ-200 та Embraer-145 з місткістю 50 крісел. Швидкість даних літаків однакова і дорівнює 650 км/год. Але, витрати палива кг/год та витрати та утримання CRJ-200 обійдуться компанії “Дніпроавія” на 100 кг та на 100 Euro більше ніж на ERJ-145. Щодо дальності польоту з пасажирами та багажем, вона дорівнює 1815 км та 1450 км для CRJ-200 та ERJ-

145 відповідно. Враховуючи той факт, що максимальна дальність від Дніпропетровську до Одеси складає всього 471 км, то обираючи необхідний нам літак, даний параметр ми можемо не враховувати. Рівень шуму обраних літаків дорівнює 80 Дб, що не перевищує установлені норми і є допустимим за ГОСТ 17228-2014. Отже, можна зробити висновок, що за напрямком Дніпропетровськ – Одеса – Дніпропетровськ найбільш раціонально буде обрати літак ERJ-145.

З огляду на те, що до Києва за один рейс літає 320 чоловік (по 160 чол. у кожному напрямку), зупинимо свій вибір на літаках B737 та A320 з місткістю 189–179 крісел відповідно. Швидкість A320 на 53 км/год більша ніж B737. Вартість утримання B737 та A320 однакова і дорівнює 2500 Euro. Дальність польоту з пасажирами і багажем у A320 дорівнює 5639 км у B737-5400 км, але цей факт не є суттєво важливим при виборі найбільш економічно вигіднішого літака, так як максимальна дальність від Дніпропетровську до Києва становить всього 476 км. Рівень шуму обраних літаків не перевищує встановлені норми ГОСТ 17228-2014 і дорівнює 82 Дб.

На основі проведених розрахунків зроблено висновок про те, що літаки Embraer-145 та Airbus-320 доцільно використовувати для внутрішніх перевезень авіакомпанією “Дніпроавіа”.

Стратегічним рішенням на першому етапі плану розвитку для компанії було рішення про заміну неекономічних літаків на існуючих маршрутах більш сучасними транспортними засобами місткістю 50–70 чоловік, а саме було прийнято рішення про експлуатацію вперше на Україні літаків Embraer-145 та Airbus-320.

## **МОДЕЛЮВАННЯ ПРОПУСКНОЇ СПРОМОЖНОСТІ АВТОМОБІЛЬНОГО ПУНКТУ ПРОПУСКУ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЛОГІСТИЧНОЇ СИСТЕМИ**

*Забоцький О. О., студент*

*(Науковий керівник – д.ф.м.н., професор Пасічник А. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Розглянуто математичний опис імітаційної моделі процесу здійснення митних операцій в автомобільному пункті пропуску. Як інструмент оцінки пропускної спроможності пункту пропуску використані положення теорії масового обслуговування.

Метою даної роботи є підвищення ефективності та якості організації роботи автомобільного пункту пропуску на основі застосування інформаційних митних технологій.

Для досягнення поставленої мети запропоновано розробити математичну модель, яка дозволяє визначити оптимальну пропускну спроможність міжнародного автомобільного пункту пропуску при здійсненні митного контролю.



Для дослідження імітаційної моделі була обрана система моделювання “Any Logic”. Дослідження проводиться за допомогою сценаріїв, принцип побудови яких полягав у послідовному підборі входних характеристик таким чином, щоб отримати кілька точок з явно вираженою тенденцією до зниження черг перед обслуговуючими елементами і часів перебування заявок на обслуговування.

При моделюванні оцінюються такі параметри.

1. Тимчасові витрати на вчинення контрольної операції, а також час, що витрачається на перехід від однієї служби до іншої і на очікування вдосконалення контрольних заходів.

2. Кількість виконаних контрольних операцій.

3. Рівень проінформованості перевізника про необхідність здійснення тих чи інших дій у пункті пропуску.

4. Кількість і характеристика товарів, що ввозяться.

5. Обсяг відомостей (обсяг “пакету документів”), які подаються в контрольні служби для прийняття рішення про можливість здійснення контрольних них заходів.

6. Швидкість обробки інформації, що надійшла програмними засобами, контрольних служб.

Моделювання дозволяє не тільки оцінити існуючу пропускну спроможність пунктів пропуску, але й ужити ефективних заходів, спрямованих на:

– підвищення якості й ефективності проведення форм митного контролю в умовах постійно зростаючого товаропотоку, в тому числі за рахунок розширення застосування сучасних технічних засобів та системи аналізу і управління ризиками;

– організацію оптимальної кількості робочих місць співробітників контрольних служб і контроль здійснюваних ними функцій;

– упровадження передових інформаційних технологій;

– розвиток інфраструктури як самих пунктів пропуску, так і прилеглих до них територій;

– проведення окремих контрольних операцій на етапі постмитного контролю.

На основі результатів дослідження розроблені такі рекомендації зі здійснення митних операцій у МАПП і збільшення їх пропускну спроможності:

1. Для підвищення рівня кваліфікації посадових осіб митних органів у використанні інформаційних систем і перспективних технологій необхідно проводити заняття з програмно-апаратними комплексами, які дозволять імітувати процеси електронного обміну даними для навчання посадових осіб митних органів практичним навичкам застосування перспективних митних технологій і забезпечать відпрацювання регламенту

дій посадових осіб у разі виникнення нештатних ситуацій у процесі попереднього інформування.

2. Узгодження роботи програмних засобів, використовуваної учасниками ЗЕД і посадовими особами митних органів у рамках формування та використання відомостей про товар у електронному вигляді в повному обсязі.

3. Створення єдиного програмного комплексу і міжвідомчої інформаційної системи з метою автоматизації не тільки роботимитного інспектора в пункті пропуску, але й реалізації інформаційної взаємодії митних органів.

Заходи, що вживаються для ефективного функціонування контрольних служб у пункті пропуску, дозволять не тільки збільшити пропускну спроможність таких пунктів пропуску (що відбилося на швидкості надходження товарів одержувачу), але й значно підвищити безпеку міжнародної ланцюга поставок товарів.

Слід зауважити, що поєднання митними органами функцій по проведенню транспортного контролю в повному обсязі і перевірці документів, необхідних для здійснення санітарно-карантинного, карантинного-фітосанітарного контролю та ветеринарного нагляду, час знаходження товарів і транспортних засобів у пунктах пропуску дозволено скоротити.

## **МОДЕЛІ ТА АЛГОРИТМИ ШИФРУВАННЯ ДАНИХ У СИСТЕМАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ**

*Букиша Д. С., студент*

*(Науковий керівник – к.ф.-м.н., доцент Пасічник В. А.)*

*(Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара,  
м. Дніпропетровськ)*

У сучасних умовах стан економічного розвитку суспільства певною мірою визначається рівнем застосування інформаційних технологій у системі державного управління, а відповідно захист даних у таких системах має надзвичайно важливе значення як з позицій інформаційної, так і економічної безпеки держави. У зв'язку з цим проблеми вдосконалення та визначення ефективності методів захисту інформації є досить актуальними і потребують подальшої розробки.

Одним із найбільш ефективних підходів до захисту даних в інформаційних системах є криптографічні методи, що базуються на властивості самої інформації і не використовують властивості її матеріальних носіїв, особливості вузлів її обробки, передачі і збереження. Тому останнім часом відмічається значне збільшення числа робіт з проблем криптології, а криптоаналіз стає однією з галузей досліджень, що найбільш активно розвиваються [1].

На даному етапі основні особливості розвитку інформаційних технологій можна характеризувати так:

- доступ до певних даних дозволяє контролювати значні матеріальні і фінансові цінності, а вартість інформації швидко збільшується;

- неперервне зростання обсягів і широкий спектр комп'ютерної обробки інформації, який уже не зводиться винятково до текстових даних;

- ускладнення характеру інформаційних взаємодій ставить нові задачі криптографії, такі як підпис під електронним документом і вручення електронного документа “під розписку”;

- суб'єктами інформаційних процесів тепер є не тільки люди, але й створені ними програмні системи;

- потужності сучасних комп'ютерів надають нові можливості як з реалізації шифрів розробникам, так і можливості аналітикам у їх злому.

Наведені умови надали нового імпульсу розвитку практичної криптографії за такими напрямками:

- по-перше, були розроблені стійкі шифри із секретними як симетричними, так і несиметричними ключами, призначені для вирішення класичної задачі – забезпечення таємності і цілісності переданих або збережених даних;

- по-друге, були створені методи вирішення нових, нетрадиційних задач сфери захисту інформації, найбільш відомими з яких є задача підпису цифрового документа і відкритого розподілу ключів.

У даній роботі розглянуті математичні моделі, що описують процес захисту інформації за допомогою різних алгоритмів шифрування даних. Показано, що для різних типів даних доцільно використовувати різні криптоалгоритми. Криптоалгоритмом називається алгоритм шифрування даних. Криптографічний протокол представляє набір правил і процедур, що визначає використання криптоалгоритму. Криптосистема являє собою сукупність криптосхем, протоколів і процедур управління ключами, включаючи виготовлення і поширення. Так, хеш-функція  $y = F(z, x) + x$ , де  $F$  – криптоперетворення з відомим ключем  $z$ , розглядається як самостійний криптоалгоритм та як протокол, що використовує перетворення  $F$ .

На основі проведеного аналізу показано, що останнім часом завдяки високій швидкості роботи найбільш популярними є поточкові алгоритми шифрування. Вони перетворюють відкритий текст у шифротекст по одному біту за операцію. Генератор потоку ключів (іноді називаний генератором із ключем, що біжить) видає потік бітів:  $k_1, k_2, k_3, \dots, k_i$ . Цей потік ключів і потік бітів відкритого тексту  $p_1, p_2, p_3, \dots, p_i$  піддаються операції “виключне або”, і в результаті виходить потік бітів шифротекста  $c_i = p_i \wedge k_i$ . Операція дешифрування виконується над бітами шифротекста тим же самим потоком ключів для відновлення бітів відкритого тексту  $p_i = c_i \wedge k_i$ .

Безпека системи цілком залежить від властивостей генератора потоку ключів. Генератор потоку ключів створює бітовий потік, що схожий на випадковий, але в дійсності детермінований і може бути безпомилково відтворений при дешифруванні. Чим ближче вихід генератора потоку ключів до випадкового, тим більше часу буде потрібно для злому шифру.

Для всіх потокових шифрів використовуються унікальні ключі. Вихід генератора потоку ключів є функцією ключа. Генератор потоку ключів складається з трьох основних частин. Внутрішній стан описує поточний стан генератора потоку ключів. Два генератори потоку ключів, з однаковим ключем і однаковим внутрішнім станом, видають однакові потоки ключів. Тому, якщо одержати пари “відкритий текст/шифр текст”, то можливо прочитати тільки ті повідомлення, що зашифровані тим же ключем. Поточкові шифри особливо ефективні для шифрування нескінченних потоків комунікаційного трафіку, наприклад, каналу, що зв’язує два комп’ютери.

Також проведено класифікацію існуючих криптоалгоритмів за різними критеріями, такими як стійкість шифру, швидкість кодування, методика перетворення інформації та ін. Розроблено модифікації відомих алгоритмів: простої підстановки, шифру Віжинера, шифру Плейфера та алгоритму поточного шифрування. Також розроблено комплекс програм, який дозволяє шифрувати та дешифрувати дані за допомогою запропонованих криптоалгоритмів з використанням різних таблиць даних.

#### **Список використаних джерел:**

1. Пасічник А. М. Математичні моделі та алгоритми захисту інформації в системах економічної безпеки / А. М. Пасічник, О. С. Попроцька, В. А. Пасічник, О. В. Антоненко // Вісник АМСУ. – 2007. – № 1 (33). – С. 91–96.

### **СУЧАСНІ МЕТОДИ АВТОМАТИЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ СКЛАДСЬКИХ ЛОГІСТИЧНИХ КОМПЛЕКСІВ**

*Кравець А. О., студент*

*(Науковий керівник – к.ф-м.н., доцент Пасічник В. А.)*

*(Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара,  
м. Дніпропетровськ)*

Зростання конкуренції у різних сферах бізнесу, підвищення вартості робочої сили та складських площ потребують зміни існуючих підходів до технологій зберігання і обробки вантажів та впровадження логістичного підходу як до проектування, так і до управління складським господарством. Це пов’язано з тим, що в сучасних умовах при організації складського господарства ставиться за мету створити не абстрактні палето-місця, а логістичну систему з певними характеристиками, яка дозволяє переробляти необхідні обсяги товарів. А це можливо, якщо частиною комплексу послуг по створенню складу є логістичний консалтинг, який включає розрахунок товарних запасів і місць зберігання, маршрутизацію операцій, визначення потреб в обладнанні, техніці, персоналі та впровадження су-

часної автоматизованої системи управління процесами складської переробки товаропотоків. Тому вимоги логістики, які враховуються на етапі проектування організації чи реорганізації складського господарства, дозволяють обрати технологічну систему з оптимальними характеристиками й ефективним управлінням потоковими процесами.

У теперішній час діапазон рішень для автоматизації складської діяльності достатньоширокий: від самописних програм і складських модулів ERP-систем до рішень класу WMS. Порівнювати переваги і недоліки складських модулів ERP-систем і систем класу WMS можна за різними параметрами, але таке порівняння було б некоректним. Складський модуль ERP постфактум враховує трансакції, що відбуваються на складі, виконуючи лише функції обліку (інформацію про переміщення товару вводять до системи вручну). А система класу WMS у режимі реального часу відстежує фактичний прийом товару і на основі визначених правил здійснює розміщення товару, тобто реалізує функцію управління.

На ринку існують декілька основних підходів до впровадження автоматизованих систем управління. Це так звані стандартні системи “коробок”, системи, що розробляються на замовлення та системи для адаптації. Під поняттям “коробка” розуміють готові до установки системи, обмежені за функціональністю можливістю модифікації. Функціональність систем “коробок” наближаються до складських модулів ERP. Системи “коробок” орієнтовані на невеликі оптові комерційні склади, що не надають додаткових послуг. Такі системи ідеально підходять для складів, що мають типові технологічні процеси і просту топологію. Це зумовлено тим, що для реалізації основного принципу продуктів “коробок” – універсальності застосування – в цих системах істотно зменшений ступінь автоматизації технологічних процесів. Проте існують рішення “коробок”, призначені і для компаній з складними технологічними процесами. Зазвичай постачальники таких автоматизованих систем пропонують дві-три версії стандартних продуктів – “легка”, “середня” і “вища”. Кількість користувачів “системи коробки” на складі середнього розміру, як правило, не перевищує 10–25 осіб. Серед західних систем, представлених в Україні в цьому класі, можна відзначити рішення RadioBeacon WMS, розроблене канадською компанією Radio Beacon Inc.

Системи створені на замовлення, зазвичай, впроваджуються на великих складських комплексах з складною технологією виконання операцій. Основна мета впровадження систем такого класу – облік специфічних особливостей діяльності клієнта. Основними світовими постачальниками таких систем є американські компанії Manhattan Associates, Catalyst International, RedPairie. Як правило, розробляють замовлені системи на основі існуючого програмного забезпечення, але з великою часткою модифікацій базового коду і розробкою нової функціональності.

Часто постачальники подібних систем мають декілька рішень для різних індустріальних секторів. Кількість користувачів в подібних системах перевищує 50 осіб. Терміни розробки і впровадження систем цього класу можуть становити 1–2 роки і більше, а вартість подібних проектів вимірюється мільйонами доларів. Ці системи підтримують декілька платформ (зазвичай IBM iSeries (AS/400) і Unix). Як система управління баз даних використовуються Oracle і інші високотехнологічні СУБД. На українському ринку системи цього класу практично не представлені.

Існують також системи, які підлягають адаптації. Цей клас систем є найбільшим сектором ринку WMS, що динамічно розвивається, орієнтується на середні і великі підприємства з складами з достатньо складними технологічними процесами на основі стандартних складських функцій. Цей сектор об'єднує десятки компаній, серед яких HighJump Software, MARC Global, Swisslog, PSI logistics GMBH і багато інших. Як правило, побудова подібних систем заснована на існуванні центрального модуля, що автоматизує основні функції системи, і додаткових модулів для реалізації.

Успіх сучасних мереж постачань полягає в їх здатності поставити необхідний товар в потрібне місце в необхідний час і за розумною ціною, що багато в чому визначається ефективністю роботи складу і розподільного центру, яка, у свою чергу, досягається плануванням, інтеграцією, оптимізацією і автоматизацією повного ланцюга складських операцій. Впровадження таких рішень на базі транспортно-логістичних центрів є визначальною умовою подальшого успішного розвитку транспортної логістики діяльність якої направлена на підвищення конкурентоспроможності України на міжнародному ринку логістичних послуг.

## **МОДЕЛЮВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ РОЗПОДІЛОМ ІНВЕСТИЦІЙ У РОЗВИТОК ВИРОБНИЦТВА ЛЕГКОВИХ АВТОМОБІЛІВ**

*Логунова М. В., студентка*

*(Науковий керівник – к.ф.-м.н., доцент Пасічник В. А.)*

*(Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара,  
м. Дніпропетровськ)*

У сучасних умовах ефективний розвиток різних галузей промисловості практично не можливий без залучення серйозних інвестиційних ресурсів. Тому задача оптимального їх розподілу є надзвичайно актуальною. Відзначимо, що проблема розподілу ресурсів відноситься до розряду “вічних”: на відміну від потреб ресурси завжди обмежені.

У даній роботі для вирішення задачі оптимізації розподілу інвестицій у розвиток виробництва легкових автомобілів різних класів запропонована методика з використанням методу динамічного програмування.

Основою моделі розв'язання задач динамічного програмування є “принцип оптимальності” Беллмана, який формулюється так: яким б не був стан системи  $S$  в результаті будь-якого числа кроків, на найближчому кроці потрібно вибирати управління таким чином, щоб воно в сукупності з оптимальним управлінням на всіх наступних кроках приводило до оптимального результату на всіх кроках.

Метод динамічного програмування є достатньо ефективним для побудувати розв'язків задач в умовах постійної невизначеності та ризику, які відносяться до класу багатокрокових. До таких задач відноситься і задача оптимального розподілу інвестиційних ресурсів у виробництво автомобілів різних класів для пасажирських перевезень. Загальний обсяг інвестиційних вкладень на розвиток виробництва легкових автомобілів становить  $B_0 = 75$  млн грн. Необхідно так розподілити виділені кошти, щоб ефективність надходжень від реалізації автомобілів була максимальною. Математична модель задачі у цьому випадку має такий вигляд:

$$F(B_0) = \sum_{i=1}^m \Delta E_{np}^i(B_j^i) \rightarrow \max; B_{0j} = \sum_{i=1}^m B_j^i; B_0 > 0. \quad (1)$$

Потрібно знайти вектор  $B_{0j} = \{B_j^i\} B_j^i \in \{1, \dots, B_0\}$ . Даний вектор є розв'язком оптимізаційної задачі (1).

Покладається, що наявні виробничі можливості дозволяють забезпечити виробництво автомобілів різних класів наведених у табл. 1. Можливі напрямки подальшого розвитку виробництва автомобілів та ефективність їх реалізації визначені на основі системного аналізу даних про продаж автомобілів за період 2013–2015 рр. та з урахуванням прогнозу попиту на них наведені в табл. 1. Варіанти розподілу визначаються різними значеннями ефективності інвестиційних вкладень у розвиток виробництва легкових автомобілів кожного класу.

При застосуванні методу динамічного програмування крок зміни обсягу інвестицій обираємо рівним  $\Delta = 0,125B_0$ . Тоді можливі декілька варіантів розподілу загальної суми інвестицій  $B_0$ : усю суму витратити тільки на виробництво автомобілів середнього класу;  $0,875 B_0$  – виділити для виробництва автомобілів малого класу, а  $0,125 B_0$  – для виробництва автомобілів іншого класу і т. д. Кількість варіантів становитиме  $K = m^n$ . Для розглянутого приклада  $K = 5^8 = 390\,625$ , застосування методу динамічного програмування дозволяє суттєво скоротити число варіантів до 32:

$$F(B_0) = \max[\Delta E_j^2(B_j^2) + \Delta E_j^3(B_j^3) + \Delta E_j^4(B_j^4) + \Delta E_j^5(B_j^5) + \Delta E_j^6(B_j^6)], \quad (2)$$

причому  $\sum_{i=1}^m B_j^i \leq B_0$ .

**Ефективність інвестиційних вкладень у виробництво  
легкових автомобілів**

Обсяг інвестицій	Значення функції ефективності $\Delta E_j^i(B_j^i)$ розвитку виробництва автомобілів по класам				
	Особливо мал. ( $V_r < 1,2$ ) см <sup>3</sup>	Малий ( $1,2 \leq V_r < 1,8$ ) см <sup>3</sup>	Середній ( $1,8 \leq V_r < 2,5$ ) см <sup>3</sup>	Великий ( $2,5 \leq V_r < 3,5$ ) см <sup>3</sup>	Преміум ( $1,8 \leq V_r$ ) см <sup>3</sup>
1	2	3	4	5	6
0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
$0,125B_0$	1,2	1,1	1,4	1,15	1,05
$0,25B_0$	1,75	2,1	2,0	1,5	1,4
$0,375B_0$	1,9	2,2	2,3	1,7	1,6
$0,5B_0$	1,8	2,0	2,7	2,3	1,7
$0,625B_0$	1,5	1,9	2,5	2,2	1,7
$0,75B_0$	1,7	1,6	2,3	2,0	1,8
$0,875B_0$	1,9	2,7	2,5	2,1	2,0
$B_0$	2,0	1,6	2,9	1,8	1,7

Оскільки виділені кошти розподіляються частинами по  $x = 0,125 B_0$ , обсяги фінансових ресурсів, виділених для розвитку виробництва автомобілів, можуть набувати значень наведених у табл. 1, а їх умовно оптимальний розподіл на першому кроці визначає умовно оптимальний розподіл між особливо малим та малим класами залежністю

$$F_{2,3}(x) = \max[\Delta E_j^2(B_j^2) + \Delta E_j^3(B_j^3 - x)].$$

Потім аналогічно здійснюється пошук умовно-оптимального розподілу інвестиційних ресурсів на виробництво автомобілів особливо малого, малого та середнього класів.

Проведені розрахунки показують, що відповідно до вихідних даних за оптимальним розподілом інвестицій доцільно виділити на розвиток виробництва автомобілів: особливо малого класу  $0,125B_0 = 9,375$  млн грн, малого класу  $0,25B_0 = 18,75$  млн грн, середнього класу  $0,5B_0 = 37,5$  млн грн, великого  $0,125 B_0 = 9,375$  млн грн. Інвестувати виробництво автомобілів преміум класу в даному випадку не доцільно.



## ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПРОЕКТ РОЗВИТКУ КОНТЕЙНЕРНОГО ТЕРМІНАЛУ “ТІС”

*Кущенко Є. С., аспірант*

*(Науковий керівник – д.ф.м.н., професор Пасічник А. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Проекти стали популярним способом розвитку транспортного потенціалу в портах. У західних інвесторів фінансових можливостей набагато більше і відповідно організація роботи налагоджена на високому рівні. У зв'язку з цим модернізація і розвиток портів з технічного погляду відбувається набагато швидше ніж, наприклад, у країнах чорноморського регіону. Таким чином, головну роль у розвитку контейнерних терміналів грає інвестиційний проект.

Проект має на увазі не тільки закупівлю технічних засобів і будівництво вантажно-розвантажувальних ділянок, але й організацію роботи. У таких портах, як Одеський і Іллічівський, інфраструктура розвинена і в роботі не вистачає впровадження системи обробки вантажів, для максимальної швидкості. А ось якщо взяти підприємство “ТІС”, яке немає розвинуеного комплексу на ринку контейнерних переробок на чорноморському регіоні, то в даному випадку мова йде про масштабне проектування схеми роботи підприємства.

Пропонований інвестиційний проект розвитку контейнерного терміналу представлений на рис. 1.

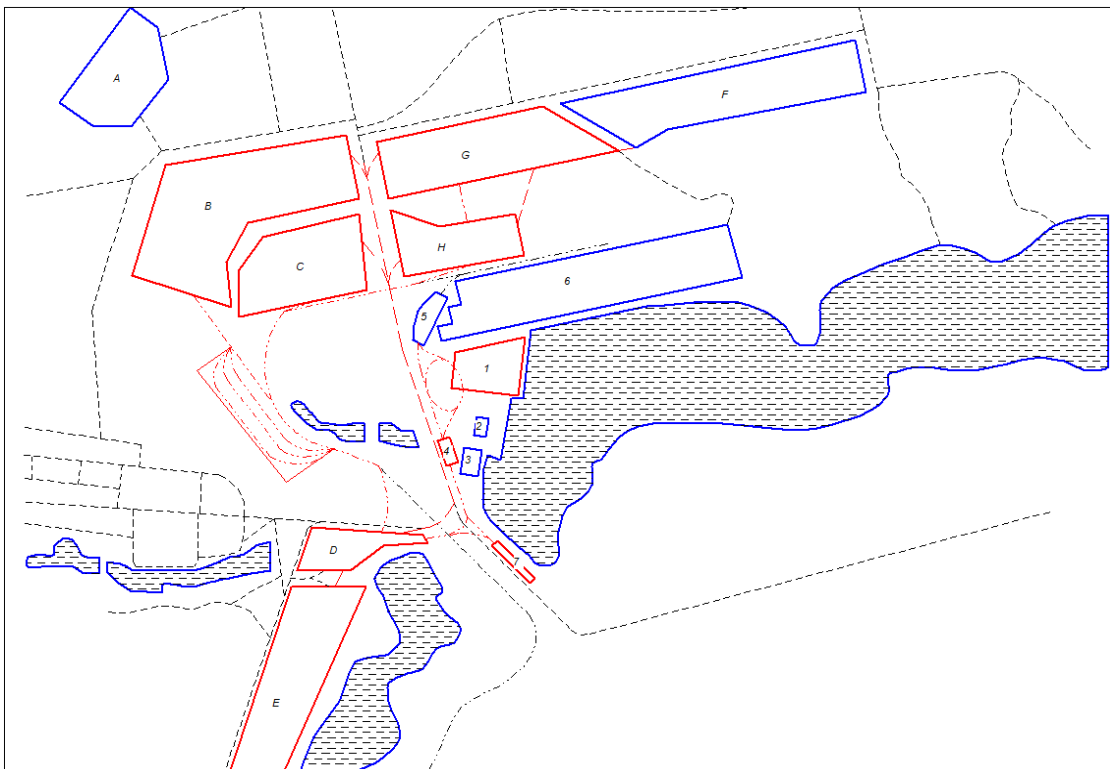


Рис. 1. Пропонована схема розвитку контейнерного терміналу

Зміст даного проекту полягає в тому, що для отримання максимального результату обробки суден, необхідно виконати будівництво нових комплексів, які позначені на схемі червоним кольором. До складу будівництва цього комплексу входять склади тимчасового зберігання товарів, офісні приміщення, сортувальна станція складів, прокладка автомобільних і залізничних доріг, а також модернізація вантажно-розвантажувальної станції вагонів і суден.

Принцип роботи даного проекту полягає в наступних поетапних кроках:

1. Судно, яке заходить у акваторію Аджалицького лиману пришвартовується біля причалів ділянки 1 – контейнерного терміналу.

2. Завдяки залізничному кільцю, яке планується побудувати, відбувається розвантаження контейнерів на поїзди.

3. У міру завантаженості поїзда їх відправляють на ділянку 7 – магістральну залізничну колію.

4. На ділянці 4 відбувається перевантажувальні роботи контейнерів на автомобільний транспорт.

5. Завантажені контейнерами автомобілі виїжджають з території контейнерного терміналу і слідуєть або на склади тимчасового зберігання G, H або рухаються в кінцеві точки доставки вантажів – міста.

6. Завантажені контейнерами поїзди з 7 ділянки починають рух на ділянку D, де розташовані офіси всіх компаній і державні органи контролю.

7. У разі якщо товар ввезений на територію України в митному режимі транзит, реекспорт, тимчасове ввезення, переробка на митній території України, знищення або руйнування, відмова на користь держави, його відправляють на ділянку E.

8. У разі якщо товар ввезений на територію України в митному режимі імпорт, він направляєть на ділянку B або C через залізничний вузол. На залізничному вузлі відбувається сортування вагонів в склади, які мають однакову кінцеву точку.

9. Після тимчасового зберігання на ділянках B і C, склади, після прибуття локомотивів будуть відправлятися в кінцевий пункт доставки вантажу.

Таким чином, дана схема роботи контейнерного терміналу спрямована на збільшення обробки контейнерів. Насамперед це стосується досягти максимальної швидкості завантаження/розвантаження контейнеровоза (рухів на годину).

Адже на сьогоднішній день весь комплекс складається з ділянок 1, 2, 3, 5, де і відбувається вся робота з переробки контейнеровозів. Відповідно, стислі розміри терміналу не дозволяють збільшити обсяги переробки контейнеропотоку. Тому реалізація проекту запропонованої модернізації дозволить суттєво збільшити економічні показники функціонування контейнерного терміналу ТІС.

# ОГЛЯД І АНАЛІЗ МЕТОДІВ ВЕРИФІКАЦІЇ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Закаблук А. В., студент

(Науковий керівник – к.т.н., доцент Акуловський А. В.)

(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)

Метою даної роботи є вибір методів верифікації програмного забезпечення (ПЗ), які забезпечать максимальний контроль якості оцінки артефактів і виявленню, реєстрації та усуненню дефектів, і помилок, які внесені в рамках життєвого циклу автоматизованих інформаційних систем (ІС).

Загалом інформаційну систему (ІС) визначають як сукупність організаційних і технічних засобів для збору, обробки, зберігання та надання інформації з метою забезпечення інформаційних потреб користувачів [1–4]. З цієї позиції інформаційна система є сукупністю інформаційних процесів для задоволення потреб в інформації різних рівнів прийняття рішень. Упровадження автоматизованих інформаційних систем дозволяє у десятки і сотні раз збільшити швидкість і якість обробки управлінської інформації при мінімальних затратах людських ресурсів.

Зростаюча складність автоматизованих ІС призводить до збільшення кількості помилок в них, а одночасне зростання кількості і критичності виконуваних ними функцій тягне зростання збитку від цих помилок. Для забезпечення коректності та надійності роботи таких систем велике значення мають різні методи верифікації.

Методи верифікації здійснюють перевірку відповідності одних створюваних в ході розробки та супроводу ПЗ артефактів іншим за такою схемою [1]:

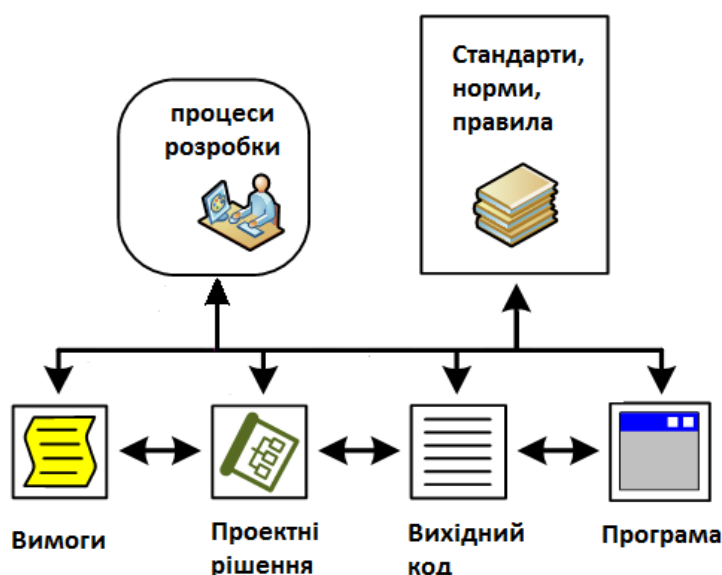


Рис. 1. Процес верифікації ПЗ

Вони дозволяють виявляти помилки на різних етапах розробки і супроводу ПЗ, щоб послідовно усувати їх. Тому постає актуальною проблема вибору надійних методів верифікації автоматизованих ІС, що в сукупності забезпечать максимальний контроль і оцінку якості систем у всіх її аспектах та виявленню помилок в них в процесі життєвого циклу ІС. Методи повинні бути проаналізовані на відповідних етапах життєвого циклу ІС.

Цілі верифікації автоматизованої ІС повинні досягатися за допомогою послідовного виконання комбінації з:

- переглядів;
- аналізів;
- розробки тестових сценаріїв і процедур;
- подальше виконання тестів.

Процес верифікації автоматизованих ІС повинен перевіряти [2], що:

- загальні вимоги до автоматизованої ІС, призначені для програмної реалізації, коректно перероблені в специфікацію вимог високого рівня;
- вимоги високого рівня правильно перероблені в архітектуру ІС і в специфікації вимог до функціональних компонентів;
- специфікації вимог до функціональних компонентів автоматизованої ІС, розташованим між компонентами високого і низького рівня;
- архітектура ІС і специфікації вимог до компонентів низького рівня коректно перероблені в задовольняють їм вихідні тексти програмних модулів;
- виконуваний об'єктний код задовольняє вимогам до початкового тексту програмних компонентів.

Відповідно до перелічених вище умов процесу верифікації потрібно проаналізувати і вибрати методи, які максимально надійно забезпечать здійснення верифікації автоматизованих ІС.

#### **Список використаних джерел:**

1. Кулямин В. В. Методы верификации программного обеспечения / Кулямин В. В. // Институт системного программирования РАН.
2. Карпов Ю. Г. MODEL CHECKING. Верификация параллельных и распределенных программных систем / Карпов Ю. Г. – СПб. : БХВ-Петербург, 2010 – 560 с.
3. IEEE 1012-2004 Standard for Software Verification and Validation. IEEE, 2005.
4. IEEE 610.12-1990 Standard Glossary of Software Engineering Terminology, Corrected Edition. IEEE, February 1991.

## ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ШВИДКІСНОГО ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

*Осипенко К. А., студентка*

*(Науковий керівник – д.т.н., професор Сохацький А. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Залізничний транспорт України є однією з найважливіших галузей інфраструктури. Його майбутнє пов'язане з реформуванням галузі та впровадженням інноваційних проектів. Організація швидкісного пасажирського руху є однією з найактуальніших проблем.

Світовий досвід впровадження швидкісного залізничного руху.

Найбільшу швидкість руху – 200–350 км/год – можна досягти, організовуючи рух на спеціалізованих високошвидкісних магістралях.

Високошвидкісні залізниці (Lignes Grande Vitesse, LGV) визначаються міжнародним союзом залізниць та ЄС як стандартні (допустима швидкість руху понад 200 км/год) або нові (понад 250 км/год) лінії.

Усі високошвидкісні залізниці LGV країн ЄС мають проектну швидкість 300 км/год або більше. Французька національна залізниця на показовому пробігу по LGV Est показала швидкість 575 км/год між Парижем і Страсбургом.

Швидкість найсучасніших поїздів перевищує 350 км/год, а на окремих ділянках досягає 486,1 км/год (магістраль Пекін-Шанхай).

Ці лінії можуть використовуватись лише вдень і з відносно низьким навантаженням на вісь.

Світовий досвід свідчить, що підвищення швидкості руху поїздів реалізується поетапно:

1. Реконструкція існуючих залізничних магістралей під швидкість 160–200 км/год.

2. Створення спеціалізованих магістралей з можливою швидкістю 200–350 км/год.

Залізничні дороги продовжують утримувати свої позиції на ринку перевезення пасажирів при часі поїздки більше 3 год: їх частка становить 40–50 % (Париж – Амстердам) – 4 год, 20–30 % (Париж – Тулон, Париж – Тулуза) – 5 год, 10–20% при часі 6–6,5 год.

Мережі національних швидкісних ліній поступово інтегрують в єдину європейську мережу.

1. Сполучення Eurostar – постійний зв'язок Великобританії з країнами континентальної Європи через тунель під Ла-Маншем.

2. Сполучення Thalys – пов'язує великі міста Франції, Бельгії, Нідерландів та Німеччини.

3. Сполучення Rbealys – напрямок з Парижа до Страсбурга, Люксембурга, інших великих міст Німеччини.

Потяги прискореного руху в Україні.

В Україні курсують поїзди “ІНТЕРСІТІ+” з рухомим складом корейського виробника HYUNDAI та “ІНТЕРСІТІ” чеського виробника SKODA. Максимальна швидкість обох рухомих складів становить 160 км/год.

Найбільшим попитом користуються поїзди “ІНТЕРСІТІ+”, що курсують між Києвом та Харковом (час 4 год 36 хв – 4 год 48 хв).

На напрямку Київ-Дніпропетровськ-Київ “ІНТЕРСІТІ+” їде в 1,5 рази швидше, але через незручний графік він поступається нічним поїздам.

Моделі реформування Укрзалізниці.

ЄБРР, Світовий банк, Європейський інвестиційний банк можуть стати кредиторами і надати кошти на оновлення рухомого складу, поліпшення залізничного господарства, подальшу електрифікацію. Основною вимогою для надання кредиту є реформування Укрзалізниці, яке може пройти за однією з трьох моделей.

1. Перша модель – європейська. Вагони і локомотиви належать приватним компаніям, які платять за використання державної інфраструктури (шляхів, вокзалів та ін.)

2. Друга модель. Держава володіє інфраструктурою і рухомим складом, але на ринок допускаються і приватні компанії.

3. Третя модель (США, Канада, Бразилія, Мексика). Існує кілька залізничних компаній (подібних до Укрзалізниці), які конкурують завдяки пропозицій альтернативних маршрутів.

Рішення проблеми швидкісного руху в Україні.

Існує два способи вирішення проблеми підвищення швидкості:

– організація швидкісного руху на існуючих лініях;

– будівництво, введення в експлуатацію високошвидкісних магістралей.

Реконструкція існуючих ліній дозволить підняти швидкість до 200 км/год. Це менш затратний варіант, адже не потрібно прокладати додаткові лінії.

Для впровадження швидкісного руху потрібно:

- здійснити на головних коліях заміну + переводів;
- залізничні переїзди замінити на шляхопроводи;
- переробити платформи, контактну мережу і прилади автоматики, телемеханіки і зв'язку;
- розмежувати вантажний і пасажирський рухи.

### **Список використаних джерел:**

1. Сохацький А. В. До проблеми створення перспективних високошвидкісних наземних транспортних засобів / А. В. Сохацький, О. А. Приходько // Вісник Академії митної служби України. – Дніпропетровськ : АМСУ, 2002. – № 4 (16). – С.79–85.

2. Сохацький А. В. Магнітоплан – транспортна система майбутнього / А. В. Сохацький // Збірник доповідей 5-ї Міжнародної науково-практичної конференції “Ринок послуг комплексних транспортних систем та прикладні проблеми логістики”. – К. : Мін. тран. України, 2003. – С.70–75.

## ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАГНІТОЛЕВІТУЮЧОГО ТРАНСПОРТУ

*Поліщак Н. О., студентка*

*(Науковий керівник – д.т.н., професор Сохацький А. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Класична система наземного транспорту на основі “колесо–рейка” вичерпала свої можливості для подальшого підвищення швидкості. Реалії сьогодення диктують необхідність прискорення переміщення людей. Тому найбільш перспективною слід вважати транспортну систему, засновану на магнітній левітації, магнітному підвісі.

Китай уже шість років в комерційному режимі при швидкості 430 км/год успішно експлуатує лінію Шанхай–Пудонг, проектує її продовження до 180 км і створює власний рухомий склад на швидкість 550 км/год. Японія, Південна Корея, США, Німеччина в транспортних стратегіях передбачає розвиток транспортних систем на магнітному підвісі зі швидкістю 450 км/год.

У даний час вже розроблено дві технології, за допомогою яких приводиться в дію магнітна подушка або підвіс: електромагнітний підвіс та електродинамічний підвіс.

### 1. Електромагнітний підвіс.

Ця технологія носить назву EMS. В її основі лежить сила електромагнітного поля, що змінюється в часі. Вона і викликає левітацію (підйом у повітрі) магліва. Робота системи схожа на звичайну залізницю. Проте в поїзді замість колісних пар встановлені опорні і напрямні магніти.

### 2. Електродинамічний підвіс.

Існує технологія, за якої рух магліва відбувається при взаємодії двох полів. Одна з них створюється у полотні магістралі, а друге – на борту складу. Ця технологія отримала назву EDS, вона передбачає постійне надходження електрики. Це відбувається навіть у тому випадку, якщо джерело живлення вимкнено.

Переваги магнітолевітуючого транспорту:

- підвищення швидкості до 450 км/год;
- динаміка розгону і гальмування має потрійну перевагу;
- енерговитрати на пасажирокілометр вдвічі нижче;
- експлуатаційні витрати на 65 % нижче;
- витрати на оснащення шляху не перевищують середньої ціни класичних технологій;
- відсутність шуму.

Недоліки:

- у системах EMS – відстань між опорним магнітом і статором підлягає постійній перевірці;

- у системах EDS достатня для левітації складу сила виникає тільки на великих швидкостях;

- потяги на магнітній підвісці надзвичайно дорогі.

На даний момент майбутнє поїздів на магнітній підвісці виглядає туманно більшою мірою із-за надмірної дорожнечі подібних проектів і тривалого періоду окупності. Одним із шляхів до підвищення ефективності поїздів на магнітній подушці є застосування надпровідників, які при охолодженні до близьких до абсолютного нуля температур повністю втрачають електричний опір.

В Україні за результатами експериментальних аеродинамічних досліджень [1] було виготовлено дослідний зразок транспортного апарату на надпровідних магнітах. Загальний вигляд виготовленого дослідного зразку транспортного засобу на надпровідних магнітах фюзеляжної аеродинамічної компоновки наведено на рис. 1.



Рис. 5. Дослідний апарат на надпровідних магнітах

#### **Список використаних джерел:**

1. Сохацький А. В. До проблеми створення перспективних високошвидкісних наземних транспортних засобів / А. В. Сохацький, О. А. Приходько // Вісник Академії митної служби України. – Дніпропетровськ : АМСУ, 2002. – № 4 (16). – С.79–85.

2. Сохацький А. В. Магнітоплан – транспортна система майбутнього / А. В. Сохацький // Збірник доповідей 5-ї Міжнародної науково-практичної конференції “Ринок послуг комплексних транспортних систем та прикладні проблеми логістики”. – К. : Мін. тран. України, 2003. – С. 70–75.



## **АКТУАЛЬНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ВЕБ-СЕРВЕРНОГО ПРОГРАМУВАННЯ**

*Маслій О. С., Пук Ю. Я., студенти*

*(Науковий керівник – к.т.н., доцент Мормуль М. Ф.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Розвиток інтернет-комунікацій призвів до появи ряду ресурсів, що відрізняються великою відвідуваністю, величезними базами даних, набором численних сервісів, що надають користувачам нові функції, стає важко обмежитись веб-додатками, які використовують тільки HTML. Усе більше зростає роль веб-програмування, тому що власники веб-ресурсів намагаються надати своїм проектам інтерактивність, зручність управління контентом сайту за допомогою CMS (Content Management System) і т. д. Таким чином, технології веб-програмування використовуються зараз при створенні будь-якого великого проекту.

Для реалізації подібних і багатьох інших завдань використовують програми або, як їх ще називають скрипти, та, по більшій частині, і самі мови програмування. Вони поділяються на серверні і клієнтські.

На відміну від клієнтських скриптів, які виконуються безпосередньо при завантаженні сторінки браузером клієнта, серверні скрипти вимагають попередньої компіляції. Зазвичай вони взаємодіють з базами даних, що працюють під управлінням різних СУБД, таких як Oracle, MySQL, Microsoft SQL Server, Firebird та ін.

Функції, що реалізуються за допомогою БД і Web, можна розбити на три рівні: рівень представлення – вікна введення/виведення; рівень логіки додатка – завдання і правила управління процесом (аналіз запитів, контроль даних, розрахунок статистичних характеристик та ін.); рівень даних – механізм постійного зберігання даних в БД.

Для виконання серверних скриптів необхідно спеціальне програмне забезпечення, яке і встановлюється на серверах. До таких технологій веб-програмування відносять PHP, Perl, ASP.NET, Ruby. Серед них найбільш популярними є технологи ASP.NET і PHP.

Технологія ASP заснована на спільному використанні візуальної розробки сторінки і фрагментів скриптів, змінюючи HTML-код сторінки залежно від умов, в яких виконується сторінка. Інструменти на основі коду ASP популярні з наступних причин:

- звичність. VB Script схожий на Microsoft Visual Basic (VB), тому розробники знайомі з цим широко відомим стандартом;
- багато програмістів вважають, що цією мовою легше користуватися, ніж JSP, JavaBeans, PHP і т. д.;
- стандартність. Технологія ASP містить гнучкі серверні компоненти, вже вбудовані в продукти Microsoft, на яких встановлений сервер IIS (Internet Information Server), з метою створення ASP-додатків;

- добра інтеграція в інші продукти Microsoft. ASP, Internet Explorer, IIS і SQL-сервер добре взаємодіють один з одним;

- можливість багатократного використання. Розробники можуть заощадити час, копіюючи і вставляючи рядки коду, раніше написані для інших Web-сторінок, а також створюючи універсальні компоненти, які підходять для багатьох Web-сторінок.

Платформа Microsoft.NET має безліч вбудованих технологій для інтеграції інформаційних систем і додатків, таких як служби Web, WCF, JSON, XML та інші, при цьому ASP.NET існує як її частина. Наявність таких численних рішень дає можливість вибору оптимальної технології для кожного окремого випадку. Це забезпечить відмінну продуктивність, масштабованість і, найголовніше, – безпеку.

Для розробки на платформі ASP.NET пропонується середовище MS Visual Studio від 2010 р., яка визнана одним з кращих засобів. Дане середовище спростить і прискорить створення web-додатків за рахунок застосування вдосконаленого конструктора web-форм, підтримки ASP.NET AJAX і ASP.NET MVC Framework, необмеженого набору комерційних і стандартних елементів управління.

Надійна і безпечна робота додатків забезпечена і підвищується також за допомогою застосування вбудованого модульного тестування. Для середовища Microsoft Visual Studio надається вбудована підтримка технологій AJAX, WCF, Silverlight, WPF, а також WWF.

Основними конкурентом ASP є PHP (Hypertext Preprocessor). PHP – це серверна мова, що вставлена в HTML-текст, виконуються сервером при кожному відвідуванні сторінки. Результат обробки конструкцій разом із звичайним HTML-текстом передається браузеру.

PHP має ряд переваг, зокрема:

- висока продуктивність. PHP-програми працюють швидше, ніж ASP;
- функціональність. Розробку PHP-програми можна відокремити від власне розробки веб-сторінки, що спрощує працю і для програміста і для дизайнера;

- ціна. Мова PHP є абсолютно безкоштовною;

- простота у використанні. Програмісти, що мають досвід програмування на поширених мовах швидко зрозуміють синтаксис PHP;

- кросплатформеність. Один і той же PHP-код можна використовувати як в середовищі Windows, так і на платформах UNIX.

Підводячи підсумок, хотілося б відзначити, що основна мета розробки веб-додатку – нести в собі інформацію, максимально доступно й зручно подавати її користувачеві, забезпечувати актуальність і корисність цієї інформації. Досягти цього можна, обравши web-серверну технологію, яка має необхідні переваги й зручність у використанні. Поглиблене вивчення цих технологій дозволить підготувати висококваліфікованих фахівців, що зможуть вивести продуктивність праці на вищий рівень.

# АДАПТАЦІЯ ТА ПОВТОРНЕ ВИКОРИСТАННЯ C/C++ КОДУ В МОБІЛЬНИХ ПРИСТРОЯХ НА ОПЕРАЦІЙНІЙ СИСТЕМІ ANDROID

*Рудий В. М., студент*

*(Науковий керівник – старший викладач Лавренюк І. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Популярність портативної електроніки та мобільних гаджетів у наш час важко заперечити. Ринок мобільних пристроїв стали заповнювати смартфони і комунікатори. Вони відрізняються від звичайних мобільних телефонів наявністю досить розвинених операційних систем.

Android – операційна система від Google для мобільних пристроїв, таких як планшетні комп'ютери, комунікатори, мобільні телефони, камери та багато інших. Вона створена на базі ядра Linux та використовує для роботи віртуальну машину Dalvik.

При розробці програмного забезпечення для Android OS використовується Android Software Development Kit (Android SDK). Також для таких цілей підходить Android Native Development Kit (Android NDK).

Android NDK – це набір утиліт, що дозволяють включити в програму код, написаний на C/C++. Такий код називається “native”, оскільки він не може бути виконаний на віртуальній машині і компілюється безпосередньо в машинний код необхідної процесорної архітектури.

Google рекомендує вдаватися до використання NDK тільки в певних випадках. Найчастіше це такі випадки:

- необхідність збільшення продуктивності;
- використання сторонніх бібліотек. Прикладами таких бібліотек служать Ffmpeg, OpenCV, Libpng, Libjpeg, OpenEXR, OpenImageIO;
- програмування на низькому рівні (наприклад, усе що виходить за рамки Dalvik).

У результаті дослідження була скомпільована й інтегрована C++ бібліотека Libpng в Android додаток. Оскільки, автономний набір інструментів (standalone build toolchain) має UNIX-подібну структуру, то всі описані техніки виконані на базі віртуальної машини CentOS x64 у VirtualBox. Після інсталяції операційної системи необхідно налаштувати оточення збірки. Для цього потрібно було завантажити 64-бітний Android NDK для Linux як архів і розпакувати його. Після цього створюємо автономний набір інструментів (standalone build toolchain).

Задамо змінні установки середовища у вікні терміналу Linux у наступному вигляді:

- `export PLATFORM_PREFIX=/opt/android-toolchain-armeabi` – директорія для автономного набору інструментів;

- `export ANDROID_NDK=/opt/android-ndk-r10e` – зазначає шлях установки Android NDK;
- `export NDK_PLATFORM=android-9` – мінімальна версія Android API;
- `export ARM="arm-linux-androideabi-ar"` – архіватор виконуваного файлу;
- `export CXX="arm-linux-androideabi-g++ --sysroot=$SYS_ROOT/"` – зазначає відповідний C++ компілятор з зазначеним аргументом `SYS_ROOT`;
- `export RANLIB="arm-linux-androideabi-ranlib"` – лінкер виконуваного файлу.

Створюємо автономний набір інструментів:

```
ANDROID_NDK/build/tools/make-standalone-toolchain.sh --
platform=$NDK_PLATFORM --install-dir=$PLATFORM_PREFIX --
toolchain=arm-linux-androideabi-4.9 --stl=gnustl
```

Після установки всіх необхідних змінних оточення будемо бібліотеку з відкритим вихідним кодом для системи Android ARM, що надасть можливість використовувати засоби редагування зображення формату “png”. Завантаживши останню версію вихідного коду Libpng з офіційного сайту, розпаковуємо його.

Для перевірки системи деяких залежних бібліотек, а також файлу “config.h” виконаємо команду “./configure” з архівного каталогу:

`./configure --host=arm-linux-androideabi --prefix=/tmp/vitaliy/libpng`, де `--prefix` – аргумент, що вказує на каталог, в якому будуть розміщені скомпільовані бібліотеки і заголовки.

Після успішного виконання команди конфігурації виконаємо команду “make” для того, щоб зв’язати вихідний код і залежні бібліотеки, для генерації відповідної структури каталогів запустимо “make install”. У випадку будування декількох бібліотек потрібно побудувати бібліотеки, які не мають залежностей від інших бібліотек, розміщуючи відповідні файли в каталог `$PLATFORM_PREFIX/sysroot/usr/*`.

Далібудуємо Android проект, створюючи такі файли:

- файл `Android.mk`, який дозволяє групувати ваш код в модулі. Модулі можуть бути як статичні бібліотеки (static library, будуть скопійовані у ваш проект, в папку `libs`), диференційовані бібліотеки (shared library), автономний виконуваний файл (standalone executable);

- в папці `libs` створюємо чотири папки під кожен архітектур процесора, в якій буде лежати “native” бібліотека (кількість папок залежить від кількості обраних архітектур), а весь “native” код знаходиться в папці `jni`;

- файл `Application.mk`, в якому описуються деталі збірки. Він не є обов’язковою умовою, але дозволяє гнучко налаштувати збірку;

- файл `ndk-build`, який буде запускати процес складання.

Для запуску Android проекту, використовуючи `jni`, викликаємо функцію з бібліотеки Libpng.

На базі проведеного дослідження було знайдено досить зручний спосіб адаптування та повторного використання C/C++ бібліотек у додатку написаного для платформи Android, що дає змогу більш простіше і швидше портувати програмні додатки з інших платформ.

## **МЕТОДИ ТА МОДЕЛІ ПІДВИЩЕННЯ ЗНАНЬ ЗА ДОПОМОГОЮ НАВЧАЛЬНО-ТЕСТУВАЛЬНИХ СИСТЕМ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ АЛГОРИТМІВ АДАПТИВНОГО ТЕСТУВАННЯ**

*Кузіч А. В., студент*

*(Науковий керівник – к.т.н., доцент Кабак Л. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Дуже важливим аспектом педагогічної діяльності є оцінювання викладачем знань учнів. Одним із способів швидкої перевірки знань є тестування. Тестам занадто довго відмовляли в науковості, даючи тим самим багато приводів для критики. Хоча інтерес до тестів останнім часом значно зріс, ситуація з ними не покращилася. В даний час все більша увага приділяється тестам, як швидкому та зручному способу оцінки знань. Однак уявна простота створення тестів і підвищений попит на них породили безліч неякісних матеріалів, званих тестами.

Розробка тестових завдань і обробка результатів тестування дуже важливі, проте не менш важливе значення має порядок пред'явлення завдань і метод визначення рівня знань за результатами тестування, тобто модель тестування. При вимірюванні рівня знань згідно з класичною моделлю тестування, для кожного учня формується тест певної довжини з обраних випадковим чином завдань тестового простору. При цьому тести відрізняються за складністю, і підсумкова оцінка формується за кількістю правильних відповідей з урахуванням вагових коефіцієнтів завдань. Недоліком такого тестування може бути поява ситуацій, коли слабкому студенту надається складний тест а сильному – легкий. Для забезпечення максимальної інформативності результатів контролю необхідно, щоб середня складність завдань відповідала гіпотетичному рівню навченості студента. Практично це можна здійснити за допомогою адаптивного тестування.

Під адаптивним тестовим контролем розуміють комп'ютеризовану систему науково обґрунтованої перевірки і оцінки результатів навчання, що володіє високою ефективністю за рахунок оптимізації процедур генерації, пред'явлення і оцінки результатів виконання адаптивних тестів. Ефективність контрольної-оціночної процедури підвищується при використанні багатокрокової стратегії відбору і пред'явлення завдань, заснованої на алгоритмах з повною контекстною залежністю, в яких черговий крок здійснюється тільки після оцінки результатів виконання попереднього кроку.

Після виконання випробуваним чергового завдання кожен раз виникає потреба в прийнятті рішення про підбір складності наступного завдання залежно від того, правильною чи неправильною була попередня відповідь. Алгоритм відбору і пред'явлення завдань будується за принципом зворотного зв'язку, коли у разі правильної відповіді випробуваного чергове завдання вибирається більш важким, а невірна відповідь тягне за собою пред'явлення подальшого легшого завдання, ніж те, на яке випробуваним була дана неправильна відповідь.

До обов'язкових умов реалізації таких алгоритмів слід віднести:

- наявність банку каліброваних завдань зі стійкими оцінками їх параметрів;
- використання програмно-інструментальних засобів і комп'ютерних програм для індивідуалізації алгоритмів відбору завдань, заснованих;
- використання параметричних моделей Item Response Theory.

Однак проблема полягає в тому, що первинний бал є не абсолютною, а відносною оцінкою. Він істотно залежить від складності завдань тесту і на іншому тесті він може виявитися іншим. Другим істотним недоліком первинних балів є їх нелінійність по відношенню до тих параметрів, які вони повинні характеризувати (рівень підготовленості). Порівнюючи первинні бали, необхідно розуміти, що первинні бали є лише індикатором підготовленості випробовуваних, а не її мірою. Теорія тестових завдань (IRT) дозволяє встановити зв'язок між рівнем знань піддослідних і результатами виконання тестів, що дозволяє визначити рівень знань незалежно від складності завдань.

Мета IRT – це проведення високоякісних педагогічних вимірювань рівня підготовленості випробовуваних і рівня складності завдань, куди входить пошук відповідних прогностичних моделей і проведення розрахунків придатності моделі для наявних даних.

До переваг адаптивної моделі тестування з використанням IRT можна віднести наявність безперервної шкали рівня підготовленості, що дозволяє співвідносити між собою результати по різних тестах. Недоліком цієї моделі тестування є необхідність в калібруванні, тобто в емпіричному визначенні параметрів завдань, що вимагає досить великої кількості експериментальних даних. Тому параметричні моделі доцільно застосовувати при середньо- і широкомасштабному тестуванні.

### **Список використаних джерел:**

1. Embretson S. E. & Reise S. P. (2000) Item response theory for psychologists. Mahwah NJ, Lawrence Erlbaum Associates. Van der Linden, W. J. & Hambleton, R. K. (1997). Handbook of item response theory. New York, Springer-Verlag.
2. Van Groen M., Eggen T. & Veldkamp B. (2011). Item Selection Methods based on Multiple Objective Approaches for Classification of

Respondents into Multiple Levels. In Annual Conference of the International Association for Computerized Adaptive Testing 10/2011.

3. Аванесов В. С. Понятие и методы математической теории педагогических измерений (Item Response Theory): статья третья / Аванесов В. С. // Педагогические Измерения. – 2009. – № 4. – С. 5.

### **SOME ACCENTS DURING TRAINING OF ECONOMIC SPECIALTIES STUDENTS IN THE CONDITIONS OF GLOBALIZATION OF WORLD ECONOMY AND TRADE**

*Spiridonov V. N., PhD. tehn. Sciences,*

*Razgonov S. A., PhD. tehn. Sciences*

*(University of Customs and Finance, Dnepropetrovsk)*

The conditions of globalization of world economy and trade and also sharply changing economic situation in Ukraine require changing the accents in training of economic specialties students. The tendency of economic specialties students training taking into consideration the certain queries of labour-market independently where is the training process (the institution of higher learning, college or professional school) takes place at present time. In accordance with it the educational establishments which more quickly and by the best character will adjust to the changing conditions of labour-market will have the competitive advantages.

Analyzing the necessities of labour-market it is possible to mark the following facts. The employers are not interested in by “wide profile” economists. These specialists cannot decide the certain set problem without additional training at the enterprise or additional courses educating. The employers are interested by the specialists having an experience work in a certain area and which can begin to decision of set problem or implementation of certain position requirements at the enterprise or in organization in the earliest possible dates. In such situation a reception of necessary experience in educational establishment is a natural decision.

It is necessary to mark that young specialists mainly hold positions of lower level managers of enterprise management. Really it means that young specialists will execute their position requirements in automated control system of enterprise.

That is why it is necessary to change the students training programs on the decision of practical tasks which young specialists will execute at the enterprise. A basic accent must be done on the logical association of theoretical and practical programs of student education when a practical course follows after theoretical course. The most effective variant of practical courses realization is the students training in the industrial program systems intended for a management by enterprises.

At the senior years of training a passing from office informative programs traditionally studied in institutions of higher learning to the industrial program systems has a number of problems. However this passing allows to change the accent of students training from development of narrow and not effective taskdecision facilities to work in the professionally executed facilities already realized in the industrial systems. Thus the basic attention must be turned to the decision of task of account or management, to analysis of got results, to work with the documents and reports, accepted in practice of national economy: on enterprises, in the fiscal and book-keeping accounting.

Among the tasks of specialists training the most interest is caused by the tasks of control account at the enterprise. These tasks are the most mass, always actual and practically necessary for any enterprise and organization. Any registration industrial system can be used for this purpose. However the necessity of passing to the European standards of management and book-keeping in the real conditions requires the education of students in the industrial program systems, being the basis of effective western management.

The question is about ERP-systems (Enterprise Resource Planning) which are by systems of complex planning and management by all resources of enterprise. There is an enormous lag from western countries in application of this systems class at the enterprises in Ukraine.

However exactly introduction of ERP-systems provides an effective management by enterprise and also so-called “transparency” of enterprise work so necessary to proprietors and investors. Thus the question is both about commercial companies and large state companies, where the decision of indicated task is no less actually. It is possible to expect that a considerable quantity of specialists, not only knowing principles of ERP-systems construction but also able to work in them, may need in the nearest prospect.

One of the basic problems of the industrial program systems using in an educational process is related to the high cost of ERP-systems and impossibility to purchase such system for institutions of higher learning. The using of ERP-systems of regional development is proposed as a decision of problem in [1]. A demonstration version of such system is a working version of the system.

Free use of system is limited by volume of entered data that is not critical during students training process. In addition, this approach can provide walking away from the Russian system 1C: of different versions, the passing to the systems of national development, increase of development rates of national IT-industry.

#### **List of sources used:**

1. Spiridonov V. N. Increase of Efficiency of Training of Economic Specialties Students on the Basis of Use of Industrial Control System by Enterprises : monograph / V. N. Spiridonov. – Dnepropetrovsk : DSFA, 2011 (in Russian).



## МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ПЕРЕРОБКИ ТРАНСПОРТНОГО ПОТОКУ В АТОМОБІЛЬНОМУ ПУНКТІ ПРОПУСКУ

*Кузьменко Ю. Є., студентка*

*(Науковий керівник – д.ф.м.н., професор Пасічник А. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Сучасне суспільство потребує постійного збільшення обсягу транспортного сполучення, підвищення його надійності, безпеки і якості.

Для підвищення ефективності вирішення задач митного контролю та митного оформлення переміщення транспортних засобів, вантажів і пасажирів було запропоновано математичну модель та методику оптимізації чисельності митного підрозділу в пункті пропуску через державний кордон України на основі теорії систем масового обслуговування. Як інструмент оцінки пропускнуої спроможності пункту пропуску використані положення теорії масового обслуговування.

Метою даної роботи є підвищення ефективності та якості організації роботи автомобільного пункту пропуску в умовах стохастичної невизначеності й імовірнісних характеристик параметрів транспортних процесів, які при цьому відбуваються.

Розробка імітаційних моделей зі стохастичними або ймовірнісними елементами потребує на першому етапі проведення апроксимації отриманих емпіричним шляхом розподілів теоретичними законами відповідного виду з перевіркою гіпотез про ступінь точності даних наближень.

Однією з переваг використання теоретичного розподілу є можливість змінювати параметри генератора випадкових чисел під час аналізу чутливості моделі й оцінки функціонування системи за різних умов. Процес транзитного переміщення вантажів і транспортних засобів починається у пункті пропуску через державний кордон України. Перша проблема, з якою стикається транспортний засіб, що надійшов до пункту пропуску, – це черга, яку він повинен відстояти в очікуванні митного оформлення.

З погляду транспортної інфраструктури проблема полягає, по-перше, у визначенні граничної пропускнуої спроможності пункту пропуску; по-друге, у забезпеченні найбільш оптимального використання транспортного потенціалу пункту пропуску; і, по-третє, в технічній можливості модернізації пункту пропуску в залежності від зміни транспортних потоків.

Вирішення питання черги транспортних засобів перед пунктом пропуску залежить, по-перше, від тривалості процедур та формальностей, що здійснюються митними та іншими контролюючими органами, тобто питання має технологічний характер; і, по-друге, від раціональності розподілу зусиль працівників підрозділу митного оформлення. У зв'язку з цим спрощення та автоматизація митних процедур та їх тривалості у часі, а також вирішення задачі збалансованості кількості працівників мит-

них органів в залежності від характеру транспортного потоку та технічних можливостей пункту пропуску дає нові можливості розв'язання проблеми, що склалася.

У даній роботі вирішується задача розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо визначення оптимальних умов функціонування митного підрозділу в пункті пропуску через державний кордон України:

1) за умов різної тривалості митного оформлення одного транспортного засобу;

2) за умов різної кількості працівників митного підрозділу, що безпосередньо здійснюють митне оформлення транспортних засобів;

3) за умов різної інтенсивності добового потоку транспортних засобів, що переміщуються в межах одного пункту пропуску.

Ураховуючи можливість виникнення тимчасових екстремальних умов функціонування (збільшення транспортних потоків; збільшення тривалості митного оформлення за рахунок специфіки вантажів; збільшення випадків виявлення порушення митних правил), пропонується збільшити кількість працівників митного підрозділу на одну штатну одиницю. Це надасть можливість не тільки зменшити час простою транспортних засобів у черзі до мінімуму, але й урахувати фактор наявності людей, такий як стомлення працівників від навантаження, відсутність одного з працівників тощо.

Відхилення параметрів моделі від оптимальних може привести до збільшення часу простою ТЗ у черзі та збільшення навантаження на працівників митного підрозділу, що в свою чергу приведе до збільшення впливу людського фактору на якість функціонування системи в цілому; або навпаки до неповного використання потенціалу пункту пропуску і нерационального розподілу працівників митної установи між підрозділами.

На підставі аналізу отриманих результатів проведених досліджень пропонуються такі рекомендації щодо оптимізації параметрів функціонування митного підрозділу в пункті пропуску для якісного та своєчасного митного оформлення і мінімізації часу простою ТЗ у черзі.

1. Зміна інтенсивності транспортного потоку. За умов збільшення інтенсивності транспортного потоку рекомендується забезпечити більшу пропускну спроможність пункту пропуску ТЗ за рахунок збільшення кількості працівників підрозділу митного оформлення. За умов зменшення інтенсивності транспортного потоку рекомендується зменшити чисельність працівників підрозділу митного оформлення до мінімально можливого рівня.

2. Зміна кількості працівників підрозділу митного оформлення можлива тільки за умов зміни інтенсивності транспортного потоку.

3. Зміна тривалості митного оформлення ТЗ. За умов збільшення тривалості митного оформлення ТЗ рекомендується збільшити кількість

працівників підрозділу митного оформлення або зменшити інтенсивність транспортного потоку за рахунок його перерозподілу. За умов зменшення тривалості митного оформлення ТЗ рекомендується зменшити кількість працівників підрозділу митного оформлення або збільшити інтенсивність транспортного потоку.

## **ABOUT ONE ASPECT OF THE COMING REFORM OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINIAN'S UNIVERSITIES**

*Razgonov S. A., PhD. tehn. Sciences,  
Spiridonov V. N., PhD. tehn. Sciences  
(University of Customs and Finance, Dnepropetrovsk)*

The entry of our country into a Europe's single educational space requires a change of the principal priority of pedagogy to "Teach" to "Learn to learn", the development of methodological pedagogy, instills self-development of new knowledge. Therefore, the priority objectives of higher education is ensuring the use of intellectual potential, which requires new legal and administrative mechanisms to change the traditional educational paradigm.

Traditionally, Universities have been the source of knowledge, aimed at developing the technologies affecting, in turn, on society.

Update all sides of public life is due to the innovation in government, industry, culture and higher education also.

Innovation in education is part of the general process of assimilation of knowledge personality changes as a result of socialization in the innovation sphere. It is important in training, research and teaching staff of research on the formation of an innovation of Universities' culture subjects [1].

The Technical Universities' traditional form of training is the Work Bench Laboratory. They serve as the formation of professional skills of specialists. However, they do not meet the conditions of highly automated and information-rich industries. For a number of disciplines, they are obsolete. The latest Virtual Work Bench Laboratory (further abbreviation will be used – VWBL) come to replace the traditional educational paradigm. This approach reflects the feature that control automated process is carried out in the virtual space in the "On-line" mode. The VWBL is an innovative form that integrates a variety of interdisciplinary knowledge. This form of probabilistic models of the situation of future professional activity, the analysis of which allows us to take concrete and practical solutions on the basis of the information received; at the same time factor is important when problems are solved quickly and dynamically, according to the information given by the automata system processors. The situation requires the student to connect the thought to the subject area of professional activity.

The theoretical VWBL's basis can serve as pedagogical technology and innovative theory of context type.

Historically, education has passed the way to a new paradigm – “Everyone can be trained all over”. Learning model can serve as a computer-information technology, contextual learning, and student-active approach.

Almost methodically and active learning in the university using’s context approach underlying the professional activity, have a promising direction. It lays down the principles: psychological and pedagogical student connection to the educational activity; consistent modeling of the content, forms and conditions of work; based combination of new and traditional forms of educational technology.

Its essence is the transition from the consumption of knowledge for professional work to the concept of education, developing the personality (such as, to awaken in man the creator, develop the courage of thought, the ability to generate ideas, etc.), and is characterized by its level of innovation culture. This goal will require the education system: training of highly qualified specialists, to find innovative ways of solving conflicts; orientation of the educational process in the formation of students’ innovation culture. All this can be achieved if knowledge. The result of the integration of science and education, if innovation is encouraged, transdisciplinary programs to achieve long-term perspective; if the student becomes an active participant in the innovation process [2].

Students participating VWBL’s evaluate the results and effects of the program. The response of the system information on the impact of software is supplied through the same server on student workstations, as well as other user display. Displayed in real time the effects allow the test to observe the behavior unit (encoder, decoder, channel information and transmission, etc.); respond to a change in its active state; take readings in “On-line” mode; build schedules using such software, as Math CAD, Math Lab and so on.

This information technology to develop students’ competence of value-semantic, personal and objective reflection, professional development, social interaction with the employer, etc.

The quality of education is determined by the system of indicators characterizing the final result of the Universities’ educational activities. The quality of education is a multidimensional concept with various components that determine the ranking of traditional and innovative education.

In conclusion, the development of science and technology, information processes, a qualitative change in society and social consciousness requires new and innovative approaches and technologies in the educational process.

#### **List of sources used:**

1. Razgonov S. A. On the Issue of Reform of the Education System in Higher Education / S. A. Razgonov // Customs Policy and Topical Issues of Economic Security of Ukraine Today : materials of VI International Scientific Conference of Young Scientists. – Dnepropetrovsk : AMSU, 2013. – Vol. 1. – Section 1 (in Russian).
2. Selye H. From Dream to Discovery: On Being a Scientist / Hans Selye. – University of Montreal, 1964.

# МОДЕЛЬ ВИЗНАЧЕННЯ РЕЙТИНГУ КАНДИДАТІВ, ЯКІ ЗАДОВОЛЬНЯЮТЬ ВИМОГИ РОБОТОДАВЦЯ

*Романко І. С., студент*

*(Науковий керівник – к.е.н., доцент Смоктьї К. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

У сучасних умовах глобалізації, різкого збільшення мобільності населення актуальною є задача підвищення ефективності процесу підбору персоналу для відповідних вакансій підприємства за рахунок визначення рейтингу кандидатів.

Рейтингова  $R$  оцінка кандидата визначається:

$$R = e_1 \cdot F_1 + e_2 \cdot F_2 + e_3 \cdot F_3, \quad (1)$$

де  $e_i$  – експертна оцінка важливості  $i$ -го фактора,  $e_i \in [0;1]$ ,  $\sum_{i=1}^3 e_i = 1$ ,  $i = \overline{1,3}$ ;  $F_1$  – значення фактора оцінки підприємств, на яких працював кандидат,  $F_1 \in [0;1]$ ;  $F_2$  – значення фактора оцінки посад, на яких працював кандидат  $F_2 \in [0;1]$ ;  $F_3$  – значення фактора оцінки наявності артефактів (дипломи, сертифікати, нагороди тощо)  $F_3 \in [0;1]$ .

Фактор оцінки підприємств  $F_1$ , на яких працював кандидат, розраховується за допомогою рейтингової оцінки самих підприємств, що визначається експертним шляхом

$$F_1 = \max_{i \in \{P_j\}} \quad (2)$$

де  $P_j$  – значення рейтингової оцінки  $j$ -го підприємства, на якому працював кандидат,  $P_j \in [0;1]$ ,  $j = \overline{1,n}$ ;  $n$  – кількість підприємств, де працював кандидат.

Фактор оцінки посад  $F_2$ , на яких працював кандидат, розраховується як середня оцінка всіх раніше займаних посад, за допомогою загальної рейтингової оцінки посад, яка визначається експертним шляхом

$$F_2 = \frac{\sum_{j=1}^m K_j}{m}, \quad (3)$$

де  $K_j$  – значення рейтингової оцінки  $j$ -ої посади, де працював кандидат,  $K_j \in [0;1]$ ,  $j = \overline{1,m}$ ;  $m$  – кількість посад, на яких працював кандидат.

Фактор оцінки наявності артефактів  $F_3$ , що має кандидат, розраховується за допомогою середньої рейтингової оцінки відповідних артефактів, що також визначається експертним шляхом

$$F_a = \frac{\sum_{j=1}^k E_j}{E_{\max}}, \quad (4)$$

де  $E_j$  – значення рейтингової оцінки  $j$ -го артефакту, що має кандидат,  $E_j \in [0;1]$ ,  $j = \overline{1, k}$ ;  $E_{\max}$  – максимальна рейтингова оцінка серед усіх артефактів;  $k$  – кількість артефактів, що має кандидат.

Експертні оцінки  $P_j, K_j, E_j$  визначаються експертами в табличний спосіб.

Синтезована модель може бути використана в інформаційній системі фахівця з кадрів на підприємстві, який безпосередньо спілкується з клієнтами і підбирає для них вакансії, що підвищить ефективність та продуктивність праці за рахунок підвищення рівня обслуговування клієнтів, зниження витрат на роботу по пошуку працівників, заощадження часу як менеджера з персоналу, так і клієнта, прискорення процесу роботи та надання можливості обслужити більшу кількість клієнтів тощо.

## МОДЕЛЬ РОЗРАХУНКУ РЕЙТИНГУ КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕХНІКИ З УРАХУВАННЯМ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ПРІОРИТЕТІВ КОРИСТУВАЧА

*Клеймьонов М. Д., студент*

*(Науковий керівник – к.е.н., доцент Смоктій К. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

У сучасних умовах глобалізації, зміни умов та форм ведення бізнесу, появи великої кількості інтернет-магазинів і Web-сервісів, підвищення конкурентоспроможності бізнесу можливо за рахунок підвищення ефективності його інформаційної системи в частині використання систем підтримки прийняття рішень для клієнтів. Наприклад, для підвищення ефективності інтернет-магазинів, які здійснюють продаж комп'ютерної техніки, пропонується використовувати модель розрахунку рейтингу комп'ютерної техніки з урахуванням індивідуальних пріоритетів користувача, яка дозволить клієнтові зорієнтуватися у великій кількості складних технічних параметрів та здійснити оптимальний вибір.

Нехай  $R_i$  – величина рейтингу  $i$ -ої одиниці комп'ютерної техніки розраховується за формулою:

$$R_i = \sum_{j=1}^n e_j \times F_{ij}, \quad (1)$$

де  $e_j$  – показник важливості  $j$ -го критерію, що визначається користувачем,  $e_j \geq 0$ ,  $\sum_{j=1}^n e_j = 1$ ,  $j = \overline{1, n}$ ;  $F_{ij}$  – показник  $j$ -го критерію  $i$ -ої одиниці комп'ютерної техніки,  $F_{ij} \in [0,1]$ ,  $j = \overline{1, n}$ ;  $n$  – кількість критеріїв.

На основі дослідження предметної області були визначені такі фактори, що впливають на оцінку комп'ютерної техніки.

1. Кількість слотів оперативного запам'ятовувального пристрою (ОЗП).
2. Номінальний об'єм ОЗП.
3. Максимальний об'єм ОЗП.
4. Швидкість роботи ОЗП.
5. Кількість ядер процесору.
6. Тактова частота процесору.
7. Роздільна здатність веб-камери (кількість пікселів).
8. Тактова частота чипу відеокарти.
9. Об'єм пам'яті відеокарти.
10. Енергомісткість.
11. Час автономної роботи.
12. Кількість кольорів дисплею.
13. Густина пікселів.
14. Об'єм жорсткого диску.
15. Швидкість зчитування/запису жорсткого диску.
16. Ціна.
17. Вага.
18. Чип процесору (місце в рейтингу).
19. Енерговитратність процесору.
20. Технологічний процес процесору.
21. Місце в рейтингу відеокарти.
22. Тип оптичного пристрою.
23. Тип ОЗП.
24. Тип пам'яті відеокарти.
25. Тип матриці дисплею.
26. Підтримка стандартів WiFi (802.11 ac/a/b/g/n).
27. Тип носія жорсткого диску.
28. Колір.
29. Виробник процесору.
30. Тип відеокарти.
31. Тип катоду батареї.
32. Кількість відділів батареї.
33. Діагональ дисплею.
34. Розмір екрана в пікселях.
35. Наявність освітлення клавіатури.
36. Локалізація клавіатури.
37. Наявність виділеної цифрової клавіатури.
38. Кількість та тип USB-портів.
39. Наявність та тип Ethernet-порту.
40. Наявність HDMI.
41. Наявність Bluetooth.

Для розрахунку критеріїв (1)–(15) використаємо формулу

$$F_{ij} = \frac{P_{ij}}{P_{j\max}}, \quad (2)$$

де  $P_{ij}$  – показник  $j$ -го критерію  $i$ -ої одиниці комп'ютерної техніки,  $j = \overline{1,15}$ ;  $P_{j\max}$  – максимальний показчик  $j$ -го критерію серед всієї комп'ютерної техніки,  $j = \overline{1,15}$ .

Для розрахунку критеріїв (16)–(21) використаємо формулу

$$F_{ij} = \frac{P_{j\max} - P_{ij}}{P_{j\max} - P_{j\min}}, \quad (3)$$

де  $P_{ij}$  – показник  $j$ -го критерію  $i$ -ої одиниці комп'ютерної техніки;  $P_{j\max}$  – максимальний показчик  $j$ -го критерію серед всієї комп'ютерної техніки;  $P_{j\min}$  – мінімальний показчик  $j$ -го критерію серед всієї комп'ютерної техніки,  $j = \overline{16,21}$ .

Інші критерії визначаються табличним способом за допомогою експертів. Синтезована модель (1)–(3) дозволяє суттєво підвищити ефективність вибору комп'ютерної техніки з урахуванням індивідуальних пріоритетів користувача.

## **ПРОЕКТ ЕЛЕКТРОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ СПЕЦІАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ**

*Лозовський А. А., студент*

*(Науковий керівник – д.ф.м.н., професор Пасічник А. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Разом із розвитком цивілізації та розширенням сфери людської діяльності постає питання про автоматизацію процесів виробництва та транспортування небезпечних вантажів. З цією метою вченими розроблюються мобільні роботизовані транспортні засоби, які виключають участь людини в роботі у небезпечних умовах. До таких умов відносяться ядерна енергетика, освоєння космічного простору, робота із вибухонебезпечними речовинами, військові операції та ін.

Роботизовані транспортні засоби широко застосовуються у військовій сфері. Як правило вони мають невеликі розміри, а завдяки вмонтованим камерам відеоспостереження мають широкий діапазон видимості. Причому керувати таким ТЗ може один військовий, який перебуває на безпечній відстані.

Хоча такі машини успішно пересуваються по різних типах місцевості і можуть працювати в режимі затемнення під час нічних операцій без



погіршення власних характеристик, втім, повністю відмовлятися від во-дійв, нехай і дистанційних, військові наразі не зможуть. Це пов'язано із різними непередбачуваними ситуаціями, що виникають у районі прове-дення бойових дій.

Тому для таких роботизованих транспортних засобів есе ж необхід-не застосування дистанційного керування.

Армією Сполучених штатів було розроблено безпілотний наземний гусеничний ТЗ Ripsaw-MS2, здатний брати участь у бойових діях і вести вогонь без безпосередньої участі людини. Особливість розробки полягає у її конструкції, в якій усі необхідні системи машини розміщені всере-дині корпусу машини з гусеничним рушієм, залишаючи середину плат-форми вільною для використання в різних цілях. Це дозволяє викорис-товувати платформу в якості універсального шасі для розміщення бойо-вого устаткування.

Гібридна силова установка дозволяє бойовій машині вагою 750 кг транспортувати вантажі та обладнання загальною масою в 500 кг. Інно-ваційна механічна система зчеплення контролює гідростатичну трансмі-сію з потужним, швидким і простим приводом та відповідає за швидке прискорення автомобіля, маневреність і керованість.

У проекті запропоновано електромобільний транспортний засіб спеціального призначення із системою дистанційного управління, який на відміну від свого прототипу призначений для дистанційної евакуації поранених з поля бою та проведення розвідувальних операцій. Навідмі-ну від наведеного прототипа, електромобільний транспортний засіб про-понується реалізувати на базі автомобільного шасі з колісною формулою 8x8.2. Така схема компоновки дозволить підвищити надійність та безпе-ку руху машини у разі пошкодження та виведення із ладу одного з елек-тродвигунів чи колеса.

Проектна потужність електричної силової установки має бути  $\approx 40$ кВт. Ефективна підвіска і доволі низький тиск на ґрунт забезпечать йому високу швидкість руху та маневреність. Високий дорожній просвіт у 60 см і порівняно невелика вага та розміри (1,5x2,5 м), великий хід під-віски забезпечать низький тиск на ґрунт. Це дозволить апарату долати пересічну місцевість на великій швидкості. Максимальна проектна швид-кість  $\approx 100$ км/год.

Роботизований транспортний засіб дозволить проводити евакуацію поранених військових, не піддаючи їх впливу мін та пересічному вогню противника. Дистанційне управління машиною дозволить уникнути не-бойових втрат серед особового складу.

Роботизований багатоцільовий автомобіль пропонується реалізувати у двох варіантах – повністю електричний або гібридний. Обидва варіанти будуть використовувати електричний привід, що забезпечить високий рі-вень маневреності при низькому рівні акустичної помітності, підвищену

живучість і скритність. Гібридний варіант окрім електродвигунів буде також включати інтегральний бензиновий або дизельний двигун, що дозволить автомобілю долати великі відстані під час зарядки його акумулятора.

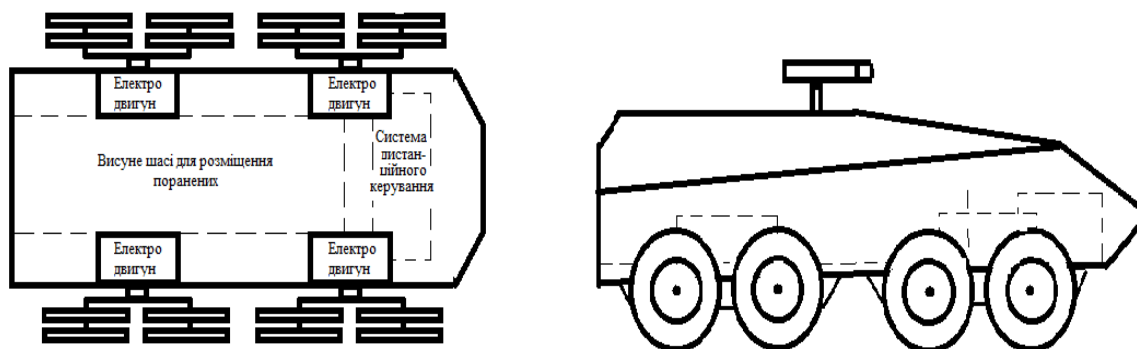


Рис. 1. Схема безпілотного електромобільного транспортного засобу

Орієнтована вартість реалізації такого проекту становить близько 250 тис. у.о., з терміном реалізації 3 роки. На даний час проводяться пошуки інвестицій для реалізації проекту.

Прогнозована окупність промислового серійного виробництва запропонованого електромобільного транспортного засобу буде становити 2 роки.

#### Список використаних джерел:

1. Логвинов В. И. Дистанционное управление роботами для экстремальных работ / В. И. Логвинов, Г. А. Гальченко.
2. Дистанционно управляемый робот [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ngpedia.ru>

### ВИКОРИСТАННЯ ОНТОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ ДЛЯ ПОБУДОВИ МОДЕЛЕЙ І ВИМОГИ ДО СПЕЦИФІКАЦІЙ ФОРМУЛЮВАННЯ ЗАПИТІВ

*Мороз Б. І., д.т.н., професор,*

*Костенко Д. Є., старший викладач*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

З кожним роком збільшується об'єм доступних користувачу масивів текстової інформації. Це сприяє більшій актуалізації задачі пошуку необхідних користувачу документів в таких масивах. Для вирішення подібних задач дуже часто використовуються різноманітні дуже елементарні тематичні класифікатори та рубрикатори, які дозволяють автоматично або вручну шукати документи в невеликій підмножині документної бази. Результат пошуку не завжди відповідає запиту.

До інформаційного пошуку можна віднести і деякі завдання, які не підпадають під базове визначення. Коли ми говоримо “неструктуровані дані”, ми маємо на увазі дані, які не мають ясної, семантично очевидної й легко реалізованої на комп’ютері структури. Вони являють собою протилежність структурованим даним, канонічним прикладом яких є реляційні БД на зразок тих, які звичайно використовуються підприємствами для зберігання реєстрів продукції й персональних даних співробітників. У реальності зовсім “неструктурованих даних” практично не існує. Було помічено, що сучасні моделі інформаційного пошуку не використовують знань, описаних у тезаурусах і онтологіях, а базуються на моделях тексту як набору слів, пропонуючи методи урахування частоти появи слів у реченні, тексті, наборі документів. Нерідко враховується кількість спільної появи слів.

Будь-яка база знань, система, заснована на знаннях, фіксується явно або неявно деякою концептуалізацією. Безліч об’єктів і відносини між ними відображаються в словнику, у якому система, заснована на знаннях, представляє свої знання. Таким чином, вважається, що основу онтології становлять безлічі представлених у ній термінів. В онтологічну сукупність включаються також відомості про предметні області, про області визначень і т. д. Взагалі, онтологія являє собою деякий опис погляду на світ стосовно до конкретної області інтересів. Цей опис складається з термінів і правил використання цих термінів, що обмежують їхні значення в рамках конкретної області. На формальному ж рівні, онтологія це система, що складається з набору понять і набору тверджень про ці поняття, на основі яких можна будувати класи, об’єкти, відносини, функції й теорії. Онтологія, як приклад загальної угоди про семантику області, сприяє встановленню коректних зв’язків між значеннями елементів області, тим самим, створюючи умови для їх спільного використання.

Складання і виконання запитів до електронного сховища документів – це найбільш складний і трудомісткий етап, пов’язаний з обробкою великої кількості інформації. На основі тезаурусу формується основний запит, після чого можливе уточнення запиту з метою відсікання очевидно нерелевантної інформації. Потім проводиться відбір результатів, починаючи з найбільш цікавих (з погляду цілей пошуку). Формат і семантика запитів варіюються залежно від застосовуваного методу пошуку і конкретної предметної області. Запити складаються так, щоб область пошуку була максимально конкретизована і звужена. Важливим є питання, яке стосується вибору структури запиту. Чому надати перевагу: використанню декількох вузьких запитів чи одному розширеному?

Існує декілька проблем у процесі пошуку.

Перша – суто методологічна. Для проведення ефективного пошуку ми зацікавлені в одночасному вирішенні двох протилежних завдань:

– збільшення охоплення з метою отримання максимальної кількості значимої для нас інформації;

– зменшення охоплення з метою мінімізації отримання “шумової” інформації.

Одночасно здійснити це досить складно. Один з методів, якщо пошукова машина дозволяє – це введення явних обмежень. Інший полягає в правильному формуванні запитів, зокрема, у процесі комбінування декількох конкретизованих запитів у один загальний. На жаль, досить обмежена вхідна мова більшості машин не залишає особливого простору для творчості в цьому напрямку.

Друга проблема – багатоваріантність людської мови. Якщо в англійській мові деякі слова мають просто багато різних значень, то українська відрізняється багатством морфологічних варіацій слів, а то і їх “жаргонних” еквівалентів. Тоді необхідно враховувати ще й синоніми.

Задача-максимум полягає в тому, щоб зробити пошук динамічним і зручним для користувача. Для будь-якого типу запиту, що виникає в практичній діяльності, повинні бути знайдені адекватні знання в інформаційному просторі. При цьому мова для формулювання пошукової вимоги не повинна бути занадто складною. Система пошуку також повинна реалізувати так званий процес “самонавчання” системи. Цей процес, або подібний до нього дозволить ліквідувати ситуації з термінами або назвами, які записуються некоректно або дублюються у базі даних. Прикладом подібних ситуацій може бути некоректне написання імен або термінів.

Передбачається, що у процесі “самонавчання” повинно проводитися побудування аналогів, правил або функцій, диференційованих по ситуаціях, якими система повинна користуватися при виникненні незнайомих або нестандартних ситуацій. З узагальнених правил автоматично буде формуватися словник термінів, правил та умов.

### **Список використаних джерел:**

1. Башмаков А. И. Интеллектуальные информационные технологии : учеб. пособие / А. И. Башмаков, И. А. Башмаков. – М. : Изд-во МГТУ им. Н.Э. Баумана, 2005. – 304 с.
2. Маннинг К. Введение в информационный поиск : пер. с англ. / Маннинг К., Рагхаван П., Шютце Х. – М. : ООО “И.Д. Вильямс”, 2011. – 528 с.

## **ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА**

*Хороших М. П., студент*

*(Науковий керівник – старший викладач Костенко В. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Поняття “безпека” дуже широко і різноманітно покриває різні сфери діяльності, починаючи з економічної безпеки і закінчуючи питаннями фізичного захисту персоналу, охорони будівель і споруд. Серед комплексу напрямів діяльності є присутньою і група завдань, пов’язана із забез-

печенням безпеки інформаційних ресурсів підприємства, яка відноситься відповідно до сталої практики, до поняття “Інформаційна безпека”. Сучасний стан забезпечення безпеки інформації в корпоративних структурах характеризуються двома основними особливостями. З одного боку ринок організаційних і технічних засобів і методів захисту представляє щонайширші можливості для вибирання вітчизняних і зарубіжних засобів забезпечення безпеки. З іншого боку слабе розуміння і недооцінка значущості і цінності інформації для корпоративних структур різної форми власності, спрощений підхід до організації діяльності служби безпеки, не кажучи вже про комплексні рішення стосовно захисту інформації, системного аналізу і систем управління безпекою об'єктів захисту. Вирішення проблеми забезпечення безпеки інформаційна сучасному рівні вимагає системного підходу, який припускає систематизацію певних завдань і порядок їх рішення.

Вивчення поведінки інформації в носіях і її руху пообумовлених каналах зв'язку дозволяє отримати модель функціонування об'єкту захисту. З позицій системного аналізу ця відповідь є не що інше, як модель усього об'єкту захисту, адекватність, повнота і точність якої буде, швидше за все, визначатися розумною достатністю.

Проведення аудиту системи інформаційної безпеки підприємства дає можливість провести найбільш обґрунтований вибір організаційних і технічних засобів захисту, як на етапі створення об'єкту, так і на етапі його експлуатації і, таким чином, забезпечити властивість керованості об'єкту захисту як об'єкту управління.

Загальними характеристиками для організаційних і технічних засобів захисту є вартість захисту, вартість впровадження, вартість експлуатації, час впровадження, міра захисту. Отже, модель об'єкту захисту як системи, діючі і передбачувані загрози, організаційні і технічні засоби і методи захисту визначають зміст і порядок проведення діяльності із забезпечення безпеки корпорації. Розгляд основних елементів і властивостей об'єкту захисту як системи дозволяє обґрунтовано затверджувати, що підприємство можливо представити як складну систему з погляду забезпечення безпеки, оскільки йому властиві 4 характерні властивості, що є фундаментальними увизначенні складної системи. Це цілісність і подільність, наявність обумовлених зв'язків, певна організація і наявність інтеграційних якостей. Системний аналіз дозволяє здійснити дійсно комплексний підхід до забезпечення безпеки, включаючи статичне і динамічне стани об'єкту захисту, забезпечити повноту і безперервність дій із забезпечення безпеки, розробити загальний підхід до проектування комплексних систем управління безпекою.

Як наслідок, виняткову практичність набуває питання про методи і критерії оцінки безпеки інформаційних систем. Система оцінок повинна носити інтегральний характер, оскільки керівництво підприємства по

суті справи цікавить не стільки конкретний рівень безпеки в приватних технологічних питаннях, скільки загальний рівень якості функціонування самого підприємства, що забезпечується, у тому числі, і рівнем безпеки інформаційних систем. З практичного погляду це питання – найважче. Наявні підходи до проблеми створення інструментів і методик оцінки інтегрального рівня інформаційної безпеки організації дуже суперечливі. Проте, перерахуємо існуючі підходи:

– використання стандартів і норм аудиту фінансових організацій, включаючи аудит їх інформаційних систем і аудит безпеки цих систем;

– проведення аудиту ІТ-інфраструктури організації за стандартом безпеки комп'ютерних систем ISO 17799;

– застосування для оцінки захищеності інформаційних систем стандартів ISO 15408 “Відкритих критеріїв”;

– використання для оцінки захищеності інформаційних систем окремих методик і критеріїв, призначених для оцінки криптографічної стійкості алгоритмів шифрування і захищеності інформації від втрат по технічних каналах. До теперішнього часу в нашій країні ще не склався стандартний підхід до оцінки ефективності роботи підрозділів інформаційної безпеки і певний погляд на роль чинників, що роблять вплив на рівень інтегральної безпеки організації. Все це, поза сумнівом, впливає на вироблення політики безпеки інформаційних систем організації і веде до необхідності обліку наступних чинників визначення цілей захисту; визначення об'єкту захисту; визначення актуальних загроз, суб'єктів цих загроз, вибору профілів захисту; розробки методів визначення якості захисту або вибору вже існуючих систем критеріальних оцінок; отримання гарантій захищеності системи.

#### **Список використаних джерел:**

1. Байбурин В. Б. Введение в защиту информации / Байбурин В. Б. – М. : ФОРУМ-ИНФРА, 2004.

2. Игнатъев В. А. Информационная безопасность современного коммерческого предприятия : монография / В. А. Игнатъев. – Старый Оскол : ООО “ТНТ”, 2005.

### **КОНТРОЛЬ ЗА ДОСТАВКОЮ ВАНТАЖІВ ДО МИТНИЦІ ПРИЗНАЧЕННЯ**

*Кучер Ю. Ю., студентка*

*(Науковий керівник – к.ф-м.н., доцент Трофімов О. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

В умовах ринкової економіки своєчасна та якісна доставка вантажів є основною вимогою вантажовласників. При цьому існуючі технології та автоматизовані системи в управлінні процесами доставки вантажів у значній мірі є системами збору інформації з послідуною об-

робкою даних та складанням фінансових документів, звітів про виконану роботу і не можуть бути використані для оперативного контролю термінів доставки вантажів.

Контроль за доставкою вантажів у митниці здійснюється на основі наказу ДМСУ “Про положення про порядок здійснення контролю за доставкою вантажів у митниці призначення” від 8 грудня 1998 р. Це положення розроблено з метою встановлення надійного контролю за переміщенням товарів та інших предметів між митницями України, оперативного реагування у разі виникнення ускладнень чи непередбачених ситуацій під час такого переміщення, підвищення рівня відповідальності осіб, що здійснюють перевезення вантажів, з метою ведення статистичної обробки та аналізу інформації про переміщувані вантажі.

Товари переміщуються під митним контролем з митниці відправлення у митницю призначення шляхом їх перевезення залізничним, автомобільним, повітряним, річковим, морським транспортом. Як правило, товари перевозяться між митницями під митним забезпеченням в упаковці, транспортних засобах чи контейнерах, виготовлених та обладнаних таким чином, щоб товари не могли бути вилученими з опечатаного вантажного місця, транспортного засобу чи контейнера або поміщатись у такі місця без залишення видимих слідів розпечатання чи пошкодження митного забезпечення. Такі забезпечення, зокрема пломби, визнаються митними органами України за умови їх відповідності вимогам, що висуваються до митного забезпечення, яке використовується митними органами України.

Для здійснення контролю за доставкою та виявлення фактів недоставки товарів у митницю призначення використовується програмно-інформаційний комплекс, що базується на відомчій системі зв'язку митних органів України. Департамент інформаційних технологій та митної статистики ДМСУ, використовуючи канали оперативного зв'язку, забезпечує доступ посадовим особам митниць у межах їх службових повноважень до інформації в ЄАІС ДМСУ з можливістю перегляду змісту контрольних документів та контролю їх поточного стану. Контроль за доставкою товарів у митниці призначення здійснює митниця відправлення цих товарів. У разі виявлення фактів недоставки вантажу в митницю призначення справу про порушення митних правил порушує митниця, якій було надане відповідне зобов'язання. Допускається порушення такої справи митницею, що безпосередньо виявила ПМП, про що протягом доби інформується митниця відправлення.

Отже, контроль за переміщенням та доставкою вантажів, здійснюється не лише за допомогою документів, його важливою складовою є електронна інформаційна база. Але зараз в умовах сучасності засобами контролю є спеціально розроблене програмне забезпечення яке дає можливість отримувати (як у реальному часі, так і постфактум) максимум інформації щодо переміщення вантажу: місце його знаходження, стан замка, швидкість руху автомобіля.

### Список використаних джерел:

1. Дубініна, А. А. Основи митної справи в Україні: Навчальний посібник / А. А. Дубініна, С. В. Сорокіна. – К. : ВД 'Професіонал', 2004. – 360 с.

## МОДЕЛЬ ВИЗНАЧЕННЯ РЕЙТИНГУ АВТОМОБІЛІВ, ЩО БУЛИ В ЕКСПЛУАТАЦІЇ

*Карабаза А. Ю., студент*

*(Науковий керівник – к.е.н., доцент Смоктій К. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Використання Інтернету для ведення бізнесу суттєво підвищило можливості та шанси на успіх нових учасників ринку, розширила територіальні межі ведення бізнесу, істотно підвищила роль інформаційних систем та інформаційної політики учасників ринку. Незважаючи на те, що механізми купівлі та продажу автомобілів не змінюються вже впродовж десятиліть, основним напрямом підвищення ефективності відповідного бізнесу є оптимізація взаємодії з клієнтами, надання їм систем підтримки прийняття рішень (СППР) на корпоративних порталах, що допомагає зробити оптимальний вибір. Однією зі складових частин СППР для компаній, що надають послуги з купівлі та продажу автомобілів, є визначення рейтингу відповідних автомобілів на основі об'єктивних характеристик, що дозволяє впорядковувати пропозиції клієнту та здійснити оптимальний вибір.

Нехай рейтингова оцінка  $R$  автомобіля визначається як

$$R = e_1 \cdot F_1 + e_2 \cdot F_2 + e_3 \cdot F_3 + e_4 \cdot F_4 + e_5 \cdot F_5 + e_6 \cdot F_6, \quad (1)$$

де:  $e_i$  – експертна оцінка важливості  $i$ -го фактора,  $e_i \in [0;1]$ ,  $\sum_{i=1}^6 e_i = 1$ ,  $i = \overline{1,6}$ ;  $F_1$  – значення фактора оцінки вартості,  $F_1 \in [0;1]$ ;  $F_2$  – значення фактора оцінки марки автомобіля,  $F_2 \in [0;1]$ ;  $F_3$  – значення фактора оцінки моделі,  $F_3 \in [0;1]$ ;  $F_4$  – значення фактора оцінки коробки передач,  $F_4 \in [0;1]$ ;  $F_5$  – значення фактора оцінки додаткових пристроїв,  $F_5 \in [0;1]$ ;  $F_6$  – значення фактора оцінки пробігу,  $F_6 \in [0;1]$ .

Фактор оцінки вартості  $F_1$  для  $i$ -го автомобіля визначається

$$F_1 = 1 - \frac{P_i}{P_{\max}}, \quad (2)$$

де  $P_i$  – вартість  $i$ -го автомобіля;  $P_{\max}$  – максимальна вартість автомобіля,  $i = \overline{1,p}$ ;  $p$  – кількість автомобілів.

З (2) випливає, що  $F_1 \rightarrow 0$ , якщо  $P_i \rightarrow P_{\max}$ , та, відповідно,  $F_1 \rightarrow 1$ , якщо  $P_i \rightarrow 0$ . Як наслідок, чим вище вартість, тим нижче значення фактору оцінки вартості  $F_1$ , тобто при однакових інших характеристиках, рейтинг автомобіля з меншою вартістю буде вищий.



Фактори оцінки марки автомобіля  $F_2$ , оцінки моделі  $F_3$ , оцінки коробки передач  $F_4$  визначаються експертним шляхом, за допомогою визначення в табличний спосіб рейтингової оцінки всіх наявних марок та моделей автомобілів, різноманітних коробок передач.

Фактор оцінки додаткових пристроїв  $F_5$  розраховується таким чином:

$$F_5 = \frac{\sum_{j=1}^m D_j}{m}, \quad (3)$$

де  $D_j$  – значення рейтингової оцінки  $j$ -го пристрою автомобіля,  $D_j \in [0;1]$ ,  $i = \overline{1, m}$ ;  $m$  – кількість додаткових пристроїв в автомобілі.

Рейтингова оцінка пристроїв автомобіля визначається експертним шляхом для всіх відомих пристроїв. Якщо додаткових пристроїв в автомобілі немає, то  $F_5 = 0$ .

Фактор оцінки пробігу  $F_6$  для  $i$ -го автомобіля розраховується так:

$$F_6 = 1 - \frac{N_i}{N_{max}}, \quad (4)$$

де  $N_i$  – значення пробігу  $i$ -го автомобіля,  $N_{max}$  – максимальне значення пробігу автомобіля,  $i = \overline{1, p}$ ;  $p$  – кількість автомобілів.

З (4) випливає, що  $F_6 \rightarrow 0$ , якщо  $N_i \rightarrow N_{max}$ , та, відповідно,  $F_6 \rightarrow 1$ , якщо  $N_i \rightarrow 0$ . Як наслідок, чим вище пробіг автомобіля, тим нижче значення фактора оцінки пробігу  $F_6$ , тобто при однакових інших характеристиках, рейтинг автомобіля з меншим пробігом буде вищий.

Отже, запропонована модель забезпечує розрахунок рейтингової оцінки  $R$  автомобіля, використовуючи об'єктивні характеристики, що дозволяє клієнтові впорядковувати результат пошуку та реалізувати оптимальний вибір.

## ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ ОБРОБКИ ГРАФІЧНИХ ЗОБРАЖЕНЬ

*Ващенко К. І., студентка*

*(Науковий керівник – к.т.н., доцент Ульяновська Ю. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Людина отримує 80 % інформації засобами візуального контакту з навколишнім середовищем, тобто за допомогою очей. Вона за допомогою зору розпізнає об'єкти, сприймає їх розміри, форму і розташування в просторі. Зараз цим активно користуються, використовуючи зображення практично у всьому, і чим краще буде якість зображення, чим краще воно буде піднесено, тим більше уваги на нього звернуть люди і тим більше інформації засвоять, адже набагато приємніше дивитися на красиву, яскраву фотографію, ніж на яку-небудь непоказну картинку.

Багато галузей техніки, що мають відношення до отримання, обробки, зберігання та передачі інформації, значною мірою орієнтуються зараз на розвиток систем, в яких інформація має характер зображень. Зображення, яке можна розглядати як двовимірний сигнал, є значно більшим носієм інформації, ніж звичайний одновимірний (часовий) сигнал. Водночас рішення наукових і інженерних задач при роботі з візуальними даними вимагають особливих зусиль, спираються на знання специфічних методів, оскільки традиційна ідеологія одновимірних сигналів і систем мало придатна в цих випадках. Особливо це проявляється при створенні нових типів інформаційних систем, вирішуючи такі проблеми, які досі в науці і техніці не вирішувалися, і які вирішуються зараз завдяки використанню інформації візуального характеру [1].

Комп'ютерна обробка зображень передбачає обробку цифрових зображень за допомогою комп'ютерів або спеціалізованих пристроїв, побудованих на цифрових сигнальних процесорах. При цьому під обробкою зображень розуміється не тільки поліпшення зорового сприйняття зображень, але і класифікація об'єктів, виконувана при аналізі зображень [2].

В основу алгоритмів обробки зображень покладені в основному інтегральні перетворення: згортка, перетворення Фур'є також використовуються статистичні методи.

Методи обробки зображень класифікують зазвичай за кількістю пікселів, які беруть участь в одному кроці перетворення:

- поточечні методи в процесі виконання перетворюють значення в точці  $a(m,n)$  в значення  $b(m,n)$  незалежно від сусідніх точок;
- локальні методи для обчислення значення  $b(m,n)$  використовують значення сусідніх точок в околиці  $a(m,n)$ ;
- глобальні методи визначають значення  $b(m,n)$  на основі всіх значень вихідного зображення  $A(m,n)$ .

Одним з методів обробки зображень є бінаризація. *Бінарне зображення* (дворівневе, двійкове) – різновид цифрових растрових зображень, коли кожен піксель може представляти тільки один з двох кольорів. Значення кожного пікселя умовно кодуються, як “0” і “1”. Значення “0” умовно називають заднім планом або фоном, а “1” – переднім планом [3].

$$I := \begin{array}{l} 1: I > T \\ 0: I \leq T \end{array}$$

Цей спосіб годиться для рівномірного освітлення сцен, в іншому випадку вибрати вдалий поріг яскравості  $T$  для всієї картини може виявитися важко. Для виконання цього завдання можна використовувати адап-

тивний поріг. Для кожної точки розглядається її околиця і поріг вибирається тільки для цієї околиці, наприклад як середню яскравість околиці.

Для аналізу зображень можна застосовувати методи роботи з контурами. Виділивши края і знайшовши контури зображення, ми відразу відкидаємо зайву інформацію. Цей підхід має свої недоліки, наприклад він чутливий до шуму, але іноді з його допомогою можна отримати хороший результат.

Краї на зображенні це області різкої зміни яскравості. Для виділення країв зазвичай використовується метод Кэнни [4]. Цей метод виконує згортку зображення з ядром  $[1 -1]$  (похідна від фільтра Гаусса), визначає градієнт яскравості, утоньшає і пов'язує отримані краю.

Для покращення зображення використовуються методи корекції яскравості і контрастності зображення. Лінійна корекція (auto levels) – розтягнення значень яскравості точок на весь діапазон  $[0,255]$ .

Auto Levels дозволяє поліпшити контрастність, цей метод не працює якщо на зображенні водночас присутні білі (255) і чорні (0) пікселі, в цьому випадку можна застосовувати нелінійну гамма-корекцію. *Гамма-корекція* – корекція яскравості цифрового зображення. Зазвичай, використовується ступенева функція у вигляді:  $V_{out} = AV_{in}^\gamma$ , де  $A$  служить коефіцієнтом, а вхідні  $V_{in}$  і вихідні  $V_{out}$  значення – невід'ємні дійсні числа.

Комп'ютерна обробка зображень як фундаментальне наукове напрямок є невичерпною. Цей напрямок спирається на математику, фізику, біологію, інформатику. Методи і засоби комп'ютерної обробки зображень мають найрізноманітніші застосування: наука, техніка, медицина, соціальна сфера. Практично вже зараз прогрес суспільства, особливо в сфері охорони здоров'я, багато в чому залежить від досягнень комп'ютерної обробки зображень. Надалі роль комп'ютерної обробки зображень в житті людини буде зростати ще більше.

### **Список використаних джерел:**

1. Василів В. В. Комп'ютерна графіка: спеціальний довідник [Електронний ресурс] / В. В. Василів, А. В. Морозов. – СПб. : СЗТУ, 2005. – Режим доступу : <http://www.ict.edu.ru/ft/005415/nwpi237.pdf>
2. Грузман І. С. Цифрова обробка зображень в інформаційних системах / І. С. Грузман, В. П. Киричук. – Новосибірськ : НГТУ, 2000.
3. Бінаризація. Сутність та основні поняття [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [https://www.ru.wikipedia.org/wiki/Бинарное\\_изображение](https://www.ru.wikipedia.org/wiki/Бинарное_изображение)
4. Конушин А. В. Введення в комп'ютерне бачення [Електронний ресурс] / Конушин А. В. – Режим доступу : <http://www.lektorium.tv/course/22847>

## МОДЕЛЬ ВИЗНАЧЕННЯ РЕЙТИНГУ ТУРІВ ДЛЯ КЛІЄНТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ФІРМИ

*Лашков М. Ю., студент*

*(Науковий керівник – к.е.н., доцент Смоктій К. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

У сучасних умовах глобалізації, різкого збільшення мобільності населення й підвищення популярності туризму як внутрішнього, так і міжнародного, зростає конкурентна боротьба між туристичними фірмами та роль їх інформаційних систем, які представляють їх у мережі Інтернет. При чому ефективність інформаційних систем визначає успішність фірми за рахунок залучення клієнтів, підвищення впізнаваності бренду і інших факторів. Для підвищення ефективності інформаційної системи туристичної фірми пропонується використання рейтингової оцінки туру, що дозволить упорядкувати множину турів, які цікавлять клієнта, і здійснити йому оптимальний вибір.

Нехай  $R$  – величина рейтингу туру розраховується за формулою:

$$R = e_1 \cdot F_1 + e_2 \cdot F_2 + \dots + e_n \cdot F_n, \quad (1)$$

де  $e_i \geq 0$ ,  $\sum_{i=1}^n e_i = 1$ ,  $i = \overline{1, n}$ ;  $e_i$  – показник важливості  $i$ -го критерію;  $F_i$  – показник  $i$ -го критерію,  $F_i \in [0, 1]$ ,  $i = \overline{1, n}$ ;  $n$  – кількість критеріїв.

Визначимо фактор ціни  $F_1$  для  $i$ -го туру

$$F_1 = 1 - \frac{S_i}{S_{\max}}, \quad (2)$$

де  $S_i$  – ціна  $i$ -го туру;  $S_{\max}$  – максимальна ціна серед турів,  $0 \leq S_i \leq S_{\max}$ ,  $F_i \in [0; 1]$ ,  $i = \overline{1, p}$ ;  $p$  – кількість турів.

З (2) випливає, що  $F_1 \rightarrow 0$ , якщо  $S_i \rightarrow S_{\max}$ , та, відповідно,  $F_1 \rightarrow 1$ , якщо  $S_i \rightarrow 0$ . Як наслідок, чим вище вартість, тим нижче значення фактору ціни туру  $F_1$ , тобто при однакових інших характеристиках, рейтинг туру з меншою вартістю буде вищий.

Фактор комфортності розміщення  $F_2$  розраховується як середня оцінка комфортності готелів, де будуть розміщені клієнти, що визначається за допомогою загальної рейтингової оцінки готелів, отриманої експертним шляхом

$$F_2 = \frac{\sum_{j=1}^m K_j}{m}, \quad (3)$$

де  $K_j$  – значення рейтингової оцінки комфортності  $j$ -го готелю,  $K_j \in [0; 1]$ ,  $j = \overline{1, m}$ ;  $m$  – кількість готелів, де будуть розміщені клієнти.

Фактор оцінки історичної значимості туру  $F_3$ , розраховується за допомогою визначення максимальної рейтингової оцінки (визначається експертним шляхом) історичних місць та архітектурних артефактів, що будуть оглянуті клієнтами,

$$F_3 = \max_j P_j, \quad (4)$$

де  $P_j$  – значення рейтингової оцінки  $j$ -го історичного місця та архітектурного артефакту,  $P_j \in [0;1]$ ,  $j = \overline{1, n}$ ;  $n$  – кількість історичних місць та архітектурних артефактів, що будуть оглянуті клієнтами.

Фактор комфортності транспорту  $F_4$  розраховується як середня оцінка комфортності видів транспорту, що будуть використані клієнтами, аналогічно формулі (3).

Фактор популярності туру  $F_5$  розраховується як середня клієнтська оцінка задоволеності туром

$$F_5 = \frac{\sum_{j=1}^v O_j}{v} \quad (5)$$

де  $O_j$  – значення нормованої оцінки задоволеності туром  $j$ -го клієнта;  $O_j \in [0; 1]$ ,  $j = \overline{1, v}$ ;  $v$  – кількість клієнта.

Фактор оцінки популярності туру  $F_6$  туристичною фірмою визначається експертним шляхом.

Показники важливості факторів  $e_i$  клієнти можуть визначати самостійно, що забезпечує гнучкість при розрахунку рейтингу туру та можливість здійснити оптимальний вибір.

## **АВТОМАТИЗАЦІЯ РАСЧЕТА СУММЫ ПЕНИ ПОСРЕДСТВОМ MICROSOFT OFFICE**

*Журавель А. И., студентка*

*(Научный руководитель – старший преподаватель Чупилко С. И.)  
(Университет таможенного дела и финансов, г. Днепропетровск)*

Большинство фирм и предприятий сейчас пользуются различными услугами, приобретают товары и ресурсы. Не один вид такой деятельности не обходится без официального документа, регламентирующего такие операции. Но не всегда каждый может выполнять все договорные обязательства своевременно. Если предприятие не выполняет свои финансовые обязательства по заключенному договору, то оно является предприятием-дебитором. Как следствие, у таких предприятий возникает задолженность по оплате за предоставленные им услуги, товары, ресурсы и т. д. И чтобы покрывать расходы предприятия-кредитора, вводятся определенные штрафные санкции, которые и будут рассчитаны на

возращение денежных средств и возмещения убытков. Такая система так же стимулирует контрагентов предприятия-кредитора к своевременному погашению их дебиторской задолженности. Одним из видов такой неустойки является пеня.

Пеня – это штрафная санкция за несвоевременное исполнение денежных обязательств, которая начисляется в процентном соотношении от суммы задолженности за каждый день просрочки. Пеня не может быть выражена в натуре без привязки к денежной сумме.

Согласно гл. 49 ГК Украины пеня является способом обеспечения выполнения обязательств. Это означает, что обязательство оплатить пени, а также ее размер может устанавливаться исключительно договором, заключенным в письменной форме. Также очень важно понимать, что пеня никак не связана с процентом за пользование чужими денежными средствами и инфляционными издержками. Пеня начисляется независимо от взыскания 3 % и инфляционных. Можно взыскивать вместе пени, проценты за пользование чужими денежными средствами и инфляционные. При расчете пени необходимо знать и учитывать три основания: сумму задолженности, на которую начисляется пеня, период начисления пени и размер пени. Сумма, на которую начисляется пеня – это сумма несвоевременно оплаченных денежных средств. Периодом начисления пени является срок от начала начисления пени до окончания её начисления. Пеня начинает начисляться с первого дня просрочки выполнения обязательства. Размер пени устанавливается в процентах от суммы задолженности, размер которых определяется учетной ставкой НБУ, если иной размер не установлен законом или договором. Таким образом, формула для расчета пени будет следующая: Сумма пени = Сумма задолженности x Количество просроченных дней x Двойную ставку НБУ / Количество дней в году.

Как мы видим, алгоритм расчета пени сам по себе не сложен, но большую трудность предоставляет сбор всей необходимой информации по соответствующей дебиторской задолженности и обработке огромного массива имеющихся данных. В большинстве случаев предприятия-кредиторы не имеют возможности пользоваться качественной и многофункциональной программой, которая бы самостоятельно вела такой учет данных. А ведь стоит отметить, что контрагентов у предприятия может быть огромное количество, и обрабатывать такое количество информации вручную просто непосильная задача для человека. Это будет отнимать большое количество времени и сил, а вероятность совершить ошибку возрастает в сотни раз, и если появление таковой не проконтролировать сразу, то найти и исправить её после будет просто невозможным.

Цель настоящей работы – упростить обработку большого количества данных, связанных с ведением финансовой отчетности по заключенным договорам на предприятии, а так же ускорить и облегчить расчет пени по

существующей задолженности, пользуясь самыми простыми и доступными для любого пользователя средствами Microsoft Excel и Microsoft Access.

Была создана информационная система, которая позволяет вносить, редактировать и хранить данные о договорах по предоставлению услуг, сведения о контрагентах, их оплате за оказанные услуги, а так же другая информация, необходимая для контроля и анализа выполнения контрагентами своих обязательств по оплате полученных услуг и начислению пени в случаях, когда эти обязательства выполняются с нарушениями установленных сроков. Входная информация хранится в базе данных Access. Созданные формы позволяют вносить новую информацию и редактировать существующую. Ее анализ производится на основе созданных sql-запросов, результаты которых выводятся на экран или на печать. Одновременно с занесением данных в реляционные таблицы Access автоматически (без участия пользователя) формируется таблица Excel, где данные группируются по каждому отдельно заключенному договору в удобном для пользователя виде. В ней отображен факт заключения договора, платежные обязательства по договору, а также отображены все оплаты контрагента по своим обязательствам. С помощью формул, которые также без участия пользователя генерируются программой, вычисляется количество просроченных дней и происходит начисление пени на текущий день и на конец текущего месяца.

Результаты работы планируется внедрить на предприятие, которое предоставляет платные услуги по хранению товаро-материальных ценностей на складских площадях и в холодильных установках.

#### **Список использованных источников:**

1. Excel 2010: профессиональное программирование на VBA : пер. с англ. – М. : ООО “И. Д. Вильямс”, 2012. – 944 с.
2. Бекаревич Ю. Самоучитель Microsoft Access 2010 / Ю. Бекаревич, Н. Пушкина. – БХВ-Санкт-Петербург, 2011. – 426 с.

### **РОЗРОБКА АВТОМАТИЗОВАНОЇ СИСТЕМИ ПОБУДОВИ ТА АНАЛІЗУ ЕКОНОМЕТРИЧНИХ МОДЕЛЕЙ**

*Редько Ю. М., Махниборода І. В., студентки  
(Науковий керівник – старший викладач Левренюк І. В.)  
(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Для забезпечення якісного зростання суспільного виробництва і досягнення найвищої продуктивності праці необхідно трансформувати господарський механізм до сучасних вимог управління. Розширюються права підприємств та їх самостійність, удосконалюються відповідальність і стимулювання праці і на цій основі підвищується вимоги трудових колективів, їх зацікавленість у кінцевих результатах праці. Важли-

вим питанням також є вдосконалення планування, організаційної структури управління, доведення принципів сучасних методів управління до первісних трудових осередків, до кожного робочого місця.

Будь-яке економетричне дослідження неможливо провести без використання комп'ютерної техніки. Причина у важкості економетричних підрахунків та реалізації їх алгоритмів. На сьогоднішній день в світі існує чималий вибір програмного забезпечення для вирішення цих задач. Але ці програми мають ряд своїх недоліків для України. По-перше, це висока ціна, яку може собі дозволити не кожне підприємство. По-друге, це орієнтація програми за західний ринок та західного користувача. По-третє, не достатнє висвітлення неадекватних моделей, в яких існує зв'язок між факторами.

Кількість найпростіших лінійних моделей низька. Зазвичай для описання різних економічних процесів використовуються криві зростання, так звані нелінійні моделі. До таких кривих відносяться:

- експоненційна:  $y = \alpha\beta^x$ ;
- степенева:  $y = \alpha x^\beta$ ;
- зворотна:  $y = \beta_0 + \beta_1 \frac{1}{x}$ ;
- квадратична:  $y = b_0 + b_1x + b_2x^2$ ;
- модифікована експонента:  $y = \alpha\beta^x + \gamma$ ;
- крива Гомперця:  $y = e^{\alpha\beta^x + \gamma}$ ;
- логістична крива:  $y = \frac{1}{\alpha\beta^x + \gamma}$ .

Програмне забезпечення дозволяє перетворити криві зростання до лінійних функцій. А потім методом найменших квадратів система знаходить невідомі параметри.

Перевірка на адекватність моделі відбувається після побудови. Система перевіряє модель кількома методами, а саме критерій Голдфелда-Квандта, критерій Дарбіна-Уотсона та критерій Жака-Бера. Потім відбувається порівняння результатів. Якщо модель визначається неадекватною, весь процес побудови моделі повторюється до тих пір, поки не буде отримана адекватна модель.

Одними з найважливіших проблем при дослідженні моделей є мультиколінеарність і автокореляція.

Проте мультиколінеарність буде проблемою лише в багатофакторній регресійній моделі. Система вважає модель мультиколінеарною, якщо виконується така рівність:

$$b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_px_p + e = 0,$$

де  $x_i$  – вектор значень  $i$ -го фактора;  $p$  – кількість факторів,  $i = \overline{1, p}$ ;  $e$  – помилка.



Якщо ця рівність виконується, то параметри регресії стають невизначеними, їх середні квадратичні відхилення прямують до нескінченності. Тому вимога для лінійної моделі не виконується та програма видає повідомлення про мультиколінеарність моделі. Це, в свою чергу, свідчить про збільшення інтервалу довіри та велику дисперсію та коваріацію оцінок параметрів.

Для усунення мультиколінеарності система пропонує наступні можливості, якщо це можливо:

- при побудові моделі підбирати фактори і розглядати їх з погляду необхідності включення до моделі;
- змінювати кількість спостережень;
- змінювати вид залежності, переходячи від лінійних моделей до нелінійних і розглядаючи лінеаризовані дані.

Друга проблема автокореляції виникає при наявності кореляції між залишками. Для підтвердження або спростування наявності автокореляції використовується тестування за критерієм Дарбіна-Уотсона. У програмі наведена таблиця Дарбіна-Уотсона. Що надає змогу системі автоматично, без будь-яких дій користувача знаходити необхідні для тестування значення  $d_L$  та  $d_U$ . Якщо тестування підтвердило існування авторляції, то система віддає перевагу методу узагальнених найменших квадратів, а не методу найменших квадратів.

При виконання наукової роботи було розроблено програмне забезпечення для можливості лінезації нелінійних моделей. А також з'ясовано, що мультиколінеарність відіграє велику роль у дослідженні економетричних моделей. Тому програма має перевіряти всі фактори на мультиколінеарність і у випадку її знаходження виконувати методи по її усуненню.

#### **Список використаних джерел:**

1. Лук'яненко І. Г. Економетрика / І. Г. Лук'яненко, Л. І. Краснікова.
2. Носко В. П. Економетрика для початківців. Основні поняття. Елементарні методи, границі застосування, інтерпретація результатів / Носко В. П.
3. Джонстон Дж. Економетричні методи / Джонстон Дж.
4. Доугенрти К. Введение в економетрику / Доугенрти К.

### **АНАЛІЗ МАТЕМАТИЧНИХ МОДЕЛЕЙ, ЯКІ МОЖУТЬ БУТИ ВИКОРИСТАНІ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАНСПОРТНИХ СИСТЕМ**

*Кучинська О. Ю., студентка*

*(Науковий керівник – к.т.н., доцент Кузьменко А. І.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Комплекс математичних залежностей і логічних виразів, що відображають суттєві характеристики досліджуваного явища чи процесу називаються математичними моделями. Моделювання допомагає зобразити об'єкт, систему чи поняття у деякій формі, відмінній від їх справжнього

існування і слугує для пояснення, чіткішого розуміння та удосконалення системи. Моделі об'єктів можуть бути як точною копією об'єктів, але виконані з інших матеріалів та в іншому масштабі так і відобразити окремі характеристики об'єкту в абстрактній формі. Класифікація математичних моделей досить широка і різноманітна, що дозволяє розглядати певну складну систему різносторонньо.

Транспортні системи можуть розглядатися в ізоморфних та гомоморфних видах моделей. В **ізоморфних** видах модель перебуває у чіткій відповідності з об'єктом, наприклад прецизійні моделі автомобілів; в **гомоморфних** – показуються певні властивості об'єкту, тобто така модель будується для того, щоб зобразити в спрощеному вигляді складну систему – завдяки скороченню факторів впливу та нехтуванню припущеннями.

За принципом моделювання використовуються: **фізичні** моделі – такі що мають ту ж саму природу що і досліджуваний об'єкт, але відрізняються в розмірах (наприклад макети); **аналогові** – для відображення властивостей застосовують фізичні властивості зовсім іншої природи (наприклад, електричні аналоги транспортних систем); **символьні** – математичні моделі, що зображуються за допомогою символів, формул, рівнянь (наприклад, рівняння Колмогорова). Символьний тип моделювання теж розділяють на: *аналітичні моделі* – ті що описуються алгебраїчними та диференціальними рівняннями; *статистичні* – де результат залежить від багатьох випадкових факторів; *імітаційні* – застосовуються якщо аналітичного рішення неможливо знайти.

За необхідності врахування випадкових факторів розглядаються **детерміновані** моделі – ті, що розробляються нехтуючи коливаннями характеристик; **стохастичні** – розробляються, коли випадкові змінні грають значну роль в роботі системи.

Коли характеристики не залежать від часу – це називають **статичними** моделями (наприклад, транспортна задача, де розглядається випадок раціонального перевезення продукту від виробника до споживача).

**Динамічні моделі** – де характеристики і взаємодія в системі змінюються з часом – параметрична транспортна задача. В **аналітичних** моделях отримують більш чіткі та наглядні результати досліджуваних процесів, при цьому враховується менше факторів та припущень. Такі моделі зручні для пошуку оптимального рішення. Статистичні моделі більш детальні, враховують більшу кількість факторів, не потребують грубих припущень, але не зручні тим, що вимагають затрат часу, дуже громіздкі та завдають труднощів при пошуку оптимального рішення.

Суть **імітаційних** моделей полягає в побудові алгоритму, який імітуватиме поведінку та взаємодію елементів складної системи з урахуванням дестабілізуючих факторів. Для застосування цієї моделі необхідно держати символічну модель ситуації. Такий процес має повністю цифровий характер і здійснюється введенням до імітуючої системи випадко-

вих чисел та знаходженням чисельних результатів. Імітаційні моделі не формують рішення так як аналітичні моделі, а використовуються як засіб аналізу системи в умовах, які задає дослідник.

Розрізняють ще такий вид моделей як “ділові ігри”, де люди взаємодіють з обчислювальними машинами. Вони призначені для моделювання прийняття рішень в управлінських та планувальних операціях. В таких іграх людина взаємодіє з інформацією, що надходить з виходу ЕОМ, що моделює всі властивості системи та приймає рішення на основі отриманої інформації. Потім ці рішення знову вводять в машину як вхідну інформацію.

Моделювання являється корисним та зручним засобом осмислення реальних зв'язків в досліджуваній системі. Моделі дозволяють проводити контрольовані експерименти в ситуаціях, коли експериментування на реальних об'єктах практично неможливе або недоцільне з економічної точки зору. Проводячи експеримент з моделями складних систем можна дізнатися більше про їх внутрішні взаємозв'язки, ніж при дослідженні реальних систем, завдяки чому можна змінювати та вимірювати параметри системи та контролювати її поведінку. При аналізуванні певних ситуацій краще всього користуватися декількома видами моделей для більш точного, зрозумілого та наглядного результату.

#### **Список використаних джерел:**

1. Кунда Н. Т. Дослідження операцій в транспортних системах / Кунда Н. Т. – К., 2008. – С. 100–139.
2. Сакунова І. С. Процесна схема в імітаційному моделюванні матеріальних потоків [Електронний ресурс] / І. С. Сакунова // Збірник наукових праць МННЦ ІТіС. – К., 2008. – Вип. 13. – С. 49–56. – Режим доступу : <http://www.dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/11471/4%20-%20Sakunova.pdf?sequence=1>)

### **МАРКІВСЬКА МОДЕЛЬ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ГОТОВНОСТІ КОМП'ЮТЕРНОЇ СИСТЕМИ**

*Кропивна Ю. Е., студентка*

*(Науковий керівник – к.т.н., доцент Іванченко О. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Однією з характерних особливостей сучасної ІТ-індустрії є еволюційний характер розвитку інформаційних технологій, що безумовно свідчить про необхідність приділення підвищеної уваги до виконання вимог готовності та надійності відповідних комп'ютерних систем (КС).

На сьогоднішній день одним з найбільш поширених є метод оцінки функціональної готовності КС на основі стохастичних моделей безвідмовності та відновлювання їхніх компонентних складових [1]. Але можливості застосування цього метода чомусь обмежуються результатами

імітаційного моделювання, що значно знижує точність відповідних оцінок. Виходячи з цього, отримаємо суворі математичні співвідношення, які нададуть можливість підвищити точність оцінювання коефіцієнта функціональної готовності КС.

Припустимо, що процес зміни технічних станів КС, до складу якої входить два резервуємих мікропроцесори, описується графом перехідних станів, представленою на рис. 1.

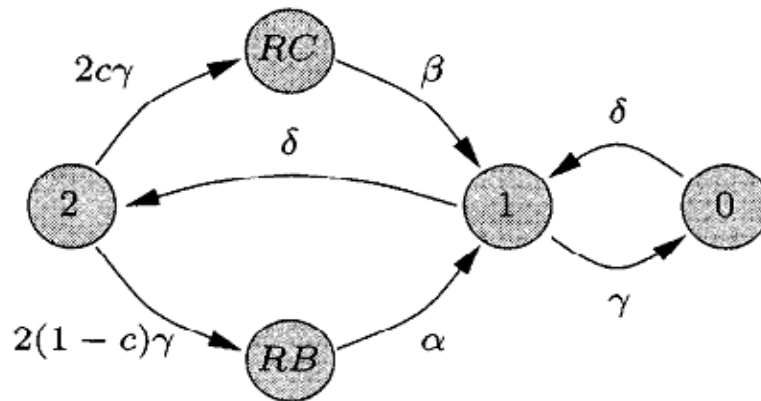


Рис. 1. Граф перехідних станів КС, до складу якої входить два мікропроцесори

У якості вхідних параметрів КС застосовуються такі дані [2]:  $1/\gamma = 24$  год.;  $1/\delta = 4,8$  год.;  $1/\alpha = 0,5$  год.;  $1/\beta = 0,042$  год.;  $c = 0,99$ . Для отримання результатів моделювання будується система диференціальних рівнянь Колмогорова-Чепмена, до якої застосовується пряме перетворення Лапласа з метою перейти до системи лінійних арифметичних рівнянь (САР). Після чого САР розв'язується з застосуванням методу Крамера. Остаточні ймовірнісні оцінки можна отримати шляхом застосування зворотнього перетворення Лапласа.

Відповідно до запропонованого алгоритму було отримано аналітичний вираз для знаходження показника функціональної готовності КС записується у такому вигляді:

$$A(t) = P_1 \left( \int_0^t \right) + P_2 \left( \int_0^t \right) = 0,003454455304e^{-23,98007907t} + 0,0004311716461e^{-1,999900562t} - (1) \\ - 0,0511513233e^{-0,3650594364t} + 0,1042256826e^{-0,1743609269t} + 0,9430400150e^{-8,51729298\alpha t}.$$

На рис. 2 продемонстровано результати моделювання функціональної готовності КС за певний період часу з використанням інструментарію Maple відповідно до співвідношення (1).

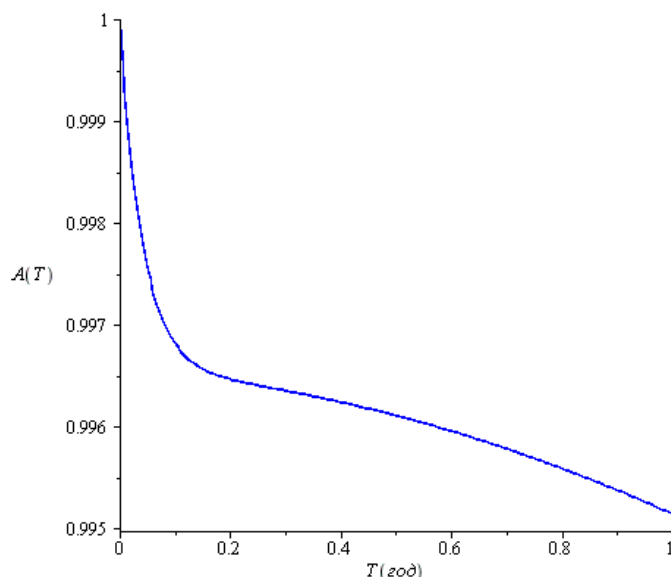


Рис. 2. Результати моделювання з застосуванням інструментарію Maple

Таким чином, побудована математична модель функціональної готовності КС з двома мікропроцесорами. Отримане суворе математичне співвідношення для оцінки коефіцієнта функціональної готовності КС, яке можна використовувати для обґрунтування граничних величин показників надійності комп'ютерної системи, наприклад, середній час наробітки на відмову (MTTF), середній час відновлення (MTTR), час функціонування КС.

#### Список використаних джерел:

1. Безопасность критических инфраструктур: математические и инженерные методы анализа и обеспечения / под. ред. В. С. Харченко. – Министерство образования и науки Украины, Национальный аэрокосмический университет им. Н. Е. Жуковского. – “ХАИ”, 2011. – 641 с.
2. Queueing networks and Markov chains: modeling and performance evaluation with computer science applications / G. Bolch, S. Greiner, Hermann de Meer, Kishor S. Trivedi // John Wiley and Sons Inc. – 1998. – 726 p.

### ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАСОБІВ ЗДІЙСНЕННЯ АВТОРИЗАЦІЇ ДОСТУПУ ДО КАНАЛІВ КОМП'ЮТЕРНИХ МЕРЕЖ

*Білик В. Ю., студент*

*(Науковий керівник – д.т.н., професор Яковенко В. О.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Інформація є одним з найбільш цінних ресурсів будь-якої компанії, тому забезпечення захисту інформації є одним з найважливіших і пріоритетних завдань.

Для забезпечення безпеки інформаційних систем застосовують системи захисту інформації, які є комплексом організаційно – технологічних мерів, програмно – технічних засобів і правових норм, направлених на протидію джерелам погроз безпеці інформації.

При комплексному підході методи протидії погрозам інтегруються, створюючи архітектуру безпеки систем. Необхідно відзначити, що будь-яка системи захисту інформації не є повністю безпечною. Завжди доводиться вибирати між рівнем захисту і ефективністю роботи інформаційних систем [1].

Під захистом інформації від несанкціонованого доступу розуміється дістання доступу до ресурсів інформаційної системи шляхом виконання трьох процедур: ідентифікація, аутентифікація і авторизація. Авторизація – перевірка повноважень або перевірка права користувача на доступ до конкретних ресурсів і виконання певних операцій над ними. Авторизація проводиться з метою розмежування прав доступу до мережних і комп'ютерних ресурсів [1].

Для централізованого вирішення завдань авторизації в крупних мережах призначена мережева служба Kerberos. Вона може працювати в середовищі багатьох популярних операційних систем. В основі цієї достатньо громіздкої системи лежить декілька простих принципів. У мережах, що використовують систему безпеки Kerberos, всі процедури аутентифікації між клієнтами і серверами мережі виконуються через посередника, якому довіряють обидві сторони аутентифікаційного процесу, причому таким авторитетним арбітром є сама система Kerberos. Усі обміни даними в мережі виконуються в захищеному вигляді з використанням алгоритму шифрування [2].

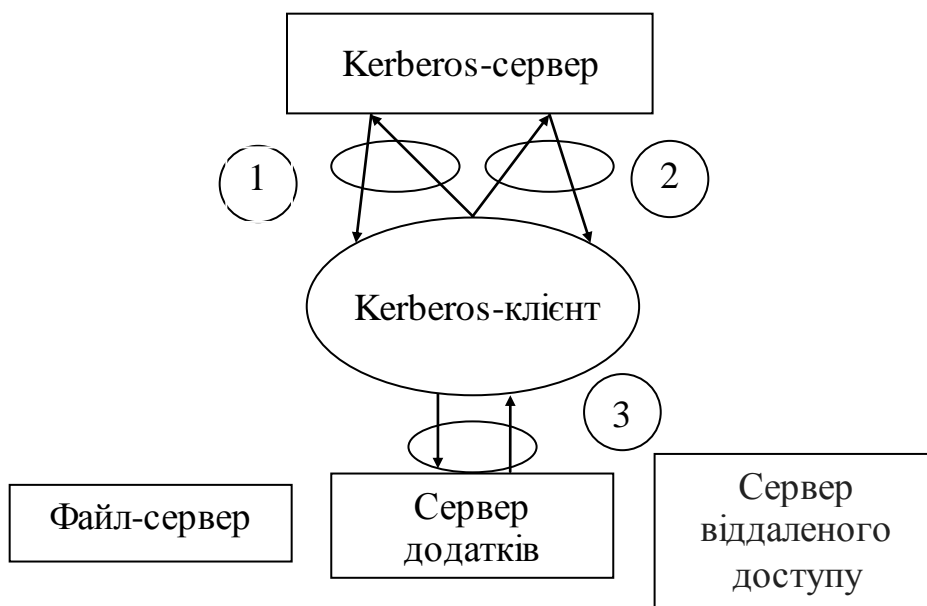


Рис. 1. Три етапи роботи системи Kerberos

Мережева служба Kerberos побудована по архітектурі клієнт-сервер, що дозволяє їй працювати в найскладніших мережах. Kerberos-клієнт встановлюється на всіх комп'ютерах мережі, які можуть звернутися до якої-небудь мережевої служби. У таких випадках Kerberos-клієнт від імені користувача передає запит на Kerberos-сервер і підтримує з ним діалог, необхідний для виконання функцій системи Kerberos.

Отже, в системі Kerberos є наступні учасники: Kerberos-сервер, Kerberos-клієнт і ресурсні сервери (рис. 1). Kerberos-клієнти намагаються дістати доступ до мережевих ресурсів – файлів, додатком, принтеру і т. д. Цей доступ може бути наданий, по-перше, тільки легальним користувачам, а по-друге, за наявності у користувача достатніх повноважень, визначуваних службами авторизації відповідних ресурсних сервер, – файловим сервером, сервером додатків, сервером друку.

Таким чином, авторизація проводиться з метою розмежування прав доступу до мережевих і комп'ютерних ресурсів і є процедурою засобу захисту інформації від несанкціонованого доступу. Для централізованого вирішення завдань авторизації в крупних мережах призначена мережева служба Kerberos. Вона може працювати в середовищі багатьох популярних операційних систем.

#### **Список використаних джерел:**

1. Романец Ю.В. Защита информации в компьютерных системах и сетях / Романец Ю. В., Тимофеев П. А., Шаньгин В. Ф. – 2 изд., перераб. и доп. – М.: Радио и связь, 2001. – 376 с.
2. Соколов А. В. Защита информации в распределенных корпоративных сетях и системах / А. В. Соколов, В. Ф. Шаньгин. – ДМК Пресс. – 2002. – 656 с.

### **МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ВАРТОСТІ ПОСЛУГ З ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

*Булгаков Д. С., студент*

*(Національний дослідний університет*

*“Высшая школа экономики”, м. Москва)*

*(Науковий керівник – старший викладач Булгакова О. Ф.,*

*Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Бізнес дедалі більше залежить від інформаційних технологій (ІТ), для якого вони є інструментом для забезпечення безперебійного функціонування, а також засобом підвищення ефективності, збільшення прибутку, скорочення витрат і досягнення бізнес-цілей.

Найбільш поширеним визначенням ІТ-послуг є визначення за ІТІЛ (Бібліотека Інфраструктури Інформаційних Технологій): ІТ-послуга – це

послуга, що надається постачальником ІТ-послуг та включає в себе інформаційні технології, процеси та людей.

У результаті дослідження багатьох різних підходів до визначення ІТ-послуг, можна виділити їх загальні характеристики: наявність постачальника та споживача; ІТ-послуга є результатом взаємодії; ІТ-послуга повинна збільшувати ефективність бізнесу.

Для точної і повної оцінки вартості ІТ-послуг для бізнесу, спочатку необхідно сформулювати каталог послуг, щоб одержати наочне подання про те, на які послуги витрачаються кошти, а також визначити те, які ІТ-сервіси необхідні, і які слід відсіяти (вивести до аутсорсингу та ін.). Наступним кроком є визначення оцінки кожної ІТ-послуги окремо. Потім, вибравши метод обліку витрат, виконати визначення вартості ІТ-послуг.

Головне завдання обчислення вартості ІТ-послуг полягає у виборі системи обліку витрат. Методи обліку витрат можна поділити на декілька основних: облік витрат за центрами витрат, сервісно-орієнтований облік витрат і облік витрат за допомогою ресурсно-сервісної моделі.

Метод обліку витрат за центрами витрат припускає, що у підприємстві організація відповідальності за витрати відбувається на основі виокремлення центрів відповідальності. Для того, щоб робота виділених центрів була продуктивною, слід дотримуватися певних умов: логічне і розумне обґрунтування розподілу центрів відповідальності, правильний вибір контрольованих витрат, координованість роботи різних центрів відповідальності, стимулювання на скорочення витрат.

Центр витрат в основному необхідний для контролю і мінімізації витрат. До його передбачуваних завдань належать: облік, аналіз, оцінка та планування подальших витрат. Центром витрат можуть бути обрані як фізична особа, яка займає певну посаду, відділ або команда, тобто, будь-яка організаційна одиниця компанії, що працює узгоджено. Центри витрат можуть бути різного рівня, тому це може викликати проблеми часткової втрати витрат. Це пов'язано з тим, що деякі конкретні статті в списку витрат контролюються з боку одного центру, але не доступні для іншого. Зручність цього методу розрахунку різко зростає, якщо основний центр, якому доступні всі витрати, буде складати загальні статистичні показники і аналізувати всі дані повністю.

Облік витрат за сервісами або сервісно-орієнтований облік витрат базується на основі статистики за останні роки: аналізуючи дані за попередні періоди, розраховуються суми витрат, що плануються у поточному періоді. За існуючою практикою вважається, що цей метод є ефективним, коли за мету є заощадження на ІТ-послугах. Тобто, не виникає “чорної діри” (коли не зрозуміло, на що витрачені виділені фінансовим відділом гроші). Крім того, він показує, наскільки успішними виявилися інвестиції. ІТ-менеджери з певною періодичністю надають дані про реальну вартість кожної послуги, що дає змогу приймати найбільш оптимальні і правильні управлінські рішення в майбутньому. Характерною рисою



такого підходу є те, що витрати оцінюються в межах діяльності всього підприємства, що дозволяє департаментам взаємодіяти один з одним.

Ресурсно-сервісна (або сервісно-ресурсна) модель – це логічна модель сервісу, що описує складові частини і взаємозв'язок конфігураційних одиниць (ресурсів), які разом забезпечують надання послуги на узгодженому рівні. Цю модель прийнято представляти у вигляді графа, де вершини означають конфігураційні одиниці (різні, залежно від організації) і ребра – взаємозв'язки між ними. Сервісно-ресурсна модель значно спрощує і абстрагує реальну системувзаємозалежності. Створення моделі такого типу складається з декількох етапів. По-перше, виокремлюються основні види ІТ-послуг, далі систематизуються ресурси для кожної послуги, далі розробляються показники якості процесів, підходи до формування угод про рівень обслуговування (SLA), а також до будови звітів. Використання цієї моделі вимагає ідентифікації зв'язків між конкретними послугами і частинами інфраструктури, що забезпечують їх функціонування. Визначальною перевагою цієї моделі є повний контроль та система моніторингу, що надає компетентну інформацію.

Проблема планування витрат на ІТ-послуги є однією з найбільш важливих в сучасному управлінні підприємством. ІТ-менеджери перебувають у постійному пошуку раціонального рішення. Слід зазначити, що не існує універсальної моделі, призначеної для розрахунку запланованих витрат на ІТ. Однак, є методи, що дозволяють правильно розрахувати і оцінити масштаби.

#### **Список використаних джерел:**

1. Свободный ITIL [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [http://www.wikiitil.ru/books/2015\\_Free\\_ITIL.pdf](http://www.wikiitil.ru/books/2015_Free_ITIL.pdf)
2. Как рассчитать стоимость ИТ-услуги [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ru.pcmag.com/otchety-i-issledovaniia/13417/library/kak-rasschitat-stoimost-it-uslugi>
3. TeamQuest and ITIL Version 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.teamquest.com/files/5014/2049/9761/itil5.pdf>

#### **АНАЛІЗ СВІТОВОГО ДОСВІДУ ВИКОРИСТАННЯ АВТОРЕЦИКЛІНГУ**

*Гаркуша А. В., студентка*

*(Наукові керівники – д.т.н., професор Сохацький А. В.,  
викладач Маленко Є. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Автомобільний транспорт є одним з основних джерел негативного впливу на навколишнє середовище на урбанізованих територіях. Будучи предметом тривалого користування, автотранспортний засіб має кінцевий строк експлуатації. По закінченню даного строку необхідно вжити заходів з його утилізації.

Представники урядів ряду європейських країн на нараді в Женеві 20 березня 1958 р. підписали “Угоду про прийняття однакових умов офіційного твердження й про взаємне визнання офіційного твердження предметів устаткування й частин механічних транспортних засобів”, у рамках якого був створений орган технічного співробітництва для розробки однакових міжнародних правил, що стосуються конструкції транспортних засобів і їх частин. Їм є робоча група по конструкції транспортних засобів Комітету із внутрішнього транспорту Європейської екологічної комісії ООН. У роботі Групи, наради якої проходять у Женеві три рази в рік, беруть участь практично всі європейські держави, представники Європейського економічного співтовариства (ЕЕС), а також із правом участі в обговоренні неурядові міжнародні організації, діяльність яких пов’язана з виробництвом або експлуатацією транспортних засобів.

Європейською Комісією розроблені проекти законів “Введення документів про переробку” і “Визначення мінімальних критеріїв для переробника автомобілів/Директива про закінчення життєвого циклу”, за якими передбачено, що при утилізації автомобілів, починаючи з 2015 р. мінімум 85 % (у 2015 р. – 95 %) ваги повинен давати рециклінг матеріалів, тільки 10 % можуть бути термічно перероблені (перетворені в енергію) і всього 5 % можуть бути поховані.

Стратегія країн ЕЕС полягає в наступному:

- запобігання утворення відходів;
- рециклювання відходів і вторинне використання матеріалів;
- оптимізація кінцевої обробки відходів;
- регламентація транспортування відходів;
- проведення заходів щодо реабілітації навколишнього середовища;
- виховання населення в дусі раціонального споживання;
- включення екологічних параметрів у стандарти якості продукції.

Закони про рециклінг прийнятий більш ніж у 50 країнах світу. Світова індустрія рециклінгу забезпечує зайнятість більш 1,5 млн чоловік. У теперішній час власник старого автомобіля практично в жодній країні не платить за здачу його на утилізацію. У багатьох країнах ЄС, а також у США і Японії, система авторециклінгу за роки існування й розвитку з нерентабельної стала практично самооплачуваною. Старт розвитку технологій авторециклінгу також значно сприяли прийняті в ЄС закони, пов’язані із заборонами розміщення певних автомобільних деталей і відходів на смітниках. Вартість продукції, яка була зроблена з матеріалів, отриманих у ході утилізації автомобілів, перевищує 250 млрд дол. на рік. При цьому всього 20 % становить частка матеріалів, не придатних до повторного використання.

У Сполучених Штатах утилізація й переробка старих автомобілів – 16-та за обсягом гілка промисловості з річним оборотом більш 20 млрд дол., щорічно на утилізацію надходить 14–15 млн легкових автомобілів, загальна маса яких становить приблизно 20 млн т. Їх переробляють

більш 200 підприємств, оснащених середніми установками різної продуктивності. На ці підприємства працюють більш 10 тис. малих підприємств, що займаються збором і демонтажем старих автомобілів, загалом на даних підприємствах зайнято понад 40 тис. чоловік. Сумарний коефіцієнт утилізації старих автомобілів становить у середньому 82–83 %, а коефіцієнт рециклінгу чорних і кольорових металів, застосовуваних в автомобілях, близький до 100 %.

Приблизно така ж кількість відслужених автомобілів щорічно надходять на утилізацію в Європі. У Франції їх збір і демонтаж здійснюють приблизно 3 тис. операторів, а здрібнювання й сепарацію – 40 середніх заводів, у Німеччині діють 5 тис. підприємств по збору відслужених автомобілів і 47 середніх заводів; 37 середніх заводів є і в Англії.

У 2016 р. загальний парк легкових і легких комерційних автомобілів в Україні склав близько 9,1 млн одиниць. Понад половину машин (53,4 %) припадає на автомобілі виробництва СРСР і країн СНД, хоча в окремих сегментах частка іномарок уже випередила частку автомобілів російського виробництва.

За кількістю старих автівок Україна посідає другу сходинку у світі, поступаючись лише Кубі. У 2015 р. в Україні продали рекордну за останнє десятиріччя кількість вживаних іномарок – 14,2 тис. штук.

У структурі парку легкових і комерційних автомобілів по роках випуску понад 20 % транспортних засобів випущені до 1985 р. Близько 7 % машин – більш 744 тис. одиниць були випущені в 2008 р. Середній показник віку транспортного засобу в 19,6 років став гіршим за всю історію спостережень за автомобільним ринком України.

Таким чином в Україні назріла потреба в формуванні комплексної національної системи авторециклінгу, що дасть можливість вирішити наступні питання:

- захист навколишнього середовища від несанкціонованих смітників, що забруднюють повітря, ґрунт і водні об'єкти;
- стимулювання попиту на вітчизняні автотранспортні засоби;
- створення додаткових робочих місць на підприємствах, що переробляють непридатні до експлуатації автомобілі.

## **ЕЛЕКТРОАВТОМОБІЛІ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

*Лило С. В., студентка*

*(Наукові керівники – д.т.н., професор Сохацький А. В.,*

*викладач Маленко Є. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Незважаючи на величезну шкоду навколишньому середовищу від традиційного дорожнього транспорту, повністю відмовитися від нього в найближчій перспективі навряд чи представляється можливим. Єдиний вихід – розробка нових видів транспорту, які б відрізнялися більшої доброзичливості-

стю до екології. Одним з таких перспективних напрямків вважаються електромобілі (EV, electric vehicles). Адже вони, здавалося б, позбавлені шкідливих вихлопів, мають високу екологічність, тому щоне використовують нафтове паливо, антифризи, моторні масла, фільтри для цих рідин тощо.

Багато країн, включаючи членів Євросоюзу та США, розробляють ініціативи, плани й стратегії з метою розвитку електромобілів. Одна з найбільш амбіційних цілей запропонована консорціумом Міжнародного енергетичного агентства (International Energy Agency) і вісьма країнами (Китай, Франція, Німеччина, Японія, Південна Африка, Іспанія, Швеція й США), згідно з якою планується до 2020 р. довести обсяг випуску повністю електричних і гібридних електромобілів до двадцяти мільйонів.

На сьогоднішній день існує більше 130 компаній-виробників електроавтомобілів, які займаються розробкою або вже безпосередньо виробництвом електромобілів і транспорту на електриці або інших альтернативних джерелах енергії.

Кількість проданих в усьому світі електромобілів та гібридів з підключенням, вперше досягло мільйона одиниць. Цю планку електричні автомобілі подолали всього за 5 років, що є дуже високим темпом, тому що звичайним гібридам для свого першого мільйона знадобилася 9 років продажів.

Найбільшим ринком для електрокарів та гібридів з підключенням, залишаються США: більш 360 000 авто. На другому місці йде Китай з показником 157 000 машин, на третьому – Японія з показником 121 000 електрокарів.

Лідери в виробництві моделей розподілилися наступним чином: Nissan Leaf (більш 200 тис. авто), Chevrolet Volt (більш 100 тис.) і Tesla Model S (близько 85 тис. машин). При цьому пробіг на електричній тязі, на одному заряді, Nissan Leaf становить 150 км, Chevrolet Volt – біля 80 км, а електричний автомобіль Tesla Model S – біля 450 км.

Для розвитку автоіндустрії Китай виділяє громадянину до 55 тис. юанів (це приблизно 8350 доларів США) на покупку кожного електромобіля. Точна сума залежить від ключової споживчої характеристики електрокара – запасу ходу на одній зарядці.

До 2020 р. керівництво КНР розраховує на зріст національного парку електромобілів і гібридів на 5 млн штук і виділило на досягнення цієї мети 100 млрд юанів (майже 15,2 млрд дол.). Однак результат перевершує всі очікування вже зараз. У 2015 р. даний сегмент китайського ринку показав зріст в 3,2 рази в порівнянні з 2014: продаж електрокарів і гібридних моделей за минулий рік збільшилися з 59 до 189 тис. автомобілів. До речі, у США, навпаки, цей показник знизився на 4 % – було реалізовано 120 тис. електромобілів за 2015 р. проти 115 тис. позаторік за 2014 р. Зазначимо також, що на китайський ринок в 2015 р. вийшло близько десятка нових серійних машин на електротязі. Керівництво країни вимагає від автовиробників скоротити до 2020 р. середню витрату палива по кож-

ному модельному ряду до 5 л/100 км. Бажання спалювати менше пального обумовлене важкою екологічною обстановкою в китайських містах, де смог давно став звичною проблемою.

Германії обсяги продажів електрокарів хоч і ростуть, але владі темпи росту здаються недостатніми. Тому, як повідомляє уряд надумав винагороджувати кожного покупця бонусом в 5 тис. євро. З п'ятитисячної дотації автовиробникам пропонується внести 1500–2000 євро за кожний реалізований електромобіль, тобто фактично зробити знижку. Ціль – довести сумарні продажі електрокарів і гібридів у Німеччині до 1 млн машин до кінця 2020 р. Примітно, що концерн Volkswagen оголосив, що приступився до розробки найдешевшого електромобіля в світі.

За станом на середину лютого 2016 р. в Україні зареєстроване вже 693 електромобіля. Таким чином, загальна кількість автомобілів з електричними моторами за півтора місяця цього року в країні збільшилася на 22 % – тобто приріст склав 125 електрокарів.

Експерти прогнозують, що через півроку їх кількість може навіть подвоїтися. Річний приріст електромобілів за 2015 р. в Україні склав 393 % порівняно з 2014 р. Різкий ріст кількості електричних автомобілів за перші місяці 2016 відбувся завдяки тому, що Верховна Рада повністю скасувала ввізне мито на електрокари з 1 січня 2016 р., ратифікувавши законопроект № 1647.

Водночас у 2015 р. мережа заправок ОККО встановила 34 пристрої для зарядки електромобілів. Дві станції для зарядки електромобілів відкрило представництво Mitsubishi Motors. Усього за останній рік в Києві встановлені понад 50 зарядних станцій для електрокарів.

Проблема для масового переходу на електромобілі пов'язана з нерозвиненою інфраструктурою та відсутністю енергомістких джерел енергії, при яких пробіг електромобіля був би відповідним автомобілю з двигуном внутрішнього згорання.

Так, інфраструктура все ще “заточена” під автомобілі з двигуном внутрішнього згорання, але в кожному будинку є розетка і можливість заряджати автомобіль у себе вдома часто розглядається як перевага, а не незручність.

## **ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ. ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ**

*Ануфрієва А. Ю., Стороженко І. В., студентки*

*(Науковий керівник – к.е.н., доцент Рибальченко Л. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Зараз Україна переживає скрутні часи. Криза та нестабільна політична ситуація вимагає від інституту державної служби ще більшої гнучкості, ефективності управління та динамізму. Перехід України до ринкових відносин, тісне міжнародне співробітництво, розвиток суспільства у бік демо-

кратизації викликають різке зростання рівня інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Якщо зовсім недавно вдосконалення інформаційно-аналітичної діяльності в органах державної влади розглядалось як засіб забезпечення рутинних процедур і підтримки прийняття рішень, то зараз воно стає вирішальним фактором адаптації систем державного управління до нових вимог. Це має бути основною вимогою до формування в органах державної влади автоматизованих інформаційно-аналітичних систем (ІАС) як структур для забезпечення здійснення інформаційно-аналітичної діяльності на базі інформаційно-комунікаційних технологій.

Фахівцями у сфері інформатики сформульована низка вимог, яким мають відповідати сучасні спеціалізовані ІАС, що використовуються в органах державного управління, в тому числі й ІАС контролю. По-перше, наявність ознак масштабованості в ІАС контролю забезпечує ефективне функціонування цієї системи незалежно від кількості користувачів. По-друге, в ІАС, побудованій за принципом розподіленості, ефективно підтримується робота віддалених користувачів системи за допомогою спеціального термінального доступу. По-третє, реалізація принципу сумісності в ІАС дозволяє підтримувати експорт інформації в програмні засоби Microsoft Office. По-четверте, наявність процедури адміністрування в ІАС – єдиної системи адміністрування програмного забезпечення системи [1].

На сучасному етапі розвитку інформаційних технологій, основними напрямками державної політики у сфері державного управління мають бути електронізація документообігу в органах державної влади та місцевого самоврядування всіх рівнів, автоматизований моніторинг стану управління системами і підсистемами державного організму на основі вироблених критеріїв і показників роботи за допомогою автоматизованих засобів і технологій, проведення соціологічних досліджень з використанням електронних засобів інформації, розвиток засобів “електронного уряду” та “електронної демократії” [2]. Це, у свою чергу, має низку перспектив.

#### 1. Перспективи для громадян.

Громадянам потрібен зручний, миттєвий доступ до державних служб 24 години на добу і 7 днів на тиждень. Громадян не цікавить, яка конкретно група чиновників або яка офіційна особа відповідають за ту чи іншу державну програму або вид послуг для населення. Завдяки єдиній точці доступу громадяни можуть більш активно брати участь у місцевому суспільному житті і демократичних процесах, оскільки можуть взаємодіяти з державними службами і отримувати доступ до публічної інформації, офіційних документів, а також до протоколів адміністративних органів [3].

#### 2. Перспективи для бізнесу.

Взаємодія з державними органами по Internet ще більше підвищує конкурентоспроможність приватних компаній і дозволяє спростити різні офіційні процедури, зменшити кількість канцелярської тяганини. На-

дання інтегрованих послуг через єдиний канал дає можливість приватним компаніям і державним органам співпрацювати між собою. У США та інших країнах державні органи, завдяки використанню Internet, економлять значні фінансові кошти [3].

### 3. Перспективи для держави.

Перебудова характеру взаємовідносин з громадянами вимагає надання послуг за новими технологіями, без тривалих затримок і складних процедур. Організації, орієнтовані на потреби громадян, об'єднують в єдину цілу систему управління взаємовідносинами з клієнтами (Customer Relationship технологію Management, CRM), документообіг та Internet перетворює державних службовців в працівників, “керуючих знаннями”. Співробітники повинні вміти використовувати програмні засоби управління справами (case management tools), розбиратися в будь-якій ситуації і знати відповідні закони та норми. Таким працівникам необхідно вміти працювати в колективі і вільно переходити від одного документа (або бази даних) до іншого на самих різних платформах [3].

Інформаційна система у нашій країні, з сучасним програмно-технічним забезпеченням стане ефективним інструментом управління розвитку країни, як соціального, так і економічного. Наразі створення такої масштабної ІС є дуже складним, але ми вважаємо це можливим при поступовому впровадженні та правильному підході.

### Список використаних джерел:

1. Гора О. Б. Інформаційно-аналітичні системи контролю за виконанням державних рішень / О. Б. Гора // Реєстрація, зберігання і оброб. даних. – 2009. – № 4. – С. 43–50.

2. Тишкун Т. Інформаційні системи в державному управлінні / Т. Тишкун // Наукові записки [Національного університету “Острозька академія”]. Серія: Культура і соціальні комунікації. – 2011. – Вип. 1. – С. 199–208.

3. Скопа О. О. Інформаційні системи в державному управлінні / О. О. Скопа, Ю. Баланюк // Гармонізація суспільства – новітній напрямок розвитку держави : Всеукр. наук. конф. аспірантів та молодих вчених (Одеса, 25 березня 2014 р.). – Одеса, 2014. – С. 73–79.

## РОЗШИРЕННЯ СИСТЕМИ SKETCHUP ЗА РАХУНОК МОДЕЛЮВАННЯ ДИНАМІКИ ТВЕРДИХ ТІЛ У 3D-ПРОСТОРИ В УМОВАХ РЕАЛЬНОГО ЧАСУ

*Жакун О. А., студент*

*(Науковий керівник – старший викладач Лавренюк І. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

В умовах сьогодення комп'ютеризація займає чільне місце у роботі наукових і проектних організаціях, тим самим сприяє виведенню проектної роботи на новий якісний рівень. Завдяки цьому стрімко зростають

темпи і якість вирішення багатьох складних інженерних задач, які раніше розглядалися спрощено і поверхнево. Це стало можливо завдяки використанню ефективних спеціалізованих програм, які можуть бути як самостійними, так і у вигляді доповнення до загально технічних програм. Діяльність, що полягає у створенні програмних продуктів і технічних засобів для автоматизації проектних робіт має загальну назву – система автоматизації проектних робіт (далі – САПР).

Багато систем автоматизації проектних робіт активно застосовують тривимірну графіку для створення твердотілих елементів: будівель, деталей машин, механізмів, в також для архітектурної візуалізації. Також тривимірна графіка застосовується й у сучасних системах медичної візуалізації.

Засоби тривимірної графіки, їх інструментарій зазвичай розглядаються з погляду технологічних можливостей тривимірних редакторів (далі – 3D редакторів) і зручності їх застосування. Основна ж проблема при створенні архітектурних моделей в 3D редакторі полягає в тому, що при проектуванні архітектурних споруд, повинні бути враховані безліч факторів, а саме поведінка моделей з урахуванням законів фізики.

Ця проблема може бути вирішеною за рахунок розширення можливостей 3D редакторів моделюванням умов реального світу для дослідження динаміки твердого тіла в умовах реального часу – так званого симулятора умов реального світу.

Одним з таких графічних редакторів, що підтримує можливість конструювання 3D моделі в симуляторі умов реального часу є SketchUp.

SketchUp дозволяє створювати моделі, сумісні з географічними ландшафтами ресурсу Google Планета Земля, а також переглядати в інтерактивному режимі на комп'ютері користувача кілька тисяч архітектурних моделей, та має безліч доповнень. Одним із таких доповнень є симулятор умов реального часу Navok@SketchUp.

Доповнення Navok@SketchUp розширює функціональні можливості моделювання в системі SketchUp, дозволяючи у реальному часі визначати колізії і симулювати динаміку твердих тіл у 3D просторі.

Модель, створена у редакторі SketchUp передається у симулятор Navok@SketchUp, в якому відображається та набуває властивостей твердого тіла. У симуляторі є поверхня (Земля), на якій конструюється модель і переміщується персонаж, небо з джерелом світла (Сонце) та гравітаційна сила, що дає змогу стрибати та падати з будівель, інших моделей.

Користувач має змогу переміщуватися у 3D просторі, досліджуючи модель та роблячи помітки у тому місці, де це необхідно. Також користувач має можливість записувати відео своїх дій у симуляторі, наприклад для створення презентації моделі в умовах реального світу. Також є можливість налаштування світла, тіні, розміщення джерела світла та інтенсивності. Окрім цього, персонаж, яким керує користувач, має змогу бігати навколо/в будівлі, іншій моделі, підніматися сходами, стрибати



(завдяки гравітації) навколо/через або з об'єктів та зіштовхуватися зі стінами, деревами, тощо.

Таким чином, завдяки застосуванню доповнення Navok@SketchUp до графічного 3D редактора вирішується проблематика дослідження поведінки моделі з урахуванням законів фізики в певній локації. Одержані результати дослідження можуть використовуватися при проектуванні будівель, архітектурних споруд різного рівня складності, розробці інтер'єрів, тощо.

### **Список використаної літератури:**

1. Лі Дж. Тривимірна графіка та анімація / Дж. Лі, Б. Уер. – 2-е вид. – М. : Вільямс, 2002. – 640 с.
2. Снук Г. 3D-ландшафти в реальному часі на C++ і DirectX 9 / Снук Г. – 2-е вид. – М. : Кудиц-прес, 2007. – 368 с.
3. Іванов В. П. Тривимірна комп'ютерна графіка / В. П. Іванов, А. С. Батраков ; під ред. Г. М. Поліщука. – М. : Радіо та зв'язок, 1995. – 224 с.

## **ОСОБЛИВОСТІ РОЗРАХУНКУ СТРАХОВИХ ТАРИФІВ З МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ**

*Дудар А. А., Шелест О. Ю., студентки*

*(Науковий керівник – к.ф-м.н., доцент Рудянова Т. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Ринок медичного страхування в Україні перебуває на етапі становлення. Лише 2 % від загальної кількості населення застраховано за цим видом страхування, що є значно нижче показників розвинутих країн [1]. Однією з причин такої статистики є завищення страхових тарифів, при розрахунку яких виникають великі складнощі, оскільки неможливо максимально точно врахувати всі ризики, що можуть виникнути в житті застрахованого.

Вагомий внесок у розв'язання проблеми організації медичного страхування зробили такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Т. М. Камінська, О. М. Фастиковська, Н. М. Божкова, Т. О. Зайвенко, М. В. Володимирова, Н. А. Дубровіна та ін.

Основна мета дослідження полягає у визначенні особливостей розрахунку тарифної ставки в медичному страхуванні та основних принципів організації системи страхової медицини.

Страховий тариф включає в себе нетто-ставку, яка призначена для створення страхового фонду та наступної виплати відшкодувань за страховими випадками, та навантаження, яка використовується для покриття витрат страховика з організації та ведення справ, отримання прибутку, проведення превентивних заходів тощо [2].

Таким чином, найважливіше значення при розрахунку тарифної ставки має нетто-ставка, яка включає в собі основний нетто-тариф та ризикову надбавку. Саме її правильне визначення забезпечує страховій компанії фінансову стійкість. Однак розрахунок нетто-ставки є найбільш складним моментом при визначенні тарифу, оскільки її розмір, відповідно до принципу еквівалентності страхових відносин сторін угоди, повинен максимально відповідати ймовірності настання збитку. Ця величина залежить від віку, статі, професії, суспільного становища, вихідного стану здоров'я, способу життя застрахованого і ряду інших факторів. Усе це вимагає від страхової компанії детального вивчення демографічних показників, аналізу кількості осіб, які видужали, та/або отримали ускладнення, термінів лікування, агрегування інформації, яка стосується вартості медичних та супутніх послуг для розрахунку цінового ризику [3].

Надмірне завищення тарифу з медичного страхування відлякує потенційних страхувальників і послаблює позиції страховиків у конкурентній боротьбі, а зниження призводить до збитків. І тому страховий тариф повинен не тільки забезпечувати прибутковість страховій компанії, але й приваблювати страхувальників.

Нами проведено розрахунок нетто-тарифу на прикладі страхової компанії “ПРОВІДНА”. За основу для розрахунку були взяті суми страхових виплат і страхових внесків цієї компанії за 2010–2014 рр. та усереднені суми страхових премій та страхових сум за договорами з добровільного медичного страхування (ДМС), які пропонує дана компанія. Визначено, що середня збитковість за даним видом страхування за аналізований період становить 4,08 грн зі 100 грн страхової суми, а ризикова надбавка, яка формує запасний страховий фонд для забезпечення виплат при значних коливаннях ризиків, становить лише 0,43 грн зі 100 грн страхової суми. Звідси нетто-ставка за договором з ДМС становить 4,51 грн зі 100 грн страхової суми.

Середній страховий тариф страхової компанії “ПРОВІДНА” за цим договором становить 4,66 грн, з яких нетто-ставка, як ми визначили, становить 4,51 грн. Таким чином, навантаження до страхового тарифу встановлено у розмірі лише 0,15 грн, тобто 3,3 % від нетто-тарифу. Отже, як бачимо, компанія дотримується принципу еквівалентності страхових відносин сторін угоди при формуванні страхового тарифу, але відсоток навантаження дуже низький, що призводить до порушення принципу забезпечення рентабельності страхових операцій. Так, за даними рейтингового сайту “Форіншурер”, страхова компанія “ПРОВІДНА” за розміром нерозподіленого прибутку знаходиться на 81 місці з 82 страхових компаній зі збитком у розмірі 341 752 грн.

Отже, для розрахунку тарифних ставок потрібна статистична інформація по кожному виду захворюваності та інформація про ціни на відповідні послуги. Використання цього підходу призводить до зростання ви-

трат на збір інформації і збільшує розрахункову складність, що робить необхідним пошук нових методів і моделей розрахунку тарифів у медичному страхуванні, а також розробки автоматизованої системи розрахунку.

Але взагалі тарифна політика в галузі медичного страхування має бути побудована на базі принципів еквівалентності страхових відносин сторін угоди (тобто нетто-тарифи повинні максимально відповідати ймовірності збитку) та забезпечення самооплатності й рентабельності страхових операцій для забезпечення фінансової стійкості та прибутковості страхової компанії.

### **Список використаних джерел:**

1. Бас-Юрчишин М. А. SWOT-Аналіз ринку медичного страхування в Україні / М. А. Бас-Юрчишин // Молодий вчений. – 2015. – № 2 (17). – С. 923–927.
2. Олійник В. М. Особливості розрахунку страхових тарифів в медичному страхуванні / В. М. Олійник, І. О. Охріменко // Матеріали міжнародної конференції “Формування обивательського мислення: значення науки” (Київ, 31 липня 2014р.). – К., 2014. – С.46–48.
3. Козьменко О. В. “4P” маркетингу страхових компаній : монографія / О. В. Козьменко, С. М. Козьменко, Т. А. Васильєва та ін. ; кер. авт. кол. д.е.н., проф. О. В.Козьменко. – Суми : Університетська книга, 2014. – 432 с.
4. СК “ПРОВІДНА” [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.providna.ua>
5. Фориншурер страхование [Електронний ресурс] / Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.forinsurer.com>

## **УПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ВИКОРИСТАННЯ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЕЛЕКТРОННОГО ДІЛОВОДСТВА**

*Мірошников А. А., Савенко М. С., студенти*

*(Науковий керівник – к.е.н., доцент Рибальченко Л. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Упровадження електронного уряду є сьогодні одним з головних ознак інформаційного суспільства. Про це свідчить той факт, що електронний уряд впроваджують 193 країни світу, які є членами ООН. Безперечно, стан впровадження електронного уряду в кожній з країн різний. Середньосвітовий показник – індекс впровадження електронного уряду EGDI, за даними UNPACS, у 2015 р. становив 0,4712 [1]. Хочемо зазначити, що світовим лідером з упровадження електронного уряду є Республіка Корея з індексом EGDI 0,9462. До першої десятки входять такі країни, як Австралія, Сінгапур, Франція, Нідерланди, Японія, США, Великобританія, Нова Зеландія і Фінляндія. В той час Україна займає 87 міс-

це з показником 0,5032. Найбільш високий рейтинг серед країн ближнього зарубіжжя має Російська Федерація, що займає 27 місце з показником 0,7296. Концепція електронного уряду в Україні реалізується в таких головних напрямках [3]:

- інформування громадян про діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;
- організація електронного документообігу в органах державної влади;
- забезпечення можливості online звернень громадян до органів державної влади та місцевого самоврядування;

На нашу думку, електронна комунікація повинна здійснюватися в трьох головних аспектах, зокрема, G2G (уряд уряду), G2B (уряд бізнесу) та G2C (уряд громадянам).

Для реалізації комунікації між урядовими установами в Україні впроваджується система електронної взаємодії органів виконавчої влади (далі – СЕВ), призначена для автоматизації процесів створення, відправлення, передачі, отримання, обробки, використання, зберігання, знищення електронних документів та копій паперових документів в електронній формі з використанням електронного цифрового підпису (ЕЦП), які не містять інформацію з обмеженим доступом, а також контролю за виконанням актів, протокольних рішень Кабінету Міністрів України та інших документів. Для реалізації основних завдань електронного уряду і СЕВ в Україні потрібні наступні кроки: забезпечення інфраструктури використання електронного підпису та ЕЦП, зокрема, всіма суб'єктами електронного взаємодії, а саме співробітниками органів державної влади для реалізації моделі G2G. Нагадуємо, що сьогодні здійснюється безліч кроків у напрямку законодавчого та нормативного регулювання користування електронного підпису, зокрема, внесено зміни до Закону України “Про електронні документи та електронний документообіг” щодо використання електронного підпису при створенні електронних документів. Сформована правова база підписання електронних документів одним із видів електронного підпису – електронним цифровим підписом. Ключовими нормативно-правовими документами в цій сфері є Закони України “Про електронні документи та електронний документообіг”, “Про електронний цифровий підпис”, а також “Порядок роботи з електронними документами у діловодстві та їх підготовки до передавання на архівне зберігання” [2].

Слід зазначити, що електронна ідентифікація може здійснюватися кількома шляхами. Для визначення найбільш поширених доцільно проаналізувати світовий досвід. Приміром, Естонія являється піонером використання ЕЦП для ідентифікації державних сервісах з допомогою eID карти. У Росії електронна ідентифікація здійснюється за допомогою персонального номера СНІЛС, ЕЦП або універсальної електронної картки,

при чому вибір способу ідентифікації залишається на розсуд користувача. У США для електронної ідентифікації і аутентифікації використовується Social Security Number (SSN), а в Україні використовуються система присвоєння логінів і паролів, які не вважаються надійним способом захисту інформації, тому, наприклад, у банківській системі використовується поєднання криптографічного захисту і розрахунку хеш-функції паралельно з використанням системи логінів і паролей [4].

Обговорення доцільності впровадження e-Government сьогодні ведеться досить активно, тому єдине рішення з приводу електронної ідентифікації в Україні не прийнято. Однак, у будь-якому випадку можемо стверджувати, що створення електронного уряду в Україні буде служити розвитку електронного документообігу як явища, що передбачає використання сучасних інформаційних технологій і документальних систем для створення документів з електронним носієм інформації та автоматизованої роботи з ними.

#### **Список використаних джерел:**

1. Электронная идентификация и аутентификация [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.unpan3.un.org/egovkb/en-us/Data/Compare-Countries>
2. Єганов В. В. Проблеми та перспективи впровадження системи електронного урядування в Україні [Електронний ресурс] / Єганов В. В. – Режим доступу : [http://www.nbuv.gov.ua/j-pdf/DeVu\\_2012\\_2\\_7.pdf](http://www.nbuv.gov.ua/j-pdf/DeVu_2012_2_7.pdf)
3. Лаба О. В. Сучасні інформаційні технології у правовому регулюванні електронного документообігу / Лаба О. В. – 2015. – С. 171–174.
4. Порядок роботи з електронними документами у діловодстві та їх підготовки до передавання на архівне зберігання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1421-14>

### **ОПТИМІЗАЦІЯ ПОРТФЕЛЯ ІНВЕСТИЦІЙ ЗА ОБМЕЖЕНОГО БЮДЖЕТУ**

*Махитько В. С., Полійчук М. В., студенти*

*(Науковий керівник – к.ф-м.н., доцент Рудянова Т. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Портфельний принцип інвестування полягає у вкладенні коштів інвестора у визначену сукупність фінансових активів, так чи інакше розподіливши між ними капітал [1, 153].

У ряді випадків відбір проектів здійснюється в умовах обмеженості будь-яких ресурсів (наприклад, капіталовкладень). Типова проблема такого роду полягає у відборі з даної сукупності взаємно незалежних проектів, які забезпечать найбільший сумарний ефект.

Провідною метою формування інвестиційного портфеля є забезпечення реалізації розробленої інвестиційної політики шляхом підбору найбільш ефективних і надійних інвестиційних вкладень, якими можуть бути інструменти фінансового ринку, нерухомість, депозити тощо. У процесі його формування основними завданнями інвестора є визначення інвестиційних характеристик варіантів вкладення та пропорцій розподілу коштів між ними за різними критеріями економічної ефективності відповідно до основних цілей інвестиційної політики та об'єктивних інвестиційних обмежень [2].

Відповідно до обраної інвестиційної політики підприємство визначає ті чи інші цілі інвестування:

- 1) забезпечення високого рівня формування інвестиційного доходу в поточному періоді;
- 2) забезпечення високих темпів приросту інвестованого капіталу в майбутній довгостроковій перспективі;
- 3) забезпечення мінімізації рівня інвестиційних ризиків, пов'язаних з фінансовою інвестицією;
- 4) забезпечення необхідної ліквідності інвестиційного портфеля;
- 5) забезпечення максимального ефекту “податкового щита” у процесі фінансового інвестування [1, 153].

З метою підвищення ефективності формування інвестиційного портфеля і мінімізації втрат, пов'язаних з його оптимізацією і коригуванням, використовуються різні методи оцінки ефективності портфеля, а саме: для кількісної оцінки варто використовувати різні економіко-математичні методи; для якісної і наочної оцінок – графічний аналіз, порівняння планових показників з фактичними тощо. Необхідно враховувати, що головна особливість стратегії формування портфеля інвестицій полягає в обмеженості інвестиційних ресурсів, а також розтягнутості цього процесу в часі.

Сигналом до зміни сформованого портфеля є як загальні ринкові зміни, так і падіння дохідності портфеля. Саме дохідність є тим індикатором, що змушує інвестора переглядати портфель [3, 291].

Формування інвестиційного портфеля підприємства базується на п'яти принципах:

- 1) забезпечення реалізації інвестиційної стратегії підприємства;
- 2) забезпечення відповідності портфеля інвестиційним ресурсам;
- 3) оптимізація співвідношення прибутковості й ризику;
- 4) оптимізація співвідношення прибутковості й ліквідності;
- 5) забезпечення керованості портфелем [1].

Ефективний підхід до оптимізації портфеля інвестицій при обмеженому бюджеті полягає у застосуванні методів математичного програмування і, зокрема, лінійної оптимізації.

Побудова оптимізаційної моделі складається з певних етапів:

- 1) визначення вхідних параметрів моделі;
- 2) визначення цільової функції;
- 3) визначення обмежень функції;
- 4) розрахунок з допомогою програмного забезпечення, а саме з допомогою надстройки Пошук рішення в Microsoft Excel.

Основними критеріальними показниками, що застосовуються для оцінки ефективності інвестиційних проектів, є чиста теперішня вартість (NPV) та внутрішня норма доходності (IRR). Побудова зазначених критеріїв ґрунтується на оцінці чистого грошового потоку, що в концепції фінансового аналізу визначається як загальна сума попередніх витрат, що повертаються інвестору, внаслідок реалізації інвестиційного проекту [3, 291].

У загальному випадку задача лінійної оптимізації формулюється в такому вигляді:

$$AX \rightarrow \max,$$

$$CX \leq B,$$

$$x_k \geq 0 \quad (k = 1, \dots, n),$$

де  $A$  – матриця коефіцієнтів при змінних цільової функції;  $X$  – вектор змінних цільової функції;  $C$  – коефіцієнти функції обмежень;  $B$  – вектор обмежень.

Постановка та реалізація задачі лінійної оптимізації формування портфеля інвестиційних проектів дають змогу визначити проекти, які характеризуються кращими показниками цінності за критеріями оцінювання і врахувати пріоритети та обмеження інвестора під час прийняття інвестиційних рішень.

#### **Список використаних джерел:**

1. Паславська І. М. Модель оптимізації прийняття фінансово-інвестиційних рішень / І. М. Паславська // Формування ринкової економіки в Україні: проблеми економічної кібернетики : наук. зб. – Львів : Інтереко, 2014. – Вип. 18. – С. 151–157.

2. Плаксина Є. М Сучасні підходи до формування інвестиційного портфеля [Електронний ресурс] / Плаксина Є. М. – Режим доступу : <http://www.dspspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/2603/1/Model.pdf>

3. Боярко І. М. Інвестиційний аналіз : навч. посіб. / І. М. Боярко, Л. Л. Гриценко. – К. : Центр учбов. літ-ри, 2011. – 400 с.

## ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ У СВІТОВИЙ РИНОК E-COMMERCE

*Давидько С. В., Баитаненко І. С., студенти*

*(Науковий керівник – к.е.н., доцент Рибальченко Л. В.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Розвиток комп'ютерних інформаційних систем та технологій привів до формування нового виду економічної діяльності – електронної комерції. Глобальна мережа Інтернет сьогодні використовується не тільки для обміну інформацією, все більше застосування знаходять Інтернет-технології в конкретних комерційних операціях, зокрема в електронній комерції. Можливості електронної комерції в Інтернеті привносять нові елементи в сучасний бізнес, такі як зростання конкурентного середовища, глобалізація сфер діяльності, скорочення каналів розповсюдження товарів, а також економія витрат на рекламі.

У цих умовах необхідно шукати нові шляхи “виживання” і розвитку, розробляти системний підхід, який може бути забезпечений за допомогою маркетингових заходів. А залежно від учасників взаємин електронна комерція підрозділяється на сектори.

Т. М. Тардаскіна виділяє такі основні сектори в сфері е-комерції: B2B – (бізнес для бізнесу) сектор взаємодії між юридичними особами і організаціями; B2C – (бізнес для споживача) сектор взаємодії між юридичними і фізичними особами; B2G – (бізнес для уряду) сектор взаємодії між юридичними особами і державними організаціями; C2C – (споживач для споживача) – сектор взаємодії між фізичними особами; G2C (уряд для споживача) – сектор взаємодії між державними організаціями і фізичними особами [1]. У сегменті B2C е-комерції найбільш популярними та відомими є Flipkart, Book my show, PayTM, в сегменті B2B – Imagesbazaar, Basecamp, SalesForce, в сегменті C2C – Olx, Western Union, Paypal, а в сегменті C2B – oDesk, Elance, Freelancer [2].

Ми визначили, що в Україні частка онлайн роздрібного товарообороту в загальному обсязі роздрібної торгівлі на сьогодні є низькою – 1,5–2 %, проте є великий потенціал росту даного показника, оскільки в розвинених країнах даний показник становить не менше 7–8 % [3]. Стимулом для зростання цього показника є широке застосування електронних грошей та інших новітніх платіжних засобів, а також введення в обіг підприємствами е-комерції власної валюти. Ринок e-commerce світі активно розвивається і буде нарощувати темпи приросту. Діючий світовий лідер – Північна Америка, а лідер з темпу приросту Азіатсько-Тихоокеанський регіон (рис. 1).

Ринок електронної комерції в Україні продемонстрував зростання, незважаючи на низький рівень доходів населення і девальвацію національної валюти. При цьому згідно з даними Aukro Top100 український ринок електронної комерції продовжує зростати. До кінця року його обсяг,



за прогнозами, перевищить \$ 2 млрд. Прогноз на наступні декілька років теж є вражаючим – зростання на 400 %, до \$ 10 млрд у 2018 р. [4].

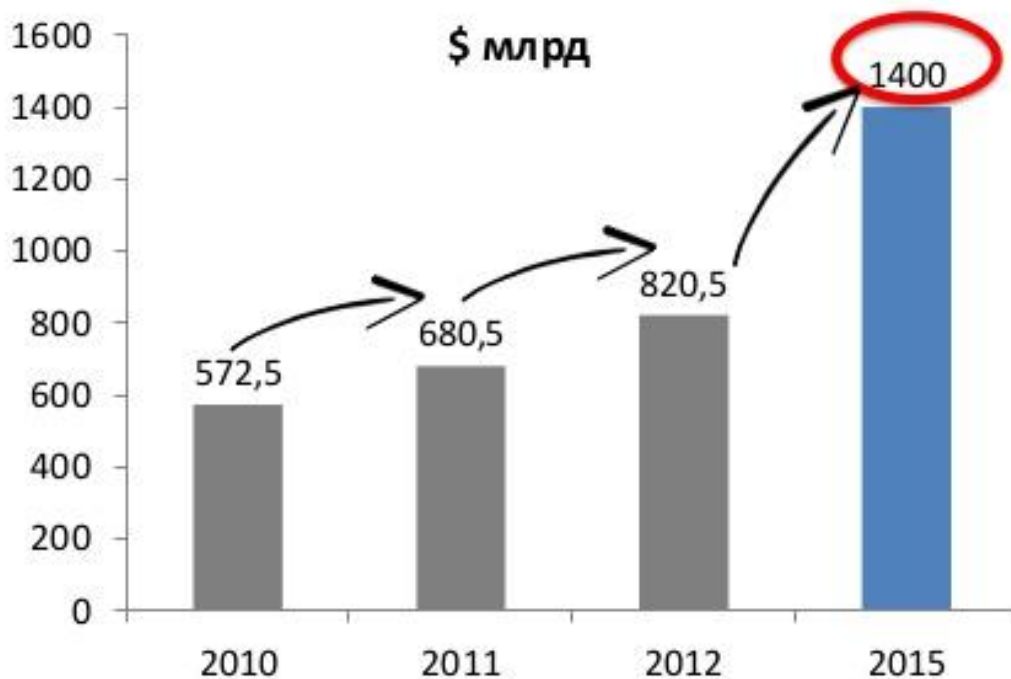


Рис. 1. Ринок e-commerce у світі

Важливим кроком у напрямі впровадження будь-яких систем “бізнес-бізнес” є використання відкритих міжнародних стандартів. В Україні вже існують технічні умови застосування цих технологій – створено національний електронний каталог товарів.

Отже, як висновок, можемо зазначити, що для активного включення України в міжнародний електронний бізнес необхідно:

- активне впровадження базового устаткування, комп’ютерів і телекомунікацій, у тому числі й у сільській місцевості, що забезпечить розширення комп’ютерної грамотності населення і належний рівень розвитку інфраструктури;

- стимулювання швидкого розвитку інфраструктури мережі: розвиток Інтернет-магазинів, мережних бізнес-структур, операторів мережі та створення декілька великих вітчизняних Ітернет-порталів;

- навчання професійним і загальним навичкам роботи в Інтернеті на всіх рівнях освітньої системи, включаючи держслужбовців;

- розвиток внутрішнього споживчого ринку, підвищення купівельної спроможності шляхом досягнення стабільного економічного росту.

Щодо перспектив розвитку електронної комерції в Україні, то її стан можна назвати лише початковим, але вона набуває все більшої популярності.

### Список використаних джерел:

1. Орлик О. В. Електронна комерція: принципи, види та перспективи розвитку в Україні [Електронний ресурс] / Орлик О. В. – 2015. – Режим доступу : <http://www.dspace.oneu.edu.ua>
2. Ладиченко К. І. Сучасні тенденції розвитку світового ринку інформаційно-комунікаційних послуг / К. І. Ладиченко, В. В. Тронько // Ефективна економіка. – 2015.
3. Сподарь Е. Особенности электронной коммерции и перспективы ее развития в Украине [Электронный ресурс] / Е. Сподарь, А. Одарченко. – Бизнес Информ, 2015. – Режим доступа : <http://www.cyberleninka.ru>
4. Дима О. О. Сучасні тенденції та переваги розвитку Інтернет-торгівлі в Україні [Електронний ресурс] / О. О. Дима // Економічний часопис-XXI. – 2015. – Режим доступу : <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>

## ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ПОШУКУ ПЛАГІАТУ В СТУДЕНТСЬКИХ НАУКОВИХ ПРАЦЯХ

*Вербицька К. С., Малоок І. А., студентки*

*(Науковий керівник – старший викладач Кондрус Л. Л.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Інтенсивний розвиток і впровадження комп'ютерних інформаційних технологій в різні сфери людської діяльності, крім очевидних плюсів, має й мінуси, одним з яких є плагіат. У вільному доступі з'явився великий обсяг науково-освітньої літератури, розробок студентів різних спеціальностей минулих років, що можуть бути запозичені в цілому або фрагментами. У зв'язку з цим постає проблема захисту інтелектуальної власності, і, як наслідок, необхідність в інструментарії для виявлення плагіату [1, 5].

Сучасні студенти часто застосовують такий метод написання робіт, як “сору paste” – копіювання матеріалів з інтернету з мінімальним їх редагуванням. Дані роботи можна назвати “неприкритим копіюванням” або плагіатом [2].

Виділяють декілька основних ознак плагіату: написання роботи складною мовою, наявність професійних термінів, висновків, що виходять за рівень знань студента; стилістична неоднорідність дослідження; невідповідність роботи вимогам викладача, поставленому завданню, лекційному матеріалу чи роздатковим матеріалам; бібліографія, що викликає сумніви [1].

Типи плагіату, що існують в освіті та науці: текстовий плагіат – повне або часткове запозичення фрагментів тексту (невидозмінених або модифікованих), що присутній у статтях, тезах, звітах, монографіях, рукописах кваліфікаційних робіт, тощо; плагіат програмних кодів – повне або часткове копіювання програмного коду, написаного іншою особою та поданого як власна розробка; плагіат в нетекстових джерелах – копії-

ювання даних у електронних таблицях, діаграмах, даних наукових експериментів, фото- та медіа ресурсах [3].

Усе більш широкого застосування знаходить автоматизований підхід пошуку плагіату, зокрема:

- спеціальні програмні додатки, що дозволяють порівнювати роботу, яка перевіряється з власним архівом, з файлом на диску, з введеним текстом (наприклад, Etxt Антиплагіат, Double Content Finder, Детектор плагіату та ін.);

- пошукові машини Яндекс ([www.yandex.ru](http://www.yandex.ru)), Google ([www.google.ru](http://www.google.ru)) та ін. дозволяють по окремих фразах, набраних в рядку запитів, шукати в мережі Інтернет можливі джерела копіювання роботи;

- інтернет-сервіси, що дозволяють в режимі on-line досить швидко і, в більшості випадків безкоштовно, перевірити зданий студентом матеріал (наприклад, проект Антиплагіат ([www.antiplagiat.ru](http://www.antiplagiat.ru)) [1].

Пошукові алгоритми повинні проводити перевірку на предмет виявлення фактів перестановки слів у реченні, зміни структури слова й заміни обраних слів їх синонімами. Тому метод, який розглядається далі, потребує значних часових затрат, але є більш ефективним ніж попередні перелічені.

Узагальнена модель автоматизованої системи перевірки текстів на плагіат ілюструє структурну взаємодію базових блоків, що формують програмне середовище АСПП (автоматизованих систем пошуку плагіату): блок уведення вхідних даних реалізує інтерфейсу людино-машинну взаємодію в середовищі АСПП, забезпечуючи початковий та діалоговий режими введення інформації; блок структуризації даних формує набір елементарних об'єктів дослідження; блок фільтрації дозволяє оптимізувати набір вхідних даних текстового файлу, наданого для дослідження, через мінімізацію інформативних ресурсів з метою збільшення швидкодії АСПП; блок вибору режиму роботи АСПП призначений для встановлення пріоритетності пошукових умов, які впливають на кінцевий вибір методів і алгоритмів перевірки; блок вибору пошукових методів забезпечує вибір набору робочих алгоритмів [4].

Використання класу програмних засобів, призначених для автоматичного відстеження текстових запозичень, дозволить викладачам здійснювати глибинний аналіз студентських праць та реально оцінювати знання, здобуті студентами в ході виконання роботи, що забезпечить гальмування стрімкого поширення плагіату.

### **Список використаних джерел:**

1. Конюхова О. В. Інформаційна система для пошуку плагіату в програмних кодах письмових робіт студентів [Електронний ресурс] / Конюхова О. В. – Режим доступу : <http://www.isit-conf.ostu.ru/media/transfer/Material/1/224/ИС%20поиска%20плагиата.doc>

2. Кичерова М. М. Плагіат в студентських роботах: аналіз сутності проблеми [Електронний ресурс] / Кичерова М. М. – Режим доступу : <http://www.naukovedenie.ru/PDF/83pvn413.pdf>

3. Лупаренко Л. А. Інструментарій виявлення плагіату в наукових роботах: аналіз програмних рішень [Електронний ресурс] / Л. А. Лупаренко // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2014. – Т. 40. – Вип. 2. – С. 151–169. – Режим доступу : [http://www.nbu.gov.ua/j-pdf/ITZN\\_2014\\_40\\_2\\_16.pdf](http://www.nbu.gov.ua/j-pdf/ITZN_2014_40_2_16.pdf)

4. Ліхачова Т. Е. Інформаційні системи пошуку плагіату в студентських наукових працях в умовах інтернет-простору: технології, методи моделі [Електронний ресурс] / Ліхачова Т. Е. – Режим доступу : <https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&bvm=bv.78677474,d.ZGU&cad=rja>

5. Шинкаренко В. І. Система контролю плагіату в студентських роботах [Електронний ресурс] / Шинкаренко В. І. – Режим доступу : <http://www.cyberleninka.ru/article/n/sistema-kontrolyu-plagiatu-v-studentskih-robotah>

## **ОПТИМІЗАЦІЯ СТРАХОВОГО ПОРТФЕЛЯ**

*Тіщенко В. Г., Різцова Г. О., студентки*

*(Науковий керівник – к.ф.м.н., доцент Рудянова Т. М.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Метою даної роботи є аналіз і обґрунтування напрямків вдосконалення менеджменту страхового портфелю ПрАТ СК “Українська страхова група”.

Об’єктом дослідження є страховий портфель та страхова діяльність ПрАТ СК “Українська страхова група”.

Предметом дослідження є процес, методи та підходи до управління страховими операціями ПрАТ СК “Українська страхова група”.

Багатоаспектні проблеми оптимізації страхового портфелю страхових компаній досліджували як у зарубіжній, так і вітчизняній літературі. Теоретичні, методологічні й методичні аспекти менеджменту страхового портфелю відображені в роботах провідних вітчизняних вчених у галузі страхової справи, теорії страхування, страховому управлінні, аналізу страхового ризику та страхового портфеля, теорії економічного ризику: М. М. Александрова, В. Д. Базилевич, А. Баранов, В. Д. Бігдаш, Н. М. Внукова, С. С. Осадець. Серед відомих західних авторів, які займалися проблемами сучасної портфельної теорії, страхового менеджменту необхідно відзначити П. Роуза, Дж. Сінкі, Т. Райса, Б. Койлита, Т. Дж. Уотшема та багато інших. Однак їх теоретичні досягнення і прикладні розробки не повною мірою відповідають специфічним умовам сучасного стану страхової системи в Україні.

Удосконалення структури страхового портфелю буде сприяти підвищенню доходів страхової компанії від її основної діяльності та вдосконалення планування страхових надходжень.

За дев'ять місяців роботи в 2015 р. СК “Українська страхова група” збирила 474,2 млн грн страхових платежів, у тому числі 428,7 млн грн по добровільним і 45,6 млн грн з обов’язкових видів страхування. У порівнянні з минулорічними результатами за аналогічний період приріст зібраних платежів склав 17,7 % (403,0 млн грн), причому зростання платежів з добровільних видів склав 17,6 % (364,5 млн грн), по обов’язкових – 18,5 % (38,5 млн грн).

Станом на 31.12.2015 р. статутний фонд Компанії становить 110,5 млн грн, активи – 625,9 млн грн, страхові резерви сформовані на рівні 340,9 млн грн.

Страхова компанія “Українська страхова група” формує страхові резерви застосовуючи міжнародні актуарні методики, використовувани всісвітньо відомої Vienna Insurance Group (Австрія). При цьому страхові резерви покриваються високоліквідними активами, такими як коротко-строкові банківські вклади, і поточними рахунками, відкритими в надійних банківських установах з високим рівнем платоспроможності.

Фінансова звітність СК “УСГ” відповідає всім вимогам міжнародних стандартів фінансової звітності МСФЗ і відображає достовірну картину фінансового стану Компанії. Фактичний запас платоспроможності перевищує нормативний в півтора рази, що дозволяє “Українській страховій групі” своєчасно і в повному обсязі виконувати всі свої зобов’язання перед клієнтами Компанії.

Основна мета в роботі – оптимізація страхового портфеля ПрАТ СК “Українська страхова група”.

Таким чином, вищезазначені науково-методичні підходи до оптимізації портфелю ПрАТ СК “Українська страхова група” надають можливість забезпечити необхідний рівень фінансової стійкості страховика шляхом диверсифікації видів страхування. Крім того, їх застосування дозволить врахувати граничні рівні платоспроможності, доходності та ризику збитковості. Виходячи з цього, менеджмент страхової компанії здатен адекватно та своєчасно реагувати як на зміну кон’юнктури страхового і перестрахованого ринку, так і на загальні перетворення в економіці.

Щоденно СК “УСГ” розглядає та врегульовує 230 страхових справ. У 2015 р. СК “Українська страхова група” врегулювала 88 980 страхових випадків, за якими страхувальники отримали 286 192 000 грн страхових відшкодувань.

За підсумками роботи в IV кварталі 2015 р. СК “Українська страхова група” займає шосту позицію среди страхових компаній в Україні за розміром виплачених страхових відшкодувань (Insurance Top № 4 (52) 2015).

Страхова компанія ліквідна і платоспроможна, про що свідчать перевищення коефіцієнтів над нормативними. Тобто, ПрАТ СК “Українська страхова група” здатна розраховуватися вчасно по своїх зобов’язаннях.

### **Список використаних джерел:**

1. Конституція України : Закон від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Зі змінами внесеними згідно із Законами від 01.02.2014 р. № 2952-VI.
2. Податковий кодекс України зі змінами і доповненнями від 07.04.2014 р. № 3221-IV // Відомості ВРУ. – 2011. – № 13–14, № 15–16, № 17.
3. Презентація компанії “Українська страхова група” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukringroup.com.ua/ukr/about/presentation>

## **НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ РОБОТИ ВАНТАЖНИХ МИТНИХ КОМПЛЕКСІВ**

*Лужанська Н. О., здобувач*

*(Науковий керівник – к.т.н., доцент Коцюк О. Я.)*

*(Національний транспортний університет, м. Київ)*

Вантажні митні комплекси як елемент інфраструктури працюють на стику різних видів транспорту, взаємодіють із закордонними експедиторами та перевізниками, і в значній мірі формують вимоги до надійного та якісного митно-логістичного обслуговування. При взаємодії з усіма учасниками транспортного процесу вони приймають на себе ризики замовників та безпосередніх виконавців перевезень. Можливість підвищення ефективності їх функціонування, мінімізація ризиків прийняття рішень насамперед забезпечується повнотою та якістю інформації, що є головним ресурсом в діяльності.

Досягнути високої конкурентоспроможності, забезпечити гарантоване виконання митно-логістичних послуг, високу надійність перевезень українські вантажні митні комплекси зможуть лише на основі використання сучасних методів формування та обробки інформації, технологій оперативного прийняття рішень в процесах планування та управління, що базуються на врахуванні стану об'єкту управління та можливих наслідків прийняття рішень.

В основі діяльності вантажних митних комплексів є процес безперервного оперативного планування, що передбачає вибір раціональних схем та технологій виконання митно-логістичного обслуговування. Ефективність діяльності сучасних організацій визначається не лише забезпеченням певного рівня прибутковості чи рентабельності їх роботи в поточному періоді, а й підвищенням конкурентоспроможності за рахунок високої якості виконання послуг, зменшення господарських та фінансових ризиків усіх суб'єктів підприємницької діяльності.

У процесі роботи з клієнтами вантажні митні комплекси намагаються забезпечити досягнення двох основних цілей: залучення нових споживачів послуг і утримання вже існуючих. На початкових етапах розвитку підприємство змушене основну частину ресурсів витратити на залучення нових клієнтів. У міру стабілізації становища підприємства та становлення на ринку митно-логістичної діяльності, його основна увага концентрується на

утриманні клієнтів і підвищення якості їх обслуговування. Процес управління відносинами з клієнтами вантажних митних комплексів складається з трьох етапів: виявлення найбільш прибуткових або потенційно прибуткових клієнтів для подальшої взаємодії; розуміння їхніх потреб та інтересів; взаємодія з клієнтами для задоволення широкого спектру послуг.

Вивчення споживачів дає змогу визначити не лише їхні запити, але й виділити ключових споживачів, до яких необхідний індивідуальний підхід, спеціальні стратегії й заходи, що дають змогу інтегрувати даний підхід у діяльність підприємства та створити клієнтську базу даних, яка припускає: розробку спеціальних програм по кожному споживачеві; призначення на роботу досвідченого менеджера, відповідального за роботу з клієнтом, що виступає джерелом інформації про клієнта та є організатором спрямованої на нього діяльності.

Створення й підтримка постійно діючих інформаційних потоків між персоналом і споживачем передбачає обмін інформацією, корисної як для об'єкта митної інфраструктури, так і для споживача. У цілому, діяльність вантажних митних комплексів прийнято розглядати як сукупність інфраструктурних взаємозв'язків, підкреслюючи її міжгалузевий характер. Слід враховувати, що їх ланки поєднуються не тільки під дією зовнішніх факторів, але і в самому процесі функціонування. Відсутність або недостатній розвиток будь-якого елемента інфраструктурного забезпечення можуть суттєво обмежити їх функціональні можливості. Для ефективного розвитку вантажних митних комплексів України пріоритетним напрямом є створення сприятливих умов для взаємодії суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Принцип комплексності передбачає пропорційний розвиток митної і логістичної інфраструктури, а також усіх їх підсистем. Побудова стратегії розвитку вантажних митних комплексів визначає механізм її створення: формування законодавчої бази; створення управлінських структур на регіональному та міжнародному рівні; забезпечення інвестиційної і фінансової основи; створення економіко-організаційних умов для ефективного функціонування.

Накопичений світовий досвід показує, що міжнародний товарообмін має різноманіття форм і схем реалізації, однак, в кінцевому результаті, рух товарів являє собою єдине ціле. Виходячи з цього, у розвинутих країнах світу відбувається процес об'єднання всіх учасників товарообігу у двох напрямках. Перший напрям полягає в створенні загальноприйнятої логістики взаємодії учасників товарообміну від виробничої компанії до кінцевого споживача і достатньо чіткого розмежування функцій, як кожного учасника, так і одного загального організатора процесу доставки товарів. Другий напрямок полягає в об'єднанні й уніфікації інформаційних процесів на основі створення інформаційних мереж і застосування електронного документообігу. При цьому важливе місце приділяється питан-

ням технічного забезпечення об'єктів вантажопереробки з метою сумісності засобів обробки інформації, а також універсальним поняттям, термінам і повідомленням, що дозволяють організувати процес без паперового обміну документами і контролювати переміщення вантажів.

Реформа митно-логістичної інфраструктури України повинна передбачати підвищення конкурентоздатності і зниження собівартості послуг, забезпечення схоронності товарів при транспортуванні та взаємної відповідальності учасників зовнішньоторговельних відносин.

## **МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ**

*Почтамцев О. М., студент*

*(Науковий керівник – д.т.н., професор Рядно О. А.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Характерною тенденцією розвитку міжнародної економіки протягом останніх років є інтенсифікація зовнішньоекономічних зв'язків, зокрема міжнародної торгівлі товарами і послугами, міжнародного руху капіталу, міжнародних науково-технічних відносин. Темпи посилення зв'язків між різними суб'єктами міжнародної економіки (країнами, міжнародними організаціями, підприємствами, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність тощо) часто є вищими за темпи зростання основних макроекономічних показників цих країн. Тому виникає необхідність у подальшому відстеженні, аналізі, дослідженні цих зв'язків.

Однак в сучасних умовах напрацювання в галузі розроблення методів організації зовнішньоторговельної діяльності, а також вибору оптимальної стратегії її розвитку на основі методів економіко-статистичного моделювання є недостатніми і потребують подальшого вдосконалення. Світова практика економічних досліджень останніми десятиліттями підтверджує необхідність використання інструментарію економіко-математичного та статистичного аналізу в економіці, в тому числі в дослідженні макроекономічних та міжнародних торговельних процесів, так як це дозволяє прослідкувати динаміку розвитку країни, знаходити залежності між параметрами, які характеризують економічний стан суб'єктів міжнародної економіки.

Метою роботи є застосування математичного моделювання в зовнішньоекономічній діяльності.

Об'єктом роботи є моделі зовнішньоекономічної системи.

Предметом дослідження є методологія й методика вивчення, побудови і застосування математичних моделей для аналізу й прогнозу зовнішньоекономічних процесів та систем. З позиції досліджуваного об'єкта модель повинна пояснити сутність процесів, які там відбуваються, дати можливість побудувати прогноз його розвитку, підказати можливості людей впливати на перебіг подій.



Світогосподарські процеси є складною частиною організованою динамічною підсистемою функціонування світової економіки, що віддзеркалює зовнішньоекономічну діяльність держав і структурних підрозділів їхніх господарств, які базуються на міжнародному географічному поділі праці.

Вони характеризуються динамізмом у часі та просторі, мають галузеву і територіальну структуру. Ці сторони зовнішньої економічної діяльності легко піддаються математичній формалізації, яка зберігає ідентичність реальних співвідношень та масштабність складових явищ і процесів, які досліджуються в часовому й просторовому аспектах. На цій основі за допомогою математичних і математико-статистичних методів можлива побудова економіко-математичних моделей, що досліджують і встановлюють конкретні економічні закономірності й взаємозалежності, які спостерігаються у світогосподарських процесах.

Економіко-математичне моделювання є синтезом трьох галузей знання: економічної теорії; математики; статистики [1].

Основою економіко-математичного моделювання є математична модель – схематичне уявлення економічного явища або процесу, яка одержується в результаті наукової абстракції характерних рис навколишнього економічного життя й механізму його управління.

Зовнішньоекономічні процеси є складними не лише з погляду кількості аспектів, які необхідно враховувати при управлінні ними, але й з погляду наявності великої кількості випадкових та неконтрольованих факторів, які впливають на їх розвиток. Оскільки керувати ними неможливо, виникає потреба у вивченні їх впливу та передбаченні його в майбутні періоди діяльності з метою зменшення ризику від збитків, які їх дія може спричинити. Однак без застосування спеціальних методик та комп'ютерних технологій великі обсяги інформації дуже важко впорядкувати та обробити, а надто, використовувати її при прийнятті управлінського рішення. Моделювання видається в даному випадку дуже зручним способом розробки та прийняття рішення [2].

Хоч на сьогоднішній день існують проблеми в управлінні економікою, які не піддаються точному аналізу існуючими кількісними методами, то це зовсім не означає, що в майбутньому не будуть створені ефективні методи, які в поєднанні з якісним аналізом дадуть змогу оцінити стан зовнішньоекономічної діяльності та створити ефективні моделі функціонування економіки.

Якщо економіко-математичні моделі будуть розроблені на професійному рівні, то вони дозволять:

– розв'язати задачі оптимізації управління зовнішньоекономічною діяльністю країн, відображаючи специфіку міжнародних торговельних процесів;

- адекватно реагувати на зміни цілей держави, обмежень на національні ресурси, залежностей між параметрами та своєчасно розв'язувати проблеми, що виникають в процесі здійснення зовнішньоторговельної діяльності;
- використовувати прогресивні комп'ютерні технології для забезпечення потрібної точності та своєчасності необхідних розрахунків.

### **Список використаних джерел**

1. Голіков А. П. Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів : навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / А. П. Голіков. – 2-ге вид. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2006. – 144 с.
2. Замков О. О. Математичні методи в економіці : навч. посібник / Замков О. О., Толстопятенко А. В., Черемних Ю. Н. – М. : Дело и Сервис, 2001. – 368 с.

## **АВТОМАТИЗАЦІЯ ЗБОРУ ТА АНАЛІЗУ ДАНИХ У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ**

*Горованин О. І., студентка*

*(Науковий керівник – старший викладач Булгакова О. Ф.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

З розвитком інформаційних технологій, що підтримують віддалену взаємодію, стрімко розвиваються соціальні мережі. Щорічно зростає популярність і вплив соціальних мереж. Цей процес передбачає використання віртуальних мереж, які дозволяють спілкуватися людям один з одним на відстані за тисячі кілометрів. Взаємодія з соціальними мережами стала невід'ємною частиною сучасного життя. Як наслідок, онлайн мережі впливають на життя людини і його відносини з іншими людьми. Це обумовлює підвищений інтерес до збору та аналізу соціальних даних з боку компаній та дослідницьких центрів. Зараз все більше і більше проводиться досліджень, пов'язаних із створенням алгоритмів і програм для вивчення зв'язків між агентами соціальних мереж.

З технічного погляду масове вилучення даних з соціальних мереж проводиться в три етапи:

- створення списку необхідних анкет;
- вивантаження анкет із соціальної мережі;
- обробка анкет для видобування даних.

Засобом створення списку необхідних анкет є механізм пошуку користувачів, який наявний у соціальних мережах. Зазвичай такі механізми дозволяють встановити фільтри (за допомогою обмеження анкет, що відбираються, за статтю, віком, місцем проживання, місцем навчання), а потім виводить на екран список анкет користувачів, які задовольняють критеріям запиту. У мережі ВКонтакте фільтри подаються як набір полів для

заповнення, у мережі Facebook користувачам спочатку буде запропоновано ввести пошуковий запит природньою мовою (наприклад, “люди, які навчалися у АМСУ”), який потім може бути доповнений фільтрами, заданими за допомогою заповнених полів. У обох мережах список результатів має фіксований розмір (приблизно тисяча анкет), і якщо кількість результатів перевищує цю границю, деякі анкети не відобразатиметься. Таким чином, це необхідно враховувати під час формування пошукових запитів, щоб кількість знайдених анкет була не дуже великою.

Вивантаження персональних даних може бути здійснене принаймні двома способами: по-перше, кожна анкета є просто веб-сторінкою, яка може бути збереженою у файлі. По-друге, соціальні мережі часто надають програмні інтерфейси для створення додатків, що працюють у рамках соціальної мережі (API – Application Programming Interface), які також можуть бути використані для отримання необхідних даних. Оскільки основна мета цих інтерфейсів інша, цей спосіб часто необхідно поєднувати з попереднім. Однак, це може бути кращим, оскільки це полегшує подальшу обробку анкет.

Дані, отримані за допомогою API соціальної мережі, відповідним чином структуровані, що значно спрощує процес їх опрацювання. Дані, зібрані у вигляді HTML-сторінок неминуче потрібно буде додатково обробляти програмними засобами, щоб витягти з вмісту сторінки поля анкетних даних, що є цікавими для опрацювання (або інші доступні відомості).

Результати отримання анкетних даних збираються в таблиці, де кожна анкета подається у вигляді одного рядка, а поля анкети – розподілені по відповідних стовпцях. До таких таблиць легко застосовувати агрегатні оператори і робити вибірки (наприклад, засобами SQL). При вивченні взаємозв’язків користувачів соціальних мереж найбільш вдалою є графова модель зберігання, як модель, що найкраще відповідає внутрішній структурі даних.

Графік моделей соціальних мереж може використовуватися для моделювання економічних та комунікаційних зв’язків між людьми, аналізу процесів поширення інформації, пошуку людей, громад і пов’язаних підгруп, на які можна поділити всю соціальну мережу.

Будь-яка соціальна мережа математично може бути подана у вигляді графа  $G = (V, E)$ , де  $V$  – множина вершин графа;  $E$  – множина ребер графа. У графі соціальної мережі вершинами є учасники, а ребра означають відносини між ними. Відносини можуть бути як спрямованими, так і неспрямованими. Як правило, розглядаються два основних види відносин: дружба (люди знайомі один з одним) та інтереси (існують спільні інтереси, люди потрапляють в одну групу за інтересом).

Для аналізу соціальних мереж існує багато додатків для моделювання взаємодії та процесів в мережі, для обчислення певних параметрів мережі та для візуалізації мережевого графу. Наприклад, додатки для візуалізації мережі ВКонтакте або Facebook.

До найбільш популярних засобів автоматичного аналізу соціальних взаємодій належать NetMiner, NetworkX, SNAP, UCINet, Pajek, ORA, Cytoscape тощо. Для таких додатків важливою умовою є здатність обробляти дуже великі обсяги даних. У зв'язку з цим процес обробки зазвичай розпаралелюють.

Існують програми, що моделюють “теорію шести рукошляхів”, тобто вибудовують ланцюг зв'язків (друзів) між двома користувачами мережі: для російськомовної мережі ВКонтакте і для мереж англійською мовою. Ці ланцюги, як правило, невеликої довжини.

Таким чином, аналіз соціальних мереж забезпечує новий набір пояснювальних моделей та аналітичних інструментів для проведення соціальних досліджень, які знаходяться за межами звичайних кількісних методів. У даній області накопичений багатий математичний апарат, що дозволяє побудувати дуже складні моделі соціальних взаємодій, а соціальні мережі є потенційним інструментом для розширення наукових і технічних знань, соціальних та маркетингових досліджень.

## **ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ УЧАСНИКІВ ТРАНСПОРТНОГО ПРОЦЕСУ ЗА РАХУНОК РОЗРОБКИ ТА ВЗАЄМОДІЇ КОРПОРАТИВНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ**

*Ткаченко С. П., аспірант*

*(Науковий керівник – к.т.н., доцент Лебідь І. Г.)*

*(Національний транспортний університет, м. Київ)*

Розвиток транспортно-експедиторського обслуговування замовників транспортних послуг напряму залежить від впровадження комп'ютерних та інформаційних технологій. У сучасних умовах роботи будь-якого транспортного підприємства не можливо представити роботу без використання інформаційних технологій. Це стосується як підприємства, що веде облік роботи у звичайні для роботи з електронними таблицями Microsoft Excel, так і підприємств, які ведуть свою роботу за допомогою складних інформаційних систем (ІС) (CargoCRM, Експедитор+, ІС-Рарус: Транспортная логистика и экспедирование та ін.).

З кожним роком на транспортному ринку спостерігається підвищення ролі підприємств, які все більше переходять до використання інформаційних систем у своїй роботі. Таке використання надає ряд переваг: можливість централізованого обліку роботи транспортного підприємства, налаштування роботи з замовниками та підрядниками, оперативність прийняття рішень, спрощення паперової та документальної роботи, оперативний контроль, підвищення якості роботи менеджерів, можливість аналізу статистичної інформації, наявність аналітичної інформації, можливість стратегічного планування та ін.

Якщо раніше багато підприємств підлаштовували свої бази даних та розробляли прототипи інформаційних систем для власних потреб, то зараз на ринку інформаційних технологій пропонується велика кількість ІС (детальний аналіз яких проведено в [1]) з різним функціоналом для будь-яких транспортних компаній. Впровадження таких систем не є складним для підприємства, але потребує фінансових та часових затрат.

Питання використання єдиної бази даних учасників транспортного процесу та якісного управління інформаційними потоками було розглянуто в роботах [2–4]. У [2] запропоновано додаток (додатковий модуль) до ІС, в якому експедитору в режимі реального часу забезпечений доступ до інформації відправника про готовність партії товару до перевезення. Таким чином, виконується оперативне планування, оперативне управління, оперативний виробничо-транспортний облік і бухгалтерський облік.

Основними елементами системи, описаної в [4], є: віртуальна база всіх учасників транспортного процесу, комплекс комп'ютерного обладнання і програмне забезпечення для обробки інформації, що надходить.

Розглядати підприємства транспортного ринку України, які не використовують та не планують використовувати в своїй роботі ІС не має сенсу, оскільки на сучасному етапі розвитку транспортного ринку такі підприємства не мають майбутнього. Використання інформаційної системи забезпечує підвищення конкурентоздатності підприємства, збільшення контролю ресурсів підприємства, підвищення рівня обслуговування замовників, налаштування роботи з замовниками та можливість створення та опису бізнес-процесів в роботі підприємства.

З одного боку використання інформаційної системи в роботі транспортного підприємства надає ряд переваг та потребує тільки удосконалення цієї системи та збільшення функцій в її роботі, але з іншого боку вже є необхідність у розробці та використанні корпоративних інформаційних систем (КІС) для кожного учасника транспортного процесу і розробці програм інформаційної взаємодії цих систем.

Нові задачі, пов'язані з впровадженням логістичних принципів в сфері перевезень вантажів, потребують створення інформаційної інфраструктури, яка буде дозволяти організовувати, збирати, обробляти і передавати інформацію всім учасникам транспортного процесу. Це передбачає ідентифікацію та стандартизацію джерел інформації, засобів її обробки і передачі.

Ефективне вирішення даної проблеми можливе за рахунок використання інформаційних технологій, орієнтованих на задоволення потреб усіх учасників транспортного процесу; створення інформаційної інфраструктури на підприємствах транспорту та умов для інформаційної взаємодії систем учасників транспортного процесу. Розробка та впровадження інформаційної взаємодії КІС учасників процесу доставки товарів – від

виробника продукції до підприємств роздрібної торгівлі, надасть ряд переваг, серед яких: можливість для максимальної автоматизації передачі інформаційних потоків, проведення аналітики роботи, можливість планування своєї роботи та ресурсів для всіх учасників транспортного процесу на основі даних інших, пов'язаних, систем.

#### **Список використаних джерел:**

1. Наумов В. С. Анализ современных информационных продуктов, использующихся при транспортно-экспедиторском обслуживании / В. С. Наумов, Т. А. Омельченко // Автомобильный транспорт. – 2013. – Вып. 32. – С. 85–89.

2. Кравченко О. П. Значення супутніх потоків у процесі перевезення / Кравченко О. П., Боженко Д. В., Кузнецов А. В. // Вісник Вінницького політехнічного інституту : зб. наук. пр. – 2009. – Вип. 5. – С. 93–96.

3. Пичугина Ю. В. Применение единой базы данных для эффективного информационного обеспечения транспортно-экспедиторских предприятий / Ю. В. Пичугина // Вісник ОНУ : зб. наук. пр. – 2008. – Вип. 15. – Том 13. – С. 104–109.

4. Котляров С. Л. Логистический менеджмент транспортно-экспедиторской деятельности : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. экон. наук : спец. 08.00.05 “Эконом. и управл. нар. хоз. (логистика)” / С. Л. Котляров. – СПб., 2001. – 20 с.

### **АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ ГЕОІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ТРАНСПОРТНИХ СИСТЕМ**

*Редько О. В, Рибалка В. Ю., студенти*

*(Науковий керівник – старший викладач Шапошник С. П.)*

*(Університет митної справи та фінансів, м. Дніпропетровськ)*

Інтенсивний розвиток геоінформаційних технологій і засобів мобільного зв'язку зумовив і забезпечив технологічні передумови широкого їх використання на транспорті.

Географічні інформаційні системи (ГІС) на транспорті являють собою електронні карти, які включають населені пункти, дорожньо-маршрутну мережу і здатні з високою точністю відобразити місце розташування й переміщення транспортних засобів. ГІС дозволяють застосовувати нові й ефективні графічні методи планування, контролю та управління в транспортній сфері.

При плануванні маршрутів поїздок програмне забезпечення геоінформаційних систем містить у своїй основі електронну карту місцевості та інструментарій для орієнтування користувача.

Диспетчерські системи управління транспортом, що реалізують спільне використання ГІС та навігаційно-зв'язковий апаратури на борту транспортного засобу, призначені для професійної роботи в організаціях, що займаються транспортними перевезеннями.

У цьому випадку, крім всіх стандартизованих функціональних можливостей ГІС, тут має міститися підсистема для визначення оптимального маршруту руху під час перевезення автомобілями великогабаритних і важких вантажів, коли потрібно вести облік численних параметрів транспортного засобу та дорожньої мережі. Також у цих системах може бути реалізована задача логістики з оптимального розподілу декількох транспортних засобів для об'їзду конкретних пунктів (складів, магазинів, клієнтів тощо).

Узагальнення та аналіз сучасного світового досвіду свідчать, що високим вимогам певних технологій, що застосовуються в галузі управління транспортом, за точністю й оперативністю отримання даних відповідають тільки методи, засновані на використанні супутникових навігаційних систем.

Уважаємо за доцільне запровадити для управління рухом на автошляхах України глобальні навігаційні супутникові системи (ГНСС) ГЛОНАСС (Росія) та GPS (США). Користувачі ГНСС за допомогою супутникових навігаційних приймачів приймають сигнали від навігаційних космічних апаратів і визначають власне місце розташування. Основними користувачами системи супутникової навігації на автомобільному транспорті є: організації, що здійснюють перевезення небезпечних і цінних вантажів; організації, що здійснюють перевезення пасажирів; організації, що використовують спеціальні автомобілі.

У системі має бути реалізована технологія доведення навігаційної інформації від мобільного блоку до споживача (диспетчерської станції перевізника) в режимі реального часу. Реалізація режиму реального часу забезпечується широким спектром зв'язкового обладнання. Навігаційно-зв'язне устаткування має працювати в автоматичному режимі і не вимагати втручання водія транспортного засобу.

Геоінформаційні технології дозволяють не тільки планувати перевезення, але й контролювати їх. При плануванні й контролі процесу перевезень можливе використання геоінформаційних систем, розгорнутих не тільки на персональних комп'ютерах у рамках локальної обчислювальної мережі автоматизованої системи управління підприємства – перевізника, але й на базі мобільних пристроїв зв'язку та навігації – для забезпечення можливості використання ГІС водіями транспортних засобів. Найбільш перспективним для останнього напрямку є використання можливостей мережі Інтернет.

Використання ГІС на базі Інтернету при контролі перевізного процесу забезпечує можливість здійснювати наступні операції:

– відобразити на екрані карту місцевості в різних масштабах;

- отримувати довідкову інформацію про наявні на карті об'єкти;
- розставляти на карті закладки в потрібних місцях;
- шукати об'єкт за адресою, за назвою або по закладці;
- шукати об'єкти в межах заданого радіуса;
- задавати точки старту й фінішу натисканням по карті, за адресою, за назвою, по закладці або за показаннями навігаційного приймача;
- обирати оптимальний маршрут руху на транспортному засобі з урахуванням інформації ДАІ (односторонній рух, заборона проїзду або повороту і т.п.), і можливих затримань на дорогах;
- переглядати обраний маршрут на карті або у вигляді списку вулиць із зазначенням поворотів і відстаней;
- шукати об'єкти (АЗС, лікарні, аптеки тощо) поблизу обраного маршруту;
- у комплекті з навігаційним устаткуванням постійно відображатися розташування транспортного засобу на карті, відслідковувати пересування, коригувати прив'язку показань навігаційного приймача до карти міста;
- автоматично перераховувати маршрут у разі відхилення від нього.

Таким чином, ГІС повинна забезпечувати можливість роботи з картографічною інформацією (основою) з будь-якого регіону в стандартизованих форматах.

Пропонується також оснастити ГІС додатковими функціями, що дозволить реалізувати наступні можливості: переміщення по карті; масштабування карти; пошук об'єктів; розстановка закладок; отримання довідки про об'єкт; настройка зображення картографічних об'єктів.



## ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

Razgonov S. A. ....	231, 235	Гладуш О. О. ....	83, 87
Spiridonov V. N. ....	231, 235	Гнідаш І. О. ....	111
Андрєєва К. В. ....	52	Горб Т. І. ....	164
Антонова Т. О. ....	33	Горбань Р. С. ....	121
Ануфрієва А. Ю. ....	269	Горчакова К. Г. ....	172
Бабенко А. О. ....	11	Давидько С. В. ....	280
Баранов М. Ю. ....	185	Джихур А. Р. ....	126
Батьковець Г. А. ....	183	Добролежа К. М. ....	191
Батьковець Н. О. ....	183	Дон О. Я. ....	13
Баштаненко І. С. ....	280	Доровська Д. Д. ....	154
Береснєва Є. О. ....	128	Дробко О. А. ....	137
Білик В. Ю. ....	261	Дрозд Я. Ю. ....	31
Білоброва Ю. О. ....	181	Дроздова Ю. В. ....	100
Бондарєв І. В. ....	141	Дудар А. А. ....	273
Борисевич М. О. ....	90	Дунда Л. В. ....	158
Букша Д. С. ....	210	Ємельянова Н. С. ....	48, 178
Булгаков Д. С. ....	263	Жакун О. А. ....	271
Бурдейна А. В. ....	195	Жолудь А. Ю. ....	143, 145
Варакута К. В. ....	116, 118	Журавель А. И. ....	253
Васюк І. О. ....	79, 81	Забоцький О. О. ....	208
Васюта Т. О. ....	149	Завгородня К. Д. ....	27
Ващенко К. І. ....	71, 249	Закаблук А. В. ....	41, 219
Вербицька К. С. ....	282	Іванисенко І. С. ....	168
Воротниченко Н. Ф. ....	109	Іванченко М. О. ....	191
Гавронська І. В. ....	98	Іманов Раміль І. ....	176
Гаркуша А. В. ....	265	Іманов Расім І. ....	176
Гаюн О. С. ....	119	Карабаза А. Ю. ....	248
Герєга К. М. ....	55	Карасьова Т. І. ....	77

Квітовська В. О. ....	45	Макарець В. С. ....	29, 81
Киричук В. Г. ....	65	Малоок І. А. ....	282
Кім А. В. ....	170	Маслій О. С. ....	225
Клеймьонов М. Д. ....	238	Махітько В. С. ....	277
Коваленко Б. С. ....	132	Махниборода І. В. ....	255
Коваль К. Л. ....	61, 147	Мельник В. Ю. ....	114
Козел Д. В. ....	130	Мельникович А. І. ....	25
Копотієнко І. М. ....	50	Мироненко А. В. ....	151
Корецький К. М. ....	96	Михальчук Т. В. ....	124
Король В. В. ....	139	Мірошников А. А. ....	275
Костенко Д. Є. ....	242	Мірошниченко С. В. ....	162
Коциловський М. П. ....	200	Могильова О. Л. ....	197
Кравець А. О. ....	212	Мороз Б. І. ....	242
Кревсун Б. В. ....	105, 107	Москаленко І. І. ....	86
Кропивна Ю. Е. ....	259	Осипенко К. А. ....	221
Кузіч А. В. ....	43, 229	Паламарчук І. В. ....	23
Кузнецова К. В. ....	92	Петренко І. В. ....	204
Кузьменко Ю. Є. ....	233	Піц А. М. ....	20
Куліковська А. С. ....	187	Поліщук М. В. ....	277
Кустова Т. С. ....	35	Поліщак Н. О. ....	223
Кучер Ю. Ю. ....	246	Почтамцев О. М. ....	288
Кучинська О. Ю. ....	257	Прокопенко Р. А. ....	37, 202
Кущенко Є. С. ....	217	Пугач А. І. ....	156
Латенко М. О. ....	57	Пук Ю. Я. ....	225
Лашков М. Ю. ....	252	Редько О. В. ....	294
Лило С. В. ....	267	Редько Ю. М. ....	255
Литвинов О. І. ....	164	Рибалка В. Ю. ....	294
Логунова М. В. ....	214	Різцова Г. О. ....	284
Лозовський А. А. ....	240	Рожко В. С. ....	102
Лужанська Н. О. ....	286	Романенко Є. М. ....	166
Луцик О. В. ....	67, 69		

Романко І. С. ....	237
Рошко О. М. ....	15
Рудий В. М. ....	227
Савенко М. С. ....	275
Синюк А. О. ....	59
Собакаръ А. О. ....	17
Сотник Д. В. ....	160
Стасик С. О. ....	181
Стащенко М. А. ....	189
Стороженко І. В. ....	269
Суркова А. В. ....	206
Тіщенко В. Г. ....	284
Ткаченко С. П. ....	292
Торованин О. І. ....	290
Хайло Ю. С. ....	134
Харапудько С. В. ....	39, 174
Хашівський І. М. ....	61, 63
Хороших М. П. ....	244
Чуміна К. Г. ....	75
Шадир З. Д. ....	94
Шевченко А. С. ....	73, 199
Шелест О. Ю. ....	273
Шингур В. О. ....	193
Широкая Ю. О. ....	189
Штельманчук К. В. ....	65, 134

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**“СВІТОВА ТОРГІВЛЯ І ЗАХИСТ  
НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ  
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ:  
ПРАВОВЕ, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ  
ТА ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ”**

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ  
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ  
МОЛОДИХ УЧЕНИХ

**Том 2**

**22 квітня 2016 р.**

**Матеріали подано в авторській редакції**

**Підписано до друку 20.04.2016. Формат 60×84 1/16. Папір офсетний.  
Ум. друк. арк. 18,75. Облік.-вид. арк. 16,66. Тираж 300 прим.  
Замовлення № 760.**

**Дніпропетровськ: Університет митної справи та фінансів  
(свідоцтво про видавничу діяльність ДК № 5022 від 14.12.2015 р.)  
вул. Дзержинського, 2/4, м. Дніпропетровськ, 49000**

**Міністерство освіти і науки України  
Регіональний навчальний центр  
Всесвітньої митної організації  
Національний університет цивільного захисту України  
Рада молодих учених Університету митної справи та фінансів**

**Університет митної справи та фінансів**

**“СВІТОВА ТОРГІВЛЯ І ЗАХИСТ  
НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ  
В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ:  
ПРАВОВЕ, СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ  
ТА ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ”**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ  
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ  
МОЛОДИХ УЧЕНИХ**

**Том 2**

**22 квітня 2016 р.**

**Дніпропетровськ**

Світова торгівля і захист національних інтересів в умовах глобалізації: правове, соціально-економічне та інформаційно-технічне забезпечення : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції : у 2-х т. – Т. 2. – Дніпропетровськ : Університет митної справи та фінансів, 2016. – 300 с.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, які включено до збірника, присвячено актуальним проблемам світової торгівлі та захисту національних інтересів в умовах глобалізації, визначенню актуальних проблем її правового регулювання, дослідженню її соціально-економічних аспектів, аналізу інформаційно-технічного забезпечення.

Збірник матеріалів може зацікавити науковців, викладачів, студентів, аспірантів, а також фахівців у галузі зовнішньоекономічної діяльності.

#### **Організатори конференції:**

Міністерство освіти і науки України;  
Регіональний навчальний центр  
Всесвітньої митної організації;  
Національний університет цивільного  
захисту України;  
Рада молодих учених Університету митної  
справи та фінансів;  
Університет митної справи та фінансів

#### **Склад редакційної групи:**

Куземко В. А., Ченцов В. В., Садовий В. П.,  
Приймаченко Д. В., Гармаш Є. В.,  
Домбровська С. М., Андронов В. А.,  
Івашина О. Ф., Ліпинський В. В.,  
Бочаров Д. О., Губа О. І., Даценко В. В.,  
Мороз Б. І., Шевченко Н. І., Марценюк О. О.,  
Барабаш Ю. В., Дерев'янка Т. П.

ISBN 978-966-328-112-4

© Колектив авторів, 2016

© Університет митної справи та фінансів, 2016